

ČASOPIS

SPOLEČNOSTI PŘÁTEL STAROŽITNOSTÍ

ČESKÝCH V PRAZE.

REDAKTOR :

DR. J. V. ŠIMÁK.

ROČ. XIII.

Se 14 VYOBRAZENÍMI V TEXTU, 4 OBRAZOVÝMI PŘÍLOHAMI

A SAMOSTATNÝMI PŘÍLOHAMI:

»SVATÁ KORUNA« OD JOS. BRANIŠE

(STR. 1—64., TAB. I.—VI.)

»PEČETI ČESKÉ, MORAVSKÉ A SLEZSKÉ« OD ANT. MASÁKA

(STR. 1.—16., TAB. I.—VIII.)

1905.

NÁKLADEM SPOLEČNOSTI PŘÁTEL STAROŽITNOSTÍ ČESKÝCH
V PRAZE.

TISKEM ALOISA WIESNERA V PRAZE,
KNIHTISKAŘE ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNL

OBSAH.

Články.

	Strana
A dámek K. V. JUDr.: O zpěvníku Matěje Homolky z Jeníkova u Hlinska, psaném v XVIII. věku	7, 50
Buchtelová M.: Několik českých starožitností ze sbírky K. Buchtely. (Se 6 obr.)	105
Hájek Jan: Zaříkání zloděje	94
Jílek Frant.: Ze selských pamětí	95
Koula Jan: Řetěz ze XVI. věku. (Se 3 obr.)	96
Müller Václ.: Jak v Něm Brodě upravili platy kostelu a škole	66
Porš Karel A.: České písemné památky v Osečné pod Jestředem	113
Prokop Karel JUDr.: Praha v době přehistorické	1, 41, 73
Příspěvky místopisné:	
Šimák J. V. Dr., Klerikové z horního Pojizeří, svěcení v letech 1395—1415	30, 67
Týž: Drobné zprávy k místopisu církevnímu	102
Teige Jos. Dr.: Příspěvky k dějinám okolí města Čáslavě z let 1523—1544	99
Stará listina z r. 1426. (S 1 obr.)	121
T. J. a Jan Herain: Zadní vchod do královsk. dvora v Dlouhé třídě (č. p. 922 I.). Se 2 obr.	116
Teige Jos. Dr.: Osada sv. Petra v Rybářích na Menším Městě Pražském a její nejbližší okolí. II. S 1 obr.	23, 62, 86
Teplý Frant.: Starožitná pojmenování na Volyňsku	108
Wiehl Ant.: Bývalá Táborská brána na Vyšehradě. (S 1 obr. a 4 tab.)	113

Různé zprávy.

Ze Společnosti přátel starožitnosti českých v Praze (XVI. valná schůze výroční, 33; zprávy výroční za rok 1904: jednatelova 34, správce sbírek 37, pokladní 38, knihovníkova 40). — Záznamy o záduší nehasickém z r. 1593, 70. — Nekrology z knih města Rovenska pod Kamenicí, 71. — Stará jména luk rovenských, 72. — Neznámé tvrziště (Skalsko u Jílového), 103. — Jakub ze Stříbra, illuminator XVI. stol. (?), 103. — Na záchrancu památek (nař. c. k. min. fin. 16. X. 1905), 104. — První mezinář. uměl. kongres v Benátkách (smlouvy

k ochraně a zachování památek archaeol. a uměl.), 104. — † W. W. Tomek, 123. — Převod držby svobodnického statku, 123. — Zaniklá osada Jenišov, 124. — Z archivu král. m. Slaného, 124. — Místopisné drobty z archivu pražského, 124. — Jinak v Drážďanech, jinak v Praze (ochrana staveb, památek, umělecky či historicky cenných), 125. — Náhrobní kámen Petra Doupovice z Doupova v kostele sv. Mikuláše v Menš. Městě Pr., 126.

Literatura.

Časopis Matice Moravské, 130. — Časopis Moravského musea zemského, 127. — Časopis Museálnej slovenskej spoločnosti, 130. — Časopis Vlast. muzejního spolku v Olomouci, 130. — Český časopis historický, 127. — Editiones archivii et bibliothecae s. f. metropol. capituli prag., 126. — Jahrbuch des Bukowiner Landes-Museums, 131. — Čáslavský kraj, 128. — Krása našeho domova, 127. — Mašát Jos.: Tomáš Štítný ze Štítného, 127. — Podřipský musejník, 129. — Novák Jos. Dr.: Zámek Jindřichohradecký, I., 127. — Sborník Mus. slov. spoločnosti, 131. — Věstník Poděbradská a sousedních okresů, 129. — Vjesnik Hrvat. arheol. društva, 131. — Vjesnik kr. hrv.-slav.-dalmat. zemaljskoga arkiva, 131. — Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí, 129.

Oprava.

V příloze »Pečeti« budíž na tab. I. č. 6. zaměněno s č. 8. a pojmenován č. 9. na téže tabulce budíž opraveno z Adršpachu (místo z Andršpachu).

Praha v době předhistorické.

Přednáška Dra *Karla Prokopa* v členské schůzi Společnosti,
dne 10. prosince 1904.

Ve schůzích naší Společnosti mnohokráte již bylo jednáno o »staré Praze«, ale obrazu nejstarší Prahy, Prahy v době předhistorické, dosud nám podáno nebylo. Odhadlal jsem se tudíž odhaliti poněkud roušku, jež kryje šedou dávnověkost matičky naší Prahy, a na základě nálezův, učiněných na území pražském, krátce promluviti o tom, zda, kdy a jak tato místa byla osídlena v době předhistorické — a to tentokráte v podrobnostech aspoň do narození Kristova.

Prve však hodlám pro lepší porozumění načrtnouti v hrubých rysech obraz kultur předhistorických, jak v Čechách se jeví.

Známo, že rozeznávají se obvykle tři velká období předhistorická: doba kamenná, bronzová a železná podle toho, zda a kdy obecně bylo užíváno kamene, bronzu či železa. Ač toto dělení doby předhistorické vědou archeologickou v čase nejnovějším nepokládá se za zcela přesné, přece lze stanoviti období, kdy byly nástroje a zbraně vyráběny u valné míře buď z kamene, či z bronzu neb ze železa.

Doba kamenná dělí se na dobu starší kamennou (palaeolithickou) a mladší kamennou (neolithickou).

Doba palaeolithická, v níž člověk nalézal se na počátku svého kulturního vývoje, spadá do konce pradávné doby ledové. Po zůstatky této periody, o jejímž trvání a stáří těžko jest co určitého říci, jeví se nám hlavně v ohništích, kol nichž nalézají se roztroušeny první nástroje lidské, vyrobené z pazourku. Tyto první počátky kulturní pravidelně kryty jsou hlinami diluviálními. Toto období kulturní jest dokázáno též u nás v Čechách.

V době neolithické, době to patrného již pokroku kulturního, rozeznáváme opět období starší a období mladší. V období starším užíval člověk kamenných nástrojů, kladiv, sekery, dláty a p. tvaru nejprostších, a v domácnosti své měl nádoby hlavně tvaru kulo-

vitého. Nejstarší z nádob těch nemají dna zřejmě ohraničeného a jsou málo páleny. Jemnější nádoby vidíme ozdobeny volutami, t. j. čarami spiralovitě, S-ovitě a p. točenými, hrubší pak zdobí se neumělými zátkovitými pupíky neb otisky nehtů, v podobě guirland, aneb jsou vůbec bez ozdob. Nástroje kamenné mají tvar velmi jednoduchý, člunkovitý (na jedné straně oblý, na druhé plochý) aneb klínovitý, a nejsou namnoze ještě provrtány. Že lidé tehdejší pohřbívali mrtvé ve hrobích, není dosud prokázáno na jistotu.

V mladší fasi kultury neolithické nabývají nádoby tvaru štíhlnejších, pohárovitých a hruškovitých a ozdobeny jsou buď ornamentem vpíchaným, t. j. bodů či teček, aneb volutami lomenými a sekanými; mimo to bývají opatřeny lalůčkovitými pupíky neb výrůstky tvaru nosovitého, namnoze provrtanými. Nástroje kamenné v této mladší periodě jsou rozmanitější a často již provrtány, aby lépe připevnila se násada či držadlo. Též počínají se objevovati skutečné pohřby ve hrobích.

Tak jeví se nám kultura neolithická v Čechách.

Přirozený vývoj kultury této přestal však dosti náhle. Pozorujeme totiž, že v době rozkvětu keramiky neolithické objevují se rázem na sídlištích nádoby tvaru zvláštních, cizích, a že tato cizí keramika mocně působí na keramiku domácí. Ohledáme-li ji, seznáváme, že tato cizí keramika není rázu jednolitého, nýbrž že jest to z části keramika jižní (terramarní, ze staveb nákolních, ku př. džbány s měsíčkovitými uchy, nádoby na nožkách), z části keramika severní (nordická, ku př. nádoby láhvovité, zvláštním způsobem zdobené, ornamentace hluboce vrýpaných linií s bílou výplní), z části keramika šňúrová či durynská (ku př. poháry se šňúrovým ornamentem, amfory) a z části keramika dolmenová (ku př. poháry zvoncovité). Příčinou zjevů těch jest obchod.

Byli asi obchodníci z krajin středomořských, kteří, hledajíce cesty k jantaronosnému břehu moře Severního, přišli do Čech a aby lépe chrániti mohli své výpravy, obsadili lidem svým některá význačná a přírodu chráněná místa, jako jsou Hradiště šárecké, Řivnáč, Slánská Hora, Hrádek u Časlavi a j. Do těchto stanic přiváželi pak nejen tovary své vlasti, ale i výrobky z krajin, s nimiž obchod vedli a tak postupem času stala se ze stanic těch v krajinách našich střediska obchodní. Ty pak výrobky byly vzorem keramice, vyráběné v těchto stanicích obchodních. Vidíme totiž, že vznikají tu nové tvary nádob smíšením tvarů cizích, aneb že ornamentace jedné kultury přenáší se na nádoby kultury jiné a p. Takto utkaly se v Čechách na těchto obchodních místech kultury zemí sousedních. Není však pochyby, že cizinci sem přišli záhy navázali styky také s obyvatelstvem usedlým kol obchodních těch středisk, t. j. s našimi neolithiky. Tito pak všimají si cizí keramiky a napodobují ji při výrobě nádob vlastních. Tak povstávají nové smíšeniny tvarů domácích a cizích, tak vznikají nové ozdoby keramické. Tímto působením cizích kultur mění se naše kultura neolithická v kulturu novou, přechodní.

Velice důležitým momentem jest, že v této době přicházejí k nám obchodem první výrobky kovové z mědi a z bronzu. Jsou to však namnoze jen různě menší ozduby. Než obchodními styky v době přechodní přišel do krajin našich i nový mrav, který zejména jeví se v tom, že pohřbívání mrtvých stává se obřadním. Nalézáme totiž jednak svérázné hroby zvláštního uspořádání, patřící nepochybně cizincům, jednak hroby obyvatelstva domácího (autochthonního), které jsou namnoze již aspoň částečně obloženy kamenem, s kostrami více méně skrčenými a s různými milodary, zejména s nádobami, do nichž asi dávány nebožtíkovi pokrmy a nápoje pro život posmrtný. —

V poslední fasi kultury přechodní přestávají působiti vlivy krajin severních a udržují se pouze vlivy jižní, najmě terramarní. Přeměnu tuto shledáváme zejména na keramice. Dříve obvyklé ozdobování nádob ponenáhlou přestává, až úplně mizí: nádoby jsou pouze pěkně hlazené a zvláštním způsobem zbarvené. Vývoj tento na určitých místech u nás, zejména v krajině slánské pokračuje a dospívá vrcholu v kultuře t. zv. únětické.

Nádoby příslušící kultuře únětické jsou pravidelně bez ozdob; menší pak z nich obyčejně povrchu pečlivě hlazeného a zvláštního »únětického« zbarvení. Význačnými jsou zejména koflíky s ostrým lomem břišním při dnu a úškem na tomto lomu.

Kultura únětická jest již čistou kulturou bronzovou, a to starší. Bronzy únětické charakterisují kulturu tuto v přední řadě, ježto keramika únětická vznikla jen dalším vývojem keramiky přechodní. Z bronzů těch vytknouti sluší zejména rozličné tvary jehlic, z nichž t. zv. únětická jehlice s kuželovitou hlavičkou a s úškem na ní jest nejvýznačnější; dále malé trojhranné dýky, náramky masivní, neb z drátu stočeného spirálovitě, neb t. zv. náramky manžetové, pak náušnice, dláta atd. Předměty tyto nalézají se jako milodary ve hrobích únětických. Pohřbívání děje se v době únětické způsobem přesně obřadním či rituálním ve hrobech, obložených kamenem neb zavalených, v nichž kostra skrčená spočívá na pravém boku, hlavou k jihu, nohama k severu, obličejem k východu. Jako milodary vyskytuje se vedle zmíněných bronzů jedna neb dvě, zřídka tři malé nádobky, pak bohaté náhrdelníky z jantarových korálů a bronzových trubiček. Též nalézají se celé kusy hrubého jantaru, v čemž spatřovati můžeme bohatství tehdejší doby. Vedle předmětů bronzových jeví se v hrobích ještě osaměle i nástroje kamenné.

Kultura únětická, která jest z nejbohatších ve střední Evropě a nyní již světoznáma, vyvinula se u nás v Čechách a odtud teprve šířila se dále i mimo Čechy, zejména do krajin německých podél Mohanu a Rýna. —

Jak velmi často po době rozkvětu nastává úpadek, tak také pominula slavná doba přechodní i její výkvět: kultura únětická. Úpadek ten přivodila asi okolnost, že čilý dříve obchod, beroucí se krajinami českými budto z přičin nám prozatím neznámých vzal za své, aneb jinými ubíral se cestami.

V této době úpadku, která snad několik století trvala, vniká do Čech ze severu a severovýchodu nový svěží národ s kulturou úplně svéráznou, národ, který mrtvé své spaloval a popel jich pochovával v popelnících. Jest to národ, který do Čech přinesl kulturu t. zv. lužickou. A tu ihned připomínám, že podle nejnovějšího bádání archeologického sluší národ polí popelnicových pokládati právem za národ slovanský.

Kultura lužická jest kultura čistě bronzová, ale již mladší, vyvinutější. Jako charakteristické bronzy doby této sluší uvést palštavy, kelty, srpy, lunully, jehlice se zvláštnimi hlavicemi a j. — Také keramika lužická jest zvláště svérázná. Nádoby lužické jsou poměrně špatně pálené, drobivé, barvy žlutavé neb načervenalé, a menší obyčejně bez ozdob. Větší nádoby t. zv. zásobnice nesou stopy modelujících prstů (ve směru shora dolů), mívají na okraji otisky nehtů, aneb pod okrajem nalepenou proužku. V době pozdějšího vývoje bývají nádoby již ozdobeny dosti hlubokým kanellováním (mělkým žlabkováním) přímým aneb ze soustředných polokruhů, které objímají vymodelované pupinky. Též barva šedá neb černá poukazuje již na dobu mladší. Jako základní formy nádob lužických sluší vytknouti tvar dvojkomolého kužeče, nádoby baňaté s vysokým, mírně kuželitým sůjžujícím se hrdlem, mísy s okraji mírně vykrojenými, hrnce s okraji nasazenými a vyvalenými a j.

Národ žijící v čisté kultuře lužické rozšířil se zejména v severních Čechách, zůstávaje asi v neustálém spojení s původní vlastí svou za Krkonoši.

Za národem lužickým tlačili se pak do vlasti naší noví kmenové lidu příbuzného, slovanského, kteří nám přinesli kulturu t. zv. slezskou.

Keramika kultury slezské vykazuje již značnou mnohotvárnost: k formám lužickým přistupují obměněné formy nové, které nejsou tak pečlivé jako v době lužické, jevíce již nepravidelnosti. Nádoby jsou většinou barvy černé, a čím dálé tím důkladněji tuhovány. Tuhování pak jeví se jako jednolitý nátěr. Slezské popelnice, osudí, okřínky, kofleky a pod. ozdobeny jsou geometrickými vzory, zejména trojúhelníky, vrytými do povrchu. Úška nádob, která v době lužické nikdy přes okraje nepřesahovala, vyčnívají nyní z pravidla nad okraj, a to postupem vývoje čím dálé tím více.

Kdežto hroby žárové kultury lužické sestávají z menšího počtu nádob (dosti často menší nádobky nalézají se v nádobě větší), tvoří hrob rázu slezského z pravidla řada nádob, rozestavených pečlivě kol popelnice. Milodary kovové, zejména v době lužické, objevují se zřídka.

Kulturou slezskou počíná v Čechách období železné.

V nejmladší fasi kultury slezské, v době, kdy kultura t. zv. hallstattská svým mocným vlivem vítězila i ve vlasti naší a když bronž ustoupil železu, setkáváme se s nádobami malovanými

neb zvláštním způsobem tuhovanými. Obrazce geometrické, nejvíce přímočárné, nejsou totiž vrýpány do povrchu nádob, nýbrž provedeny na povrchu nádob jemným rýsováním, tužkováním. Úška hrnečků a koflíků vybíhají nad okraje téměř v ostří. Než ani v této době nejsou nádoby robeny na kruhu hrnčířském. —

Zajisté jest nyní na místě otázka, co stalo se s původním národem, který obýval vlast naši a který, byv z počátku nositelem kultury neolitické, později přijal kulturu přechodní a tuto přivedl na vrchol v dobách únětických? Po době únětické násleoval úpadek. Původní národ zdejší klesal ve svém vývoji, nevyhynul však, nýbrž v dřívějších sídlech svých živořil dále. Není tedy divu, že podlehly, když národ s kulturou lužickou ze severu na něho útok podnikl. Poněvadž však národ lužický nebyl národem výbojním, než rolnickým, nevyhubil lid usedlý ve středních Čechách, nýbrž pokořil jej a učinil svým poddaným. Ponenáhlu pak byl lid původní, který, nemaje již dosti životní síly, pozbyl své vlastní kultury, takořka absorbován národem lužickým, plným života. Tento process jeví se i v kulturním vývoji středních Čech. Vidíme totiž, že v krajinách, kde kvetla kdysi kultura přechodní a únětická, vznikla zvláštní kultura, která vykazuje jisté odchylinky od kultury lužické. Kultura tato nazývaná byla podle naleziště, které objeveno bylo v Knovízi u Slaného a které soustavně probádal člen společnosti naši, pan Václav Schmidt, úředník cukrovaru ve Zvoleněvsi, kulturou knovízskou. Národ lužický, usadiv se mezi lidem původním, přijal od něho onu solidnost výroby keramické, kterou lid neolitický se vyznamenával v době přechodní a zejména únětické. Keramika knovízská totiž jeví hlavně formy nádob lužických v mladší fasi vývoje, avšak solidní jich zpracování a zvláštní, temně zbarvený a hlazený povrch poukazují na klassickou dobu únětickou. Jako význačné znaky keramiky knovízské nutno uvést hrubší rýhování, mělké žlábkování (kanellování), dále pěkně vyhraněná úška, převyšující mírně okraje nádob. V keramice knovízské velmi často přicházejí nádoby t. zv. dvojité. Pohřbívání mrtvých dalo se v době knovízské dvojím způsobem: spalováním nebo pohřbíváním mrtvol. Lid nový mrtvé své spaloval jako v dřívějších svých sídlech; obyvatelstvo staré pak pochovávalo své nebožtíky ve hrobech jako v době únětické. Ovšem dřívější pravidelnost hrobů přestala: kostry jsou skrčeny již méně pravidelně, obložení kamenem jest neúplné a milodarů obyčejně není. Mimo to přicházejí pohřby dětské ve velkých nádobách. Nápadno jest pochovávání mrtvých v kulturních jamách: zemřelí, dosti často celá rodina, pohřbeni bývají v sedě v dřívější své chatě.

V té době, kdy ve středních Čechách ještě se vyvinovala kultura knovízská, kvetla v severovýchodních krajinách Čech již kultura slezská. Obě tyto kultury podlehly mocným vlivům kultury hallstattské, jak o kultuře slezské jsme již slyšeli. Kultura knovízská pak vyvinula se v kulturu bylanskou, která v ko- nečném svém vývoji téměř se kryje s nejmladší fasí slezskou.

V kultuře bylanské přestává pohřbívání kostrové, poněvadž lid původní zúplna splynul s přistěhovalým lidem polí popelnicových, lidem to slovanským. Nastalo takto nejen sjednocení kultury a ritu pohřebního (spalování), nýbrž i lidu samého.

Aby doplněn byl obraz vlasti naší v dobách těchto, nutno připomenouti, že v tom čase, kdy ve středních Čechách vyvíjí se kultura knovízská, usadil se v neobydlených dosud hvozdech jižních Čech národ, který mrtvé své pochovával v mohylhách, a jehož kultura záhy na se přijala ráz kultury hallstattské. —

Stopujíce takto vývoj kultur předhistorických, přiblížili jsme se již vařně ku rozhraní našeho letopočtu. Avšak dříve ještě, než dospějeme k době narození Kristova, musíme zaznamenati nový útok, který se zdarem podniknut byl do vlasti naší.

V době nejmladší kultury slezské a kultury bylanské opanovali totiž bojovníci těnští na čas žirné kraje naše. Nebyl ani příliš četný národ ten, jehož bronzové náramky a sponky, železné meče a kopí, na kruhu robené nádoby a způsob pohřbívání tak význačny byly, byl však dosti silný a výbojný, aby podmanil sobě usedlý v Čechách národ polí popelnicových na čas.

Zbývá mi uvésti, že kultura slezská a bylanská vlivem obchodu římských provincií proměnila se v kulturu zv. provinciálně-římskou, která hlavně po odchodu Tenců z Čech mocně se vyvýšela a která ve dvou velkých fasích, starší do břichovské a mladší třebické, zkvetala ve vlasti naší až do doby stěhování národů. — Hrozná tato doba stěhování národů přivedla úpadek kultury římské, která pak živořila v Čechách až do doby historické, kdy vystřídána byla kulturou hradištní, za které vlivem křesťanství přestalo spalování a ujalo se pochovávání v hrobích. Krom toho dříve mezi V. a VI. stoletím vystupuje u nás, ale jen velmi osaměle roztroušená kultura zv. merovejská, vyznačující se bohatostí hrobů kostrových. —

Opakujeme-li nyní v krátkosti systém kultur předhistorických, jak se nám v Čechách jeví, vidíme, že po starší době kamenné (palaeolithické) následovala doba mladší kamenná (neolithická) ve dvou fasích: starší a mladší, která vlivem obchodu proměnila se v kulturu přechodní a to asi v době 1500—1000 let před Kristem. Kultura přechodní vrcholí vývinu svého dosáhla v čisté kultuře bronzové, zvané únětické. Na to následoval úpadek obou kultur těch. V té době přichází do Čech se severu a severovýchodu nový národ s kulturou polí popelnicových, národ to slovanský. Příchod jeho, a to lidu s kulturou starší, lužickou, klásti můžeme tak asi do konce VI. neb na začátek V. století před Kristem. Kultura slezská dosvědčuje nám přistěhování se dalších kmenů slovanských do vlasti naší. Mezi tím pak, tak asi ve IV. stol. př. Kr. směšuje se lid lužický ve středních Čechách s pozůstatky lidu původního a vyvíjí kulturu, zvanou knovízkou. Současně pak usazuje se v jižních Čechách národ mohylový, který pokládati můžeme za nějakou větev keltickou. Kultura knovízská a slezská vlivy hallstatt-

skými mění se v době před narozením Kristovým v kulturu bylanskou a nejmladší slezskou.*). V polovici I. století před Kristem znamenati jest náhlé vystoupení kultury těnské, po jejímž právě tak náhlém zmizení v I. století po Kristu mocně vyvijí se u nás kultura římská a po ní kultura hradistní, jak před chvílí jsem pověděl.

(Pokračování.)

O zpěvníku Matěje Homolky z Jeníkova u Hlinska, psaném v XVIII. věku.

Napsal Dr. K. V. Adámek.

Mezi různými starými zápisými a poznámkami léčitelskými, jež se povalovaly na půdě jednoho statku v Blatnu u Hlinska, nalezli jsme též dva sešity neúplné a potrhané, jež tvoří zpěvník Matěje Homolky, a dvoulistovou píseň o ženě a muži. Sešit první označuji stránkami 1—42, sešit druhý stránkami 43—78. Oba byly sepsány v poslední čtvrti XVIII. věku Matějem Homolkou z Jeníkova i jsou velice zajímavy svým obsahem, tím více pak, že Matěj Homolka si poznamenával při většině národních písni, jež si do téchto sešitů zapisoval, datum, kdy si je napsal, takže i pro otázku starobylosti některých písni národních jsou zpěvníky tyto pomůckou důležitou.

Matěj Homolka či, jak on se pravidelně podpisuje, Mates Homolka, byl z Jeníkova (č. 31) u Hlinska. Byl to podle všeho veselý chasník, na něhož dobře se hodí verše písni: »Dyž tys mne pro lásku nechtěla«, jež si takto zapsal:

»Třeba já pole, luka neměl,
přeci sem na světě rád,
může mně Pámbu dát,
že můžu milovat
holku jak karafiát.«

Za vlády Marie Terezie jej odvedli. Na str. 58. svého zpěvníku si poznamenal: »Mates Homolka z Jeníkova je na vojně až do roku 1778...« Když se vrátil z vojny, bydlel v Jeníkově, později (již 29. máje 1786 a ještě roku 1793) zůstával v Blatně. Byl prý příbuzným blatenského rychtáře a poznáhal mu při všelijakých písemnostech.

Matěj Homolka byl dobrý zpěvák. Kde kterou písničku slyšel, zapsal si ji. Zajímavý jest, že mezi nimi (r. 1778, 1780, 1782, 1783

*) Nejmladší kultura slezská nazývaná byla v nejnovější době »plátenickou«, poněvadž v Plátenicích objeveno bylo jedno z největších žárových pohřebišť tohoto typu.

a j.) shledáváme písne dosud u lidu na Hlinecku velmi oblíbené, jako:

- ›Dyby moje milá samý pentle byla. . .«
- ›Dybys byl, synečku, poslouchal matičku. . .«
- ›Dyž sou naši pívávali, my taky budem. . .«
- ›Kolíne, Kolíne. . .«
- ›Měj mne, synečku, měj mne rád. . .«
- ›Pod tou naší cestou, konopě tam rostou. . .«
- ›Škoda nastokrát, dyž sem plela mák. . .«
- ›Tatíčku starý náš, šedivou hlavu máš. . .«

Většinu písniček Homolka poznal v domově, některé písne pochytil na vojně od kamarádů, na příklad jistě písničku:

›Byla babulenka. . .«

Některé písničky sám improvisoval. Na dvoulistí při jeho zpěvníku nalezeném sám výslovně o písničce, v níž muž se ženou se pře, poznamenal, že »složena v Blatném od Matěje Ho(molky) 1793 na světlo přišla, komu by se líbila a má takovou ženu, ať si ji koupí.«

V písničce vojanské: »Kolíne, Kolíne. . .« zaimprovisoval si, vsunuv snad reminiscenci na své účastenství v bitvě u Kolína:

›Kolíne, Kolíne,
dybys raděj nestál,
aby se tam k tobě
Homolka nedostal. . .«

Na vojně zajímala Homolku také němčina. Na různých místech si poznamenal německá slova, na př. na str. 28: ales hot czagt, ailz ob de wogl, a dále: Paur sste auf (sedláče vstávej) futr recht tajn šiml (futruj tvou šimlu), khumte in himl (přideš do nebe), na str. 59: tumr nag tumr nag tumr mitczu rodjsen torum hob ych fudr lehn hindr khert ga ag ti hipfe pavrs kehr, na str. 70. dokonce: Rede von Mates. . . Keme yn wirczawcz nag trinke ten pesten wagn ag du ssworcz brawne tu pist sseenn magn magn magn ag du ssworcz brawne tu khert ssum magn kene dy ken dy što, to piss, tu hene, moch ych nit.

Jinde zas si napsal (str. 62), jak se jmenují rikmagstr, obrlagtmant, undrlagtnant, kapráli, fýři. Také proklouzla některá poznámka o kartách (str. 14), počtech (52, 53, 55). Roku 1782 — to už byl z vojny doma — poznamenal si leccos o hospodářství, že dali děvečce roku 1782 od střevíčů 11 krošů a 1 krejcar, nebo »naše tele se běhalo na svatého Marka, ta černá velká zas první neděli provodní« (str. 71), roku 1782 si poznamenal recept: »pro prašiviny musí brát krušpát, šagwostr, nickamínek modrý, vepřový sádlo, 4 věci,« »zas taky: bobky, ručniční prach, jitrolín a máslo nový, pěkně s tím udělat mast« (str. 74, 75).

Homolka byl patrně rozhodný katolík. Náboženské události ho zajímaly. Na str. 18 píše: »Co se začali helveti, to bylo na podzim roku 1781, byli berani, evandělíci, lutryáni.« Také si poznamenal několik hanlivých písniček:

Rozmlouvání o nynějších bludařích.

O proměno podivná,
všem rozšafným protivná,
odkud si tak rychle vzešla,
do nesčíslných míst si vešla,
když tu panovat míniš,
zkusíš to, že zle činíš.
Dnes jest k tomu volný den,
vy bludaři, podte ven,
hlasu mého poslechnete,

uši bedlivě nahněte,
co vám řeknu v krátkosti
o tý vaší marnosti.
Vy nad církví se rouháte,
v jinou víru doufáte,
za římskou se stydíte,
základ jiné nevíte,
jste v mysli pomateni,
cnostné víry zbaveni. (16.)

(Další není zapsáno.)

Na str. 41. zapsáno:

Počkejte, vy vodtrženci,
přídou na vás katolíci,
poženou vás do Benátek,
že nechcete světit svátek¹⁾
skrze Pannu Mariji,
že ste se jí rouhali,

poženou vás do Paříže,
že nechcete dělat kříže.
Dybys byla katolička,
vzal bych si tě do srdcečka,
ale že seš helvice,
z bych tě, vopice.

Na str. 14. zapsáno:

Dybys byla katolička,
vzal bych si tě do srdcečka,
ale že seš helvice,

(nechal) bych tě, vopice.
Třebas byla dost maličká,
jenom dyž je katolička.

Na str. 72. zapsáno:

Zarmuňte se, berani,
již ste všude sepsáni,
ve vesnicích i po městách,
kde ste, berani,
chtěli ste studýrovat,
museli ste tak nechat,
(v) Prešpurku vás bude stínat
biřič nebo kat.
Ten bude váš začátek,
loket, tlusčí špakátek,
proto že ste nechodili
na mši ve svátek,

svatým ste se rouhali,
z vobrazů posměch měli,
fykurám svatým, štatuřm
hlavy sráželi.
Přídou na vás zlý časy,
budou vám smrdět vlasy,
budou na hranicích pálit,
všecky ty (dasy),
tu bude naříkání,
od beranů vzdychání.
Co vám budu dál zpívat,
slyšte, berani,

¹⁾ Na str. 22. Homolka zapsal roku 1782 prvé tři verše a připojil 4. verš:
»Proč ste jedli maso v pátek.«

ste všechni bohaprázni,
nyní duchovní s vámi
(otcové) sou vaše strážní
a chtějí vás přivésti
do nebeské radosti,
vy neznáte, kudy dete,
nevíté cesty.
Budou s Vámi zacházet
šibenice (za)rážet
a po smrti čerti v pekle
v síře váma čpět.

Chcete bejt učenější
nežli (kněží) moudřejší
toho moudra máte málo
hnid a trochu vší.
Co pak ale se ptáte,
ještě všeho neznáte,
přide vám (nočního) času,
že vás koním k vocasu
přivazovati, k sviním,
(budou) bez všeho špásu.
S tím tuto píseň zavíram. (73)

Stranu 39. si nadepsal: »N y č k o s e z a c ī n a j í p o h á d k y a n ē c o p r a v d y.« Oddíl tento obsahuje jen vypravování o jednom knězi, jenž chodil za jednou selkou, a jak Homolka, jenž tam byl »na kvartilu« (patrně ještě jako voják) koně knězova vyměnil za osedlaného býka, na němž kněz před sedlákem ze mlejna se vrátil - všim ujel a tu sedlák, vida to, křížoval se a volal »čert na čertu«, avšak vše se dobré skončilo a Homolka za vráceného koně od kněze 8 K obdržel. Kromě příběhu (str. 38.), jak jeden šeplavý chlapík r. 1778 v Libochovicích vypravoval a vrchnímu vysvětloval, jak kobyla hřebci nohu přerazila, jiných příběhů nezapsal.²⁾

Hlavní obsah tvoří písň. Některé jsou písni milostné a svedební, jiné vojenské. Pod většinu písni Homolka zapsal datum, někde na př. k písni: »Dycky mně říkával můj zlatej tatiček...« si připsal: »Já sem to psal Mates Homolka z Jeníkova č. 31.«

²⁾ Sem řadím i veršovačku (str. 25 až 28, v r. 1783 zapsanou):

»Dědovskej Slabej s Kolína
jeho cera Majdalena.
Janek Spilků ji chtěl miti
a nesměl se pokusiti,
tu prosil paní mamičku,
by vodpustila Mandičku
do hospody jen na chvíliku,
na dost malou kratochvíliku.
Tak že Mandě tuze přála,
přece dovolení dala.

Vypravuje se pak, jak tancovali a se veselili a jak

»přišlo hned s kanceláře
psaní na pana faráře,
aby tito poddaní
byli hned spolu voddaní.
Falář ten, že se má státi,
jenom co Janek zaplatí.

— — — — —
Janek vysadil dva dukáty,
dostal rychtik Mandu taky.«

Počátek této veršovačky zapsán r. 1777 na str. 65.

K písni: »Až já se vožením . . .« nadepsal: »To při svarbě se zpívá, 1782.« U písničky »Pověz mně, Andulko má milá . . .«, v níž jsou též verše »Bodejž tě, má milá, hrrom zabil,« asi tyto verše pohnuly jej, že připsal: 1783 »To je přírem psaný vod Tlustyho, já mám svou panenku.«

Z písni jsou mnohé pěkné, na př.:

- »Až se bude suchá lípa zelenat . . .«
- »Dyby moje milá samé pentle byla . . .«
- »Dyž tys mne pro lásku nechtěla . . .«
- »Měj mne, synečku, měj mne rád . . .«
- »Pod tou naší cestou konopě tam rostou . . .«
- »Zhyneš, má milá, zhyneš maně . . .«

Z vojenských písni upomínají na dobu jeho vojančiny:

- »Chaso brandenburgská . . .«
- »Kolíne, Kolíne . . .«
- »Má matičko stará . . .«
- »Mašíruj, synečku, 300 mil . . .«

Některé písni jsou příliš bujně a nezbedné, některé ani celé si nezapsal, nýbrž jen začátečními verši. Několik písni nelze vůbec přečísti.

Podávám tuto písni z obou zpěvníků abecedním pořádkem dle prvních veršů seřaděny:

1. Ach hájku, hájku,
zelená dubinka,
nešt je stará
nebo mladá,
sem přeci panenka³⁾
s dobrou sukňí vyšla,
s roztrhanou příšla,
kdes pak vo ní,
má panenko,
kdes pak vo ní příšla.
Příšla sem vo ní
to bylo hned v loni
a ty kluci paděráci
tahali mne za ni.
(37) (1783, 26. Máje.)

2. Ach, kýž mně Pámbu⁴⁾
drakovna usoudil,
ach, kýž mně pámbu
drakovna dá.

V noci bych nespala,
jeho milovala,
ach, kýž mně pámbu
drakovna dá.
Mušketýr jen dvakrát,
a lejthar štyrykrát. (15)

3. Ach ženo, ženo má,
nevěřím ti, nevěřím ti,
koupím papíru,
zalepím ti (hubu), zalepím ti. (9)

4. Až já vocad pudu,
za kloboukem péro,
polib ty mne . . .,
Zavřelova cero.
Až já (vodejdu)
tou holeckou bránou,
podivej se, má panenko,
podivej se za mnou. (64)

³⁾ Na str. 44 opět opsána, avšak 2. až 4. řádky zní: nešt je mladá nebo stará, je přeci panenka, a rádek poslední: tahali se vo ní.

⁴⁾ Na str. 18 se opětuje s dalším veršem: rejthaři sou hodní chlapi. Na str. 63 opsáno prvních 8 veršů, místo »drakovna« (=dragouna) použito slovo: »lejthara«.

5. Až se bude suchá lípa,
suchá lípa zelenat,
teprv budu na panenku,
na panenku spomínat.
Nebude se suchá lípa,
suchá lípa zelenat,
zelenat,
teprv budu na panenku,
na panenku spomínat. (59)
6. Budou mně říkávat:
Pane, pane,
budou mně říkávat:
Pane, pane,
pokad mně hlavička
neupadne,
- pokad mně hlavička
neupadne,
dokad mně hlavička
neupadne. (48)
7. Budou li nám ženy látky
nebo na nás broukat,
já vylezu na palác,
budu na ně koukat — —
- (78) 1782
8. By se všichni voženili,
já se ženit nebudu,
abych já si svět pokazil
pro tuňákou vobludu. (62)
9. Byla babulenka vysokého rodu,⁵
měla kožulenka velmi (bo)hatého,
skoro da makzik zik madera
futa kreby jasa jasa kreby
denky tu tenky,
baza rozkošného,
baza překrásného.
Chodila tě babulenka
přes veliké kopce,
nenalezla kožulenka,
skoro da makzik zik
madera fita krebi jasa
tu tasa krebi denky
tu tenky
basa rozkošného,
basa překrásného. (18)
10. Byla borovinka zelená,
byla do kolečka sekaná,
pod (ní stál) koníček
a na něm Honzíček,
smutně naříská.
(Podej mně) má milá, ručičku,
pokad sem na vraném koníčku.
Nepodám, to neudělám,
zlatej Honzíčku.
Já sem tobě ruky podala,
dyž sem levanduli řezala,
kytku ze(le)nou

⁵) Na str. 53 začíná se: Chodila tě babulenka.

rozmarinovou
do hrsti dala,
ještě mně nebylo dvacet let,
vošidila sem již hochů pět,
hochů pět jako květ,
na to nemůžu zapomnět.
Juž sem já zapomněl
na mamu,
na tebe nemůžu,
mé srce —
na mamu, na otce,
na tebe nemůžu,
mé srce. (19)

11. *Byly sou, byly sou*
za dolinou kopce,
nebudu řískati
ledaskomu otče,
ledaskomu otče. (51) 1782

12. *Co pak jeto⁶) na drakovna*
půl slepice, půl kapouna.
Sedlák mu ho musí dát,
dyby von ho měl
vyžebrat. (21 57)

13. *Co pak sem vám ubližoval,*
sousedové naši,
[:že ste vy mne zverbovali:]
[:na tu vojnu pěší;:]
ta mne nic netěší,
lepší by mne těšívala
moje znejmilejší,
[:lepší by mne těšívala:]
moje znejmilejší. (78)

14. *Darmo já si trápím hlavu,*
dyž vím, že tě nedostanu,
pověz, holka, samou pravdu
(miluješ-li) toho šelmu? (70)

15. *Dej mně, Bože, ten sen,⁷)*
co se mně v noci zdál,
že pod naším vokýnkem,
heskej mládenec stál,
heskej mládenec stál.

⁶) Na str. 57 i 61 jsou prvě 4 verše opět.

⁷) Pod písničkou se podepsal: No 31, 32, 1783 Mates Homolka z Jeníkova.

Toho mně dej, bože,
co na ten cimbál břinká,
aby von mně zahrál
u mýho vokýnka.
Dej mně, bože, ten sen,
co se mně v noci zdál.
Toho mně dej, bože,
co na ten cimbál břinká,
aby mně zacinkal
v noci u kolínka. (10)

16. Do Prahy je dlouhá míle,
tou sem já míval kratochvíle,
a do Jeníkova ještě delší,
tam byla má znejmilejší,
chodíval jsem já do domu,
kterak pak já zapomenu.

(48)

byl by ti kaprálek
(metlou) nenašupal.
Šavlička železná
to je moje žena,
ta mne zastávala,
dyž bylo potřeba.

(14)

17. Dyby moje milá
samý pentle byla,
mně se nelíbila,
já si ji přeci nevemu.
Můžu sobě vybrat
takovou panenku,
která bude mít
kulatou hubenku
a černé voči jako já.

1780 (21)

19. Dycky ke mně má matička
nebožička říkala,
abych já si toho ševce
zasmolence nebrala,
bych si vzala havíře,
že vydělá peníze,
— — — —
— — — —
nebo zasej krejčího,
že je něco lepšího

18. Dybys byl, synečku,
poslouchal matičku,
byl bys byl nenosil
po straně šavličku.
Dybys byl, synečku,
tatíčka poslouchal,

20. Dycky mně říkával⁸⁾
můj zlatej tatíček,
že mně bude dobréj
komisní chlebíček.

⁸⁾ Táž píseň jest i na str. 61. (Dycky mně říkával . . .), avšak před nimi jsou tyto verše (r. 1781):

— — — —
nebo mne zabijou,
nebo mne voběší,
nebo mne ptáčkové,
po horách roznosí,
nebo mne zabijou,
nebo mne voběší,
nebo mne kůň vranej
v podkovách roznosí.

Na str. 57 jsou za 8 verší (Dycky mně říkával . . .) slova: »Pomoz, Bože, pomoz, ten, kdo pracovat nebude.« Na str. 20 za touž písni (Dycky mně . . .) následují 4 řádky nějaké písni: »Jak se milej přibližoval . . .« a pak pojmenáno: Já sem to psal Mates Homolka z Jeníkova No 31.

21. Dycky pak mně
naši lajou,
že se v noci toulám,
a já hledám potěšení,
(20) [dyž ho doma nemám.:] (77)
22. Dyž tys mne pro lásku nechtěla⁹⁾
já pro tě statek nemám,
domeček pro tebe kupovat nebudu,
protože peněz nemám.
Pověz mně, má zlatá panenko,
proč ti pantáta brání.
Brání mně pro tebe,
mý zlatý pachole,
že nemáš pole žádný.
Třeba já pole, luka neměl,
přeci sem na světě rád,
může mně Pámbu dát,
že můžu milovat,
holku jak karafiát. (26)-
23. Dyž sem byl za Moravou,
ještě sem na ni volal:
Chovej se, má panenko,
jako sem já se choval.
Já sem se dobrě choval,
jak sluší a náleží,
jedno leží na kolibce,
a druhý za mnou běží. (51)
24. Dyž sou naši pívávali,
my taky budem
(nic ne)zachovali,
(nic) mít (ne)budem
Piju-li, piju já,
šak to zaplatí
kapsa má. 1783 (23)
25. Ejhle, má panenko,
co pak se to děje,
že mne váš pantáta
zarmucuje,
- že vás nedostanu,
bych šel raděj domu,
že ste ještě mladá,
mně povídá. (65)
26. Hleďte, jak se hněvá,
halda ucouraná,
hleďte, jak se hněvá,
že ji nechce — —.
(53, 60) 20. července 1781.
27. Chas o brandeburská,
je vám cesta ouská,
že vám zaskočila,
že vám zaskočila
královna rakouská. (47)
28. Já husárek malý,
boty roztrhaný,
já královně nepojedu,
až буду mít nový.

⁹⁾ Táž píseň jest i na str. 23, prvých 9 veršů též na str. 76 (začínají: Dyž's ty mne pro lásku nechtěla) a následují pak za 9. veršem tyto verše:

Třebas já měl peněz dosti,
dybych neměl poctivosti,
aj (chci) moji poctivosti,
než aby(ch) měl peněz dosti.

Já husarka malá
mezi husarama,
husarů je kumpanie,
já sem jenom sama.
(66) 1781

jenom vorej
polehoučku.
Ach já, nešťastná panna,
co sem myslila,
že sem svý políčko
vorat nedala — — —.

29. J á, nešťastná panna,
co sem myslila,
že sem svý políčko
zvorat nedala.
Vorej, vorej,
můj holečku,

(1783) (24)

30. Jebali se vrabci, jebali,¹⁰⁾
a jeden byl malej,
tomu zobat,
tomu zobat nedali. (10)

31. Jedna je stezička k Táboru
a druhá k Boleslaví,
dyž's ty mně pro lásku nechtěla,
třeba tě všichni vzali,
co sem se za tebou nachodil,
co sem se s tebou vystál,
ani's mně statečku nedala,
ani sem tě nedostal. (58)

32. Již mne s mou panenkou
rozloučili,
již mne s mou panenkou
rozvedli.
Tak já juž mám jinejch dosti,
jak jahodek na jalovci,
jak na jalovci zrni. (47)

33. Juž je darmo, má zlatá panenko,
na vysoký schody lízt,
dybych já si svou hlavičku srazil,
[:čí pak by von to byl hřich.:] (63)

34. Kolíne, Kolíne,
na čistý rovině,
[:což vono u tebe
vojáků zahyne.:]
Kolíne, Kolíne,
dybys raděj nestál,
aby se tam k tobě
Homolka nedostal.
Dyž mne nezabili,
dyž ty vojny byly,
tak mne nezabijou,

dyž již pominuly,
dyž mne nezabili
mezi tvýma hájky,
taky nezabijou
u moji panenky,
dyž mne nezabili,
dyž ta vojna byla,
taky nezabijou,
má panenko milá,
ted' mne nezabijou,
má panenko milá. (48)

¹⁰⁾ Táž píseň jest na str. 44 (Jebali sou vrabci, jebali) i na str. 59 (tu 2. verš zní: a jeden byl maličkej).

35. Komu je tak dobré,¹¹⁾
jako mně,
nepotřebujou mne
na vojně.
Komu je tak dobré
jako mně,
každej má svou holku
jen já ne,
jen já ne.
1781, 1778 (57)
- příde-li jejich muž,
můžete mu vybit.
Lejthaři sou hodní chlapi —
(51)
36. Koupil sedlák
selce boty,
toral za ně dal.
Selka mu je
podčmochtala,
von se do ní dal,
von se do ní dal,
von se do ní dal,
dal se do ní
s čistou holí
potom s teníčkou — —. (61)
38. Má matičko stará,¹³⁾
de vo vás chvála,
že ste vychovala
císaři kyrysara
králové kyrysara.
(47) (1777 den měsíce aprílu)
37. Lejthaři, lejthaři,¹²⁾
můžete hodně pít,
dyž se nebojíte,
[: k cizím ženám chodit:]
a s nima se vodit,
39. Má zlatá Andulko,
čas vyšel,
[: kamarádi čekají,:]
abych šel.
Dyž's ty měl,
můj milej, vocad jít,
dys ty mně měl,
můj milej, povědít. (63)
40. Mašíruj, syněčku,
tři sta mil za Vídeň,
uhlidáš Turečka
i jeho celou zem
i jeho celou zem
i jeho krajinu.

¹¹⁾ Na str. 49 jsou prvé 4 verše, podepsán: Matias Homolka z Jeníkova 1782. No 31.

¹²⁾ Na str. 19 jsou 3 verše a připsán ještě 4. verš: dyž se nebojíte za děvčaty chodit. Na str. 17:

Lejthaři, musí vám dobré být, dyž se nebojíte za děvčaty chodit.

Na str. 64 zapsán tento variant:

Vojáci, vojáci,
můžete hodně pít,
dyž se nebojíte
[: za děvčaty chodit:]
a s nima se vodit.
Příde-li pacholek,
můžeme mu vybit.
Na vojně je hodně,
je tam všeho hojně,
chleba málo, peněz taky,
ale bijou sakramenti
(sakramentsky).

Poslední 4 verše tohoto variantu si 30 Januuary 1782 opět poznamenal na str. 45.

¹³⁾ Na str. 66 opět (roku 1778) jsou prvé tři verše této písničky, pak následuje dvouversí:

»králově husara,
drakovna, kyrysara«.

- Pro tebe, má milá,
pro tebe zahynu.
Sama sis končka,
sama sis sedlala,
abys mně poznala
mezi rejtharama,
sedlala, sedlala
červenou tykytou,
abys mne poznala,
až bude před bitvou,
sedlala, sedlala
zelenou dykytou,
abys mne poznala,
až pomašrujem. (46)
41. Měj mne, syněčku,
měj mne rád,
koupíme sobě vinohrad,
vinohrad sme si koupili,
[:ještě sme spolu nebyli.:]
1782 (52)
42. Měsíček svítí,¹⁴⁾
já musím jít
za mou milou,
měsíček vyšel,
já jsem ji našel
pod (pěšinou). (20)
43. Na potoce ve vodičce
sou tam drobný břeňata,
podme my tam,
schytáme je
Jeníkovský děvčata.
Na potoce
sou tam ryby,
sou tam taky kuřata,
podme my tam,
schytáme je
Jeníkovský děvčata. (9)
44. Na tom hlineckým mostku
hraly panenky kostku,
tak dlouho sou ji hraly,
až je matičky laly. (9)
45. Nedělej se rybníkářem,¹⁵⁾
pokad nemáš rejč,
— — — —
někerá má konopasku,
někerá má drašku,
jesli ty si mně nevemeš,
zatracenej Vašku. (13)
46. Někdy bych jel,¹⁶⁾
někdy bych šel,
někdy bych se šoulal
a to všecko,
má panenko,
abych já tě dostál.
Má panenko, mé dítě,¹⁶⁾
celá se mně líbíte,
ta vaše podoba,
že ste hodná osoba.
Má panenko, mé dítě,
celá se mně líbíte,
jen že trošku (šilháte). (17)
- Někdy (sem) šel,
někdy (sem) jel,
někdy (sem se)
šoulal
a to všecko
pro mou holku,
abych já tě
dostal,
ty ses měla
na radosti,
dyž se dál
z masa kosti.

¹⁴⁾ Na str. 69 se opětuje (roku 1782), však 4 verš končí: »zašel« a za 6. veršem jsou verše: »já se jí ptal
trata ti tam.«

¹⁵⁾ Za ní připsáno: »Dybych já se byla raděj . . .«, pak: »Jeníkov je na kopečku, je tam černá zem«.

¹⁶⁾ Při písni »Někdy bych jel« jsou 7. a další verš též na str. 54. Čtyry poslední řádky variantu ze str. 69. jsou též na str. 59.

Proč pak se mně
můj punt hejbe,
že můj milej
dlouho nejde. (69)

47. Nemysli, synečku,
v tej černý košili,

— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —

Já mám svou panenku
v Jeníkovském rynku,
vona mně vypere
moji košilenku.
Ceruška chudobná,
syneček nic nemá,
budou-li pracovat,
Panbů jim požehná.
Dybych já měl
peněz dosti,

dyž bych neměl
poctivosti,
lepší moje poctivost,
než abych měl peněz dost,
lepší moje poctivost.

(15) 1783

48. Nepláč pro mne,
že sem na vojně,
lepší na vojně
vojákem býti,
nežli sedlákem,
chleba nemít. (66)

49. Nepláchte, nenaříkejte
že sem já na vojně,
neb nemůžeme všichni umřít,
tu, kde se zrodíme. (61)

50. Nepudu já vocad,
až bude svítati,
[: až budou hamerští
kohouti spívat.:] (54)

(Dokončení.)

Bývalá Táborská brána na Vyšehradě.

Pokus rekonstrukční od stav. rady A. Wiegla.

(Se 4 příl. a 1 obr.)

Brána*) byla založena na jižní straně pevnosti a zaujímala nejvyšší místo její. Vyčnívala třemi stranami z hradebních zdí, což schválně jest zřízeno, aby se usnadnilo účinnější hájení jich, ježto útočníci vystaveni byli tak střelbě z boků brány. K bráně vedla mimo cesty táborské, jdoucí Pankrácem, bezpochyby ještě i úvozová příkrá cesta z Podola.

Z brány zachovalo se do nynějška jen zdivo přízemní do výše as $5\frac{1}{2}$ metrů, po levé straně, jdeme-li z pevnosti, asi uprostřed mezi oběma branami nynějšími (proti domku c. k. potravní daně), jak v nákresu půdorysném plně černě jest označeno. Hrany a obruby vrat jsou vyvedeny z tesaného pískovce, všechno ostatní zdivo složeno je z břidlice, nalámané ve skalách vyšehradských; jakosti jest chatrné, jelikož na vzdachu snadno se rozsýpá. Uprostřed

*) Srv. »O Vyšehradě starém a novějším« od J. Heraina v tomto časopise XI. 1903, str. 23–35. Pozn. red.

zbylých čtyř zdí zřízen byl nyní chudý příbytek s dvorečkem, jejž pronajal erár soukromé rodině.

Brána byla zbudována při založení a hrazení Nového Města Pražského Karlem IV. od r. 1348 současně s pevnými zdmi, obrannými věžemi a s kterousi mocnou baštou, kdy zároveň stavěna byla opevnění v pokračování souvislému od Vyšehradu kolem Nového Města až k Poříčí s věžemi a branami, mezi nimiž brána Sviňská (Slepá) se Vyšehradské velmi podobala.

Zdálo by se, že skrovny pozůstalý zbytek jen fantasií lze doplniti, nicméně užijeme-li zachovaných starých rytin, lze se značnou pravděpodobností utvořiti si dosti přesný obraz brány té i způsobu jejího hájení.

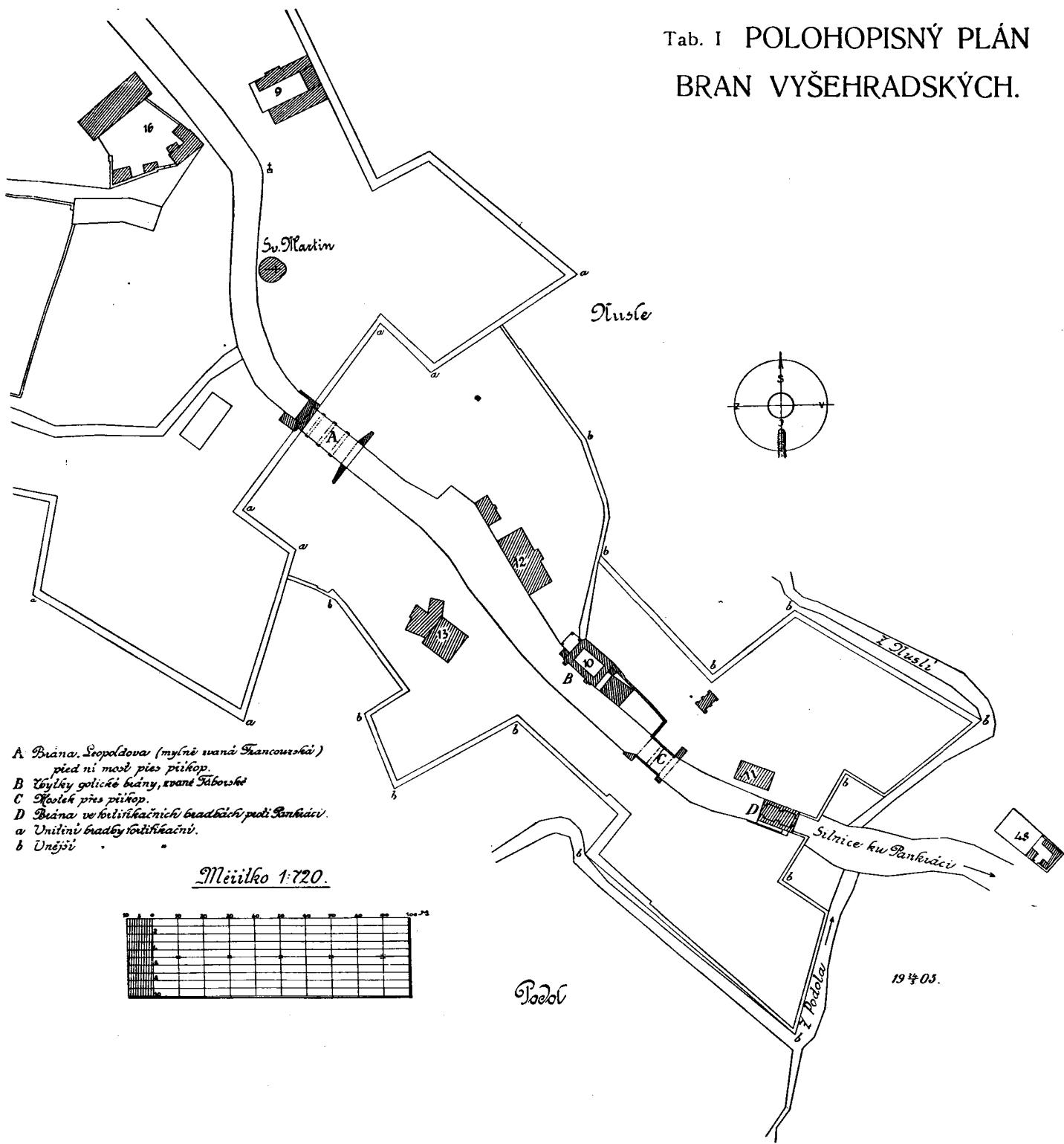
Všimněme si především půdorysu, zvláště průjezdu brány. Hlavní osa jeho byla šikmá, nad to dvakrát lomena. Možná, že šikmý směr byl okolnosti pouze nahodilou, určenou snad původním směrem staré cesty, možná však, že byl disposicí úmyslnou, z důvodu snazší obrany. Dále ukazuje půdorys zřetelně, že bylo lze bránu zavírat napřed i vzadu vraty, jichž křídla se otvírala do vnitř. Před zevními vraty jest mimo to zachována ve zdivu svislá drážka (pravoúhlý žlábek) 24 cm široká, kudy procházela padací mříže. Obojí vrata nebyla založena prostě v lící zdí, nýbrž hlouběji, aby obránci mohli jich snáz obhajovati, jak později blíže dovodíme. Uvnitř brány za vnějšími vraty pozorovat lze mělký výklenek as 80 cm široký; pamětníci vypravují, že býval hlubší a že teprv v době novější byl zazděn. Snad umístili tam kdysi rumpál, jímžto zdvihali visutý most, vedoucí přes příkop.

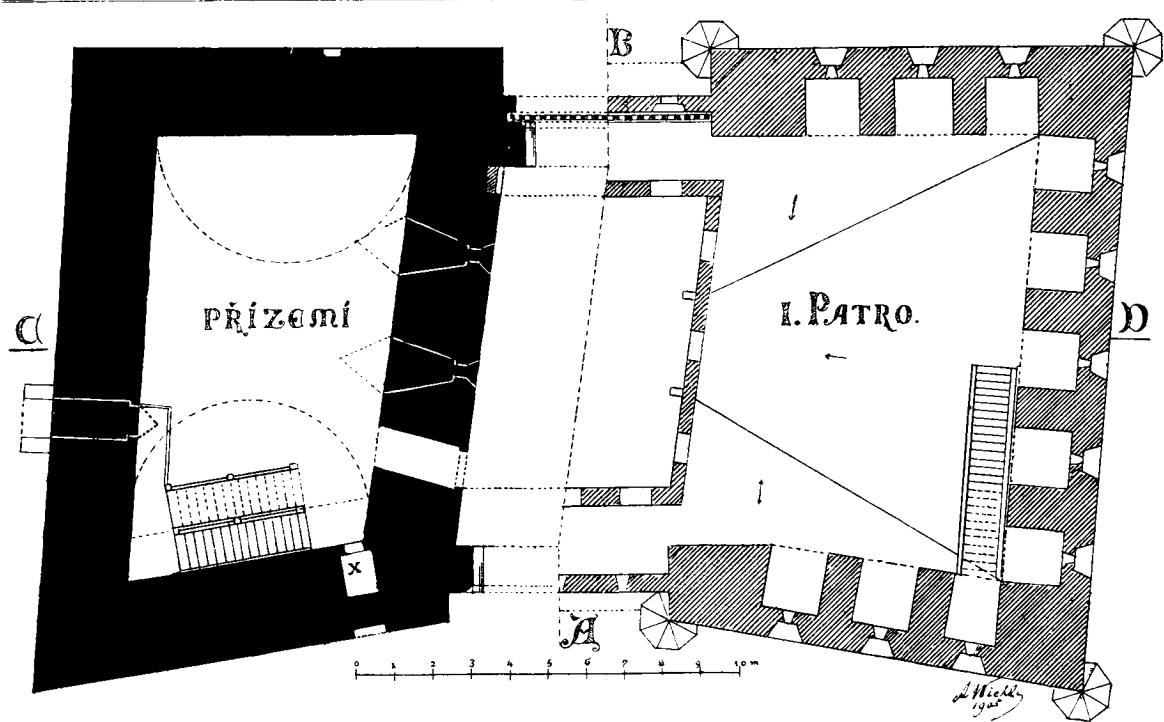
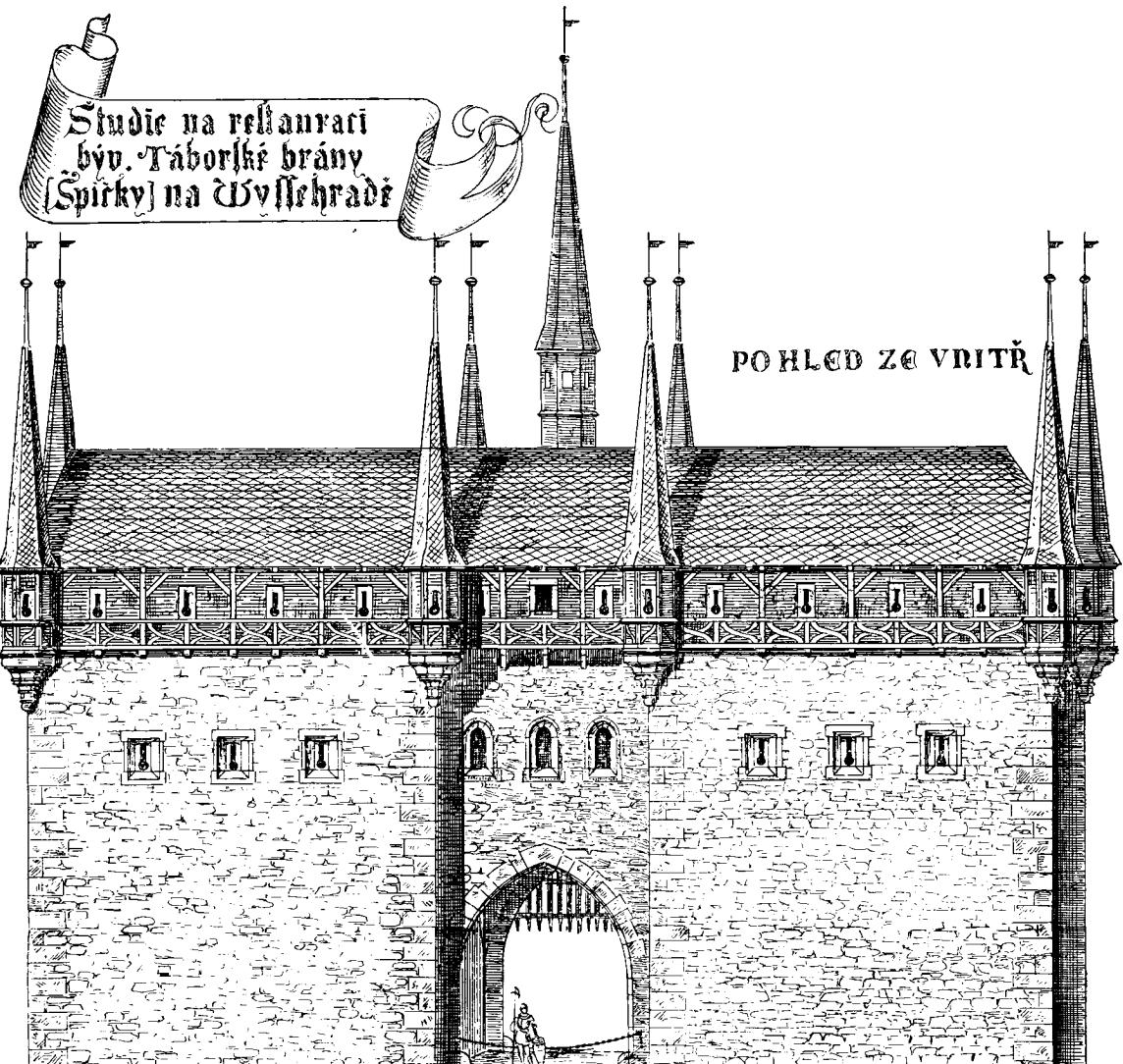
Příkop sám jest zasypán krom skrovné prohlubně na levo, jež po něm ještě zbyvá; kdyby bylo zapotřebí dokazovati, že vskutku před branou byl, jsou i doklady v díle Tomkově.

Z průjezdu vedou dvířka do levého vnitřního prostoru; zda-li jsou na původním místě, nelze prokázati, neboť někdejší průchod mohl by býti i v koutě u x, kde jest jakýsi výklenek. Před vnitřními vraty vyčnívá z ostění asi metr nad dlažbou silný železný hřeb s uchem; patrně věšeli naň řetěz, jímž mohla býti brána zatažena. — Doplňme-li ke zbytku symmetricky i pravou rozbouranou stranu, objeví se, že brána vystavěna byla tak, aby tvořila samostatnou pevnůstku, hajitelnou na všech stranách. Potud jsou zachované zbytky spolehlivými doklady půdorysu celkového tvaru; pokud však jde o vyšetření průřezu a zevnějšku, jsme odkázáni na stará vyobrazení. Poměrně nejspolehlivějším jest prospekt Prahy z r. 1606 od Jiljího Sadlera, dobrého rytce a kresliče.*) Lze prokázati, že umělec některé budovy kreslil z blízka a že teprv podle takových náčrtků zakreslil je do celkového obrazu. I naši bránu kreslil zajisté zvlášť; obsahujeť kresba jeho mnoho detailů, kterých z dálky by nebylo možná rozeznati.

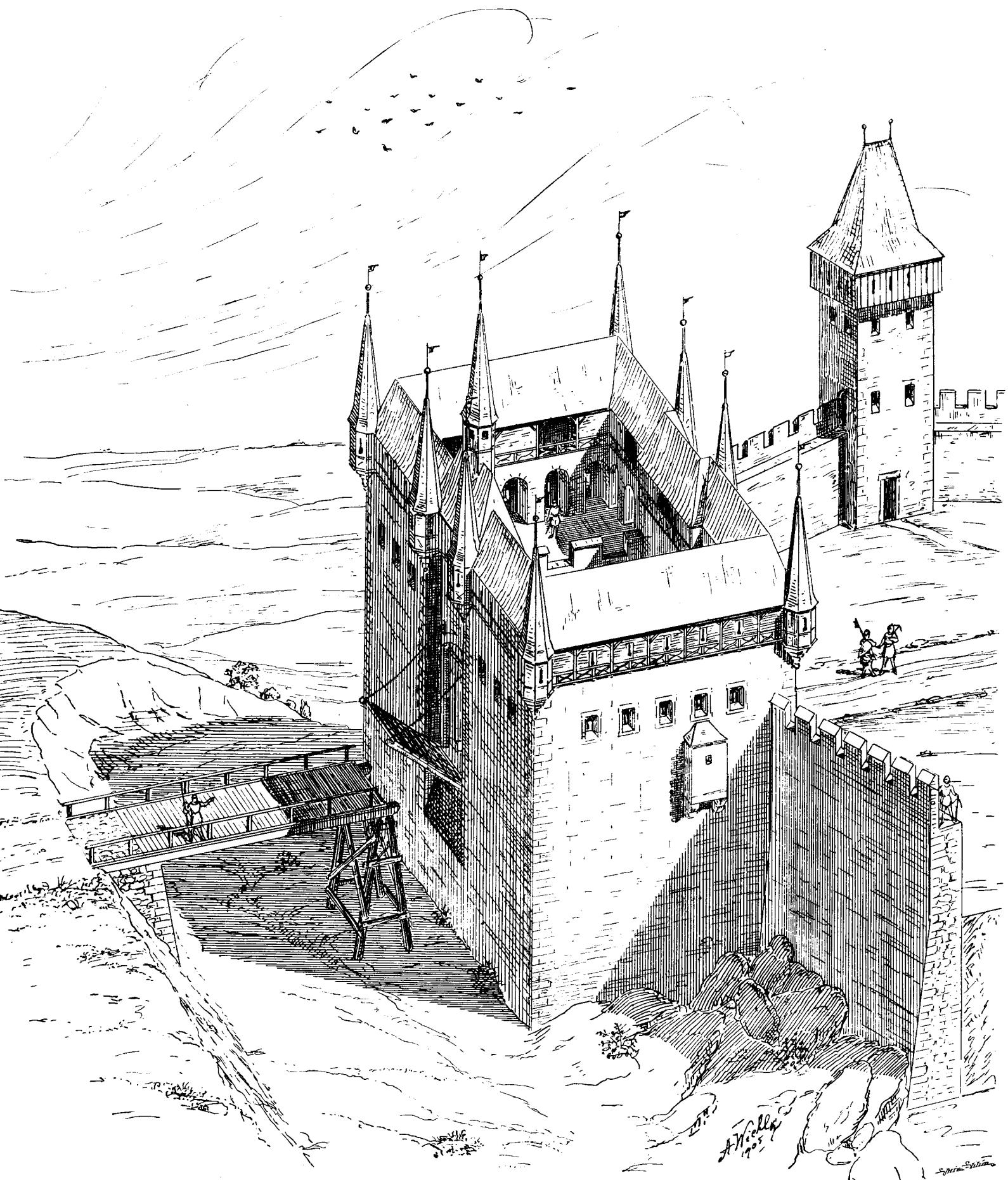
*) Viz kresbu při zmíněném článku Herainově, str. 23.

Tab. I POLOHOPISNÝ PLÁN
BRAN VYŠEHRADSKÝCH.

Tab. II. Brána Táborská na Vyšehradě před 500 léty.
Idealní pohled (s cestou od kaple svatého Martina) a rekonstrukce půdorysu.
Kreslil stav. rada Ant. Wiehl.

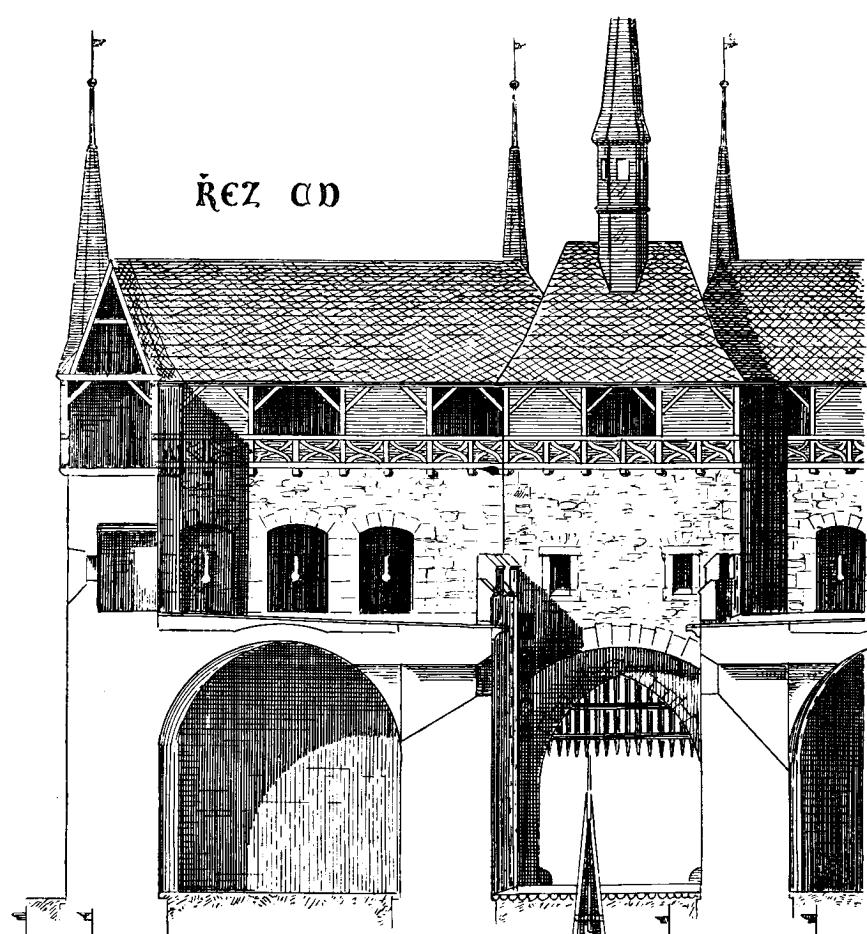

Tab. III. Brána Táborská na Vyšehradě před 500 léty.

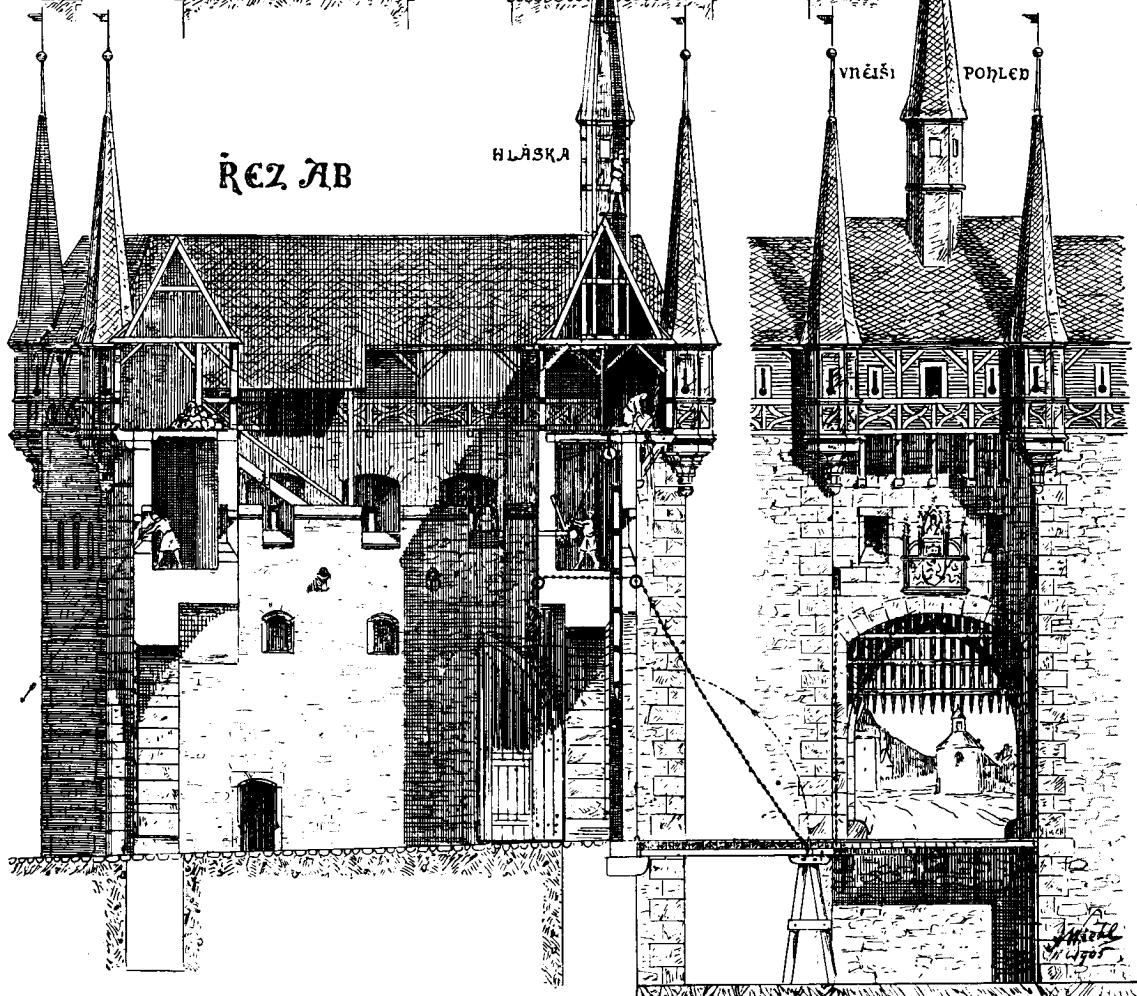
Idealní pohled od Pankráce.

Kreslil stav. rada Ant. Wiehl.

ŘEZ CD

ŘEZ AB

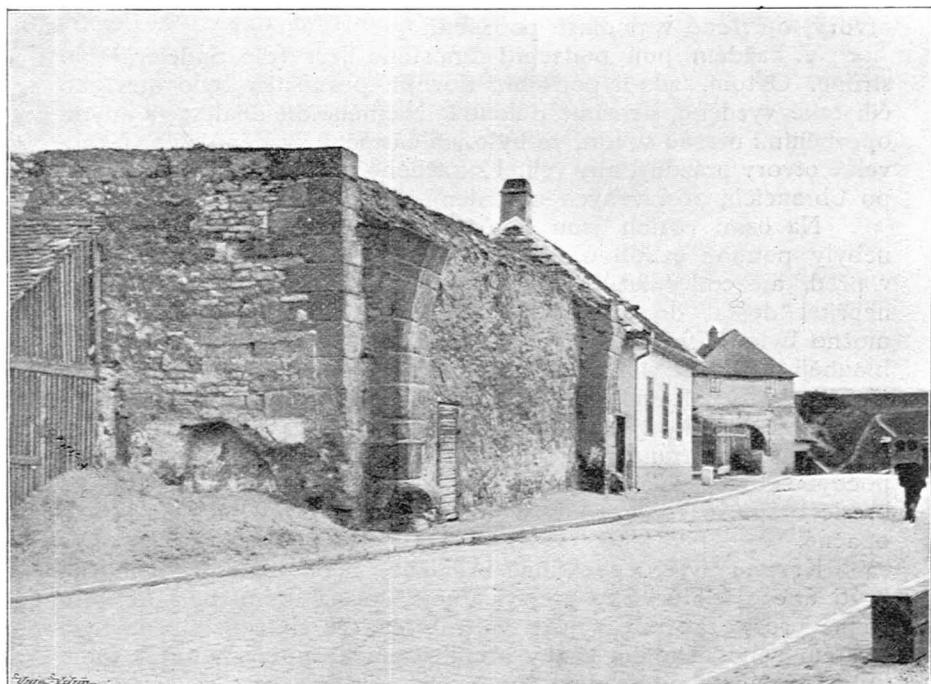

Tab. IV. Brána Táborská na Vyšehradě před 500 léty.

Rekonstruovaný řez příční, řez osou brány, idealní pohled na střed brány s cesty od Pankráce.

Kreslil stav. rada Ant. Wiehl.

Podle nákresu toho měla brána ještě patra dvě. První obsahovalo na straně vnitřní 9 okének či střílen, z nichž 3 prostřední, umístěná nad vraty, byla větší. Střílny však neprocházely plnou zdí, tu asi $2\frac{1}{2}$ m mocnou, jelikož by střelec mohl mířiti téměř jen jediným směrem. Jest třeba si mysliti za každou střílnou hluboký výklenek v sile zdi, takže zbývala jen slabá stěna, jejímž usmyknutým otvorem bylo možno mířiti všemi směry, na strany

Obr. 1. Zbytek Táborské brány na Vyšehradě.

Fotografoval Fr. Dvořák, člen Č. K. F. A.

i dolů. Provede-li se tato úprava i v ostatních zdech stejně, doplníme půdorys prvního patra velmi pravděpodobně.

V středních polích nad obojími vraty byla zeď vůbec slabší; na zevnější straně toliko 42 centimetrů silná, jak soudíme dle zachovaného podpěrného pilíře kvádrového v přízemí před padací mříží, do něhož zaklenut byl segmentový pás, nesoucí tuto zeď. Druhé patro tvořilo podsebití. Podsebití roubeno bývalo z pravidla z dřevěné konstrukce pobité zevně hladce prkny, aby netrpělo vlhkem. V prospektu Sadelerově však konstrukce ona, zřetelně viditelná, skládá se ze sloupků, do nichž zasazeny jsou

šikmé opory (paždíky), a z křížového zábradlí. Nebyla tedy konstrukce prkny zakryta, nýbrž byly prostory vyplněny slabou zdí cihelnou (= zdivo hražděné).

I na Karlově Týně zdivo takové nalézáme. Podsebití obíhalo kolem do kola téměř o stejném profilu a bylo kryto střechou. Jen nad zevnějšími vraty, snad i nad vnitřními (ač méně) vystupovalo, jsouc opřeno krakorci z lícniho zdiva. V těchto nejchoulostivějších místech proto, aby nepřítel, brány dobývající, mohl být odrážen kameny anebo poléván roztavenou smolou a vařící vodou skrz otvory, otevřené v podlaze podsebití.

V každém poli podsebití umístěno jest (dle Sadelera) po střílně. O tom, zda-li podsebití dovnitř pevnůstky bylo otevřeno čili také vyzděno, nemáme dokladů. Nicméně dle analogie s jinými opevněními možno soudit, že bylo jen částečně vyzděno a že zůstaly velké otvory prázdný, aby velitel s každého místa uvnitř měl rozhled po obrancích, postavených u střílen.

Na osmi rozích jsou umístěny osmihranné štíhlé vížky; nebyly pouhou ozdobou, nýbrž mohlo z nich střeleno být nejen v před, ale což důležitější, i podél veškerých zdí brány, čímž se nepřítel dostal do smrtonosné palby křížové. Z vížek u brány možno bylo s úspěchem hájiti i vrata, poněvadž zeď položena byla hlouběji. Devátá vížka vypínala se uprostřed na hřebeně nad zevními vraty a jsouc vyšší ostatních, činila patrně hlásku. Poloha této deváté vížky jest zřetelnější naznačena na známém obrazu Vyšehradu, malovaném v kostele sv. Petra a Pavla*), kdežto Sadeler pochybil. Lze však jeho omyl omluviti a výsvětliti okolnosti, že kresle bránu s jedné strany z blízka, neviděl vížek těch na straně opačné.

Krytina byla nepochybňě břidličná, neboť bylo by nemožno krýti útlé a štíhlé vížky prejzy. Vnější strana brány byla nejspíše stejně prostě provedena jako vnitřní, leda že snad ozdobena byla znakem nebo několika znaky architektonicky upravenými; k tomu bylo jedině příhodné místo uprostřed prvého patra nad branou.

Vnitřní zařízení bylo zajisté způsobeno tak, aby v něm posádka klásti mohla všechny odpory. Obě postranní místnosti přízemní (snad strážnice a skladiště potřeb obranných) byly opatřeny buď dřevěným stropem aneb, což je pravděpodobnější, sklenutý. Nad nimi byly dlážděné terasy, vroubené zděným zábradlím, cimbuřím. Průjezd zůstal otevřený, aby ještě s terasů možno bylo účinně se brániti, i kdyby nepřítel byl již dovnitř vnikl. Že se v nitru nalézaly skutečně terasy a nikoliv střechy, možno souditi z vyobrazení od Folperta z Alten Altenu z let okolo 1686 a z plánu Roveratova **) z r. 1668. Obě tato vyobrazení kreslena jsou z ptačí perspektivy tak, že dovnitř brány lze po někud nahlédnouti, i není viděti uvnitř střech, které by jinak

*) Viz obraz 5. při článku Herainově.

**) Viz obr. 3. a 4. při zmíněném článku Herainově.

musely být viditelný. Při tom pozorujeme na bráně již značnou změnu stavební, totiž, že vrchní patro, podsebití, bylo odbouráno, snad pro schátralost dřevěného materialu, snad i proto, že Vyšehrad tehdy byl obehnán na straně té v širším obvodu novou zdí a branou dle modernějšího systému opevňovacího a že tudíž brána důležitosti obranné pozbyla.

Při přestavbě byly ovšem i vížky sneseny a tu při opětném jich znovuzřízení stala se odchylka, že umístěny byly jinak. Původně trčely na rozích, nyní jsou posazeny na hřebenech a místo devíti vystavěno jich také osm. I příkop před branou byl tehdy zasypan.

V zbytcích dochovaných nenacházíme stopy po schodišti; snad bývalo jen dřevěné a položeno poblíž dvírek.

Zdá se, že i o zachování čistoty postaráno bylo záchodem; aspoň pamětníci tvrdí, že na poboční zachované zdi nalézaly se dva vyčnívající krakorce, které nesly snad záchod, z něhož výkaly odpad měly do hradebního příkopu.

Podrobných zpráv o osudech brány jsem nenabyl. V letech 1687 se branou již neprojíždělo, byla tehdy asi již jen skladištěm. Ještě později r. 1700 bylo i první patro rozebráno a v letech padesátých minulého století propadla i pravá přízemní polovice zničení.

Brána nazývána byla (dle Tomka) prostě branou hlavní nebo Vyšehradskou, později jmenována obecně Špičkou. Po německu říkali jí »Neunspitz«, po přestavbě, kdy jen 8 věžek zbylo, »Achtspitz«. V přiloženém nákresu z ptačí perspektivy ještě přikreslena jedna z obranných věží, která se asi nalézala v úhlu hradebních zdí a byla obývána nejobyčejněji střelci, jak Tomek míní.

Přes všecku prostotu svých motivů působila brána zajisté nejen dojmem mohutným a vážným, ale i krásným, jejž ovšem v chatrném zbytku sotva vytušíme.

Osada sv. Petra v Rybářích na Menším Městě Pražském a její nejbližší okolí.

Dějiny její vypravuje*) dr. Jos. Teige.

II.

Cesta, na které stála brána Bruská, šla již zajisté odedávna v těchto místech spojujíc cesty z Menšího Města a převozem i ze Starého Města do Ovence a dále do severních Čech. Za branou vznikly pak záhy některé domky. Nejstarší známá mi zpráva mluví při počátku 17. st. o jednom z nich ležícím »nad studýnkou při zdi příkopu nebo obory JM^t C.«, který nalezel Jiříku Reitharovi a

*) Prvá část vyšla ve XII. roč. tohoto »Časopisu«.

který prodal jej r. 1601 za 45 kop gr. č. havíři Šebestianovi Bastlovi a m. jeho Anně. R. 1607 povoleno bylo tomuto rozšířití stavení své nahoru ke skále (ruk. č. 2158 f. 45). Na to teprve r. 1648 mluví se tu o domku »spustlém a runirovaném, jdouc z města po levé straně«, náležejícím Martinovi Rexovi (kšaft jeho čte se v rukop. č. 2156 f. 79.), jehož vdova Markéta prodala jej dne 18. bř. 1651 za 21 kop m. hofrychtéři měst věnných Kryštofu Turkovi z Rozenthalu a m. jeho Zuzaně (rukop. č. 2156 f. 87.). O něco později mluví se o dvou domcích dalších a to Jiříka Renče a vedle téhož Bartoloměje Radotínského, který zanechal jej vdově své Anně, a tato odkázala r. 1612 dětem Jiříkovi, Janovi a Mandaleně (č. 2158 f. 109), ti pak prodali jej ještě téhož roku za značnou cenu 300 kop č. Adamu Bělehradskému (ib. f. 110) a téhož vdova zase za 250 k. č. krejčímu Janovi (ib. f. 139). — Snad příbuzný Renčův Kašpar Rentz, kr. ungeltní úředník, měl v ten čas první domek zabranský po pravé ruce (č. p. 135.) »u červeného jelínka«, který kšaftem svým ze dne 10. června 1653 odkázal manželce své Alžbětě (činže do úřadu mostského byla ročně 6 kop m.) a tato opět 19. dubna 1657 svému příbuznému ševci Janu Weissburgerovi. Při tom vyslovila přání, aby pochována byla v kostelíku místním sv. Petra. Dne 22. srpna 1711 postoupily děti Weissburgerovy, Regina Weisová a Dorota Eglová, domek Janu Webrovi, jehož manželka Kristina prodala jej 12. června 1716 Ondřejovi Pathovi za 1000 zl. Přitom jmenují se sousedy Matěj Brada (č. p. 136) a dům u Benínů (č. p. 134). Bradův dům dostal se pro dluhy licitací 5. listop. 1712 v majetek Jana Petra Jankého za 410 zl. — Známé kasárny jmenovaný byly dříve všeobecně domem Walderodovským. Jím v kanále protékal potok Brusnice, který na to plynul »do štoly na velkej náklad vyzdvížené«. Roku 1658 stěžováno si bylo, že ten tok pan Walderod »všecken do silnice obrátili dal a zkrze tu příčinu táž voda od též brány ač do rohu a konce cífs. vápenice hrubě silnici vymlela« (ruk. č. 50 f. 2.)

Cesty pak pod branou, zvláště na prostranství před nynějším Klárovým ústavem, užíváno bylo jako haldiště pro skládání dříví (na plánu písmenou B označeno). O ně i o dolejší pod Zeughausem byl stálý spor mezi Malostranskými a Staroměstskými. Akt následující ze dne 12. srpna 1679 podává tu zajímavá topografická vysvětlení:

Jakož jsou pan purkmistr a páni radní Menš. M. Pr. skrze vyslané své při magistrátu Star. M. Pr., aby ta vejchoz, která jest v l. 1678, dne 25 Martii za příčinou toho placu ... předsevzatá, avšak nevyřízena, obnoviti a komu by vlastně náležeti měl, vyšetřiti se mohlo, povyhledávali. V kteréžto případnosti deputujíce magistratus Star. M. komisaře, kteřížto s úředníky ouřadu města Pražského přijdouce na plac, ukázáno jest JM^u panu hejtmanu Menš. M. Pr. to místo, o které tuto činiti jest. A při tom oznámeno, že Staroměstským podle privilegií jich řeka celá i s břehy ... s jedné i druhé strany placem i po straně, kde nyní Ceigkhaus jest, až po samou Bruskou bránu po pravé i levé straně a odtud zase zpátkem až pod samý most zase nahoru i s čerpadly, kde se dříví pro ... měšťany Star. i Menš. M. Pr. vytahuje

(mimo těch domků za domem »u měsícův« a Šinderberku) spolu i s silnicí —, ten pak plac nad pamět lidskou vždy k pohodlí všem těm, kteří z vody dřív tahali a dosavád vydělávají, by lépe jeden druhému se vyhejbat mohl, jest sloužil a žádnemu tu dřív, leč toliko na některý den skládati se nedopouštělo. Mezi tím ... páni Malostranští k témuž plácu právo sobě poklädati chtěli, že to v knihách svých starých zapsáno mají, že jsou předkové jich v tom místě ... štulu z domu Jana z Kluchova až do strouhy aneb štuli obecní u Cejkhausu tu do řeky vpadající uvésti povolili. « (Listina č. I. 176.)

Druhá menší cesta šla podle břehu a vystupovala znenáhla ve skále vtesána na Letnou. O této asi mluví následující listina z r. 1492;

My purgmistr a rada Starého M. Pr. známo činíme listem tiemto přede všemi, kdež čten nebo čtuce slyšán bude, že s dobrým rozmyslem a s obecným starších vědomím i potazem vydali jsme a vysadili i mocí tohoto listu vysazujem a vydáváme miesto na gruntiech našich na Piesku za převozem, ležicíce proti zahradě a vinici Jaroše od můřeninuov podlé cesty vozné, kteráž běží do skály kamene črného s jedné a vedlé zahrady Vozany běličky s strany druhé, urozenému a statečnému rytieři panu Albrechtovi z Leskovce a na Cierkvici, podkomoriemu královstvie Českého ... dědicom a budúcim jeho k osazení a k vzdělání štěpnice a zahrady, ke jméni, držení a požívání bez našie i budúcích našich všelikého otporu a překážky, tak, aby nadepsaný pan Albrecht, dědicové a budúcí jeho, to miesto štěpy osázené nebo neosázené drželi, jměli a požívali svobodně, jakožto své vlastnie. Pakli by kdy pan Albrecht aneb dědicové a budúcí jeho miesto a v svých mezech ohrazené, osazené štěpy aneb neosazené, prodati chtěli, tehdy toho miesta jinému prodati nemají obyčejem žádným, než toliko nám a našim budúcim a jinak nic. Také častopsaný pan Albrecht, dědicové a budúcí jeho, mají ostaviti cestu svobodnú k zahradě Štěpána Kubky zabranského a jeho budúcim ode dvěrce též zahrady až do cesty vozné, kteráž do skály černé běží, tak aby tú cestú k též zahradě mohli svobodně choditi i s kárami jezdití beze vše překážky nynie i potom časy budúcie a věčné. Cesta také vozná do skály črné jmá svobodná býti a překážek žádných od toho miesta od nás vydaného mieti nemá obyčejem ižádným. Na potvrzenie a zdrženie i budúcí pamět toho pečeť menší města našeho nadepsaného dali jsme přivésti k tomuto listu. Jenž jest dán léta ... tisicího čtyřistého devadesátého druhého, v úterý den sv. Havla (rukop. č. 993 f. 160).

Pod touto cestou ku břehu byly 2 zahrady (vinice), z nichž povstala tak zv. Jezovitská zahrada; obě totiž koupil po zrušení řádu Societatis Jesu Frant. Bertoni a m. jeho Alžběta, kteří zde zařídili zábavní místo výletní. Jedna část, a to hořejší při bráně (na obraze č. 2 označeno písmenou L), zakoupena byla rádem dne 16. června r. 1647. Sáhala od cesty, která nyní vede od Klárova ústavu pro slepce, po silnici pod Letnou. Zde, za místem právě jmenovaného ústavu, stály dva domy patřící k vinici, tak jako byl do ulice pod Bruskou pivovár též s vinicí spojený, blízko, kde nyní v málo přestavěném domě jsou kasárny. Odtud počínala se zed, která šla podél cesty do úzlabí, oddělujíc tuto Jezovitskou vinici od domku písáre branného (č. p. 134) a tří domků zabranských (č. p. 135—137), označených na naší mapě písm. E. Trhová cena byla za vinici velice nízká, neboť vinice jednak byla spustošena, pivovár odtud přenesen a značný díl pozemku přibrán byl k hradbám, takže ještě severně za hradbou

kus vinice Jezovitům náleželo.*). Prodávající zastoupen byl účetním radou při České komoře, Janem Kryštofem Köplem; byl to Jan Daniel Kapr z Kaprštejna, cís. rada a místopředseda dvorský v království Českém a manželka jeho Anna Marie z Greifenfelsu, kteří nabýli vinice za 3000 kop m. r. 1621 trhem od místodržícího Lichtenštejna, jak o tom svědčí tento dekret:

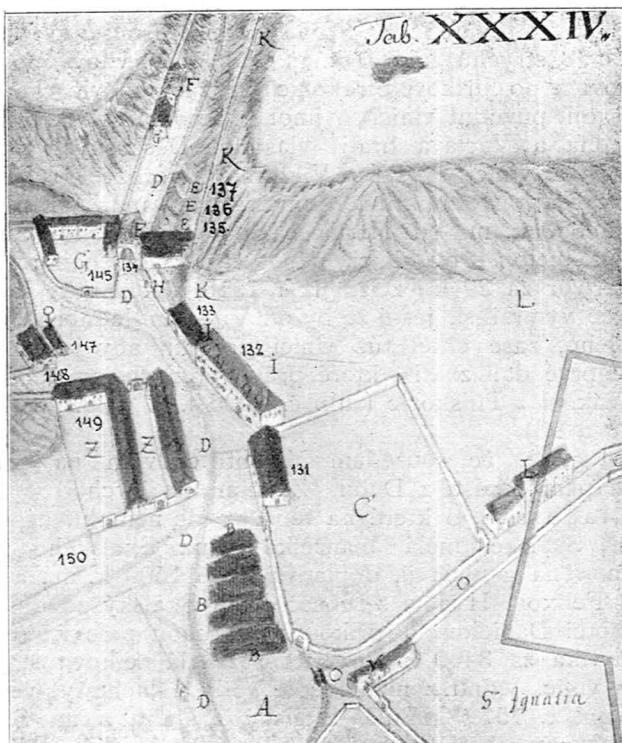
Jméinem a na místě JM^{ti} C. pána nás všech nejmilostivějšího poroučetí ráči poctivému Kašparovi Loselliousovi, JM^{ti} C. perkmistru hor viničních okolo měst Pražských, poněvadž jest na jisté povolení JM^{ti} C. uroz. p. Janovi Kaprovi z Kaprštejna — vinice Samuele z Veleslavína nad Bruskou ležící, trhem dědičně za summu 3000 k. m. prodána a od něho také ve větším díle zaplacena a peníze do ouřadu JM^{ti} C. rentmistrovského v království Českém odvedeny, aby jemu panu Danielovi Kaprovi ... takovou vinici v zápis do kněh perkrchtních k dědičnému užívání a vládnutí uvésti poručil. A na tom JM^{ti} C. jistou vůli naplní. Decretum per suam illustrissimam celsitudinem, Pragae, 22. Maii a. 1621.

Podepsáni jsou Karel kníže z Lichtenštejna a S. Táhlo (ruk. arch. č. 2020 f. 399). Tuto vinici prodal sice Kapr již dne 22. března 1624 (ve výměře 9 strychů, vedle Daniele Skalského z Dubu a blíz cesty, kteráž z brány Brusky vychází, s lisem) paušrajbrovi hradu Pražského, Jiřímu Fuchsovi z Rainburku, za 6000 k. m. a tento opět 30. srpna 1629 za tutéž cenu Lorencovi de Nicola, manželce jeho Anně a oběma synům jeho Maximiliánovi a Rudolfovi (ruk. arch. č. 2020 f. 478 a č. 2021 f. 157), leč pro nezaplacení peněz gruntovních vinice přišla zpět do vlastnictví Kaprova.

Samuelovi Adamovi (Melantrychovi) z Veleslavína zkonfiskována byla vinice tato pro účastenství jeho v podnicích stavů a proto, že opustiv zemi na vyzvání se nevrátil. I byl r. 1621 hrdla, cti i statků odsouzen a jméno jeho na šibenici přibito. Vinice byla dědictvím po slavném Jiřím Melantrychovi z Aventína, který měl i druhou vinici za cestou oužlabím pod letohradem královským a která se jmenovala Šipačka. Obě dvě vinice odkázal synu svému Jiříkovi. Praví ve svém kšaftu z r. 1580: statek můj pak všecek, jako dům v Konešovic ulici ležící, v němž bydlím, jenž znamení u dvou velbloudův slove, vinice dvě na Letné, jedna z jedné a druhá z druhé strany Brusky ležící, a třetí pak jakás poustka nad Hrdlořezy se vším příslušenstvím, jako s lisem a s domem při té jedné vinici na Letné v nově vystaveném synu svému ..

*) Stav vinice líčí se takto ve smlouvě: nicht allein dasjenige Stückl Weingarten, so hinter der neu erbauten Schantz an Sandthor von des de Nicolai Weingarten, woren er (prodávající) wegen einer Anforderung noch anno 1645 eingeführt worden und in possess komben ist, noch unversehrter übrig geblieben, sondern auch den übrigen und wüsten Theil, so vor obben-nützter Schantz und an die Mühl herumb und hinter den Häusern an dem Pruskaweg liegen, nichts überall hievon ausser diejenigen Recht und Gerechtigkeit, vorüber von Ihrer Majestät das in mehrermeldeten Weingarten gastanden und durch die Schantz ruinirt und niedrigerissenem Malz- und Breuhaus privilegiert gewesen und ihme Herrn Verkäufern anderwerts zu transfeiren vorbehalten worden ist, ausgenomen (ruk. arch. m. č. 2023 f. 7.).

Jiříkovi —. »A jestli že by pak Pán Bůh všemohoucí syna mého Jiříka před dojítím let jeho spravedlivých aneb prvé, nežli by se oženil, a by pak se oženil a jestli by po sobě dědicův žádných nepozůstavil, smrti jeho uchovati neráčil, tomu chci a ta je vůle má, aby ten všecek statek po něm pozůstalý, ode mne jemu od-kázanej, po smrti jeho mimo věno, kteréž by manželce své dáti

Obr. 2. Plán osady sv. Petra v Rybářích na Menším
Městě Pr. z r. 1678.

Kreslil Sam. Globic, zem. měřič.

na smluvách svadebních připověděl, jestli že by se oženil, na Annu Alžbětu a Dorotu, dcery mé ... jedna polovice a na Jana Jiřího a Václava Pětikostely, střejce mé, druhá polovice právem připadla« (ruk. č. arch. 2016 f. 558). Sňatkem pak přešla vinice ve vlastnictví Daniele Adama z Veleslavína a po něm na Samuela. Vinice Šipařky pak v dluhu nabyl Jan Janda r. 1588 (ruk. č. 2017 f. 81). — Severně vedle vinice Melantryšské na pravé straně Bruské cesty až k rovině slulo »v hliništích«, byla vinice 3 str. velká, kterou

koupil r. 1590 známý Jan Kocín z Kocinetu za 670 k. m. od Kateřiny, manželky Tobiáše Hoška z Adlerperku, a ta nabyla ji v dluhu 440 k. m. r. 1585 od Mandaleny Bavorovské, manželky Albrechta Ropála z Ryfemberka, která ji zdědila po matce své Krystíně Bavorovské z Menšího M. Pr., koupenou r. 1569 za 118 k. m. od kněze Fridricha Boříkovského z Bořkova, probošta kláštera Sternberského, bratra Anny Boříkovské, manželky někdy Matiáše Biskupa z Dordorfu (ruk. č. 3018 f. 88, 2017 f. 72, 2013 f. 39). V té době (r. 1558) koupil sousední vinici Jiří Melantrych (8 strychů za 700 k. m.) od Anny, vdovy po Fajtlovi Wundzanovi a po Jiříkovi Strakonickým z Ploskovic. Tato vdova rozšířila svoji původní vinici ojinou, kterou koupila r. 1535 od Jiříka, Wolfa a Václava bratří vlastních Dešenských z Dešenic, kteří sami měli vinici z kšautu Viktora Jednorožce (ruk. č. 2008 f. 98). První a původní vinici koupil první muž její Vít krejčí r. 1526 za 350 k. m. od Mikuláše Sulka z Hrádku. Sulek neprodal tehdá celou svou vinici, neboť část (koupenou r. 1509 od Elišky z Přívor za 29 k.) zcizil již r. 1518 Viktorínovi Jednorožci za 40 k., leč vymínil si, jestliže by on Viktorin Jednorožec, anebo dědicové jeho, zase chtěl tůž vinici prodati, aby jemu Mikuláši Sulkovi nejprvě dali znáti, které právo přenechal r. 1535 jmenovanému Jiříkovi z Ploskovic (ruk. č. 2006 f. 37 a 332, 2007 f. 212, 2008 f. 38 a 98).

Uvedli jsme, že sousedem Melantrychovým na pravo na Letné byli páni Skalští z Dubu. Za nimi na východ byla královská šlachtata, o které na ten čas nic nemohu vypravovati. Na vinici Skalské měla manželka Jana Skalského zapsáno 3500 k. m. věna a ujala ji, doplativší ještě 1500 k. m., a prodala ji r. 1628 Felixovi Hadovi z Proseče. Jan Skalský zdědil polovici vinice po otci Danielovi a přikoupil i druhou polovici od bratra svého Hertvíka za 3400 k. m. Tato rozsáhlá nemovitost povstala z několika vinic. Jednu z nich (vedle vody a šlachtaty) ve výměře 1 str. koupil r. 1579 Mikuláš Skalský z Dubu a na Slušticích, rada a prokurátor královský a manželka jeho Markéta z Frerškutu od Markety, vdovy po Izaiášovi Velíkovi z Šonova za 160 k. m., tento r. 1562 od malostranského řezníka Jana Sedláčka; jinou část koupil týž Mikuláš r. 1555, jsa tehdáž písarem soudu komorního, ve výměře 8 str. s polovicí lisu od Kateřiny, dcery Štěpána Longa za 800 k. m. Tato vinice též zase povstala spojením dvou starších. Obě koupila jmenovaná Kateřina Longová r. 1552 od Jana Kolského z Kolovsi i s tou loučkou, kteráž pod vinicí jménem Šorfovou leží při řece (ruk. č. 2010 f. 74). Kolský pak vytržil je r. 1546 od Doroty, vdovy po Mikulášovi Šorfovy ze Štířína za 700 kop. Známý z dějin Prahy bohatý Šorf měl vinici tu od r. 1521, kdy ji byl koupil za 250 k. m. od Zikmunda Vaníčkovic a Václava bakaláře od bílého lva, kteří v ni byli uvedeni pro dluh, který jim byl zavázal Jošt Gunter, který vinici vytržil r. 1514 od Anežky Hrachové. Jest to vinice, o níž starší

dějiny dále vypravuje Tomek ve svém Dějepise Prahy VIII.
str. 202 (vinice Zárovská).

Ke konci zmíníme se jen, že druhá největší vinice letenská byla ve výměře 23 str. a sahala až k Bubnům. Tu koupil r. 1607 Michal Wittman od Kateřiny z Proseče, vdovy po Janovi z Vlkanova za 3000 kop m. Wittmanovi byla r. 1621 vzata a prodána dne 27. července 1621 Alžbětě Lobkovské z Lobkovic na Klecanech a Chvatěrubech, která ji s výdělkem 1000 kop prodala dne 18. května 1624 Pavlu Mejšnarovi a synu jeho Gabrieli, jakož i vnukům jeho Pavlovi a Janovi Wittmanům. Pavlova vdova Anna odkázala ji jmenovaným potomkům, kteří vinici prodali dne 22. května 1628 císaři radovi apelačnímu a sekretáři kanceláře české stavovské, Rafaeli Mníšovskému z Sebužína a manželce jeho Eufrozině, stále za cenu 4000 k. m. Ve svém kšaftě vepsaném v deskách zemských v kvaternu kšaftů trhovém citronovém z r. 1644 fol. L. 25 ustanovil Mníšovský o svém majetku: »mé nejmilejší manželce napřed dávám a odevzdávám dům v tarmarce (u sv. Havla) ležící, řečený u třech bab, aby s ním vládla a podle své libosti činila. Nařizují potomně, aby táz má nejmilejší manželka s svejma dvěma dětmi a dcerami (Lidmilou a Barbarou) rovný díl jměla na statečku Lohkově, na dvoře Vršovicích, na domě an slove u francouzského šiltu, na vinicích Letný a Zvonárce a na jistotách mě nalezejících.« Sňatkem stala se vinice vlastnictvím rodiny Voříkovských z Kundratic, z nichž Jana přinesla ji s části věnem manželi svému Václavu Vyšnovi z Klarenburku. Leč »jakož jest . . prostředkem časné smrti bez kšaftovního pořízení vykročila a tudy pozůstalost její celá, poněvadž s strany třetího, jejímu panu manželi . ., jakožto živobytím ji přečkalýmu podle práva přináležejícího dílu, jisté narovnání se stalo, na dědice po ní ab intestato, totiž Václava Voříkovského z Kundratic, radu nad apelacími, Adama Voř., nejv. purkrabského soudu radu, Brnislava V., Barboru Dirixovou, Marii Kratochvílovou, Sidonii Felixovou, Zuzanu Píseckou, též po Boženě Levenfelzové, Veronice Mazánkové a Alžbětě Misironové, rozených Voř. z Kundr., pozůstalé dítky, vše vlastní bratry a sestry na rovný díl připadlo« (ruk. č. 2025 f. 93), kteří společně vinici ovšem míti nemohli a prodali ji dne 30. července 1679 za 900 zl. nejv. písáři království Českého, Františkovi z Šeidleru na Kácově, Liběchově, Sukoradech, Kostelci a Chabeřicích. Po tomto dědil vinici podkomoří v království Českém Kryštof ze Š. a dcera téhož Františka Eusebie (1701), která se svou tetou a poručnicí Polexinou Eusebií, ovdovělou Hartmanovou z Klarenštejna, rozenou z Šeidleru, prodala ji za 4000 zl. dne 7. dubna 1710 hraběti Jeronymovi Colloredovi z Waldsee na Opočně, Tloskově, Drachkově atd.

(Pokračování.)

Příspěvky místopisné.

Klerikové z horního Pojizeří, svěcení v l. 1395—1415.

Dr. J. V. Šimák.*)

K důležitým pramenům místopisným (zejm. místopisu církevního) z dob předhusitských: knihám potvrzovacím (konfirmačním, soudním, již vydaným a zřizovacím (erekčním, z části vyd.) druží se nevydaná ještě kniha svěcenců, jež zachovala se jen z let svrchu psaných v archivu kapitoly svatovítské. V ní zapisováni byli všickni, kdož tehdy dosáhli svěcení nižšího (akolythátu) i vyššího (podjáhenství, jáhenství, kněžství). Světivalo se obyčejně čtyřikrát do roka, v sobotu v čas postní před nedělí smrtelnou, ale i před nedělí Reminiscere, a na bílou sobotu) pak v soboty suchých dnů letních, podzimních a zimních.

Knihy hojně užil pro statistické zprávy Tomek v Dějinách města Prahy; z ní otiskl jsem i já příspěvky ve svých Příbězích města Turnova; jiným badatelům místopisným však sotva komu přišla do ruky. A přece uloženo jest v ní mnoho látky, ježto u každého svěcence udáno jest jméno otcovo i rodiště. Podle jmen lze souditi tu i tam o národnosti, potom máme tu zjištěné staré tvary jmen místních, u mnohých bezmála nejstarší. Vydatí celé knihy, jež se již chystá, bude podnikem velmi záslužným.

Odtud vybral jsem všecky tehdejší svěcené osoby z ostatního horního Pojizeří, totiž od Ml. Boleslaví do hor. Pro snazší přehled spořádal jsem je po místech a místě abecedně, a všecko položil česky a novou transkripcí. V závorce za jménem osady čte se věrný diplomatický přepis jména podle originalu, k čemuž nutno i vždy přimyslit předložku *de* (= z); je to tedy tvar lokalní. Vynechal jsem též všecko zbytečné opakování; poněvadž většinou klerikové přijímali akolythát, rozumí se to u všech osob, kde není nic poznamáno; jinak značí za jménem: *p* = podjáhenství, *j* = jáhenství, *k* = kněžství; datum udává, kdy žák kterého dosáhl.

Z přehledu patrno, že největší počet žáků šel z měst, potom z klášterních a farních obcí, zejména těch, jež byly pod duchovní vrchností; ze vsí světských, prostých jen málokdo. Též patrno, že většina žáků spokojila se jen nižším svěcením, jež přinášelo jim již duchovenské výhody, ale nijak nevázalo; kněží vlastních je též jen po skrovnu. — Škoda, že pramen náš po r. 1415 nadobro přestává.

Bakov (Bacow).

1405, 4. dub. Jakub Jakubáv (t.j. syn)
1412, 19. břez. Jan Benediktův
,

Bitouchov u Semil (Bituchow).

1396, 27. kv. Václ. Maříkův

Bejcina (Bytzinka, Byczina 1408).

1414, 2. čna Václav Janův
1405, 13. čna Kříž Janův
1408, 9. čna Zvěst Heršův

Blatec (Blatecz).

1404, 20. září Augustin Janův

Bobov (Bobow).

1408, 31. břez. Bohuněk Maříkův p
(9. čna j; 22. září k)

*) Vřelý dík měj veledušt. kapitola i knihovník dp. Jindř. Skopec za laskavé propůjčení rukopisu.

Boleslav*) (Boleslavia).

1395, 27. břez.	Brelico Janův
>	Tomáš Kunšův
>	Řehoř Kunšův
>	Vojtěch Pabšův
1395, 18. září	Jan Wyehtonis
>	Václav Paulův
1396, 18. bř.	Tomáš Janův
>	Mik. Pavlův
>	Tom Janův (iný)
>	Vác. Křížův j.
1397, 7. dub.	Havel Janův
>	Petr Jakubův
>	Vavřinec Svachův
>	Matěj Janův
1399, 20. září	Vít Janův
1400, 18. září	Petr Petrův
>	Filip Křížův
>	Bartol. Janův.
>	Petr Janův
1401, 24. září	Vít Maříkův
1401, 17. pros.	Šimon Tomášův p.
1406, 18. září	Matěj Adův
>	Jan Havlův
>	> Mikulášův
>	> Blažejův
>	> Janův
>	Blažej Jakubův
1407, 24. září	Jan Matějův
1408, 10. břez.	Vác. Jakubův
1412, 19. břez.	Mik. Petrův
>	Klim. Mikulášův
>	Tom. Janův
>	Matěj Janův
>	Martin Benešův
>	Jan Prokopův

Boleslav Mladá (Juueniboleslauia).	
1395, 18. září	Vác Křížův p. (1396,
	18. bř. j., 27. kv. k.)
1396, 18. břez.	Mikul. Otmarův p.
	(27. kv. j., 23. pros. k.)
1396, 18. břez.	Prokop Duchkův
>	Beneš Benediktův p.
	(27. kv. j., 23. pros. k.)
1396, 23. pros.	Matěj Markův
1397, 7. dub.	Havel Bedna j.
>	Jan Zdeňkův p. (22.
	září j., 1398, 1. čna k.)
1398, 21. září	Vác. Vítův p. (1399,
	15. bř. j., 20. září k.)
1399, 15. bř.	Martin Petrův
>	Šimon Blažkův
>	Vác. Jakubův p. (1399,
	20. září j.)
1399, 20. září	Vít Janův
>	Vác. Jaxonis

1399, 20. pros.	(svěcení v Klášteře Hradiště)
1399, >	Jan Jindřichův
>	Vác. Jakubův
>	Hodek Janův
>	Václav Matějův
	(1400, 3. dub. j.)
1399, 20. pros.	Baptista Šimonův j
	(1400, 18. září k)
1400, 3. dub.	Mařík Václavův
>	Václav Šimonův
1401, 19. bř.	Beneš Petrův
>	28. kv. Jan Pavlův
>	Martin Janův
1402, 11. břez.	Bohuslav Mikulášův
>	20. kv. Petr Janův
>	Václav Adův
>	Bartolom. Jakubův k
>	23. září Petr Střečkův
>	Mik. Mikulášův
>	Michal Janův
1403, 31. břez.	Jak. Mikulášův
>	9. čna Prokop Petrův
>	Petr Haškův p. (22.
	pros. j. 1404, 15. bř. k.)
1403, 22. pros.	Duchek Křížův
1404, 15. břez.	Jan Havlův
>	Jan Jakubův p
>	24. kv. Petr Matějův k
>	20. září Vavř. Václavův
>	Pavel Maříkův
>	Jan Václavův
1405, 4. dub.	Prok. Václavův
>	Valentin Matějův
>	Jan Mikulášův
1407, 26. břez.	Mart. Ondřejův k
1409, 21. pros.	Jiří Janův
1410, 20. září	Jan Matějův j
1412, 19. břez.	Jiří Hanušův
>	Matěj Maříkův
>	Petr Vítův
>	Martin Prokopův
>	Jan Šimonův
>	Jiří Janův
>	Jan Mikulášův
>	Jiří Havlův
>	Jan Václavův
1412, 28. květ.	Jan Vítův
>	24. září Alexius Stiborův
>	17. pros. Pavel Maříkův j. (1413,
	17. čna k.)
1414, 2. čna	Martin Petrův
>	Václav Mikulášův
>	22. září Mařík Tomášův k
1415, 16. břez.	Tomáš Václavův

*) Pouhé jméno Boleslav značí zpravidla Boleslav Starou, ale někde i Mladou, ač udáno není. Proto připojuji i kleriky »de Boleslavia«, ač ovšem St. Boleslav nalezí do jiného území.

- Bousov** (Busow).
 1414, 2. čna Kliment Jakubův k
 1415, 25. kv. Václ. Maříkův
- Bousovec** (Bussowecz).
 1408, 9. čna Jan Maršův
- Bradlec.**
 1397, 7. dub. Jan Vitův
- Březina** (Brzezina).
 1404, 20. září Ant. Maříkův
 1412, 28. kv. Řehoř Janův
- Bříza***) (Brzieza).
 1405, 19. září Jiří Havlův
- Bukovina** (která? Bukowinka).
 1399, 10. břez. Petr Matějův
 1404, 20. září Václ. Benešův j
- Bzí, Nabzí** (Nabcz).
 1396, 27. kv. Jakub Blažejův k
- Dneboh** (Dneboh, Nednoboř 1403)
 1395, 18. září Václ. Vítův (1408,
 31. bř. p, 9. čna j, 22. září k)
 1403, 22. září Jan Šebkův p (1404,
 15. bř. k)
- Dobrá Voda** (Bona Aqua).
 1395, 18. září Mikul. Jiříkův
- Havlovice** (Hawlowicz).
 1395, 27. bř. Jan Humpertův
 1397, 22. září Kliment Václavův
- Dub pod Ještědem** (Dub).
 1396, 18. bř. Václ. Petrův
 » Prokop Jakubův p (27.
 kv. j, 23. pros. k)
 1396, 18. bř. Jan Ježkův
 1396, 27. kv. Jan Janův k
 1397, 7. dub. Šimon Maříkův
 » Jan Mikulášův
 » Jan Valentiniův
 1398, 21. září Havel Havlův
 » Václav Janův
 » Matouš Petrův
 » Václav Janův
 1399, 15. bř. Jan Maříkův
 1399, 20. září Kliment Vavřincův
 1399, 20. pros. Martin Matějův
 1401, 24. září Bartol. Petrův
 1403, 31. bř. Martin Maříkův
 1403, 22. září Václ. Šimonův k
 » Klim. Václavův (1404,
 15. bř. k)
 1403, 22. pros. Vít Františkův
 » Petr »
 1404, 20. září Martin Weselai
 » Mik. Haškův
 1405, 19. září Matěj Janův
 1407, 24. září Jakub Martinův
 » Jan Václavův (1413,
23. září p, 23. pros. j, 1414, 24.
 bř. k)
- 1409, 23. bř. Aug. Petrův p
 » Havel Havlův p (21.
 září k)
- 1409, 21. pros. Ambrož Vojtěchův k
 1411, 19. pros. Matěj Havlův
 1412, 19. břez. Jan Štěpánův
 1412, 28. kv. Petr Martinův
 » Jiří Janův
 1414, 22. září Martin Kunšův
 » Mik Františkův
- Doubravice** (Dubrawicz) (buď u
 Mšena nebo u Hr. Skály).
 1397, 7. dub. Jan Haškův
- Hlavice** (Hlawicz).
 1398, 20. září Jan Matějův
- Hněvosiče** (Hnyewossicz, 1399,
 1406, Hnyewssicz 1405).
 1399, 15. bř. Jan Václavův
 1405, 19. pros. Jan Václavův (1406,
 27. bř. j)
- Hodkovice** (Hodcouicz, Hodko-
 wicz 1398, Hodcowicz 1399,
 1412).
 1395, 27. bř. Jan Bartolomějův
 1395, 5. čna Jan Jiříkův
 1396, 23. pros. Pavel Petrův
 1397, 7. dub. Matěj Haškův
 » Havel Vachkův p (22.
 září j, 1398, 21. září k)
 1397, 22. září Václ. Martinův
 1398, 21. září Vít Janův
 » Pavel Václavův
 1399, 20. září Zdeněk Jiříkův p (20.
 pros. j, 1400, 3. dub. k, přímo do
 Hodkovic)
 1399, 20. pros. Duchek Maříkův
 » Petr Svachův
 1400, 18. září Jiří Maříkův
 » Duchek Vavřincův
 1402, 23. září Valent Bohuňkův
 1403, 22. » Mařík Šimonův p (22.
 pros. j)
 1403, 22. září Jakub Jiříkův p (22.
 pros. j)
 1404, 20. září Václav Janův p (1405,
 13. čna j)
 1405, 4. dub Martin Štěpánův
 » Jan Václavův j
 1405, 19. pros. Vít Janův (1406, 27.
 bř. j, 18. září k)
 1407, 12. bř. Jakub Jakubův
 » Václav »
 » Jakub Martinův
 1408, 31. břez. Jan Václavův p

*) V Boleslavsku neznámá; buď zašla, nebo v názvu je omyl.

- 1408, 9. čna Jan Janův j (22. září k)
 1412, 19. bř. Václav Václavův
 » Petr Vachkův p (28)
 kv. j. 24. září k.
 1412, 28. kv. Beneš Václavův
 1414, 24. bř. Valent. Bohuňkův p
 (2. čna j. 22. září k)
 1415, 25. kv. Václ. Petruš
Hošťkovice (Hostkouicz, Hostkowicz 1400).
 1398, 21. září Bartoloměj Hedkův
 1400, 18. » Beneš Štěpánův
Hradčany (Radciano).
 1404, 20. září Petr Vavřincův
Hrádek.
 1398, 21. září Hron Ctiborův

- Hradiště Mnichové** (Klášter?) Gre-dis Monachorum 1396).
 1396, 27. kv. Kuneš Václavův
 1398, 21. září Jakub Janův
 » Václ. Maříkův
 1399, 20. pros. (svěcení bylo v samém klášteře biskupem Janem z Majorky) Petr Janův
 1400, 18. září Jan Petruš
 » Jan Benediktův
 1405, 4. dub. Marek Janův p (13. čna j. 19. září k)
 1405, 4. dub. Martin Janův j
 1405, 13. čna Petr Janův
 1405, 19. září Václ. Klimentův
 » Mik. Markův
- (Dokončení.)

Ze Společnosti přátel starožitnosti českých v Praze.

Šestnáctá řádná valná schůze výroční byla konána dne 29. dubna 1905 v místnosti spolkové řízení starosty Jana Heraina. Předsedající, uvítav přítomné, vyzval zapisovatele, aby přečetl zápis o minulé valné schůzi. Po návrhu p. vrch. oficiaла Ant. Labuťky bylo upuštěno od čtení výročních zpráv za r. 1903, všeobecně již známých a otištěných v »Časopise« XII. Výroční zprávy za r. 1904 byly schváleny jednomyslně. Dozorcové spolkoví, pp. Fr. Růžha a Aug. Malec, prohlásili, že spolkové účty i jmění podrobně prozkoumali a shledali vše v úplném pořádku; hlučným potleskem byla pak provázena zmínka jednatelova o veliké přesnosti pokladníkově u věcech spolkových. Památce zesnulých členů byla vzdána čest povstáním. Při volných návrzích přednesl jednatel návrh výboru na změnu stanov. Výbor neměv pohnutek nepoužil svolení předchozích valných schůzí ku změně stanov; ale teď již stanov v zásobě není, i nutno přikročiti k jich vydání. Změny dotýkají se § 1., 6 a, 12, 15 h, 17, 19, 20, 21. i rádu venkovských odborů. O každé změně bylo hlasováno zvlášť a návrhy výboru přijaty beze změny; jemu ponechána i slohová oprava stanov. Pan vrch. inž. Páv poukázal k neutěšenému hmotnému stavu Společnosti, plynoucímu hlavně z nepořádného placení příspěvků; vysvětlení podali starosta, pokladník i jednatel a výboru odkázáno uvažovati o nápravě. Pan učitel C. Merhout zmínil se o zprávě »Samostatnosti«, týkající se zřízenin Kozího Hrádku u Táboru. Věc obšírně objasnil jednatel, i ujistil, že Městské museum v Táboře s příkladnou péčí dbá, aby zbytky hrádku — do nedávna skorem neznatelné — vybavilo ze ssutin a rumu; o dosavadní práci pěkně hovoří zprávy zmíněného musea a není pochyby, že jeho úsilí podaří se zachovati, co tu zachrániti lze. — Pak přikročeno k volbám; skruttatory byli jmenováni pp. učitelé Cyr. Merhout a Ant. Bartůněk.

Výbor zvolen takto: starostou Jan Herain, měst. stav. archivář a c. k. konzervator; náměstkem Václav Brož, vrchní ředitel ústavu chudých a městský radní; pokladníkem Čeněk Kušta, c. k. berní inspektor; prvým jednatelem A. B. Černý, druhým Frant. Dvořák, redaktor »Fotografického Obzoru«; knihovníkem Ant. Masák, učitel v Karlíně; správcem sbírek Jos. A. Jíra, c. k. fin. účetní praktikant; zapisovatelem Frant. Zuman, c. k. fin. koncipista; předsedícím výboru Jan Skorkovský, architekt. Náhradníky zvoleni: Ant. Labuťka, vrch. říčník Obch. a živn. komory; Karel C. Neumann, inženýr-chemik; Václ. ryt. Písecký, vrchní komisař c. k. st. drah a Jos. Trmal, velkoobchodník. Za dozorce spolkové byli zvoleni: Jos. K. Khop, sládek; Aug. Malec, úředník a Frant. Růžha, kníž. správce. — Mezi skrutinem podal starosta zajímavou zprávu o některých soudobých nálezech na Příkopě, u Prašné brány a u Křížovníků v Praze.

Jednatelova zpráva o Společnosti za rok 1904. Zpráva tato není tak potěšitelná, jak bychom si přáli. Sice bylo práce stále dosti, ale většinou jen administrační, méně pro vlastní cíle Společnosti. Neutěšené verejně poměry přivedly všeobecnou ochablost, která značně poškozuje vážné snahy, i není divu, že důsledky toho jeví se i ve Společnosti.

Věci administračních jest tu pominuto; z ostatních uvádíme jen podstatnější. Sjezd kutnohorský r. 1898 pověřil Společnost úkolem, aby sebrala a vydala statistiku českých muzeí a spolků musejních. Práci tuto prevzal p. JUDr. K. V. Adámek, avšak přes veškerá důrazná vyzvání do dnes nedošly zprávy z 3 měst; zatím jich nejménujeme. — Zpráva Nár. listů ze dne 19. dubna 1904 přiměla nás, že hledali jsme zachránit nález českých a míšenských grošů ve Zbelitově, ale bez výsledku. Upozornili jsme na to Městské museum v Táboře i Museum krále Českého. Prvnímu nebylo lze na ten čas, aby nález kupilo, druhé žádalo za předložení mincí. Výsledek byl oznamen nálezci. Z Boleslavská byl nám ku koupi nabídnut staro bylý (?) kulečník. Společnost ho ovšem koupiti nemohla, ale doporučila Uměl. prům. museu, kteréž slíbilo prohlédnouti kulečník za vhodné příležitosti. Členu, p. univ. prof. MUDru Jindř. Matiegkovi, postoupila Společnost pro jeho antropologickou sbírku při české universitě, staré lebky a kostry z Budče, Levého Hradce a Veleslavína; pan professor slíbil, že nám časem podá posouzení tohoto materialu.

Rozličných rad a pokynů dožadovali se někteři členové i nečlenové; bylo všem vyhověno.

Schůzí členských bylo pět a přednášeli v nich: 1. října starosta pan Jan Herain »O bráni Písecké či Bruske na Menším Městě Pražském« (otiskeno v »Časopise«, roč. XII.) pak »O vybírání mýta a cla obcí staroměstskou v branách malostranských, i o známce branňáho« (přítomni 33 členové a 4 hosté), 15. října četí starosta zajímavé dějepisné zprávy z denníku ze XVII. stol. (46 členů, 6. hostů), 12. listopadu přednášel člen, p. PhC. Pavel Papáček »Z potulek po Splitu a okolí« (29 členů, 3 hosté), 19. listopadu přednášel člen, p. prof. Zdeněk Wirth »O teorii a praksi při popisu uměleckých památek« (33 členů, 3 hosté), konečně 10. prosince učinil člen, p. JUDr. K. Prokop přednášku »Praha v době přehistorické« (41 členů, 16 hostů).

Patnáctá řádná valná schůze výroční byla konána 16. dub. 1904. Schůzí správního výboru bylo dvě, praesidialní schůze též dvakrát týdně. Žel, že nenaskytly se vči tak důležité, aby bylo nutno výborové schůze svolávati častěji.

Poučné výlety byly čtyři: ve dnech 22. a 23. května do Hradce Jindřichova, 5. června na Bezděz, 3. července do Bechyně, 14. a

15. srpna do Písku a na Zvíkov. Naplňuje uspokojením, že jak při schůzích členských, tak i při výletech byla účast značná; ač schůze členské následovaly poměrně krátce za sebou, přece ani v dobách dřívějších nebyvala návštěva tak hojná, jako v uplynulém roce. Při výletech ochotu a pozornost projevili nám: P. T. pp. JUDr. Karel Jičínský, ústř. ředitel panství, a Frant. Fischer, hrab. archivář v Hradci Jindř., zapisovatel JUC. Frant. Zuman při výletu na Bezděz; vrch. knížecí správa a člen p. učitel Jos. Šatra v Bechyni; Klub českých turistů v Praze, odbor jeho v Písku; pp. prof. Jos. Soukup v Praze a prof. Jos. Braniš z Č. Budějovic při výletu do Písku a na Zvíkov. Často a s vděčností vzpomínáme obětavosti neunavného p. prof. Braniše, který nedbaje nepohodlí, jako r. 1903. na Zlaté Koruně a v Č. Krumlově, tak i loni byl nám nejen ochotným průvodcem v Písku a na Zvíkově, ale připověděl nám svou součinnost i na dobu příště.

Společnost ráda vítající významné dny v českém životě, zaslala požadavny list »Archaeologickému sboru Musea král. Českého« k jeho 50letému výročí, »Historickému klubu« k slavnosti 30ti letého trvání, slavnostnímu výboru prvního vedení českého sjezdu českých právníků, pozdravný telegram musejnemu spolku »Včeře Časlavské« k jejímu 40letému trvání, musejnemu a liter. spolku »Palackému« ve Slaném k otevření nových místností muzejních; blahopřejné listy zaslala členům svým, pp. prof. Dru Luboru Niederlovi k jmenování professorem české university a Dru Vojt. Nováčkovi k povýšení za ředitele král. českého zemského archivu. Slavnostního převezení ostatků Jana Kollára dne 16. dubna súčastnil se za Společnost starosta s členem, p. Jos. Límkem a prvním jednatellem. Nastávala však Společnosti i smutná povinnost, aby sdílela žal nad úmrtím některých členů. Dne 2. ledna 1904 zesnul pilný a osvědčený pracovník Bedřich Bernau, správce cukrovaru v Plaňanech; choti projevena písemně soustrast, památcé zvěčnělé pak věnována vzpominka v »Časopise XII str. 32. Snaží jsme získati cennou literární pozůstalost zesnulého, ale upustili jsme od svého úmyslu, zvěděvše, že o ni usiluje Museum král. Českého. Ze členů, kteří stáli při Společnosti od jejího začátku, opustil nás býv. jednatel pro Březové Hory, p. Václav Pokorný, c. k. horní rada na Příbramí, jehož choti také vyslověna soustrast písemně. K těm, kdož naši činnost sledovali se zajmem skutečným, náleželi i pp.: Frant. Hruška, c. k. rada zem. soudu v Rakovníce a Jan Förster, důchodní velkostatku v. v. v Sadské. Mimo jmenované ztratila Společnost i tyto P. T. členy: pí Marii Hamerníkovou, vdovu po professoru, akad. malíře Jana Heřmana v Praze, měst. radního Jos. Hudla v Praze, Jaroslava Kloučka, nakladatele v Praze, MUDra Fel. Koubíka v Dymokurách, Lud. Kremana, měst. zvěrolékaře v Praze, Vojt. Líbalu adm. adjunkta cukrovaru v Židovicích, Adolfa Pernekra, inženýra v Praze, Hugona Pišu, majitele dvorů ve Správčicích, Aug. Stockého, měšťana v Blatné, a Karla Zástěru, c. k. podplukovníka a českého spisovatele ve Skutči. Zachovejmež všecky své zesnulé v milé vzpomínce!

Pokud jde o publikace Společnosti dostačí poukázati k tomu, že »Časopis« roč. XII. nikterak nezůstal za svými předchůdci, i těší se správní výbor z toho, že »Časopis« ještě více zalibil se členstvu i nečlenům. Vřelý dík náleží redaktoru, p. prof. Dru J. V. Simákovi, za veškeru péči o zdokonalování »Časopisu«. Upřímné díky buděž i pp. spolupracovníkům, kteří vzdali se honorářu za články i za ilustrace. K prvním náležejí hlavně starosta, p. Jan Herain a p. Dr. Jos. Teige; k druhým vytrvalý jednatel p. Fr. Dvořák, jenž za pouhou náhradu skutečných výloh a cestovního rozhodil archiv zdařilými fotografiemi památek pražských i venkovských; architekt p. Jan Skorkovský, který obětovně vykonal měření a nákresy architektonické ve Zlaté Koruně a Vyšehořovicích, konečně zapisovatel p. JUC. Frant. Zuman, jenž pořídil novou kresbu na obálku »Časopisu« a výletní pozvánky opatřoval vhodnými ilustracemi.

Členů, kteří zaplatili příspěvek, měla Společnost v uplynulém roce celkem 1025; z toho bylo činných 823, přispívajících 175, příznivců 23, za-kládající 4.

Valná schůze 16. dubna 1904 usnesla se, aby 1. číslo »Časopisu« bylo zasláno všem členům bez rozdílu, ale další jen těm, kdož zaplatí příspěvek. Na toto opatření bylo členstvo upozorněno oběžníkem, vloženým do 1. čísla, i zprávami v listech denních, jest však litovati, že mnozí z členů nejen ne-všimli si oznámení, nýbrž, ač nezaplatili, nelibě nesli, že »Časopis« nedostávají. Nelze přece žádati, aby kde kdo z členů, jenž příspěvku v čas nezaplatil, byl ještě zvláště žádán o nepatrny peníz 3 K; zbytečno jest tudíž proto jevit nedůtklivost. Tím, že jsme liknavým členům »Časopisu« neposíláni, jeví se ovšem úbytek v počtu členů, jež bude nutno vyrovnávat stupňovanou agi-tací v novém roce. Přes veškeru finanční nesnáz bylo lze udržeti »Časopis« v dosavadním rozsahu jediné tím, že také pro r. 1904 obdržela Společnost zemskou podporu 1000 K. Jest proto milou povinností vysloviti uctivý dík veleslavnému sněmu království Českého, slavnému výboru zem-skému, hlavně pak JJ. Jiřímu knížeti z Lobkowicz, nej. maršálku království Českého, za neutuchající přízeň, kterouž vždy osvěduje Společ-nosti. Z příznivců, kteří účelů spolkových stále jsou pamětlivi, vděčné slúší vzpomenouti sl. Občanské záložny v Karlíně (dar 50 K) a okresních zastupitelstev v Českém Brodě, Domažlicích, Hradci Králové, Ji-lemnici, Kouřimi, Novém Městě n. Met., Rokycanech a na Král. Vinohradech. Pro lepší popularisování českých dějin a památek, usnesi se správní výbor o vydávání některých článků z »Časopisu« v s a m o-statných otiscích, jež by levnou cenou svou byly přístupny vrstvám nejšířím. Pod titulem »Ze staré Prahy« bylo vydáno dvě publikace. Prvá zabírá statí starostovy: »O Vyšehradě starém i novějším« a »Vykó-pa n e zbytky románské k aples v. Vavřince na Vyšehradě«, v druhé knížce pak jsou obsaženy jeho články »Bronzová fontána v král. za-hradě na hradě Pražském« a »Brána Písecká či Bruská na Malé Straně v Praze«. Dnes sice ještě nemožná hovořiti o výsledku prodeje, ale podobá se, že pro úmysly naše není porozumění pravého. S úspěchem potkal se zvláštní otisk pojednání »Poprava na Starom. rynku r. 1621« z díla »Staroměstský rynk v Praze«. Bylo tištěno 600 výtisků, jež rozprodány ve 14 dnech i nebylo lze již vyřizovati dalších objednávek. Správní výbor rozhodl se pořídit vydání nové o 2000 výt., z něhož zbyvá na 900 výtisků; značný počet ovšem připadá tu na výtisky redakční a pod.

Ze spisů, přimykajících se obsahem našim cílům, bylo zakoupeno a členům z cenu sniženou nabidnuto 20 výt. první publikace klubu »Za starou Prahu«, Dra L. Jeřábka »Staré Město Pražské«, a 10 výt. Dra J. V. Simáka »Příběhů města Turnova nad Jiz. I.« od Městského muzea v Turnově; témuž museu děkujeme i za přidané zprávy a publikace dřívější, jichž členové užijí s prospěchem.

Darem velmi cenným obmyslil Společnost dávný spolupracovník a pří-znivec její, pan c. k. konservator L. Šnajdr v Smiřicích, věnovav jí 153 výt. své knihy »Počátkové předhistor. místopisu země České« i některé zvláštní otisky rozličných prací svých. Za dar cenný i vitaný a Společnosti opětně tím projevenou přízeň budíž p. dárci vřelý dík. O příručích knihovny a sbírek jednají zprávy.

Jako již po řadu let, tak i v roce uplynulém o získání nových členů i vybirání příspěvků svědomitě pečovali pp. Václav Schmidt, adjunkt, a Jan Sokol, účetní cukrovaru ve Zvoleněvsi. Budíž poznamenáno s potě-šením, že k této dvojici druží se též pp. Jindřich Tschakert, c. k. fin. rada v Plzni, a Jan Pulz, vrchní revisor buštěhr. dráhy v Praze, kteří pilně usilují o sesílení našich řad.

Redakce Ná. listů, obou Politik, Hlasu národa, Času, Pražských novin, Katolických listů i redakce některých listů krajinských ochotně popřávaly místa našim zprávám.

Srdečný dík budíž všem, kdož byli Společnosti pamětlivi a jí prospěli jakkoliv. Všechn pak, kdož nepokládají se za pouhé čtenáře či předplatitele »Časopisu«, prosíme, aby snah Společnosti nezapomínali a hleděli zjednávati jim nových stoupenců.

V Praze, 31. prosince 1904.

Jednatel: A. B. Černý.

Zpráva správce sbírek za r. 1904. Dočasné sbírky také v uplynulém roce byly rozhojeny nevalně. Darovali P. T. pp.: Karel Hartig, staviteł v Praze: 49 rozličných aktů psaných, 12 tištěných, 1 vysvědčení tovaryšské, 2 plány kreslené a Jüttnerův plán Prahy z r. 1811–1815; Jos. Chudomel, zedník v Hostivaři: Frant. Volk. Reinharda »System der christl. Moral« díl I.–V. (Vídeň 1802–1816), Vinc. Ed. Milde »Lehrbuch der allgem. Erziehungskunde«, díl I.–II. (Vídeň 1811–1813), Jana Nejedlého »Böhmishe Grammatik« (Praha 1804), Schematismus des Königreiches Böhmen auf das Jahr 1829, vydaný Král. českou společností náuk; Fr. Pavlík, hosp. správce v Psářích: železný nůž; Jindř. Waitzman, knihař a ozdobník v Praze: 120 obrázků s výjevy biblickými a z Kristova utrpení. — Se schválením výboru vybral jsem ze sbírek některé starší tisky a to: »Rozličné kající myšlenky hříčů svých litující duše« (Praha 1721), »Země dobrá to jest země česká« (Hradec Král. 1754), dílo bez titulu o 1137 stranách s rejstříkem, mající na konci poznámku »Skonává se život pána Ježíše a Marie Panny, A M D G«, »Umučení pána Ježíše« (Hora Kut.), »Srdečná mariánská pobožnost« (Hora Kut. 1811), »Píseň o počátku chrámu v Křemenické Hoře 1832«, světské písničky: »Truchlivá píseň pod názvem: hrob v Bosně« (u Spurného v Praze), »Národní pomněnka na posvátné bojiště, již péče rolník u Hradce Králové« (u Spurného v Praze), pak české národní kroje (kolorované obrázky selských kroužů z r. 1836 v okolí Mostu, Žatce, Tábora a Prachatic). Tyto věci jsou určeny Národop. museu českoslov.

Museu král. hl. města Prahy připadne asi českoněmecký tištěný zatykač ze dne 16. ledna 1849 na Dra Karla Tausenaua.

Jako zástupce Společnosti byl jsem povolán k nálezu skrčené kostry blíže akademie umění v Praze na Letné, pak k hromadnému hrobu v Nebušicích, kde bylo několik nepravidelně složených kostér; byly pečlivě očistěny, zhotoveny fotografické snímky nálezu a konečně pro naše sbírky zachráněny 2 lidské lebky a kost stehenní, jež z usnesení výborového budou odevzdány p. prof. Dru Jindř. Matiegkovi pro jeho anthropologické oddělení při české universitě. Taktéž byl jsem povolán do Veleslavína, kde nad osadou při stavbě silnice bylo uhozeno na pozdní hrob kosterný; zprávu o tom podalo p. starostovi Herainovi c. k. okr. hejtmanství na Smíchově. Byl jsem vyzván i na staveniště p. Blechovo v Praze I. Na příkopě a po žádosti správy stavby čisticí stanice kanalizační prohlédl jsem nález skrčené kostry z konce tak zv. doby kamenné; kostra získána našim sbírkám. Pp. úředníky města Bubenče byl mi na posouzení předložen nález kostí diluvialních i pozdějších, střepů a nádob ze II. století po Kr. i pozdních střepů a zlomků kachlových, jež vesměs byly nalezeny při kopání základů pro novou radnici. Obecní úřad v Dejvicích telefonicky pozval mne k nálezu kostí zvířecích za hostincem p. Müllerovým. Jméinem výboru srdečně děkuji všem pt. členům, obdarovavším naše sbírky a za veškerou ochotu a laskavost, projevenou při uvedených nálezech, vřele děkuji pp. staviteli Ruprechtovi v Liboci, sl. správě a pp. úředníkům při stavební kanalizační stanici v Bubenči, p. JUC. Lad. Tůmovi, měst. tajemníku, a J. Schwarzovi, měst. důchodnímu v Bubenči, p. J. Bejčkovi, tajemníku, a p. Müllerovi, majiteli domu v Dejvicích.

V Praze, 31. prosince 1904.

MUC. Jos. A. Jíra,
t. č. správce sbírek.

POKLADNÍ
Společnosti přátel staro-
za rok

Příjem.	Účet díla »Staro- městský rynek«		Účet Společ- nosti		Úhrn	
	K	h	K	h	K	h
Zůstatek z roku 1903 v hotovosti	65	50	704	28	769	78
Vklad u pošt. spořitelny			100	—	100	—
Odkaz Frant. Sklenáře v Krabčicích			400	—	400	—
Členské příspěvky			4111	54	4111	54
Předplatné	132	—			132	—
Dary	32	—	141	58	173	58
Za prodané publikace			1280	47	1280	47
Zemská podpora			1000	—	1000	—
Za legitimace			8	40	8	40
Úroky			39	99	39	99
	229	50	7786	26	8015	76

V PRAZE, dne 31. prosince 1904.

Čeněk Kušta,
t. č. pokladník.

ZPRÁVA

žitnosti českých v Praze

1904.

Vydání.

	Účet díla »Staro- městský rynk«		Účet Společ- nosti		Úhrn	
	K	h	K	h	K	h
Knihtiskárně Aloisa Wiesnera za tisk a papír	392	24	3203	87	3596	11
Za reprodukce »Unii« a za fotografie	97	52	1280	45	1377	97
Za tiskopisy a litografie pozvánek			66	37	66	37
Honorář za články v »Časopise« roč. XII.			148	80	148	80
Poštovné, známky novinářské i listovní, vý- lohy expediční			414	38	414	38
Honorář administrační			720	—	720	—
Nájemné z místnosti K 168 —, ze skříní K 40 —			208	—	208	—
Za knihy a vazby			161	70	161	70
Novoročné, dary a cestovné			36	10	36	10
Manip. poplatek pošt. spořitelny			29	96	29	96
Správní výlohy			58	80	58	80
Rozličná vydání			38	60	38	60
Zůstatky na rok 1905:						
Vklad u pošt. spořitelny			100	—	100	—
Nevyplacený, ale knihovně zajistěný odkaz Fr. Sklenáře v Krabčicích			400	—	400	—
V hotovosti			658	97	658	97
	489	76	7526	—	8015	76

S veškerými doklady podrobně porovnali a zcela
správnými shledali:

Jos. K. Khop,

Aug. Malec,

Frant. Růzha,

dozorcové spolkoví.

Zpráva o knihovně Společnosti za r. 1904. V uplynulém roce bylo podle dřívějšího slibu zavedeno půjčování knih i mimo členské schůze. Dálo se tak od počátku listopadu pravidelně dvakrát měsíčně v sobotu od 11. do 1. hod. Dny půjčovní byly oznamovány v »Nár. Listech«. Většina členstva z Prahy a okolí však asi oznamení tato přehlédlá, neboť výsledek půjčování byl neveliký. V měsících letních bude učiněn pokus, zdali přeložením hodiny na dobu večerní (od 6—7) nebylo by snad lépe členstvu vyhověno, aby zvýšil se zájem jeho o knihovnu, v některých partiích značně cennou. — Vzrůst knihovny dál se v minulém roce souměrně. Lví podíl arcí připadá tu výměně. Také dary za toto období byly četné a cenné. Pro značné výlohy, které má Společnost s vydáváním svého »Časopisu«, bylo omezeno kupování nových publikací.

Výměnou získáno bylo jako v předešlých letech 25 časopisů a to: 16 českých, 2 polské, 4 chorvatské a 3 německé. Byly to: Časopis Matice moravské, Časopis Matice opavské, Časopis Moravského zem. musea, Časopis Vlast. mus. spolku v Olomouci, Český časopis historický, Časopis i Sborník Museálné slov. spoločnosti v Turč. sv. Martině, Glasnik zem. musea pro Bosnu a Hercegovinu, Jahrbuch des Bukowiner Landesmuseums v Černovicích, Českoslov. letopisy musejní, Lud. Method, Slanský obozor. Památky v archaeologické, Pravěk, Starohrvatská prosvjeta, Sborník České společnosti zeměvědné, Sborník Musejní společnosti ve Val. Meziříčí, Wia dom oči numizmatyczno-archeologiczne, Věstník Král. české společnosti náuk, Věstník Národop. musea českoslov., Věstník Poděbradská a přilehlých okresů, Viestnik Hrvatskoga arheol. društva, Vjestník král. hrv.-slav.-dalmatinskog zem. arkiva a Schlesiens Vorzeit in Bild und Schrift z Vratislaví. — Jako příloha k »Časopisu Matice mor.« došlo Dvořákovo »Jednání sněmů mor. v letech 1792—1835«, výměnou získány práce Al. Procházkovy: »Zprávy o nalezech na Vyškovsku«, »Archaeol. korist za r. 1904« a »Starobylé náhrobní kameny a desky pamětní na Vyškovsku«.

Darem dostala knihovna: od velesl. zem. výboru král. Českého »Archivu Českého« sv. XXI., od sl. Král. české společnosti náuk 2. část Bidlovy »Jednoty Bratrské v prvním vyhnanství«, od sl. Archaeol. sboru Musea král. Českého Píčovy »Starožitnosti«, od sl. Akademie umějetnosti v Krakově »Lud. bialoruski a Ubiori Iudu polskiego«, »Materyaly antropologiczno-archeologiczne«, »Sprawozdania komisy do badania historyi sztuki w Polsce«, »Zbiór wiadomości do anthropologii kralowej«.

Mimo to darovali P. T.: Pražská měst. pojišťovna v Praze svůj Jubilejní spis od počátku pojistovny do vystavění vlastního domu, Uměl. prům. museum v Praze Chytilovo, »Umění v Praze za Rudolfa II.« a »Zprávu« za r. 1903, Měst. prům. museum v Hradci Králové výroční zprávu, mus. spolek »Včela Čáslavská« v Čáslavi, Jubil. sborník na oslavu 40letého trvání spolku, »Národop. museum českoslov. »Národopisný sborník«, soupisná kommisie kr. hl. m. Prahy své »Zprávy«, Měst. museum v Táboře, »Zprávu o činnosti za r. 1903«, kuratorium Prům. musea pro vých. Čechy v Chrudimi velmi cenné »Památky východočeské« sv. I., Musejní spolek v Pardubicích 1 spis, Národopisný odbor hosp. prům. výstavy ve Vyškově 1 spis. Ze členů a příznivců pamatovali na knihovnu P. T. pp.: M. Abštorský, kniž. lesní v Řezně (rodokmen Abštorských z Vojenic), Klim. Čermák, ředitel měšť. školy v Čáslavi (1 spis), Václ. Diviš Čistecký ze Šerlinku, přednosta dráhy v Pardubicích (1), JUDr. Lub. Jeřábek, člen sboru ob. starších kr. hl. m. Prahy (1), Franěk Páris, adv. úředník v Praze (2 ročníky Časopisu Musea královského a 5 rozličných sešitů), Lud. Snajdr, c. k. konservator ve Smiřicích n. L. (1), JU. & PhDr. Jos. Teige, adjunkt měst. archivu v Praze (1), J. V. Želízko, assistent c. k. říšského geol. ústavu ve Vídni (2).

Všem uvedeným sl. korporacím i ostatním dárcům buděž jménem výboru díky nejsrdečnejší. — Nově jest tedy knihovna rozhojněna o 23 spisy s 57 svazky a má proti loňským 565 spisům o 1087 svazcích teď 588 spisů o 1144 svazcích. Členům byly půjčeny 22 svazky.

V Praze, dne 31. prosince 1904.

Ant. Masák,
t. č. knihovník.

Praha v době předhistorické.

Přednáška Dra *Karla Prokopa* v členské schůzi Společnosti,
dne 10. prosince 1904.

(Pokračování.)

Přistupuji nyní ku jádru své přednášky. Nejprve zmíním se o jednotlivých význačnějších nálezech, učiněných buď v Praze samé, neb v nejbližším jejím okolí a to v pořadí, jak jednotlivé kultury za sebou následovaly, a na konec podám celkový obraz praehistorie pražské. Nehodlám však vypočítávat a popisovat zevrubně veškeré nálezy, které se vyskytly na území pražském, neboť mnohé nálezy, zejména starší, jsou v různých časopisech popsány spůsobem tak nedostatečným, že nikterak nelze souditi z nich na kulturu, do které nálezejí.

Kultura starší kamenná.

Doba palaeolithická zanechala také v okolí pražském význačnějších stop. V cihelně na Generálce¹⁾ nalezl Dr. Woldřich r. 1895. v hlíně cihlářské kulturní vrstvy téměř půl metru silnou, ve které se vyskytly zřejmě stopy ohniště, kosti zvířecí najmě mamuta a nosorožce, pak soba, koně, tura, a hrubší a jemnější nástroje pazourkové. Možno-li z těchto nálezů souditi, že na Generálce byla stanice člověka diluvialního, nelze totéž s bezpečností říci o stanici na Panenské u býv. Strahovské brány a o nalezišti v cihelně Julisce v Podbabě. Na Panenské²⁾ nalezen byl rozštípnutý hnát koně diluvialního, prý za tím účelem, aby z něho mohl býti vybrán morek. V Podbabě³⁾ pak nalezena byla v hlíně diluvialní lebka a nedaleko ní kosti mamuta. Tato lebka má silně vyvinuté valy oční, a pokládá se za současnou s mamutem. Předhistoricá sbírka p. MÚC. Jiry v Podbabě chová z cihelny Julisky několik

¹⁾ Píč, Starožitnosti země české: I. díl, 1. sv., str. 61.

²⁾ Tamtéž, str. 59.

³⁾ Tamtéž, str. 58.

pazourků a kostí, na nichž lze viděti činnost lidskou. Dr. Woldřich zjistil sídliště člověka diluvialního též v cihelně v Liboci. Jiných nálezů z nejstarší doby kamenné v okolí pražském nebylo dosud učiněno.

Kultura mladší kamenná.

Nepoměrně četněji vyskytuje se v okolí pražském kultura neolithická. Jedno z nejpozoruhodnějších nalezišť z neolithické doby nalézá se v Podbabě.⁴⁾ Toto naleziště rozkládá se na hranicích obce bubenečské a dejvické a to na severozápad od nádraží bubenečského mezi Vltavou a vojenským cvičištěm.

Již při stavbě vléčné dráhy z nádraží bubenečského do sladovny Reiserovy rozkopány byly kulturní jámy, ve kterých vyskytly se dosti četně střepy nádob, zdobených volutami, zátkovitými pupíky a ornamentem vpíchaným.

Výkopem, který na účet Společnosti naší podnikl r. 1897. a 1898. p. MUC. Jíra u továrny Mauthnerovy mezi dráhou a ramenem Vltavy, zejména pak v pískovně Reiserově (mezi silnicí a vléčnou dráhou), zjištěno tu bylo nade vši pochybností sídliště neolithické. Sídliště toto nalézá se v hloubce 1—2 m a pozůstává jednak z vrstvy kulturní, jednak z jam kulturních z této vrstvy zasahujících do hloubky. Střepy a nádoby tuto získané patří do starší doby neolithické: jsou totiž skoro výhradně zdobeny volutami; střepy s ornamentem vpíchaným nalezeny jen ojediněle. Též kamenné nástroje, zlomky mlatů a kladiv, úštipky pazourku odpovídají svou jednoduchostí té době. Naproti tomu v cihelně Mailbeckově (na západní straně silnice) nalezáme sídliště z mladší fáze doby neolithické. V této cihelně přicházejí dělnici při kopání hlíny cihlářské na jámy, které tmavou svou barvou liší se nápadně od diluvialní žlutky. Tyto jámy jsou mísovité, 1—2—3 m široké, 1—2 m hluboké, naplněné černou hlínou promísenou popelem, a nalézají se v nich četné odpadky domácnosti neolithické: zvířecí kosti, střepy nádob, kusy nástrojů kamenných, zbytky dřevěného uhlí. Nádoby a střepy odtud pocházející jsou tvaru kulovitého, částečně i hruškovitého a ozdobeny ponejvíce ornamentem vpíchaným.

Před časem zjistil p. MUC. Jíra, že nádoby a části nádob, vyskytující se na sousedním poli před sladovnou Reiserovou, jsou zvláštním spůsobem malovány.

S těmito sídlišti souvisí naleziště u továrny Hoyermannovy a za hřbitovem bubenečským. Jámy tuto p. MUC. Jírou prokopané obsahovaly hojnou střepů, zdobených vpíchaným ornamentem a mladším volutovým. U továrny Hoyermannovy vyskytla se mezi jamami neolithickými též kostra slabě skrčená, bez kamenného obložení s míšou a malou nádobkou, která měla ornament vpíchaný

⁴⁾ Památky archeologické XIV. 532, XV. 359; Časopis Spol. přítel starožit. českých. IV. 33, tamtéž VI. 46; Píč, Výzkum středočeský 44, 45; Píč Starož. země čes. I. sv. 1. (Tab. LI. vyjím. 5 a 8); Výkopy MUC. Jíry.

z nejmladší doby neolithické. Stejně pamětihodna jest jáma od-krytá p. Jírou těsně za hřbitovní zdí na poli u „modré růže“, v níž nalézala se skrčená kostra dítěte se střepem vpíchaným. To byly by asi nejstarší, známé hraby neolithické. — Pěkné sídliště neolithické zjištěno bylo v cihelně Vokovické.⁵⁾ Kulturní jámy v této cihelně poskytly hojně předmětů neolithických. Nádoby, z nichž ovšem zůstaly ponejvíce jen střepy, měly většinou tvar polokoulí a namnoze ozdobeny byly volutami zvláštních tvarů ku př. v podobě velkého »A« neb ležatého »S«, jak ukazuje sbírka p. MUC. Jíry. Jsou však odtud známy také střepy z nádob hruškovitých, zdobené ornamentem vpíchaným, ku př. ve sbírce Mikšové.

Též na starém hradišti šáreckém⁶⁾ na Džbáně u vchodu do Divoké Šárky jest nejspodnější vrstva neolithická. Na protější skále t. zv. Šestákově⁷⁾ byly nalezeny nádoby s ornamentem volutovým, vpíchaným a nádoby malované.

Avšak nejen na západ, nýbrž též na východ od sídliště podbabského bydlili neolithikové. Ve Stromovce⁸⁾ při stavbě koňské dráhy zjistil Lüssner mezi četnými jinými střepy, tehdy nalezenými, střep se dvěma vyčnívajícími pupíky a zdobený čarami vpíchanými, v tupém úhlu lomenými. Střep ten náleží asi již do nejmladšího období neolithického. — Důležitější než toto, jsou sídliště na pravém břehu vltavském v Libni⁹⁾ a Kobylisích.¹⁰⁾ Konservator p. Šnajdr sděluje ve svých »Materialích«, že v písečníku za synagogou objevují se nástroje pazourkové, kamenné a kostné a střepy se vpíchanou ozdobou.

Podobné střepy a nádoby, pocházející z nedaleké Balabenky, uloženy jsou v městském museu pražském.

Libeňské sídliště neolithické bylo asi rozsáhlé, podobně jako podbabské, a jest pravdě podobno, že leckterý ten »hrab«, o němž mluví nadšený pro archeologii kněz Petera Rohoznický, byl jamou neolithickou.

Další sídliště neolithická nalezájí se na jihovýchod a jihozápad od Prahy. — Pod Bohdalcem v zahradě Volákově ve Vršovicích¹¹⁾ zjištěny byly jámy se střepy asi z nejmladší doby neolithické.

Též na druhé straně Bohdalce, v Michli¹²⁾ v pískovně, nyní již zasypané, nalezl prý Dr. Kohout, tamní lékař, střep s volutou.

⁵⁾ Pam. arch. VI. 156, XII. 113; Mitt. der Centr. Com. XIV. str. 166; Zápisy Mikšovy.

⁶⁾ Pič, Star. země čes., I. sv. 1., str. 217, (Tab. XL. 1, 4 a XLI. 13, XLII. 21).

⁷⁾ Výkopy MUC. Jíry a vlastní

⁸⁾ Mitt. Cent. Com. XIV. str. 55, 56.

⁹⁾ Šnajdr, Materiály 59; Pam. arch. X. 386, 587, 590; Městské museum pražské; Zápisy Mikšovy.

¹⁰⁾ Sbírka MUC. Jíry.

¹¹⁾ Pič, Starož. země čes., I. sv. 1. 219; Pam. arch. XVI. 758.

¹²⁾ Pam. arch. XVI. 755.

Pochybný jest nález střepů s ozdobou vpíchanou ve společenské zahradě v Krči.¹³⁾ — Naproti tomu zcela nepochybně sídlili neolitikové podél potoka motolského, neboť nalezeny byly neolithické jámy sídelní v Košířích¹⁴⁾ pod Kotlářkou v cihelně p. Plavého. Střepy s ornamentem vpíchaným a části nádob hrusko-vítých odtud pocházející, vyloženy jsou v městském museu pražském.

Kultura doby přechodní.

Kultura tato jest zastoupena v Praze samé a kol Prahy v míře neobyčejné. V přední řadě jsou to hradiště doby přechodní: Šárka, Levý Hradec se Řivnáčem a ostroh Na Zámkách u Bohnic, z nichž, jakožto středisek obchodu, kultura přechodní rozšířila se po okolí pražském.

Nejdůležitější pro nás jest památné hradiště Šárecké.¹⁵⁾ Hradiště toto nalézá se v Divoké Šárce. Vstup do Divoké Sárky na cestě z Liboce tvoří, jak známo, skalnatá úžlabina Džbán, protékaná potokem šáreckým. Po pravé straně Džbánu jest kopec zvaný Hradiště, Na hradišti neb Na hradištatech. Rovinný vrchol tohoto kopce, mající více než 25 jiter (as 15 ha) rozlohy, sestává ze tří oddílů: t. zv. Kozákovy skály, čtyrhranného to pole právě nad Džbánem měřícího as 5 jiter (as 3 ha), z úžlabiny Vanžov zvané, poněkud niže položené a na severu dvěma skalisky ohrazené a t. zv. pole Šestákovova, které se táhne na severovýchod od Kozákovy skály nad údolím Šáreckým. Kozákova skála a Vanžov byly dle popisu konservátora Fr. Beneše a dle záznamů starého Mikše (bývalého směnárníka na Uhelném trhu v Praze) se tří stran, totiž jižní, východní a severní, ohrazeny valem. Val tento sestával z kamenů opukových, sem asi od Bílé Hory přinesených a nastavěných beze vší malty v zed' asi 2 sáhy (= 3·8 m) vysokou a 1 sáh (1·9 m) širokou. Toho času byl hlinou obsypán a na mnoze již rozmetán. Nezdá se však býti pravděpodobno, že by tento val pocházel již z doby přechodní. — Skála Kozákova byla již od let třicátých minulého století navštěvována P. Krolovou, který tu starožitnosti vyhrobával. Avšak teprve v letech šedesátých stala se proslulou množstvím starožitností tu objevených. Když totiž majitel tohoto pole, statkář Fr. Kubr z Liboce, počal důkladněji pole toto obdělávat, vykopáno tu bylo převeliké množství kostí zvířecích, jež dělnici tu pracující výhodně zpenězili, prodávajíce je do blízké továrny na spodium v Ruzyni. Při tomto kopání byl zároveň odkryt značný počet předhistorických předmětů, jež jednak sám statkář Kubr sbíral a odevzdával do musea, jednak od dělníků kupoval směnárník Mikš a majitel

¹³⁾ Pam. arch. IX. 475.

¹⁴⁾ Pam. arch. XIV. 472; Mitt. anthr. Ges. Wien, XXI. 29 násl.

¹⁵⁾ Pam. arch. VII. 165 a násl.; Zápisy Mikšovy; Přč, Starož. země čes. I. sv. 1. Tab. XL. až XLIII.

¹⁶⁾ Pam. arch. II. 43, 282

cukrovaru ruzýnského, pán ze Straßernů. Jak Mikš ve svých zápisích vypravuje, byla vrstva kulturní na Kozákově skále se nalézající místy až dva sáhy silna. Ve hloubce pak asi jednoho sáhu nalezena byla na různých místech ohniště, sestavená z plochých kamenů. Počet objevených tu předmětů počítá Mikš na 4000 a kosti vyhrabaných na 100 centů. Valná část předmětů těch došla se do zemského musea, avšak i různé soukromé sbírky¹⁷⁾ chovají množství starožitnosti odtud pocházejících. Též výkopy na poli Šestákově poskytly hojnou předhistorických předmětů. — Již mohutná vrstva kulturní na hradišti šáreckém poukazuje na to, že starožitnosti zde nalezené patří různým kulturám.

Stala se již dříve zmínka o tom, že nejspodnější vrstva jest neolitická, obsahujíc střepy zdobené volutami staršími i mladšími a ornamentem vpíchaným. Též zjištěny tu byly kamenné nástroje tvaru člunkovitého.

Valnou část předmětů objevených na šáreckém hradišti nutno však klásti do doby přechodní. Nesčetné kamenné nástroje tvarů jednodušších i složitějších, hotové i nedohotovené, různé výrobky z kostí a parohů, mleci a třecí kameny, kusy tuhy a červené hrudky, sloužící asi ku barvení nádob, nasvědčují, že hradiště toto bylo nejen sídlištěm v době přechodní, nýbrž i místem obchodním a výrobním. Zvláště pak zdejší keramika jest toho klasickým dokladem, jak obchodem působily u nás různé kulturní vlivy zemí sousedních. Nalezené tu džbány s měsíčkovitými uchy a nádoby na nožkách dopraveny byly na hradiště toto kupci z krajin jižních přicházejícími; ze severu a západu přinášeli sem obchodníci nádoby tvarů a ozdob nordických (nádoby barvy červené, forem láhvovitých zdobené ornamentem z čárek hluboce vrytých a mající namnoze pod hrdlem malá, ale široká úška), dále nádoby oblasti šňůrové a keramiku kultury dolmenové. Napodobováním pak vzorů importovaných vznikly četné tvary smíšené. Vedlo by nás však příliš daleko, kdybychom probírali všechny tvary nádob a nástrojů z hradiště pocházejících. — Zbývá než poznamenati, že též na skále, jež tvoří druhou, jihozápadní stranu Džbánu a která sluje Šestákova skála, nalézalo se sídlistě, s hradištěm asi těsně související. Tytéž starožitné předměty, které se nalézají na hradišti samém, vyskytují se i zde. Vytknouti sluší, že zjištěny tu byly též malované střepy neolitické, a že vyskytují se tu mušle (škeble) provrtané, nosené v době přechodní jako ozdoba, které dle tvrzení Mikšova na hradišti nepřicházejí.

Důležito jest hradiště na Levém Hradci.¹⁸⁾ Kořist, kterou tu Společnost naše získala výkopem svého času podniknutým, spadá částí do doby přechodní. Jsou to zejména střepy a nádoby typu t. zv. levohradeckého, totiž střepy a nádoby ozdo-

¹⁷⁾ Mikšova, MUC. Jíry v Podbabě, F. Pancnera ve Střešovicích, K. Ševčíka, holiče v Tejnec a j.

¹⁸⁾ Pam. arch. XIV. str. 473, 579 nn.; Pič, Starož. země čes. I. sv. 1. (Tab. XLIII.)

bené ornamentem lineárním (přímočárným), tvořícím trojúhelníky a pásmá vyplňená příčnými rýhami, po případě tečkami s bílou výplní.

S hradištěm levohradeckým těsně souviselo hradiště na Řivnáči,¹⁹⁾ jakási strážnice v poloze velmi výhodné, ale místně velmi omezená. Na Řivnáči, jež překopal MUDr. Ryzner, nalezeno bylo v jamách nepříliš hlubokých, ale širokých hojně starožitností z doby přechodní. Vykopány tu byly střepy s uchy měsíčkovitými, různé jiné střepy a nádoby přechodního rázu, na nichž pozorovati jest působení cizích kultur. Tyto různé vlivy kulturní jsou nejlépe charakterisovány džbánem tu nalezeným, majícím měsíčkovité ucho a pod hrdlem ornament šňůrový. Na Řivnáči můžeme velmi dobře sledovati, jak kultura neolithická podléhajíc cizím vlivům, obchodem sem přineseným, měnila se v přechodní a jak zase přechodní kultura přecházela v únětickou.

Připojíme-li k témtoto hradištěm ještě naleziště na Zámkách²⁰⁾ naproti Roztokám, máme stanovena střediska obchodní, z nichž rozšířila se kultura přechodní po okolí pražském.

Sídlisko a pohřebiště, na kterých byla zjištěna tato kultura, jsou zejména tato:

Z Liboce²¹⁾ znám jest hrob z doby přechodní, v němž nalézal se zvoncovitý pohár, postavený u hlavy kostry, a dvě pazourkové šipky a j. Rovněž z Liboce, z cihelny u nádraží, chová sbírka MUC. Jíry nápodobený pohár zvoncovitý. V kulturních jamách v cihelně v okovické²²⁾ nalezeny byly mimo jiné, střepy s měsíčkovitými uchy. Též střepy zvoncovitého poháru se zde vyskytly a nalézají se ve sbírce Mikšově. — Na hřebeni návrší mezi Šárkou a Dejvicemi, na t. zv. Pušrajbce vykopána byla v pískovně pěkná amforovitá nádoba, již ve své sbírce chová MUC. Jíra. — Při stavbě vojenských pekáren v Dejvicích rovněž byly objeveny starožitné předměty, které, pokud mi známo, slouží zařaditi rovněž do doby přechodní. — Velmi rozsáhlé sídlisko a pohřebiště z doby přechodní zjištěno bylo na území podbabskobubeneceském.²³⁾ Dr. Píč popisuje předhistorické nálezy z cihelny Mailbeckovy, zmiňuje se o devíti nádobách s měsíčkovitými uchy. V téže cihelně probádal MUC. Jíra v sousedství jam neolithických a přechodních hromadný hrob, ve kterém vedle sebe ležely dvě skrčené kostry a kol nich nalézalo se několik kostér

¹⁹⁾ Pam. arch. XII. str. 209, 241, 299, 303; Mitth. anthrop. Ges. Wien XIV. 205; Píč, tamtéž. (Tab. XLIV. až XLVI.)

²⁰⁾ Pam. arch. XI. 334, Osborne, Isis 1879, 1. 2.; Verh. Berl. anthr. G. 1883, 285.

²¹⁾ Pam. arch. XVII. 664; Píč, Star. země čes. I. sv. 1. str. 85. (Tab. I. 1—5.)

²²⁾ Pam. arch. XII. 113; Píč, Starož. země čes. I. 1. str. 218 219; Mitt. Cent.-Com. XIV. 166; Výkopy MUC. Jíry; Zápis Mikšovy.

²³⁾ Pam. arch. XIV. 532, XV. 395; Čas. Spol. přát. star. čes. IV. 33, VI. 46; Píč, Výzkum středočeský 44, 45; Píč, Star. země čes. I. sv. 1. Tab. LI. 5. a 8.; Výkopy MUC. Jíry; Zápis Mikšovy.

osob, pochovaných v sedě. V tomto hrobě byly nádoby rázu přechodního. — V pískovně Reiserově objeven byl při výzkumu, podniknutém naší Společností, velmi význačný žárový hrob z doby přechodní. Sestával z nádobky na duté nožce se spálenými lidskými kůstkami, vedle níž nalézala se jedna nádobka bez ozdoby a dvě nádobky džbánkovité s ornamentem lineárním s bílou výplní. Hrob téhož uspořádání a obsahu nalezl o několik let později rovněž v pískovně Reiserově p. MUC. Jíra. Hroby tyto, tak ojedinělé v naší praehistorii, můžeme přisouditci cizincům, kteří na cestě za obchodem nalezli zde smrt a pochování byli dle vlastních svých obyčejů. — Obsáhlé pohřebiště odkryto bylo p. MUC. Jírou při rozširování továrny Mauthnerovy v Bubenči ve směru k Císařskému mlýnu. Při odkopávání hlíny byly tu odkryty hroby z mladší doby přechodní s kostrami v poloze více méně pravidelně skrčené. Kostrám těm přidány byly nádoby džbánkovité, některé velmi pěkně ornamentované. — Sídelní jámy z doby přechodní zjištěny byly též v pískovně jižně od hřbitova bubenečského. — Nádoby rázu přechodního vykopány byly dále na poli velkostatku bubenecského při stavbě vodovodu obce bubenečské a při hloubení základů pro nové villy za panskou sýpkou u nádraží. — Z jam přechodních u továrny Hoyermanovy má konservator Rob. z Weinzierlů zvoncovitý pohár. —

Z nálezů učiněných v Král. Oboře²⁴⁾ sluší zmíniti se zejména o následujícím. Při rozširování remisy elektrické dráhy prokopány byly před třemi lety hroby se skrčenci, v nichž nalezeny byly nádoby vykazující již pěkné přechody do kultury únětické. — Několik nádob přechodních, které získal MUC. Jíra pro své sbírky, objeveno bylo v plynárně v Holešovicích. — Městské museum pražské chová z Holešovic také přechodní keramiku. — Na Letné²⁵⁾ zachránil stavitele Schlaffer na svém staveništi poblíž elektrické dráhy přechodní nádobku, mající pod okrajem vedle sebe dvě úška kulatá a dále hrneček se širokým uchem. Obě tyto nádobky jsou v zemském museu. — Rovněž na Letné, někde u vodárny, vykopán byl zvoncovitý pohár. — Další dva poháry zvoncovité nalezeny byly na svahu letenském v továrně Umrathově; majitelem jich jest p. MUC. Jíra. — Letošního roku (1904.) v červnu při odkopávání hlíny před uměleckou akademii objevila se kostra skrčence, ležícího hlavou k západu, na pravé straně s rukama nataženýma.²⁶⁾ Z polohy této soudím, že jedná se o pohreb z doby přechodní.

Rozsáhlé osadě z doby přechodní, která rozprostírala se na levém břehu vltavském od Holešovic až do Podbab, odpovídala veliká osada libeňská na pravém břehu. Litovati sluší, že sídliště a pohřebiště libeňské, na němž se vystřídaly všechny předhistorické

²⁴⁾ Mitt. Cent.-Com. 1901. Notiz 131.

²⁵⁾ Píč, Starož. země české I. 1. sv. str. 206. (Tab. XXXIV 4.)

²⁶⁾ Čas. »Politik«, dne 2. června 1904.

kultury, soustavně v míře tak nepatrné byly probádány. Podle různých popisů nálezů zde učiněných, lze, pokud se týče doby přechodní, zjistit následující:

Z Balabenky²⁷⁾ znám jest pěkný, zvoncovitý pohár s úškem; tento pohár vyštaven jest s různými střepy přechodními v městském museu pražském. — Sbírka Mikšova chová z Balabenky velice význačný, napodobený zvoncovitý pohár tmavé barvy, který místo obvyklými pásy ozdoben jest několika dvojnásobnými řadami vpíchaných teček. — Na poli sv. Ludmily, jež od Balabenky táhlo se ke dvoru Kotlasce, odkryty byly různé kostrové hroby; podle popisu archeologického sběratele, faráře Petery²⁸⁾ a záznamů Mikšových dá se souditi, že nejeden z nich byl z doby přechodní. — Když r. 1889. odkopávána byla výšina zvaná Libušin vrch, též Libušák, nalezeny tu byly, jak o tom píše konservator Jelínek,²⁹⁾ mimo jiné tři hroby a v každém dvě nádoby prý s kalcinovanými kostmi lidskými. Nádoby tyto, uložené v městském museu, nutno zařaditi do doby přechodní; mezi nimi vyniká zvláště asi 20 cm vysoká amfora. — Konservator Šnajdr má z Libně nádoby s ornamentem šňůrovým a ve sbírce Mikšově nalézá se nádobka válcovitá s kulovitým dnem (t. zv. závěsná).

Nedaleko osady libeňské byla v době přechodní v místech nynějších Kobylis³⁰⁾ rovněž osada. Naleziště kobyliské poskytlo různé nádoby a střepy přechodní, zejména pak střepy a nádoby nalezející do okruhu keramiky šňůrové. Na mnoze získal je pro svou sbírku p. MUC. Jíra. V zemském museu nalézá se z cihelný kobyliské nádobka pohárovitá na nožce, čtyrykrátnásob rozeklané s pupíšky na okraji; dále několik nádobek hrnčkovitých.

Další nálezy z okolí pražského, patřící ke kultuře přechodní, jsou: Při stavbě elektrické dráhy z Vinohrad do Žižkova kol hřbitovu olšanských³¹⁾ objeveny jámy s keramikou přechodní, velmi degenerovanou. V zemském museu jest odtud menší nádoba, upomínající co do tvaru na poháry se šňůrovou ozdobou. — V městském museu pražském uloženy jsou střepy z přechodní doby z V. hřbitova olšanského. — Ve Vršovicích,³²⁾ ve zmíněné již zahradě Volákově, nalézaly se asi rovněž střepy přechodní. Také sbírka Mikšova chová z Vršovic keramiku přechodnou. — Na Bohdalci byl podle svědectví této sbírky vykopán neuměle pracovaný džbánek, žlutavé barvy, v němž zjištěny stopy bílé hmoty. Tamtéž nalezena část měsíčkovitého ucha. — Sídliště toto souviselo asi s osadou za Bohdalcem, jejíž stopy byly objeveny v pískovnách michelských.³³⁾ V pískovně nyní již zasypané,

²⁷⁾ Mitt. anthr. Wien XXI (XI. neue F.) str. 7—9; Pič, Starož. země čes. I. 1 sv. 209.

²⁸⁾ Pam. arch. X. 386, 587 a násl.

²⁹⁾ Mitt. anthr. Wien XI. (neue F.) 1. a 2.

³⁰⁾ Pič, Star. země čes. I. sv. 1. str. 208. (Tab. XXXVIII. 16—21.)

³¹⁾ Tamtéž, str. 211 a 218, (Tab. I. 6—9.)

³²⁾ Pam. arch. XVI. str. 758.

³³⁾ Pič. Star. země čes. I. sv. 1. str. 210; Pam. arch. XVI. str. 755 a n.

která byla vedle silnice vedoucí ku Záběhlicím, přicházely jámy s inventářem doby přechodní. Z druhé pískovny u cesty do Chodova měl obchodník se starožitnostmi F. Chaura červeně hlazenou misu se širokým, vykrájeným okrajem a malý pohárek se šňůrovou ozdobou na hrdle. —

Při stavbě trestnice na Pankráci³⁴⁾ bylo objeveno r. 1884. pěkné sídliště a pohřebiště, jež zařaditi dlužno do nejmladšího období kultury přechodní. Odtud pocházející nádoby špinavě žlutavé barvy, mající podobu velikých koflíků, tvaru téměř únětického, dále větší a menší džbánky a různé střepy jsou vystaveny v městském museu pražském. — Na svahu pankráckém nedaleko Michle odkryty byly při stavbě jednoho domu hroby, nejspíše také z mladší doby přechodní. —

Na Smíchově³⁵⁾ byla vykopána při stavbě domu č. 30. nedaleko hostince „na Knížecí“, kostra, která měla u hlavy neobyčejně veliký a pěkný pohár zvoncovitý. — Podle zápisů Mikšových zdá se téměř nepochybno, že také při stavbě nádraží smíchovského prokopány byly jámy s keramikou přechodní. — Na sídlišti k o š i ř s k ē m,³⁶⁾ ve zmíněné již cihelné pod dvorem Kotlářkou, zjistil konservator B. Jelínek řadu žárových hrobů s nádobami přechodními; pamětihodný jest hrob, v němž postaveny byly na zemi dvě mísy, mezi nimi dva džbánky a přes ně položena špička jeleního parohu. — Též na Zlíchově, jako tomu na svědčí sbírka Mikšova, byla zjištěna kultura přechodní. — Konečně sluší se zmínilo o tom, že člen městské rady pražské p. Václ. Brož nalezl při bourání hradeb strahovských mezi jinými i střepy přechodní.

Zdali také v samotné Praze, nehledic ke zmíněným nalezištěm v Holešovicích, na Letné a v Libni, byla sídla onoho lidu, který žil v kultuře přechodní, jest již těžko dnes zjistiti. Zdá se, že podobné sídliště bylo na Poříčí³⁷⁾; snad také na Petříně v t. zv. Ráji³⁸⁾ a v okolí Spálené ulice.³⁹⁾

Kultura únětická.

Z dosud pověděného jest patrno, že přechodní kultura byla neobyčejně rozšířena na území pražském. Podobného rozšíření nedoznala však kultura únětická, která přec se vyvinula z kultury přechodní. Jest sice také v okolí pražském zastoupena, ale to jsou jen pouhé stopy. Dá se ku př. zjistiti, že na hradišti šáreckém⁴⁰⁾ a na Řivnáči⁴¹⁾ kultura přechodní vyspěla v kulturu únětickou;

³⁴⁾ Mitt. anthr. Wien XXI. str. 16.

³⁵⁾ Pam. arch. IX. 480; Mitt. anthr. Wien XI. (neue F.) 28.

³⁶⁾ Mitt. anthr. Wien 29 a násł.

³⁷⁾ Sbírka MUC Jíry.

³⁸⁾ Mitt. anthr. Wien XXI str. 26.

³⁹⁾ Sbírka MUC. Jíry.

⁴⁰⁾ Pam. arch. VII. str. 165 a násł.

⁴¹⁾ Pič, Starož. země čes. I. 1. sv. Tab. XLV. 1—4, 6, 11.

nasvědčují tomu zejmena nálezy únětických bronzů. — Bronzový náramek únětického rázu má p. MUC. Jíra z cihelny v Tejnec (na cestě do Hvězdy). — Střepy únětické nalézají se na hřbitově bubenečském.⁴²⁾ — Pěkný koflíček únětický z Podbaby jest v městském museu pražském. — Rovněž v cihelně kobylyské byla zjištěna únětická kultura. (Odtud dostala se pěkná nádobka únětická až do školní sbírky v Sobotce.) — Připomeneme-li pak sobě, že v továrně Mauthnerově v Bubenči, hlavně však v Král. Oboře a na Pankráci byla pohřebiště z nejmladšího období kultury přechodní, současného již s kulturou únětickou, vyčerpali jsme asi naleziště této kultury.

(Dokončení.)

O zpěvníku Matěje Homolky z Jeníkova u Hlinska, psaném v XVIII. věku.

Napsal Dr. K. V. Adámek.

(Dokončení.)

51. Pámbůh mnoho darů má,
komu ráčí, tomu dá,
na koho se rozhněvá,
tomu žádnej dar nedá.

(54) | 54. Pod dolinou,
nad dolinou
sou tam cikáni,
seděl cikán u cikánky
dále cikáňata,
cikáňata, cikáni.
Pod dolinou,
nad dolinou
sou tam (cikáni).
Cikán vaří kance,
dál tě cikáňata
(cikáni)
Pode mlejnem,
nade mlejnem
sou tam cikáni
— — — — —

(10) |
| 52. Pívali naši,
pime my taky,
vostali sou dlužni,
vostanem taky. 1778 (58) | (21) |
| 53. Počej, holka černovoká,
což ty budeš plakat,
až já budu voblíkatí
ten vojanckej kabát,
až bude po svarbě
za tejden,
ty budeš plakat
každej den.
Počej, holka černovoká,
což ty budeš plakat.
Neboj se mne,
pod' dál ke mne,
dyť sem celej bílej,
[: mám klobouček lemovanej,
jen se na mně dívej.]

(49) 1782, 9. března | 55. Pod tou naší cestou
konopě tam rostou
a sou pěkný, zelený,
mezi nima roste
černovoký děvče,
až vyrostete, bude mý.
Ach, dybych já věděl,
někdo mně pověděl,
že má milá umřela,
já bych jí dal zvonit, |

⁴²⁾ Sbírka MUC. Jíry.

na valthorny troubit,
až by celá zem zněla.
Mladenečku mladý,
poslechni mý rady,
abys ty se neženil,
voženíš se jednou,
tvářičky ti zblednou,
krása se ti promění.
Radějí mně lidi,
co se mně nelibí,
abych já si vdovu vzal,
mně se to tak líbí,
jako dyž mně ptáci
proso voklubají
[: a já samou slámu žal.:]

(56) 1782 5. března

56. Porád piješ,
nic neděláš,
bude z tebe
zlej hospodář. (67)

57. Pověz mně, Andulko
má milá,
jak se komůrka
votvírá.
Zaklepej, můj milej,
na dveře,
sama se komůrka
vodevře.
Bodejš tě, má milá,
hrom zabil,
co sem se za tebou
nachodil,
nachodil za tebou,
jako roční tele
za krávou,
za tebou,
jako roční tele
za krávou.¹⁷⁾ (13)
Toho sem se, má panenko,
nenadál,
[: aby von tě někdo jinej
miloval.:] (58) 1783

58. Prala plínky
u studýnky,
plakala.
Ach, kýž sem tě byla
raděj neznala,
neznala,
ach, kýž sem tě byla
raděj neznala.
Proč pak si tak,
má panenko,
stěžuješ,
dyž juž vidíš,
že má bejti nemůžeš,
nemůžeš,
dyž juž vidíš,
že má bejti
nemůžeš.
Proč pak bych já¹⁸⁾
tvoje bejti
nemohla,
ty mládenec
a já panna
svobodná,
ty mládenec
a já panna
svobodná.
V noci nespím,
na tě myslím,
dítě mé,
trápí se
srce mé
pro tebe, pro tebe,
trápí se srce mé
pro tebe.
Proč se trápíš,
srce mé,
jen pověz,
zdališ sobě
spomoci nemůžeš,
zdališ sobě spomoci
nemůžeš.
Mohla bych si
s pomoci,
že nechci,
budu hledat

¹⁷⁾ Patrně Homolka připsal na str. 13. k této písničce, již mu snad někdo jiný zapsal: »1783. To je přírem psaný vod Tlustého. Já mám svou panenku.«

¹⁸⁾ Na str. 44 jsou verše 18 až 26 této písničky.

- pomoci
dnem, nocí,
budu hledat
pomoci
dnem, nocí. (11) 1783.
- Prala plínky
u studýnky,
plakala.
Ach, kýž sem tě byla
raděj neznala,
neznala,
ach, kýž sem tě byla
raděj neznala.
Proč pak si tak,
má panenko,
stěžuješ,
dyž juž vidíš,
že má bejti nemůžeš,
nemůžeš,
dyž juž vidíš,
že má bejti
nemůžeš.
V noci nespím,
na tě myslím,
dítě mé,
trápí se srce mé
pro tebe,
pro tebe,
trápí se srce mé
pro tebe,
proč se trápí
srce mé,
jen pověz,
zdališ sobě
spomoci nemůžeš.
Mohla bych si spomoci,
já nechci,
budu hledat spomožení
moje pomoci,
budu hledat spomožení
dnem, nocí,
dnem, nocí. (43)
- to proto, má milá,
že sme spolu (stáli). (68)
60. Sama, sama sis koníčka,
sama jsi sedlala,
aby s mne poznala,
mezi lejtharama.
Sedlala, sedlala
zelenou dykytou,
aby s mne poznala
až pomaříjem.
Sedlala, sedlala
aby s mne poznala
až budem před [bitvou].
- (16, 17)
61. Spadla mně šavlička
z vranýho koníčka,
pod mně ji milá podat,
já musím mařirovat.
(Šavličku) podala,
žalostně plakala,
dybych já,
dybych s váma jela,
má milá ještě máš
poprodej kde co máš,
poprodej kde co máš. (26)
62. Spomeň má milá,¹⁹⁾
na tu lásku věrnou,
až ty budeš starší,
budeš ji mít věrnou,
spomeň, holka, spomeň
na tu lásku věrnou,
až já budu ležet
pod tou zemí černou,
spomeň má milá
na tu lásku věrnou,
až já budu ležet
pod tou zemí černou.
- (50) 1782, 5. března.
59. Proč pak tě, synečku,
pod tu vartu dali,
63. Starají se lidi
vo moji chudobu,

¹⁹⁾ Na str. 36 jsou verše 9 až 12, verše 11 a 12 se opakujou.

šak mně čerta dají,
a čerta mně dají,
až já votad pudu.

(75) 1782

64. Stojí holka
pod naším vokynkem,

čeká synka
se zlatým prstýnkem.
Ach, synku, synku,
synku můj,
dej ty mně
prstýnek tvůj.

(46)

65. Stojí hruška v širém poli vysoká
[: pod ní jedna byla růže rozkvětlá:]
natrhej ty, má panenko, ty růže,
nastrkej je Honzičkovi do lůže. (44)

66. Strouhej, holka,²⁰⁾
strouhej perník,
až nastrouháš
plněj rendlík.
Hej, rycou, rycou, rycou
za tou naší stodolicou.
Andulica povídala,
že by ráda milovala,
že by ráda podvovčáka,
že je dobrá syrovátká,
že s vovčáky ráda (hlídá)
a syrečky ráda jídá,
hej, rycou, rycou, rycou
za tou naší Andulicou.

(22)

67. Škoda nastokrát,
dyž sem plela hrách,
škoda toho milování,
že ho nejní do svitání,
škoda nastokrát.
Dyž ty pudeš k nám,
nechodívej sám,
vem si sebou kamaráda
přes ty naše vinohrada,
přes zelenej háj, háj,
přes zelenej háj.
V zeleným háji
na tě čekají,
zabijou tě, můj holečku,
zabijou tě pro Ančičku,
tam tě nechají
v zeleným háji. (70) 1782

68. Švarní chlapci
ti na vojnu museli,
švarní chlapci
ti na vojně sou.
[: Ty kluci šmatchaví,
chromí a nezdraví, :]
ti doma vostali,
ti doma sou,
[co pak voni tady
dělat budou.] (62)

69. Táta tidli máma tidli,²¹⁾
děti taky tidli, tidli,
tu mně bolí,
tu mně píchá.
tu mně něco
ujímá,
pošlete mně
pro ferčala
ať se na mně
podívá. (67)

Máma tidli, táta tidli
děti taky tidly, tidly.
Janek šil, Tomeš šil,
jen sem já ještě nešil,
hej vy Janku
drbal cikán cikánku,
vod večera do rána
drbal cikán cikána.

(70) 1782

²⁰⁾ Na str. 46 (1782) jsou 4 až 9 verše, v 6. verši však »vona dycky po-vídala«; verše 10 až 12 jsou porušeny.

²¹⁾ Verše 3 až 10 jsou na str. 60.

70. Tatíčku starý náš,
sedivou hlavu máš,
tuť bylo dobře s námi,
pokuds byl mezi námi. (26)
71. Teče voda proti vodě,
posekali mne husarové,
teče vodička s kopce dolů,
šel bych žalovat, nemám komu
[: šel bych žalovat svéj panence:]
vona mně prála, že mne nechce. (54)
72. Ty seš Polák,²²⁾
 já sem Polka,
 nešlapej mně
 do záhonka,
 dybys ty byl
 jako jiný,
 dala bych ti
 cibuliny,
 a dyš nejseš
 jako jiný,
 nedám já ti
 cibuliny. — — — (21) 1783
73. U těch Ďáblic na tom mostě
 počítali páni vovce,
 jedna se jim nedostala,
 která napřed chodívala,
 já ti vovce všechny prodám,
 a peníze za ně skovám,
 za peníze koupím lípu
 a dá m udělat kolíbkou
 a kolíbkou dá m svej milý
 cos dostala, kolíbej v ní,
 dostala sem pacholečka,
 černovokého chlapečka,
 [: cos dostala, musíš mítí,
 a já musím vocad jítí.:] (77)
74. Voženil se Vávra
 — — — — —
 vlasy se mu skosmatily,
 máma se mu smála. (66) pudu na chvílku.
 — — — — —
 Já tam pudu
 číhat budu
 vod večera do rána. (14) 1783
75. Zavolala cera šentířova,
 zavolala kaprala:
 Kaprale, di
 na naši komůrku,
 já tam k tobě
 76. Zhyneš, Ančičko,²³⁾
 zhyneš maně
 [: jako lísteček
 na jasaně :]

²²⁾ Na str. 23 jsou verše 5 až 10, pak jsou:

»nedostaneš cibuliny [na] brambory.
Náš pastucha hodně troubí,
uhod' mu hrrom do tej trouby,
a pastejřka hodně bere...«

Další verš jest porušen. Na str. 68 jsou verše 5 až 10, pak jsou: »nedostaneš cibuliny na brambory«.

²³⁾ Na str. 47 jest táž píseň, začíná: »Zhyneš, má milá.«

[: Lísteček zvadne,
dolů spadne:]
tak ti, má milá,
krásá zvadne:] (54)

77. Ženo má, ženo má,
ženo má malíčká,
já tebe raděj mám
než husar koníčka.
(68) 1782, 25 prosince

Zlomky různých písniček jsou čitelný tyto:

78. Až já se vožením²⁴⁾
budu rád. (51)

85. Má milá se podkasala. (26)

79. Dala mu másla
na plecháč. (49)

86. Nebožtík dědeček²⁷⁾
bívával babičku .. (64) 1783

80. Dejte mně, maminko
kravenku
a vy, tatínku, koně,
já sobě namluvím
panenku,
vy vostanete doma,
uvážu (koníčka) ... (20) 1783

87. Nedávej má milá
leckomu hubičky. (20) 1783

81. Dybych byl nedostal,
byl bych živ nevostal,
traditata ta ta
tradi da di da da
[: tradi da dy da:] da
tradradyda
dra ta ta ta. (64)

88. Nepudu já do Dědový
— — — — (78)

89. Nešt je stará
nebo mladá .. (59)

90. Panimámo roztomilá,
kde pak vaše cera ... (45, 55) 1784

91. Pro Boha já, synáčku,
tě prosím .. (17)

92. Seděl sňou
pod višňou. (15)

93. Sedělatě pod vokýnkem,
my sme tam šli. (60)

94. Šak jest von mně
pan pulkrabí dovolil,
abych já si panskou
děvku (vy)volil. (47) 1782

95. Šla má milá krávy dojít.
(60) 1778

82. Dycky chodil²⁶⁾
dycky líbal,
dycky něco
připovídal
a teď mne nechal
na zimu ... (57)

96. Velká zima²⁸⁾ je ti,
dej ty sobě zatopiti
březovejma polínkama. (10)

83. Dyž sem šel do Brodu
potkal jsem Barboru ... (65)

84. Ještě tykoníčkymalýsou,
kerý mně k mé milý ponesou.
(19)

²⁴⁾ Uzávorkovaná čísla za jednotlivými písničkami značí stránku zápisí Homolkových.

²⁵⁾ Nad veršem: »Až já se vožením« jest věta: »To při svarbě se zpívá. 1782«.

²⁶⁾ Na str. 47 jsou opsány (r. 1767) tyto verše. Též na str. 61 jest úryvek této písničky.

²⁷⁾ Připsáno: štajryš.

²⁸⁾ Na str. 40 jest táž píseň, začíná však: »Ale, holka, zima je ti.«

Do svého zpěvníku Homolka si zaznamenal také několik satyrických skládání o různých řemeslech, zvláště o ševcích. K písni »o ševci prašivci« si 20. září 1778 připsal: »Mates Homolka z Jeníkova, to sem já neskládal, tak se můžu nebát.«

- Na str. 67. píše:
97. Ach, proč pak se divějí,
jak se kalci živějí,
vod večera do rána
strkaj hubu do žbána.
98. Vy kováři, (nic ne)dbáte,
jen dyž máte muziku,
ukradnete kus železa,
naděláte řebíků. (50) 1781
99. Dyž sem byl za mynáře,
brával sem vrchovatou,
vrchovatou, vrchovatou,
a teď sem za šentíře,
[nedolívám, nedolívám,
nedolívám za to.:] (51) 1782
100. Jednou já, jednou ty,
jednou švec naproti,
a ten švec naproti
je šelma jako ty. (65)
101. Co se smutný naděláme,
ševcům peněz nadáváme.
Mam střevíce vod jednoho ševce,
již se mně rosejpají,
jak to marně dělají.
Jirka Sokolů je lhářem,
tím ševcovským partykářem. (4)
102. Píseň o ševci prašivci. Roku 1778 dne 20. Septembru.
1. Poslechněte, lidé milý,
co vám povím tuto chvíli.
Já vám píseň povím,
neb se dávno strojím
na tu ohavnou rotu
ze ševcovského plotu.
2. Lucipera, žida, ševce,
nešť si chválí, kdo chce, jak chce.
Vypsat možná nejni,
proklaté stvoření
byli, sou, budou,
posavad až na věky.
3. Zid ten každýho vošidí,
a švec je zas hroznej podvodník,
kůže s teletiny,
na svini štětiny
šklube trhá jako pták,
to je smradlavěj přták.

4. Lucifer a švec podvodný,
žid pak každého vošdí,
švec obuví šije,
bez přestání bije,
o ti smolný ševcovský,
to je celý trest boský (= božský).
5. Švec na světě jest smolníkem,
a v pekle je komínkem.
Čert mu za to nosí,
von se s tím honosí,
že deputat dostává
vod pekelnýho drába.
6. O tom všichni dobře vědí,
že jak ty Petrovský hledí,
vlasy pod čepicí,
jak kat pod šibenicí,
punčochy má shrnutý
a střevíce vyzutý.
7. Zlobiví sou, jak zlá saně,
neradil bych žádný ženě,
by od něj bita byla,
s potěham a chtěla,
při skrovnosti ale
pláče do sytosti máme.
8. Když jsou ševci v společnosti,
tu má dábel svady dosti,
neb se dycky perou,
jak kanci vožerou,
opilí jak prasata,
to je chasa vlasatá.
9. Obyčejně je jmeno švec
smolník, satan a prašivec
všem tvorům protivný,
vždycky nepříjemný,
všechno před ním utíká,
proto se Satan steká.
10. Dyž ptáci ševce vidějí,
hnedky svým zpěvem mlčejí,
vrána na něj kváká,
polituje straka,
havran mu sed na záda,
že mu hlavu vošklubá.

11. Dyž tancuje, tu je smíchu,
až každýho píchně v břichu,
chromý nohy v těle,
sem tam s níma mele,
smolný tak se dá vidět,
moh by se za to stydět.
12. Dáte mně to všichni k víře,
že je švec divoký zvíře,
smolný jak tykrové,
bublavý jak lvové,
bublavý jak medvědi,
o tom všem dobře vědí.
13. Umazaný sou jak peklo,
bodejž se jim ho brzy steklo,
mají to hrozný střevo
a zuřivý plemeno
a k tomu dăbelšský věk,
nejni žádnej nad ně rek.
- 14 Naposledy, ševci milý,
co vám povím tuto chvíli,
všichni ste proklati,
zuřiví jako katí,
s vámi bejvá častý boj,
potěh máte za svůj zbroj.
15. S tím tuto píseň zavíram,
na ševci p . . . votvíram,
bodejž byste šili,
lidi nešidili
a buď nad nima páinem
luciper v pekle. Amen.

• Mates Homolka z Jeníkova, to sem já neskládal, tak se
mánužu nebát. • (6—8)

Zajímavou satyrou poddanských poměrů ²⁹⁾ jest skládání:

²⁹⁾ J. V. Jaroš v svém článku »Samoukové české poezije« (Obrazy života 1859. str. 153) otiskl vyňatek z této satyry (To jsou páni nad pánami) a míni, že ji sepsal samouk Jan Vostřebal (* 1803 v Pardubicích, † 1844), obchodník sukny, v jehož papírech ji nalezl. Toto mínění opětuje Jarčíš (Alfred Waldau) v svém spisu »Böhmisches Naturdichter« (Prag 1860) str. 67, kdež podává překlad tohoto výňatku. Mínění Jarošovo není správné, nemohl přece být Jan Vostřebal autorem práce, kterouž již 20 let před jeho narozením si zapsal (1783) Matyáš Homolka do svého zpěvníku. Patrně si ji Vostřebal jen do svých zápisůk zapsal. Kdo sepsal satyru tuto, není určitě známo, jistojen, že skladatelem nebyl Jan Vostřebal. — Při této příležitosti doplňuji k své zprávě o jiné lidové památce o poddanských poměrech (o zpěvohře

103 Co sou páni, to sou páni
 nad panckejma statkami,
 nad rybníky, nad lesami
 i taky nad dvorami.
 Pan vrchní je ten největší,
 ted' tyto časy nynější
 je největší partikář,
 ten proklatej parokář.
 S kanceláře
 na rychtáře
 dal připravit řetězy,
 praví: »Zavěšte mu pouta,
 nejde-li sem s penězi.«
 Tu si na rychtáře houkne,
 jak dyž hrom do hrnce bouchne.
 Rychtář se strachy potí,
 teče mu skrz kalhoty.
 Rychtář domů rychle přišel,
 dá vobeslat sousedy,
 aby nesli kontribuci,
 a to příští neděli:
 »A vy, páni končelové,
 spolu také sousedové,
 přísně vám přikazuji
 a pod trestem slibuji,
 byste hleděl jeden každý
 kontribuci vobstarat.«
 »Ach, my ubozí žebráci,
 z čeho pak ji máme dát,
 zrna hrachu, žita nejni
 a pšenice, jak by smet,
 ach my, ubozí žebráci,

z XVIII. věku o selské rebelii), otištěné v Českém lidu X.), že její hudební část (správce a konšel: bass, rychtář: tenor, Harapát a Vodvárka: alt) jest též zajimavá, posléze byla provozována r. 1868. hudební jednotou »Cecilií« v Ústí nad Orlicí. V původním starém textu, p. ředitelem Janem Kunstovným mi laskavě vypůjčeném, jsou některé stopy dialekta z okolí Litomyšle [tísmeny místo písmeny (Český lid, str. 230, ř. 7 shora), tíseň místo píšeň, slyšal místo slyšel (231, ř. 2 zdola), teknej místo pěknej (str. 260, ř. 19 shora), tisnička místo písnička (str. 258, ř. 4 zdola), vidál (= viděl), pojídali (= povídali) (str. 230, ř. 7 shora), zbrojeř místo zbrojí (od: zbroj) str. 232, ř. 17 shora)]. V částech hry, kdež osoby chvíli nezpívají (na př., když dráb chytá odbojněho souseda (str. 233, ř. 2 zdola), na konci proměny (str. 234), po řeči konšela v proměně II. jednání (viz též str. 259, ř. 1 zdola, ř. 7 shora a j.) jest pojmenováno: »žena mluví«; řečí těch jsem se nedopátral. V mém otisku čti: str. 230, ř. 8 zdola: kde pak ste vy se tu vzal?; str. 230, ř. 3 zdola: na zdejší vrchnostenský kancelář, str. 231, ř. 19 shora: podle písma řídit, str. 233, ř. 16 zdola: Počkej, já ti ho dám, ale na p..., aby se ti nesmazal, str. 257, ř. 10 shora: příkrostí (místo: přísnosti), str. 261, ř. 23 shora: rychtář hned do obce dostane, str. 355, ř. 11 zdola: neměli ste žádný zkrácení, str. 233, ř. 36 shora: Jen, abychom vám nebyli ještě tuze brzo přišli.

musíme snad pryč utéct.
 Rychtář: »Mlčte, já vám
 tu radu dám,
 jenom mějte strpení,
 kontribuční je dobrý pán,
 počká vám ještě nyní,
 jenom každej něco dejte,
 kachnu anebo kuře,
 já mu to tam sám donesu,
 doufám, že bude dobré.«
 »Urozený, vzácný pane,
 jenom nestarají se,
 přines sem jim pář kapounů,
 dal sem je tam kuchařce.
 Dá-li Pámbu za tejden,
 budu tady s vovčím sejrem,
 budeli-li se líbiti,
 chci jim ho darovati.«
 Tu zlost urozeného pána
 hnedky ukrotila se,
 kterou měl proti rychtáři,
 praví na něj hned zase:
 »Juž vy tenkrát děte domů,
 vodpustím vám vaši vinu.«
 Paní křičí: »Za tejden
 ať ste tady s tím sejrem.«
 »Vašnost urozená paní,
 jenom restarají se,
 jenom voni zas u pána
 za mne přimlouvají se,
 by byl ke mně dycky dobrý,
 se mnou věrně nakládal,
 ještě jim dám kapouna,
 mám ho v posadě doma.«
 Juž sem z jednejch rukou vyšel,
 křičí na mne pulkrabí:
 »Huncvute, proč tak dlouho nejdeš,
 naučím tě po druhý,
 což nevíš, že je sobota,
 že se řídívá robota,
 starej rest hned zaplatit,
 bys tu měl hned kabát slíct.«
 (Dyž) vidím, co je platno,
 polez z kapsy, pytlíku,
 a sázej za rest peníze,
 by nedělal povyku.
 Bože, zbav mne jenom Hesla,
 bych nepřišel dnes na vosla.

Pospíchám si ze zámku,
bych nedostal památku.
 Šafář se s ženou radí,
že juž mu čas dopadá,
že snad ze dvora prýč musí,
nebo mnoho restu má.
 »Ženo, dej sem slýšku másla
a hodnej žbán smetany,
já to dám panu vrchnímu,
šak von bude zas dobrý.«
 Sentiř nese husu v mošně,
dohonil se s mynářem.
 Mynář, ten nese ťopana,
praví: »Kam pak se ženem?
 Já du k panu důchodnímu,
sem mu dlužen za pivo.«
 Mynář praví s ťopanem,
»já sem dlužen za nájem.«
 A dyž sou juž k zámku přišli,
ťopan si hlavu zvihá,
šentířovi husa v mošně
křičí hejha, hejha, ha.
 Pan důchodní vykukuje,
co si to tam prozpěvuje,
vidí šentíře s mynářem.
 »Tuť budu zas obdařen.
 Podte sem dál vode dveří,
i vy, pane šentíři,
sázejte za rest peníze,
i vy, pane mynáři.
 Písáři, dát sem rejstříky,
podívám se na dlužníky,
co jim suma vynese.«
 Tu sou voba s tím mynářem,
peníze jim sázejí,
pan důchodní s svým písářem
jen se na ně dívají,
velký-li prej mají měšce,
by nenesli domů těžce,
praví: »Dejte sem honem
a děte s pánum bohem.«
 Tu sou voba zaplatili,
douce ze zámku volali:
 »Kýž tu chce do vás uhodit 90 hromů,
do těch sakramenckých pánů.
 Bože, dopust na ně ránu,
ať sou v pekle na věky
ti páni parokatí.« (31—36, 73) 1783

Na str. 29 Homolka si roku 1783 poznamenal:

104. »Ach, nešťastná nouze,
juž je toho mnoho
a (skoro) na dlouze,
z kterého mám konce
nejdřívej c začítí,
na tu bídú, nouzi
hrozně zločečti.«

Na str. 57 (roku 1778) dokládá:

105. »Svoboda je zlatá,
ale poddanost proklatá.«

Osada sv. Petra v Rybářích na Menším Městě Pražském
a její nejbližší okolí.

Dějiny její vypravuje dr. Jos. Teige.

(Pokračování.)

II.

Druhou část Jezovitské zahrady, při vodě, měl v druhé polovici 16. st. Jan Slovský ze Šlovic. Starší dějiny její v tomto století na ten čas jsou mi neznámý. Slovského synové Jiří a Kryštof prodali domy a zahradu při nich pod Bruskou u samé Vltavy až k šlachtatě královské Vratislavovi Tovačovskému z Pernštejna na Litomyšli, nejv. kancléři krále Českého (D. Z. V. 20 f. P. 3). Na to čteme v kvaternu č. 24 f. D. 26: »1588 v pátek po památce Božího Vstoupení Jaroslav Vchynský ze Vchynic a na Krakovci, místokomorník krále Českého s Zikmundem Lopatským, komorníkem při deskách zemských, odhádal dědictví Jana z Pernštejna a na Plumlově i na městě Maxmiliána, bratra jeho let nemajícího, totiž domy a zahradu při nich ležící pod hradem Pražským jinak pod Bruskou u samé řeky Vltavy až k samé šlachtatě řečené královské... Marii Pernštejnské Manrigové z Laru a na Litomyšli, jakožto mající sobě právo od Osvalda z Šenfeldu... postoupené, jakož též postoupení v kvaternu rudém l. 1586 D. 7 to v sobě šíře obsahuje a zavírá. L. 1591 v sobotu po Všech Svatých táž Marie z Laru všeho práva svého s týmž odhadem náležitého postoupila jest... Vilémovi z Rožmberka. V pátek po sv. Lampertu 1592 Petr Vok z Rožmberka a Polexina Rožmerská z Pernštejna, po někdy Vilémovi z R. vdova, vyznali u desk: jakož jest týž Vilém z R. ... jí manželce své dal v jednom stu kopách gr. č. domy a zahradu pod Bruskou, že jsou se o ně porovnali (D. Z. V., 26 f. H. 18), takže

se to zase dostalo v držení Marie z Laru, která r. 1600 darovala to kollegi Jezovitské u sv. Klimenta (D. Z. V., 129 G. 26).

Z doby panování těchto otců mohu uvésti pouze zápis o výchozu, konaném v červenci r. 1613, zapsaný v knize úřadu šestipanského č. 475 fol. 17: vejchoz k zahradě jich pánův Jesuitův za přívoz proti Prelatu vykonali a co sobě za nedorozumění býti pokládají, vyrozuměli. Předně, kdež jsou nás tíž páni patres k zahradě blíže kostela sv. Petra v Rybářích k té straně pod Letné uvedli, ukázavše do několika sáhů v jednom místě zdi zbořené a zříceninu její do zahrady na vodry i jiné kmenoví vinné na velikou škodu padlou a dále ještě veliký díl též zdi k zboření a pádu nakloněné, oznámili že příčinou hnoje panu Skalskému náležitého a tu při té zdi složeného ta škoda... se stala... Dále take stížnost páni Patres do pánův úředníkův mostských, jakoby oni nějaké vrby málo vejše od též zdi zbořené, jdouc nad mostkem dřevěným přes potok z Brusky běžící položeným k straně druhé, kdež větší díl Gecovského domu, z kteréhož plat nájemní do úřadu mostského se uvozuje, vystavěného, spatřín, posekat a gruntův jich ujímati se měli, položili.

Na druhé straně brány Bruské byla, jak jsme uvedli, vinice Šipařka, pak přes cestu vinice sv. Václavská na Opyši. O ní uvedl jsem zprávy v článku psaném pro Ruthovu Kroniku Prahy sv. III., str. 1181. Tehda uvedl jsem mezi vlastníky vinice dva Bartoloměje Netolické a sice jednoho stavu světského a druhého kněze. O skutečné identitě jich osob svědčí tento zápis v ruk. č. 2013 f. 39, což nyní dodávám: Poctivý kněz Bartoloměj Netolický, někdy radní osoba Menšího Města Pr., předstoupiv před úřad purkmistrský, ukázal jest mocnej list od... Ferdinanda... krále Českého... kteréhožto listu datum na Hradě Pražském v pondělí po Nanebevzetí P. M. léta 1562... že podle takového listu vinici svou ve tři strychy na Opši vrchu řečeném, jdouce k hradu Pražskému od přívozu pod branou dolejší ležící... postoupil... Jiříkovi Andělskému, mečíři v Nožířské ulici, Lidmile, manželce jeho, přátelem svým. Stalo se v outerej po neděli Oculi l. 1569.

Zprávy, které vydal Tomek ve svých Základech starého městopisu Prahy od. IV., str. 130, o Opyši, valně doplňuje zápis z r. 1511 mnou uveřejněný v Ruthově Kronice Prahy na uvedeném místě. Tam se též mluví o listu Karla IV. na tuto vinici, o kterém Tomek neví. Jest však zachován v listu Ferdinanda I. Bartoloměji Netolickému svědčícím v rukopise »Majestátové« r. 1543—1550 f. 241 v archivu c. k. místodržitelství pro království České. Zná:

My Ferdinand etc. oznamujem timto listem všem, že jest nám od poctivého Bartoloměje Netolického, měšťenina Menšího M. Pražského, věrného našeho milého, ukázán majestát slavné paměti císaře Karla, předka našeho, krále českého, kterýmž vysazuje vinici, na vrchu řečeném Opiš pod hradem Pražským na východ slunce ležící, pod pergkrecht, a prosil jest nás, poněvadž jest on tu vinici s tím majestátem a s dobrými vólemi koupil, abychom jenn znamenavše, k tomu jsme milostivě povoliti ráčili, a svědčí týž majestát slovo

od slova takto: Karolus quartus, diuina fauente clementia Romanorum imperator semper augustus et Bohemiae rex, notum facimus tenore praesentium uniuersis, quod cum Paulus, custos domus laterum sub castro Pragensi, fidelis nobis dilectus, vineam quandam in monte Opisch prope castrum Pragense in loco et fundo nostro sibi donatis et concessis de munificentia et liberalitate nostra solita instaurauerit, nos, qui augmentum culturae vinearum regni Bohemiae cordialiter affectamus, dicto Paulo et haeredibus suis, vineae praefatae possessoribus, in perpetuum vineam candem cum uniuersis et singulis suis maris, limitibus et circumferentiis damus, conferimus et donamus habendam, tenendam et possidendum sub eisdem iuribus, libertatibus et graciis, quibus ceterae vineae regni Bohemiae solent gaudere ac frui ita tamen, [quod] montanum vulgariter pergkrecht nuncupatum uel pecunias consuetas de vinea eadem, ut consuetum fuerit, soluant et quod vinea huiusmodi semper maneat absque castri nostri Pragensi praeiudicio siue damno, praesentium sub imperialis nostrarae maiestatis sigillo testimonio literarum. Datum Pagae anno Domini millesimo trecentesimo septuagesimo quinto, inductione XIII., XXVI. die mensis Junii, regnorum nostrorum anno vigesimo nono, imperii uero vigesimo primo. A protož s dobrým rozmyslem, našim jistým vědomím, moci královské Čechách a s raddú věrných našich milých svrchu psaného majestátu ve všech artikulích, punktích, klausulích a jeho znění potvrzovati, obnovovati a na svrchu psaného Bartoloměje Netolického i na jeho dědice a budúci převozo ati ráčime, chtíce tomu, aby on, jeho dědicové a budúci při té vinici podle znění téhož majestátu beze vší naší, dědicův a budúcích našich králův českých i jiných všech lidí překážky zůstaveni, jmíni a držáni byli, ji prodali, dali, směnili a s ní jako s svůj vlastní učinili, však pergkrechtu našemu, kterýž se z ní spravedlivě dává, bez ublížení. A kdož by tento list jměl neb jmíti bude s častopsaného Bart. Netolického, jeho dědicův a budúcích neb jednoho z nich dobrú volí a svobodnú, chceme aby tomu každému příslušela taž moc i též plné právo všech věcí v něm položených a zapsaných, jako jim samým. Tomu na svědomí pečet naši královské k listu tomuto přivésti jsme rozkázali. Dán na hradě našem Pražském v neděli po sv. Michalu arch. l. 1547.

Tomek uvádí ve svém, výše uvedeném díle, na str. 65 některé zprávy o lázni při řece. Vzácným doplňkem k nim jest následující česká listina z r. 1400. Zní:

Já Diviš z Talmberka, miesto burgrabie hradu Pražského, tiemto listem, ktož čísti, viděti nebo slyšeti budú, vyznávámy, že smy učinili smluvu ko nečnú mezi Václavem lazebníkem z Piesku pod hradem Pražským, z jedné strany a mezi Ankú, ženou jeho z druhé strany o ten jich statek, který sta spolu jměla, láznu a jiný svrchný nábytek, takú mérú, že když Václav svrchu psaný a paní Anka dříve řečená jsú knězem officiálem z manželstva rozvedeným soudem, po tom rozvedení ta jistá paní Anka o ten statek, což sta spolu jměla, a ten Václav přišli jsú na ubrmany mocně pod padesáti kopami grošov základu ztracenie; Václav na Valentína lazebníka z Starého Města, a na Václava Nárožníka z Malé Strany a Anka na Kašpara Starostu a na Rojika od svatého Jiří a nadto na mě obě straně přišly jakovožto na ubrmana najvyššieho pod tiem základem. Tu já s dřéve řečenými ubrmany slyševše jich pře z obú stranú, tak sme mezi nimi vypověděli, aby Václav zapsal sie přede pány na rothuzie Starého Města, přede pány na rothuzie Nového Města, přede pány na rothuzie Malé Strany jiej paní Anné i té lázni budúcím hospodářom pod najvyššiem právem, že sie přiznává, že k té lázni nižádného práva nejjmá aniž mőž naříkati jí paní Anny i jejie budúcie té lázni námiestky nižádným právem svěckým ani duchovním. Jestliže by co činíti měl s služebníky kterýmižkolivk té lázni beze všeho hindrovánie jich a súdu jiného oč kolivk, to jmá vznésti na purkrabí hradu Pražského, kterýž by kolivk v tu chvíli byl, a ten purkrabie jmá jemu Václavovi k tém služebníkom té lázni učiniti pravdy dosti, tudiež i od té panie Anny, jakž sie nad před piše. Vice sme vypověděli, že paní Anna má dáti z toho statku, té lázni i z toho svrchnieho zbožie jemu Václavovi najprvě, aby pod svým

svědomím a svú vierú všecko rúcho chodicie, jiné všeckno, což k němu Václavovi přislušie, buđo břitvy, meči i jiná zbrojje, ježto k muži přislušie, do vánco jemu Václavovi vydala dvě kopě grošov, na Sviečky sedm kop, ten pondělí po Veličie noci sedm kop, na svatého Jakuba Velikeo(!) ten den paní Anna jemu Václavovi jmá dátia a pod dřevným základem dobrě zaručiti, na němžto zaručení on Václav měl by dosti, a ta paní Anna, když sie to všeckno stane, zapsanie a přiznánie i těch peněz zaručenie, jmá té lázni i jejie budúci vies v pokoji býti. A na svědectvie této smluvy svú sem pečet k tomuto listu vezpod přidává, jenž dán jest léta božieho tisíc a čtuřistého tu neděli po svaté Barbořie.

Zapsána jest tato listina v rukopise arch. městského č. 2100 f. 26.

Roku 1405 (5. ledna) prodala tato Anna stálý plat roční tří kop gr. na této lázni, která tehda náležela Mikulášovi Šlakenwertovi, klášteru sv. Tomáše. Zde v klášteře v známém kodexu fol. 57 zapsána o tom listina.*). Zajímavé jest, že v ní přisuzuji se jurisdikce v těchto místech orgánům hradským; neboť případnou exekuci při neplacení prováděti měl zřízenec purkrabí hradu Pražského. Plat šesti kop vymínila si Anna lazebnice, když prodávala Mikuláši Šlakenvertovi lázeň. Tři kopy prodavši viděla se nucenou, patrně pro velké své dluhy, již po třinácti dnech i zbylých druhých tří kop plat prodati témuž klášteru. Listina o tom zapsána jest i ve zmíněném kodexu sv. Tomášském f. 58 i v rukopise Libri erectionum XIII., fol. 128.**) (Pokračování.)

*) Zní ve výtahu: Notum sit universis, quod ego Anka de Praga meo et successorum meorum nomine tres sexag. gr. pr. census annui, quas in et super balneo et ipsius area Nikolai dicti Slakenwert, sito in Arena, habui . . vendidi . . priori, fratribus et ipsorum conventui monasterii s. Thome . . in Minorib Civ. Prag. pro triginta sexag. gr. michi plene persolutis. — In quorum testimonium et robur sigilla famosorum virorum et prudentum Wykerii de Jenissowicz, pro tunc purggravii castri Pragensis, Mathie de Owencz, eiusdem castri subpurggravii, et consulum iuratorum civitatis de Hradczano Pragensi, ad preces ambarum parcium . . presentibus sunt appensa. Datum et actum Prague feria secunda proxima ante Epiphaniam a. d. 1405. K tomu pak připsána jest poznámka: Et iste census in balneo est emptus pro anima Ele de Brunna cum pecunia exsoluta de domo Henrici notarii . . tempore fratris Wenceslai prioris de Muta.

**) (Empcio et vendicio trium sexagenarum gr. census pro monasterio b. Thome in Praga.) Constituta personaliter coram venerabili viro magistro Adam, vicario in spiritualibus domini archiepiscopi Pragensis honesta matrona Anna vidua, balneatrix balnei siti in Arena sub castro Pragensi, in presencia Nicolai Slakenwerd proposuit, qualiter ipsa faciendo contractum de empacione et vendicione dicti balnei cum dicto Nicolas Slakenwerd sibi et suis successoribus tres sexag. gr. census annui et perpetui de et super dicto balneo et ipsius area reservavit per dictum Nicolaum et ipsius successoribus eidem Annae et ipsius successoribus in certis terminis solvendas et assignandas, prout ipse Nicolaus ibidem personaliter constitutus hoc ipsum sponte et libere fatebatur et dicebat una cum dicta Anna in quadam littera super dicto censu confecta plenius contineri. Et quia ipsa Anna in tantam pervenit penuriam et paupertatem, quod prescriptum censem pro se reservare non valet neque valuit, unde in presencia fratris Wenceslai prioris domus s. Thome in Praga — premissis debitibus tractatibus confessa est et recognovit se prescriptum censem trium sexag. de et superdicto balneo iusto titulo empacionis et vendicionis prenominato domino Wenceslao, priori et conventui dicti monasterii — pro triginta sexag. gr. den. pr. vendidisse. — Acta sunt hec a. d. m. quadringentesimo quinto, die decima octava mensis Januarii.

Jak v Německém Brodě upravili platy kostelu a škole.

Václav Müller.

Stesky na neurčitost školních platů jsou starého původu; toho aby se páni na německobrodské radnici vyvarovali, upravili r. 1552 poplatky za církevní úkony ve svém městě a přidali i uspořádání platů školských. Zápis toho v Knižce Wortelní či Manualu Právním ex 1544 v městském archivu německobrodském dodnes svědčí o této péci našich předků slovy:

Zápis platů kostelních i také školních.

Léta Páně 1552 v pondělí před sv. pannou Apollonou, purkmistr a konšelé s starými radami podle starobylého pořádku, jaký by plat od obce této při oumrtí a pohřbuv (?) i jiných stálých platův panu faráři, kaplanu, zvoníkovi a officialům školním dáván býti měl nyní i na potomní časy, na tomto jsou se snesli a svolili, a nad to výš při takovém platu víc nemají býti potahováni.

Panu faráři od průvodu 1 groš bílý. Kaplanu též od průvodu 1 groš (míšenský). Panu faráři Želeného čtvrtku a Štědrého večera každého roku kostelníci dobrou čtvrt telecí kupovati a dávati mají.

(Vloženo:) Od oddavků panu faráři aby se nic neplatilo, i také od křtu. Žádný soused ani podruh nemá býti jakým platem povinen. Ministrantům aby od každého křtu od kmotrů po malém penízci bylo dáváno a ne zvoníkovi ani komu jinému. (Touž rukou, jiným inkoustem připsáno:) Když žáci jdou pro mrtvého, má se dávati bakaláři a kantorovi i se všemi žáky společně 6 grošů, však když bohatý umře; a od chudého polovici toho bráti mají.

Zvoníkovi každých suchých dní kostelníci služby po 1 kopě míš. dátí mají. Jináč zvoníkovi od každé jitřní, když se zvoní, má býti dáváno 2 groše. Než když se jitřní v neděli trefí, tu nemají kostelníci nic dávati. Když se zvoní mrtvému na všecky zvony, od toho má býti dáváno 6 grošů. Z toho má kostelníkům přicházeti 2 groše a zvoníkovi 4 groše. Když se v nový zvon a jiné menší zvoní, od toho má zvoníkovi býti dáváno 4 groše, a když se v malé zvony zvoní kromě nového a velkého, od toho má býti dáváno zvoníkovi 2 groše. A zvoník tím jest povinen, aby každého dne v kostele posluhoval, [v] svícný na oltářích svíce vstrkal i jiným, což k tomu náleží, sloužil. Než kostelníci mají jemu potřeby vydávati.

(Touž rukou, jiným inkoustem připsáno:) Hrobníku od kopání malého hrobu 1 gr.; od většího 2 gr., a od největšího 3 gr. a nic více.

Officialům školním takto se má platiti.¹⁾

Od prvního listu²⁾ totižto Pater Noster 2 denáry bílé, a potom

¹⁾ Přejal a použil Winter v díle: »Život a učení na partikulárních školách v Čechách v XV. a XVI. století« str. 255, 272, 436. Z toho spisu čerpány následující poznámky

²⁾ Děti školní zpívaly a čtly z listů, na nichž byly od učitele napsány modlitby a říkání; od napsání se platilo.

až do šesti listů vždy po 1 denáru výš. Počnouce od listu Omnis Spiritus³⁾ až do slabikáře neb Donáta⁴⁾ po 1 groši od každého listu.

Preciales⁵⁾ grammatisté a deklinisté⁶⁾ po 2 gr. bflých dávati mají.

Donatisté⁷⁾ a, kteří se ještě učí, po 3 groších.

Litteristé⁸⁾ po 1 groši bílém mají dávati.

Jarmarkales⁹⁾, hromničkales¹⁰⁾, dušičkales¹¹⁾, cretales¹²⁾, masopustales¹³⁾, montales¹⁴⁾, po 1 denáru bílém.

Sabbatales každou sobotu po 1 denáru bílém.

Candelales¹⁵⁾ neb na svíčky, kteří čtou a slabikují na knihách i nejstarší všichni, po 1 groši.

A kteří se na listech učí, po 2 denárech.

Když jdou pro mrtvého, správcům školním od kříže 3 groše a žákům školním 1 groš.

Mendykům od každé svíce při pohřbu po 1 denáru bílém.

Příspěvky místopisné.

Klerikové z horního Pojizeří, svěcení v l. 1395—1415.

Dr. J. V. Šimák.*)

(Dokončení.)

Hradiště Mnichové (město?) (Hradiscz 1398, 1412, Hradist 1401, Hradisscz 1405, Hradisst 1406, 1407, Hradissct 1411).
1398, 20. září Svatoslav Svaškův
> Jan Václavův
> Jiří Blažejův
1401, 19. břez. Štěpán Maříkův
1405, 19. pros. Jakub Václavův
1406, 18. září Jan Václavův k
1407, 12. bř. Václ. Matějův
1412, 19. bř. Marek Martinův p. (28.
kv. j. 24. září k)
1412, 28. kv. Vít Jiříkův
> Jan Janův
1413, 23. září Jan Vítův p. (23. pros.
j. 1414, 24. bř. k)

1414, 24. bř. Jakub Janův j

Huntiřov (Huntyerzow).

1397, 7. dub. Petr Svatův

Chlumín (Chlumin).

1405, 4. dub. Antonín Janův

1406, 27. bř. Ondřej Petrův

Chlum.

1407, 24. září Petr Jakubův

Jenišov*) (Jenissow).

1405, 13. čna, Vavřinec Hankův

Kněžmost (Knyezmost 1404, Knyzemost 1412, Knyze- mosst 1412).

1404, 20. září Mařík Václavův

1412, 19. bř. Petr Janův

1412, 24. září Petr Ramšův

³⁾ Omnis spiritus laudet Dominum. Chval každý duch Hospodina.

⁴⁾ T. j. mluvnice dle Aelia Donata, grammatika a rhetora římského

z 4. stol. po Kr.

⁵⁾ Školní plat po kvartálech vybíraný.

⁶⁾ Zabývali se latinskou grammatikou Donatovou.

⁷⁾ Začátečníci v latině, kteří se z Donáta učili.

⁸⁾ Zápasili ještě s abecedou.

⁹⁾ Příspěvek žáků učiteli o jarmarku.

¹⁰⁾ Příspěvek na Hromnice.

¹¹⁾ Také »animales«, příspěvek na Dušičky.

¹²⁾ Příspěvek na křídou.

¹³⁾ Příspěvek v masopustě.

¹⁴⁾ Snad tolik jako »majales«, plat za školské vycházky do lesa.

¹⁵⁾ Příspěvek žáků na osvětlení v zimě.

^{*}) Zašlá osada u Osečné pod Ještědem, zbyvá z ní než mlýn »Jinscher Mühle«.

- Kojetice** (nyní Kojetsko, Cogyticz, Koieticz 1403).
 1397, 7. dub. Václav Pavlův
 1403, 9. čna Martin Petrův
- Komárov** (Komarow).
 1409, 2. bř. Havel Janův j
- Kozmice** (Cozmicz).
 1413, 23. září Vác. Jakubův
- Kramolsko.**
 1405, 19. září Duchek Vítův
- Ktova** (Ktowa).
 1398, 20. září Urban Jakubův (1407,
 24. září j, 31. bř. k)
- Lesnov** (Lesnow).
 1399, 20. pros. Jan Janův k
- Loučky** (které? Luczek).
 1401, 19. břez. Jan Pavlův
- Loukov** (Lukow).
 1411, 19. pros. Řehoř Vojslavův
- Mackov.**
 1414, 24. bř. Jan Pavlův
- Markvartice** (Marquarticz).
 1395, 27. bř. Jiljí Janův
 1406, 27. bř. Šimon Křížův
 1412, 24. září Blažej Martinův
- Matrovice** (Matrouicz).
 1395, 25. bř. Jan Bohuňkův
- Michalovice** (Michalowicz).
 1397, 7. dub. Havel Jakubův (1407,
 12. bř. p, 26. bř. j, 24. září k)
 1398, 1. čna Petr Duchkův
- Mladějov** (Mladeyow).
 1401, 24. září Ondřej Petrův
- Mohelnice** (Mohelnicz).
 1399, 15. bř. Tomášek Hodatkův
- Násedlnice** (Nassedlnicz).
 1404, 15. bř. Kříž Hatardův p (20.
 září j, 1405, 4. dub. k)
- Nemyslovice** (Nemyslowicz, Ne-
 meslowicz 1413).
 1400, 18. září Svatoslav Maříkův
 (1413, 23. září p, 23. pros. j, 1414,
 24. bř. k).
- Nudvojovice** (Nudwogeuciz).
 1400, 18. září Jan Martinův
- Odolenovice** (Odolenawicz).
 1403, 22. září Václav Bartolomějův
- Osecná** (Oseczna).
 1407, 27. září Havel Petrův
- Petrašovice** (Petrossouicz).
 1412, 28. kv. Jan Václavův
- Podolí** (Podol, Podole 1399).
 1398, 1. čna Martin Prokopův (1399,
 15. bř. p, 20. září j, 20. pros. k)
- 1399, 15. bř. Ant. Benediktův
- Pohorí** (Pohorzye, Podhorzye)
 1405, 19. září Jan Janův
- Práslavice** (Przeslawicz 1408,
 Przeslauicz 1408).
- 1408, 22. září svěcení sem ke ko-
 stelu kněží Martin ze Zaječic a
 Martin Michův z Bitovan
- Prepeře** (de Przieperz).
 1407, 12. bř. Petr Václavův
- Přibislavice** (de Przibislawicz).
 1399, 20. září Henyček Jarkův
 1415, 16. bř. Jan Mikulášův
- Příšovice** (Prziessyeuicz 1398,
 Prziessowicz).
 1398, 1. čna Petr Janův k
 1405, 19. září Matěj Václavův
- Proseč** (u Liberce, Prosswicz).
 1412, 19. bř. Jan Maříkův
- Ptýrov** (Ptyrow).
 1399, 15. bř. Havel Janův
- 1399, 20. pros. Václav Peškův
- Rohozec** (Rohozcz).
 1407, 12. bř. Petr Řehořův p (24.
 září j, 1408, 31. bř. k)
- Rokytnice** (Rokytnicz).
 1412, 19. bř. Duchek Václavův
- Roprechdice** (Roprechtciz).
 1409, 21. září Petr vysvěcen pro
 kostel v R.
- Rostkov** (Roskow).
 1399, 20. pros. Kříž Petrův
- Roveň** (Rowen).
 1399, 15. bř. Pavel Vítkův
- Rovensko** (Rowensko).
 1399, 20. září Bartolom. Václavův p
 1404, 15. bř. Jan Janův p (29. bř. j,
 24. kv. k)
- 1405, 19. září Velislav Jiříkův
 1412, 24. září, Jan Matějův
- Rybitví** (nyní část Mn. Hradiště,
 Rybytwie).
 1399, 20. září Markwart Petrův
- Sedliště** (Sedlisscz, Sedlyscz).
 1403, 22. září Mik. Vaňkův p (1404,
 15. bř. j, 24. kv. k)
- Semily** (Semil).
 1405, 4. dub. Jan Duchkův j
 1405, 19. září Václav Stiborův
- Sezemice** (Sezemicz).
 1399, 15. bř. Mikul. Křišťanův
- Sobotka.**
 1395, 27. bř. Petr Janův (1396, 27.
 kv. j)

- 1395, 5. čna Řehoř Luciův
 , , , Benediktův
 1396, 18. bř. Petr Řehořův p (23.
 pros. k)
 , , , Zbyňkův p (27.
 kv. j., 23. pros. k)
 27. kv. Jiří Janův
 1396, 23. pros. Václav Adův (1401,
 17. pros. p, 1402, 23. září k)
 1397, 7. dub. Jan Maříkův p (22.
 září j., 1398, 21. září k)
 1398, 1. čna Michal Jakubův
 , Mařík Mikulášův
 1401, 19. bř. Havel Martinův
 1405, 19. září Simon Václavův
 1407, 24. září Otmar Simonův
 1412, 19. bř. Jakub Svaškův
 , Havel Petrův
 , Petr Janův
 1414, 24. bř. Petr Petrův
 2. čna Martin Jiříkův
 22. září Prokop Maříkův
 , Václav Mikulášův

Sovenice (Sowenecz).
 1407, 24. září Martin Havlův

Stakory (Stakor).
 1405, 25. kv. Stibor Vojtěchův

Strahov* (?)
 1414, 24. bř. Beneš Benešův

Stržovice (Strziezowicz, Strze-
 zouicze 1412).
 1399, 20. září Petr Mikulášův
 , Mikuláš Mikulášův
 1412, 12. bř. Zdeněk Bernardův

Studentka.
 1397, 7. dub. Jan Benešův

Svetlá (Swyetla).
 1396, 23. pros. svěcen sem za kněze
 Marek Matějův ze Zámostí.

Sychrov (Sychrow).
 1399, 15. bř. Šimon Jiřího

Šimonovice (Symoneuicz, Syma-
 novicz).
 1400, 18. září Pavel Petrův p (1401,
 19. př. k)

Tachov.
 1403, 31. bř. Mik. Petrův

Tuhán (Tuhan).
 1395, 5. čna Jiří Henslinův (1401,
 24. září k)
 1412, 24. září Václav Šimonův

Týn nad Rovenskem.
 1399, 20. září Vavřinec Zdichův p

Újezd (Ugezd).
 1397, 22. září Havel Bartolomějův

1399, 20. září Hrzek Hrzkův
 1400, 18. září Jan Janův

Újezdec (Ugezdecz).
 1405, Petr Jakubův
 1408, 31. bř. Prokop Pavlův

Václavy (Waczlaw).
 1412, 19. bř. Mařík Benešův

Valečov (Waleczow).
 1399, 20. září Bartoš Heršův

Vápnō (Wapno).
 1398, 21. září Jan Martinův

Vesec (de Westcze).
 1400, 18. září Řehoř Martinův
 , Martin Stěpánův
 , Jan Šimonův

Veselá (de Wessele).
 1406, 27. bř. Tomáš Václavův

Vlachové (Wlachowy).
 1407, 24. září Mařík Petrův

Voděrady (Wodierad).
 1409, 23. bř. Jan Janův

Volavec (Wolawecz).
 1403, 22. září Mařík Jiříkův p (22.
 pros. j., 1404, 15. bř. k)

Všebořsko (Wsseborsko).
 1404, 20. září vysv. sem za kněze
 Zbyněk

Všeň (Wssen).
 1397, 22. září Mařík Petrův j
 1400, 18. září Jan Václavův
 1405, 4. dub. Jan Trojanův

Vysker (Wyskerz).
 1397, 7. dub. Václav Francův

Zámostí (Zamostye).
 1396, 23. pros. Marek Matějův za
 kn. do Svetlé

Zvířetice (Zwyerzieticz, Zwyer-
 zeticz 1399, 1402).
 1396, 18. bř. Jakub Václavův p (27.
 kv. j.)

1399, 20. září Svatoslav Valentiniův
 1400, 18. září Zdislav

, Markvart
 , Prokop
 , Václav } synové
 , Heřman } p. Viléma
 , Petr
 , Jan } ze Zv.

1402, 11. bř. Jan Petrův

Ždár (Zdyar).
 1398, 21. září Havel Václavův (1407,
 12. bř. p.)

Žebice (Zebicz).
 1413, 23. září Přibislav Janův

^{*)} V Boleslavsku neznámá, leda samota u Semil.

Různé zprávy.

Záznamy o záduší nehasickém z r. 1593. Leta páně tisícího pětistého devadesátého třetího, v pátek den sv. Jiří, já Kateřina Vřesovcová a již Audrcká, rozená z Doupova, mocná otcovská poručnice nad sirotkem, pozůstalým po dobré paměti urozeném panu Vojtěchovi Kostomlatským z Vřesovic, syna mého, Jana Vilíma Kostomlatského z Vřesovic a na Nehasicích pro památku věčnou, jakožto kolátorkyně téhož záduši, a pořádnějšího řádu, aby při též kostele nehasickém zachován býti mohl, každého roku pořádný počet kostelní aby se vykonal, z své dobré vůle zakládám tato registra, kterážto registra pro památku a stálejšího řádu téhož kostela ode mne, Kateřiny Audrcké z Doupova, a urozeného pana Karla Hrušky z Března a na Tatiném potvrzena a našíma obojími pečetími upečetěna jsou; do kterýchž register vepsány všecky důchody, které k tomu kostelu nálezejí a přítomny jsou, a tak dále podle dolejšího vepsání jeden každý bude se věděti, čím spraviti. A tato registra v moc kostelníkům v Nehasicích*) dána a poručena jsou, totiž Tomášovi Bregurovi a Melicharovi Bretfedlovi a Mikulášovi Rejholtovi z Tatiného.

[Následují pečeti Vřesovcové z Doupova a Karla Hrušky z Března.]

Dále jakož mezi urozenou paní Kateřinou Vřesovcovou a již Audrckou, mocnou otcovskou poručnicí nad sirotkem pozůstalým po dobré paměti urozeném panu Vojtěchovi Kostomlatským z Vřesovic, synem jejím Janem Vilímem Kostomlatským z Vřesovic a na Nehasicích, a urozeným panem Karlem Hruškou z Března a na Tatiném veliké nedorozumění vzniklo, jakž pak páni a přátelé v to se vložili a obě strany smlouvou přátelskou spokojili a smluvili, jakž pak táž smlouva mezi nimi sepsána a spečetěna jest a ve dsky zemské vložena býti má, kterážto smlouvě datum v pátek po památku obrácení sv. Pavla na víru křesťanskou (i. e. 29. ledna, poz.) léta 1593, podle kterážto smlouvy celá ves Tatinej k témuž záduší nehasickému jest zase připojena a faráři pro vychování i jiných přináležitosti desátkem povinni jsou vedle Nehasicích; i pro znalost a památku věčnou dobrovolně svrchu psaná paní Kateřina z Doupova, jakožto kolátorkyně na místě syna svého, let nemajícího, poněvadž týž kostel nehasický žádnými důchody opatřen není a taky žádní kostelní počtové za předešlých pánův se nedržívali, aniž sou kdy tu v Nehasicích za paměti lidské kněze stálého chovali, zakládají registra kostelní, do kterých jest zapsáno, co k tomu kostelu náleží aneb jaké důchody k tomu budou, jestli kdo co ke kostelu dá aneb odkáže, do técto register založených vepsati a každý rok pořádný počet s kostelníky se držetí má při přítomnosti kolátoru vrchnosti aneb na místě, jest-li by koho k tomu nařídili, tak aby dobrý řád při tom zachován byl. A mimo tato založená registra a smlouvu nemají jináče a v nic více poddaní potahování býti, nežli jak pojmenováno jest, a farář nynější i budoucí na tom přestati, a jináčeji přijati býti nemají.

Předně v Nehasicích a Tatiném dávati mají jeden každý osedlý z lánu kněži desátku jeden strych žita, jeden strych ječmene, polovice při sv. Havlu a polovice při svatém Jiří, item k svatému duchu aneb Vítu též po jednom sejru. Pakli by který s toho býti a sejr dáti nemohl, tehdy dva česká groše za to dáti má. Však ty sejry mají tak býti: co dobytku krav dojných má, za den mlíka nachová, z toho sýr udělati a dáti k zelenému čtvrtku jeden každý hospodář jest povinen, jakobyž zeleného čtvrtku, na faru, jak sou se v to uvolili, seč kdo býti může, po kostelních odeslati. Též povinni sou kněži k vánocem, k velikonoci, k posvícení jeden každý po jednom koláči ke každému terminu odeslati. Item od potvrzení stavu svatého manželstva panu faráři dáti dva česká groše a zpěváku jeden český groš. Item ode křtu děťatka má se kněži dáti čtyři groše č. a mistru školnímu kmotrové, co jich dobrá vůle.

*) Nehasice jest vesnice nedaleko města Postoloprt; záznam jest vypsán z kniž. arch. v Postoloprtech.

Item nemocného navštíviti a k žádosti jeho k němu sjíti a vůli naplniti, má se dáti dva česká groše knězi a mistru školnímu dva groše.

Item od mrtvého těla pochování dva česká groše knězi a mistru školnímu český groš.

Jest-li by pak kdo žádostiv byl, nad mrtvým tělem aby kázání od kněze bylo učiněno, tehdy, když tak pochováno bude mrtvé tělo, tehdy se dá knězi patnácte gr. č. a mistru školnímu čtyry groše. Však tento ouplatek kněžský nevztahuje se na přespolní, nežli na domácí, a jest-li pak z domácích, souc při možnosti z lásky křesťanské ku panu faráři a správci svému by se vděčně ukázati chtěl, bude každý moci dáti přes hořejší pojmenování, co bude chtít. A také ta naděje jest, že pan farář k chudým, prohlídajice k jejich nemožnosti, bude také věděti, neohlédajice se na úplatek, skutek milosrdný prokázati.

Při takových obojích obcích v Nehasicích jest k faře pro vychování knězi mimo desátek lán dědiny a dvě louky nevelké; ten lán dědiny může kněz buď sobě sám aneb z polovice dáti ositi, komu chce; v Tatiném jest dědiny pět kusů, v kterýchž pěti kusích dědinách jest čtyry kopy dvacetí dva záhony a záhon po čtyrech brázdách, kterouž dědinu sedláci mezi sebou užívají a třetí strych na zrně z toho knězi dávati mají bez knězovýho nákladu. Též, kdožkoli ty dědiny drží aneb užívá, má je rok k roku co možného jest a jak by se zvor tresil aneb čas hnojení přišel, hnojem vypravovati, a jest li by to neučinil a ty dědiny hnojením opouštěl, a tudy by faráři jeho třetina ucházela, nemá se toho dopouštěti, nýbrž hned na pána téhož gruntu to farář může vznéstí a to tak pán má opatřiti, aby v tom farář žádné zkrácení nenesl. A když by koli který sedlák neb držitel těch dědin, když obili dozrálo, je v mandele siožil, tehdy nemá to obili odvázti, leč prve knězi aneb kostelníku o tom oznámi; a když sveze to obili, má se zvláště do stodoly skládati, tak aby kněz mohl věděti, co by mu na díl jeho přišlo.

A tak týž kostel nic víceji až do tohoto času nemá, nežli předně léta osmdesátého druhého v mor od řádkého pohrůžka jedna kopa míš. odkázána, ta kopa pozůstává za Jankem starého rychtáře; vícé jedna kostelní kráva za Martinem Benešem pod ourok pozůstává, od kteréž každého roku na věčnost při svatém Martinu platiti má dvacetí čtyry gr. m.: za Matoušem Lindou též kostelní kráva pod týž plat pozůstává. A umře-li která kráva, tehdy má ten zase na místo jinou krávu odchovati a bez ouroku do dvou let má být. Na penězích více není, jakž sou počet kostelníci po shoření té nové fary učinili, kromě sprošených nedělních peněz ($1\frac{1}{2}$) kopy míš., jakž obec Nehasická sou se vzdlužili na faru vystavení, kteráž shorela, od vrchnosti své, urozené paní Kateřiny Audrké z Doupova, 50 kop míš. a z obecní truhly nehasické 15 kop m. 30 gr., to se má zase splatiti, a podle té smlouvy na splacení takového dluhu urozený pan Karel Hruška z Března uvolil se sám, poddané své k tomu připověděl přidržeti a poddaným nehasickým na pomoc k zaplacení těch vydužených peněz třiceti kop dáti, tak jakž smlouva ukazuje, každého roku po 10 kopách vyplácati Tatinská mají. A tak vedle smlouvy tato založená regista spečetěna a potvrzena sou a k opatrování sou dáná v ruce jich kostelníkům nařízeným v obci Nehasicích.

Z pozůstalosti Th. Antla.

Nekrology z knih města Rovenska pod Kamenicí. Léta 1652, 19. dne měsíce Martii život svůj v Pánu dokonal urozený a statečný rytíř, pan Jan Jindřich Hoberk z Hendrštorfu a na dvoře ve Kvotě. A jest 2 dne měsíce Aprilis v chráme Páně Dolením Oujezdském do země pohřben, očekávaje veselého od mrtvých vstání. (Manual rov. z r. 1640 f 77a.)

Léta 1653, 24. dne Augusti život svůj v Pánu dokonala urozená paní Anna Marie Stráničkova, rozená Semínová, a na Lhotce. Pohřbena a pochována jest v chráme Páně Dolením Oujezdském, kdež očekává radostného a veselého z mrtvých vstání. (Tamže 87 b.)

Léta 1653, 7 dne měs. Septembra. Téhož dne svrchupsaného Pán Bůh všemohoucí skrze smrt časnou z tohoto bidného světa a plačtivého oudolí povolati rácil urozeného a statečného rytíře, pana Viléma Jaroslava

Hubryka z Hendrstorsu a na dvořích hořením aolením ve vsi Ktově.
Pochován v chrámě Páně Dolením Oujezdeckým. (Tamže 88 a.)

Léta 1655, dne 20 měs. Februarii život svůj v Pánu dokonal vys. uroz. p. p. Maximilian sv. řím. říše hrabě z Valdštejna a J. cis. M. nejv. komorník (titul.) pán na Skalách, Hradišti, kterýžto panoval 20 let.

Po něm panství ujal vys. uroz. p. p. Ferdinand Arnošt, syn jeho milý, jsa nejv. komorníkem král. Českého, kterýžto l. 1656. dne 22. Máje život svůj v P. Bohu dokonal a z tohoto bídného světa se odebral. (Tamže 99 b.)

L. 1661, 23 Septembris v pátek okolo hodiny v nešpory uroz. p. Jan Václav st. Radvanovský a na dvoře v Podtejně, ten čas hejtman panstva Skalského, maje věku svého 60 let, po vystálych i dlouho trvajících nemocích život svůj dokonal a v P. Bohu pokojně a tiše usnul. Pochován v chrámě Páně Tejnským u malého voltáře, kde sousedé tatobští své stolice mají.

L. 1661, 28 Octobris t. j. v pátek okolo nešporní hodiny v plných pěti nedělích odebrala se za ním dcera jeho Anna Rosina Veronika, která se roku přítomného vdala za Daniele Valkouna a pochována v městě Turnově na krchově u Matky Boží naproti hrubýmu oltáři. S manželem svým zůstávala 35 neděl, 3 dni. (Tamže f. 135.)

L. 1670 d. 4. Aprilis t. j. u Veliký pátek vys. uroz. pí. pí. Marie Eleonora sv. řím. říše hrabinka z Valdštejna, roz. pí. hr. z Rotalu, paní na Zviřeticích, Kláštere atd. a Velikých Skalách život svůj v P. Bohu dokonala. Umřela v Praze a pochována též tam na Malý Straně u sv. Mikoláše. (Tamže 175 b.)

L. 1670, 24. Junii t. j. den sv. Jana život svůj dokonal uroz. a stat. ryt. p. Jan Václav Švantle z Třebska. Byl regentem 12 let, umřel v Turnově na pivováře a pochován v kostele u Matky Boží proti malému oltáři. (Tamže 175 b.) Dr. J. V. Šimák.

Stará jména luk rovenských. R. 1564, uroz. p. Bartoloměj Tutenhofer z Tutenhofu (někdy služebník pp. Smiřických) obyvatel v městečku Rovensku a Brož obyvatel za řekou pod městečkem rozdělili se o louky na borečté, dotud společně. P. Bartoloměj dostal louku pod chalupou, která je u příhonu boreckého, louka podlý luk panských, která jesti proti lyse, louka slove kruh pod Ždárkem; Brožovi připadly: louka u branky, kderá branka běží vod příhona, ta louka jest po levý ruce, louka podlý Tomášových z Roudného, louka slove bahnivá za Ždárkem, louka slove Ždárek, louka humniště. — R. 1566 p. Bartoloměj prodal úlehli na borečku Václavu Poddabkovi z Borku. (Nejstarší kn. rovenská list 32, 39.) J. V. Š.

Praha v době předhistorické.

Přednáška Dra Karla Prokopa v členské schůzi Společnosti,
dne 10. prosince 1904.

(Dokončení.)

Kultura lužická a slezská.

Ve výpočtu důležitějších předhistorických nálezů, učiněných na pražském území, dospěli jsme ke kulturám pro nás nejdůležitějším: ke kulturám polí popelníkových.

Starší z nich, t. zv. lužická kultura pronikla do středních Čech v mladší fasi svého vývoje, pozměněna již částečně vlivy slezské kultury a vyvinula se zde, v novém tom prostředí, osazeném původním obyvatelstvem země, v kulturu t. zv. knovízskou, která liší se co do keramiky zřejmě jak od kultury lužické v severních Čechách, tak i od kultury slezské.

Nápadno je, že také slezská kultura ve středních Čechách a v okolí pražském vůbec nepřichází. Příčinou toho jest asi, že národ s kulturou lužickou podmaniv sobě původní obyvatelstvo ve středních Čechách usedlé, usadiv se mezi ním a smísiv se s ním konečně, utvořil takto jakýsi kmenový celek, který se stal nepřistupným bezprostředním vlivům slezské kultury.

Naproti tomu neodolala kultura knovízská všemocným vlivům t. zv. hallstattské kultury a vyvinula se jich působením v kulturu bylanskou.

Z toho tedy následuje, že v okolí pražském nenalezáme kultury lužické na tom stupni vývoje, jako v severních Čechách, a slezské kultury vůbec. Tím hojněji přicházejí tu kultury knovízská a bylanská.

Kultura knovízská.

Obraťme tedy pozornost svoji nejprve ke starší z nich, ke kultuře knovízské.

Velice rozsáhlé a význačné naleziště této kultury nalézalo se v Libni.⁴³⁾ Rozkládalo se v místech, známých nám již z doby přechodní: kol Balabenky, na poli sv. Ludmily, na poli Jiříkově u dvoru Kotlasky, na návrší Libušině, sahalo však dále ještě směrem ku Staré Libni. Bylo tu sídliště a pohřebiště zároveň. Z této osady množství předmětů archeologických získal zvěčnělý farář Petera, směnárník Mikš a v novější době konservator B. Jelínek. Byly tu kulturní jámy, žárové hroby, ale též asi hroby skrčenců knovízských. Množství nalezených tu nádob a popelnic bylo dle popisu Peterova v »Památkách archeologických« značné; nemalý počet jich přišel však ve zkázu. Též bronzy rázu lužického, zejména jehlice tu dosti často přicházely. Zvláštní pozornost Peterovu upoutaly čtyřboké, komolé jehlany hliněné, jež nazývá »pyramy« a v nichž archeologové obyčejně vidí závaží tkalcovská. — Pěkný hrob žárový, který vedle jiných odkryt byl při rozvážení kopce Libušáku v r. 1889. a který klásti můžeme na počátek doby knovízské,⁴⁴⁾ popisuje konservator Jelínek. Skládal se z velké popelnice, skoro půl metru vysoké, se zbytky spálených lidských kostí; do hrdla jejího vložena byla mísá s úškem, žlutavé barvy, v ní pak stála malá nádobka podoby dvojkomolého kužele a obé přikryto překlopenou nádobou (hrncem) šedavé barvy. Hrob tento nalézá se v městském museu pražském. — Menší knovízská osada byla asi v Troji,⁴⁵⁾ pokud souditi se dá z popisů Peterových.

Další osady knovízské jakoby ve věci objímají nynější Prahu. Ve směru jihozápadním od Libně poutají pozornost sídliště ve Stromovce, na Letné, v Bubenči a v Podbabě.

Když r. 1890 počato bylo s přípravnými pracemi stavebními na výstavišti v Králov. Oboře,⁴⁶⁾ odkryto bylo sídliště a pohřebiště z doby knovízské na prostranství před hlavním palácem, zejména kde jest pavillon umělecký a tam, kde býval pavillon zemského výboru. Byl tu zejména prokopán velmi značný počet kulturních jam (Jelínek jich uvádí 139). Jámy ty kruhovité s kulovitým dnem, naplněné popelem a černou zemí, obsahovaly hojně kosti zvířecích a obyčejně střepy z většího počtu nádob. V jedné jámě byla na povrchu kostra psa; v jiných dvou nalezena byla lebka lidská (ostatní tělo bylo dle náhledu Jelínkova spáleno) a při jedné z nich byl bronzový prsten s přesahujícími konci; v jiné jámě zase odkryta byla celá kostra mužská. V jedné nádobě s baňatým břichem a válcovitým hrdlem s úšky (t. zv. osudí), přikryté deskou z pískovce, objeveny byly kusy rozlámaného bronzového srpu a kus bronzoviny. Že přicházely tu také kamenné nástroje a jehlice bronzové, jest zřejmo. Vymyká se

⁴³⁾ Pam. arch. X. 386, 587 a násł., XI. 43, XVII. 664; Šnajdr, Matrialy 59; Mitt. anthr. Wien XXI. (XI. neue F.) 1—12; Pič, Starož. země čes. I. 1. sv. 209; Sbírka Mikšova, Zápisý Mikšovy.

⁴⁴⁾ Mitt. anthr. Wien XI. (neue F.) str. 2.

⁴⁵⁾ Pam. arch. VIII. 630; Šnajdr, Matrialy 59.

⁴⁶⁾ Mitt. anthr. Wien XXIV. 57 a násł.

však z rámce přednášky, aby mohly býti vypočítávány veškeré nalezené tu předměty. Podotykám jen, že objeveny tu byly také hroby s kostrami. V jednom byla kostra jen poněkud skrčená, hlavou k severu, u níž stála nádoba hrubého povrchu t. zv. květináč; milodarem byla bronzová jehlice a bronzová náušnice. — Na úpatí východního svahu hory zámecké v Král. Oboře (tak popisuje ve svých záznamech Mikš), nedaleko silnice při nově založeném rybníku byly také kulturní jámy knovízské, které Mikš pokládá za hroby žárové. — Když svého času architekti Hübschmann a Schlaffer budovali na Letné⁴⁷⁾ novou skupinu budov, vykopali dělníci tři neb čtyry žárové hroby, položené mělce ve štěrk. Jedna popelnice jest tvaru dvojkomolého kuželeta s okrajem něco málo prohnutým, její hrana bříšní jest otupena a mělce žlabkována. Nalezený tu koflíček má úško poněkud přes okraj přesahující a je okrášlen kolmými rýhami. V oné popelnici byly nedopálené kosti a bronzový nožík. Též byla tu vykopána jedna celá jehlice a od jiné hlavička, pěkně rýhovaná. — Osada bubeňčsko-podbabská rozprostírala se hlavně v místech nynějšího hřbitova bubenečského a v jeho okolí. Na hřbitově samém vyskytují se dosud velmi četně knovízské střepy. — Na poli za hřbitovem sahajícím až ku silnici a ku hostinci »u modré růže« prokopal MUC. Jíra několik knovízských jam a objevil nedaleko silnice zejména jeden typický hrob kostrový z období kultury této. Skrčená kostra, která tu ležela, měla na prsou křížem přes sebe položeny dvě pěkné bronzové jehlice, vlnovitě zprohýbané, rázu lužického a byla částečně obložena kamenem. — Též v pískovně nedaleko hřbitova a při stavbě nových vil za panskou sýpkou zjištěny byly knovízské střepy a nádobky. — Dle záznamů Mikšových byly sídelní jámy z periody knovízské také v cihelně u podbabské sladovny.

Záslužným výzkumem, který Společnost přát. starož. česk. podnikala v r. 1897/8⁴⁸⁾ u sv. Matěje v Šárce, objeveno bylo velmi význačné sídliště, které klásti dlužno do doby příchodu národa s kulturou lužickou do okolí pražského. Zde totiž zjistiti můžeme ještě dosti čistou kulturu lužickou. — Při této příležitosti slušelo by zmínit, se o dvou hromadných nálezech bronzu, které se staly v Šárce.⁴⁹⁾ R. 1890. vykopal hrobník Čermák na hřbitově u sv. Matěje shluk celých i rozlámaných bronzových předmětů a kousky bronzoviny. Nález tento dostal se prodejem do majetku MUDr. Rožánka až na jednu sekýrku, která prý odevzdána byla do zemského musea. Druhý nález stal se při hloubení základů pro jižní zed' téhož hřbitova roku 1891. Objevilo se tu 18 bronzových předmětů, jež získalo městské museum pražské. Mimo to nalezeno bylo v okolí ještě několik bronzových nástrojů, z nichž některé jsou uschovány ve sbírce MUC. Jíry. —

⁴⁷⁾ Pam. arch. XVI. str. 424.

⁴⁸⁾ Časopis Spol. přát. star. česk. VI. a VII.

⁴⁹⁾ Tamtéž; Mitt. anthr. Wien XXI. 12; Katalog retrosp. výstavy str. 28.

Další naleziště, které zařaditi dlužno do periody knovízské, jest v Lysolejích, jak souditi lze z nádob nalézajících se ve sbírce právě zmíněné.

Jednou z nejrozsáhlejších a nejvelkolepějších osad knovízských byla osada objevená v cihelně v o k o v i c k ē⁵⁰⁾ nedaleko hradiště šáreckého. V mastné hlíně této cihelny rýsovaly se velmi význačně knovízské jámy různých tvarů, většinou nahoře užší, 1 až 2 metry hluboké a tolikéž široké. Mikš napočítal jich tu několik set. Jámy tyto byly naplněny popelem smíšeným se zemí s přečetnými zvířecími kostmi, kamennými, koštěnými neb i broncovými nástroji, mlecími a třecími kameny atd. Také se tu vyskytly celé kostry zvířecí a lebky zvířat zejména psa. Dále byly nalezeny na tomto sídlišti kadluby na lití předmětů bronzových: jehlic, nožů, srpů a j. Přečetné pak jsou střepy a nádoby, které byly v jámách vokovických a které jsou namnoze velmi pěkně zdobeny rovným neb polokruhovitým žlabkováním, rýhami v trojúhelníky seřaděnými a p. Také byly tu objeveny hraby kostrové s broncovými milodary.

Na starých našich hradištích v Šárce, na Zámkách a Levém Hradci přichází kultura knovízská od svého pravopocátku. Na hradišti šáreckém⁵¹⁾ a také na protější skále Šestákově⁵²⁾ jsou četné jámy knovízské s bohatým obsahem. Předměty bronzové, jichž bylo zde nalezeno množství, zařaditi jest z největší části do knovízské doby. Starý Mikš uvádí ve svých záznamech, že na hradišti byla vykopána nádoba, která obsahovala celý poklad bronzový: bronzové dláto, 10 malých, 4 velké »náušnice« z drátu bronzového, bronzové závity, trubičky, tři kloboučky a měděný pásek kruhovitý. Tento nález dostal se do sbírky pána ze Strassernů v Ruzyni. Na Zámkách⁵³⁾ nalezeny byly četné bronzové nástroje a byl tu také vyorán bronzový depôt. Na Levém Hradci⁵⁴⁾ také přišlo se již na kulturní jámy knovízské, v nichž nalezeny byly mimo jiné i kadluby na slévání bronzových předmětů.

Z knovízských osad, objímajících Prahu s východní a jižní strany, slušelo by uvésti asi tyto:

Na Žižkově⁵⁵⁾ zjištěny byly knovízské jámy v ulici Chelčického nedaleko olšanských hřbitovů. — Konservator Jelínek probádal v písečníku, na místě, kde nyní jest křížovatka ulice Libušiny a Táboritské na Žižkově, řadu jam, které pokládá za mohylky a

⁵⁰⁾ Pič, Starož. země čes. I. 1. sv 218, 219; Pič, Středočeský výzkum str. 51 pozn.; Snajdr, Počát. místop. 56; Mitt. Cent.-Com. XIV. 166; Zápis Mikšovy; Sbírka MUC. Jiry.

⁵¹⁾ Městské museum pražské; Pam. arch. VII. 165 a násled.

⁵²⁾ Vlastní výkop.

⁵³⁾ Pič, Starož. země čes. I. 1. sv. 219.

⁵⁴⁾ Pam. arch. XIV. 581; zemské museum.

⁵⁵⁾ Vlastní výkop; Mitt. anthr. Wien XXI. str. 15; Pam. arch. X. str. 621.

ve kterých přicházely opálené kosti lidské, kosti zvířecí, pěkně hlazené střepy z malých nádob, hrubé z velkých nádob a kus bronzového nárašku typu hallstattského. — Dle vypravování faráře Petery bylo celé površí od silnice olšanské až ku silnici vedoucí od bývalé Koňské brány pokryto žárovišti a hroby, které nejsou asi ničím jiným, než kulturními jamami a hroby knovízskými. — Velmi bohaté jámy knovízské a hroby žárové objevují se v pískovnách h l o u b é t í n s k ý c h.⁵⁶⁾ Zejména přicházejí tu nádoby dvojité (etažovité). — Takové jámy vyskytují se také ve Vršovicích,⁵⁷⁾ zejména směrem ku nádraží nuselskému. — V pískovnách michelských,⁵⁸⁾ o nichž byla již řeč, také byly rozkopány jámy z období knovízského. Dle popisu MUDra Kohouta byla tu nalezena nádoba, v ní hrst dětských kůstek a 10 lastur škeble potoční; o dvě léta později vykopána tamtéž jiná nádoba rovněž s dětským pohřbem. — V Krči⁵⁹⁾ nalézá se pískovna, ve které celá vrstva, spočívající nad pískem (místy přes 3 m silná), jest kulturní. Nejspodnější část její spadá do doby mladší kultury lužické (počátky kultury knovízské) a následující do čisté knovízské. — Na Pankráci⁶⁰⁾ odkryty byly při stavbě trestnice vedle jam starších, o nichž jsem se již zmínil, i jámy knovízské. Také na úpatí návrší pankráckého v Nuslích⁶¹⁾ setkáváme se s touto kulturou.

Pro vědu archeologickou velmi důležité pohřebiště vyskytlo se při stavbě dráhy modřanské v Brániku⁶²⁾ pod Hladomoří. Konzervátor Jelínek prozkoumal tu sedm hrobů se skrčenými kostrami a tři hroby žárové, které obsahovaly tutéž keramiku knovízskou. Skrčenci zde pochovaní nalézali se ve hrobích skřínkových z pečlivě urovnaných kamenů, leželi hlavou k jihozápadu, obličejem k východu. Dva hroby byly bez milodarů, jeden však obsahoval jedenáct nádob, kol kostry pečlivě rozestavených; v ostatních bylo po jedné nádobě. V jednom hrobu byl také nalezen hladký bronzový náramek s hákovitým zakončením. Hroby žárové sestávaly z jedné velké nádoby naplněné popelem, opálenými zbytky kostí a různými milodary. Milodary tyto záležely buď z jedné neb dvou mísce, z mušlí, předmětů bronzových, z nichž však byly nalezeny jen stopy, a j. Jak již řečeno, jsou nádoby nalezené v kostrových hrobech právě tak, jako popelnice s menšími oněmi nádobami, knovízského rázu. Shledáváme tu tedy dvojí spůsob pohřbívání v jedné a též době kulturní: kultura polí popelnicových setkala se tu se starým pohřbíváním dle ritu únětického. Jest to výborný doklad o vzniku kultury nazvané knovízskou.

⁵⁶⁾ Sbírka Farkačova; vlastní výkop; »Národní Listy« ze 13. května 1904.

⁵⁷⁾ Pam. arch. XVI. str. 758; Píč, Starož. země čes. I. sv. 1. str. 219.

⁵⁸⁾ Pam. arch. XVI. str. 755, 759; Píč, Starož. země čes. I. sv. 1. str. 210.

Tab. LXVI. 14, 15, 16 a j.

⁵⁹⁾ Vlastní výkop.

⁶⁰⁾ ⁶¹⁾ Mitt. anthr. Wien XXI 16; Píč, Starož. země čes. I. sv. 1. str. 211.

⁶²⁾ Mitt. anthr. Wien XIV. (neue F. IV.) str. 175.

Na levém břehu vltavském zjištěny byly ještě osady knovízské: na Zlíchově,⁶³⁾ odkudž se ve sbírce Bergrově nalézaly dva z dvojitého drátu broncového urobené náramky a kdež dle záznamu Mikšova v r. 1870. byly objeveny jámy s předměty kamenými, kostěnými a broncovými; dále na Smíchově a v Košířích. Osada smíchovská⁶⁴⁾ rozkládala se podle dosavadních nálezů tam, kde jest nádraží západní a buštěhradské dráhy. Paměti hodno jest, že pod vrchem Tomachovem bylo nalezeno roku 1887. osm broncových palstavů s laloky a úškem a v r. 1888. dalších devět. Osídlení známé nám již předhistorické osady v Košířích⁶⁵⁾ v cihelně p. Plavého a pak v sousední cihelně p. Bečkově potrvalo také v době kultury knovízské. Dle popisu Jelínkova byly tu nalezeny lidské výrobky, jež zařaditi dlužno do doby knovízské; také kamenem obložený hrob, v němž zachovala se část kostry, slabě tuhovaná »popelníčka«, velmi dlouhý, přeražený mlat a škrabátko z kosti, možno pokládati za knovízský. — Na sídlišti za bývalou branou strahovskou,⁶⁶⁾ o němž zmiňují se Kroymus a Mikš a které znovu zjistil člen městské rady pražské p. Brož, vyskytly se rovněž starožitnosti kultury knovízské. Osada strahovská souvisela asi s osadou ležící na březích potoka Brusnice, tedy v nynějším Jelením příkopě. Nadšený sběratel starožitností P. Kroymus tvrdí totiž, že v těchto místech vyskytovala se samá žároviště.

Než máme toho doklady, že i v Praze samé byl usedlý lid, žijící dálno před naším letopočtem v kultuře knovízské. Na místech, kde dříve ve Slupech⁶⁷⁾ stával kostel sv. Bartoloměje, byla odkryta r. 1885. při stavbě městského chudobince písčitá vrstva ve hloubi 4'5 m, ve které nalézaly se kulturní jámy, naplněné popelem s kostmi zvířecími a střepy nádob. Byly tu vykopány části kořínek s úšky nad okraj přečnívajícími a vyhraněnými, dále o sobě stojící nádoby značných rozměrů; pak broncové jehlice tvarů lužických, kostěné nástroje, vřetena z hlíny a j. V sousedství jam byl objeven hrob se skrčenou kostrou (soudě dle délky hrobu), ležící na pravé straně, hlavou k východu. U hlavy kostry stála pěkně hlazená míška, mající na bříšku krátké, příční vrypy.

Ostatní nálezy, učiněné v Praze, pokud nejsou zřejmě typu hradištního, jest těžko zařaditi do určité doby. Podle popisů, které nám zanechali Kroymus, Petera Rohoznický a Mikš, dá se souditi, že některé z těchto nálezů pocházely asi rovněž z doby knovízské.⁶⁸⁾ Dle faráře Petery objevila se ku př. při stavbě budovy měšťanské besedy v ulici Vladislavské tři sáhy pod povrchem

⁶³⁾ Mitt. anthr. Wien XXIV. str. 70; Katalog retrosp. výstavy str. 20; Zápisy Mikšovy.

⁶⁴⁾ Pam. arch. IX. 481; Mitt. anthr. Wien XXI, str. 28, 29; Mitt. Centr.-Com. XIV. Not. 30, 115; Sbírka Mikšova.

⁶⁵⁾ Mitt. anthr. Wien XXI. str. 29 a násł.

⁶⁶⁾ Pič, Starož. země čes. I. 1. sv. str. 217; Pam. arch. II str. 233; Zápisy Mikšovy.

⁶⁷⁾ Mitt. anthr. Wien XX. 138; Mitt. Centr.-Com. XI. Not. 119.

⁶⁸⁾ Pam. II. 188, 234, VIII. 629, IX. 480, XII. 198; Mitt. anthr. Wien XXI. 26.

»mohylka«, kamenem obložená se třemi zachovalými »popelnicemi«; v jedné větší byly v popelu tři kloubové kůstky. Zdá se, že patří sem částečně i sídliště v Ráji na Petříně. Mikš zmiňuje se o nálezech bronzových předmětů a nádob na Karlově náměstí a v bývalém stromořadí před arcibiskupským palácem, které snad částečně pocházejí také z doby bronzové. —

Jest velmi litovati toho, že právě nálezy v samotné Praze učiněné tak neúplně byly popsány, že nelze jich s bezpečností zařaditi do některé kultury. Nemůžeme se arcif diviti starým sběratelům: Krolemusovi, Peterovi, Mikšovi a j., kteří pohlíželi na nalezené starožitnosti s jiného stanoviska, než archeologové naší doby: co však máme říci o tom, když ještě nyní ob čas objeví se v novinách zpráva, že tam a tam v Praze byla vykopána kostra, která dle úsudku lékaře déle než 40 neb 100 let odpočívala v zemi, ač nikterak není vyloučeno, že jedná se o nález předhistorický, který žádný archeolog neohledal.

Kultura bylanská.

Kultura knovízská, která v takové míře rozšířila se po okolí pražském, nezastavila se ve svém vývoji, nýbrž vlivem hallstattským proměnila se v kulturu bylanskou. Vývoj tento můžeme sledovati v osadách knovízkých, o nichž jsme právě pojednali. Z osady libeňské⁶⁹⁾ zejména z Balabenky vyloženy jsou střepy rázu bylanského v městském museu pražském. — Dle popisu Lüssnera vyskytovaly se na sídlišti, odkrytém r. 1885 při stavbě koňské dráhy do Král. Oboory,⁷⁰⁾ mimo nálezy neolitické pěkně zdobené střepy, z nichž zejména střepy mis byly okrášleny uvnitř pásy rýh. Též nalezen tu železný hrot kopí a železný nástroj v podobě tenkého dláta s úškem na jednom konci. — Pěkné střepy bylanské, pocházející z Letné uloženy jsou v zemském museu. — V továrně Umrathově v Holešovicích⁷¹⁾ byla nalezena nádobka špinavě červené barvy, na které jsou namalovány pod nízkým, jakoby uříznutým hrdelem tmavohnědou barvou dolů obrácené trojúhelníky, zakončené ve dva háčky a obklopené tečkami. Není tedy pochyby, že i tady kultura bylanská svého času kvetla. — Že také osada v o k o v i c k á trvala i za doby železné, tomu na svědčují zde nalezené nádoby rázu bylanského (viz ku př. sbírku Mikšova). — Kulturní vrstvu značných rozměrů z tohoto období prokopal MUC. Jíra v cihelně Julisce v P o d b a b ě. — Také na h r a d i š t i š á r e c k é m⁷²⁾ a na Z á m k á c h⁷³⁾ jest bylanská kultura zastoupena.

Na pravém břehu vltavském setkáváme se s osadami bylanskými v H l o u p ě t í n ě,⁷⁴⁾ v Michli⁷⁵⁾ a v K r č i⁷⁶⁾ ve známých nám již pískovnách. —

⁶⁹⁾ Viz knovíz. kult.

⁷⁰⁾ Mitt. Centr.-Com. XIV. Not. 24.

⁷¹⁾ Pič, Starož. země čes. I. 1. sv. 180. pozn.

⁷²⁾ až ⁷⁴⁾ Viz kult. knov.

Zajímavé žárové hroby, které byly objeveny v cihelnách p. Plavého a Bečkově v Košířích,⁷⁷⁾ popisuje konservator Jelínek. Jedna část těchto hrobů sestávala z velké hrubé nádoby, otvorem vzhůru postavené, v níž byly jedna až tři menší nádobky. Kol ní byly obyčejně rozházeny kosti zvířecí, mlecí kameny, vřetena a p. V jedné takové nádobě byla i lidská ramenní kost. Druhá část hrobů obsahovala jednu až tři nádobky, které však byly přikryty převrácenou velkou nádobou. Ostatní obsah byl stejný.

To byla by asi všechna dosud známá naleziště, hlásící se ke kultuře bylanské. Není však pochyby, že tato kulturní perioda vyvinula se také všude tam, kde byly dříve knovízské osady.

Kultura jihočeských mohyl.

Velmi nápadný jest zjev, že do okolí pražského zasáhá i kultura jihočeských mohyl. V háji, který prostírá se nad jižní částí Roztok,⁷⁸⁾ nalézá se značný počet mohyl, z nichž část byla již archeology prokopána. Některé z nich jsou nasypány pouze z hlínky a ukrývají obyčejně kostry s nádobkami a kamennými nástroji. Jiné zbudovány jsou z kamene, který teprve hlinou jest obsypán. V těch vyskytuje se popelnice. — Před několika roky byl objeven kostrový pohřeb rázu mohylového v Brániku.⁷⁹⁾ Při této kostře byly nalezeny dva bronzové pásy 10 cm široké se žebérkem na vnější straně a se spirálovitým zakončením, dále jehlice s plochou hlavicí, pár rýhovaných náramků s tupým zakončením, dva páry tenkých náramků a prsteny se dvěma spirálovitými plochami. — Na Balabence v Libni⁸⁰⁾ byl vykopán rovněž mohylový hrob kostra na znak natažená směřovala hlavou k východu; na prsou měla menší červenavý džbánek a po obou stranách džbánu rovnoběžně přes prsa bronzové jehlice (79,5 cm a 76 cm dlouhé) s knoflíkovitými hlavicemi, pěkně ozdobenými — Podobná jehlice byla před dávnými lety nalezena také v Troji.⁸¹⁾ — Nádobka rázu mohylového vyskytla se konečně ojediněle na pohřebišti z doby přechodní v továrně Mauthnerově v Bubenči; chová ji ve své sbírce p. MUC. Jíra.

Kultura těnská.

V úvodu bylo řečeno, že krátce před narozením Kristovým vpadl do vlasti naší bojovný národ, jehož kultura nazývá se obyčejně těnskou. Jest tudiž zmíniti se také o tom, v jaké míře tato kultura ovládla i území pražské. Připomínám, že kultura těnská přichází ponejvíce v hrobích těnských; čistých těnských sídlišť zjištěno bylo dosud málo, snad, že nebylo soustavně kopáno, snad

⁷⁷⁾ Mitt. anthr. Wien XXI. 29 a násł.

⁷⁸⁾ Pam. arch. I. 92, II. 43, 235.

⁷⁹⁾ Pam. arch. XIX. 431.

⁸⁰⁾ Mitt. anthr. Wien XXI. (neue F. XI.) str. 5.

⁸¹⁾ Pam. arch. II. 189.

také proto, že těnská sidliště mají namnoze ráz sidlišť domácího obyvatelstva žijícího v kultuře bylanské.

Bojovníci těnskí obsadili území pražské se všech stran. Na straně západní zaujali osadu košířskou, vokovickou a podbabskou. V Košířích⁸²⁾ bylo těnské pohřebiště na Cibulce a mezi Cibulkou a vilou Bulovkou. Na Cibulce nalezeny byly kostry se sponami a kruhy z dutých a šnekovitých polokoulí. Předměty odtud chovají se jednak v měšťanské škole na Smíchově, jednak ve sbírce Mikšově. V zemském museu nalézá se bronzový, masivní náramek, esovitě zdobený. V městském museu vyložena jest z Košíř bronzová ostruha těnská. — Ve známé nám již cihelně v okovici kék⁸³⁾ nalézají se mezi kulturními jamami přechodními, knovízskými a bylanskými kostrové hroby těnské. Mnoho předmětů z těchto hrobů dostalo se sbírkou Bergrovou do zemského musea; část jich obsahuje také sbírka Mikšova. Před léty probádal v cihelně vokovické řadu těnských hrobů MUC. Jíra, který objevil zde též sídelní jámy pamětihonré tím, že v nich současně vyskytovaly se střepy bylanské a těnské střepy z nádob robených na kruhu. Z předmětů zde nalezených slušelo by vytknouti řadu náramků s různými ozdobami, kus náramku ze zelenavého skla s připájenou ozdobou s tmavomodrého skla, dále nákrční kruhy, spony atd. Dle zprávy našeho „Časopisu“ nalezen byl ve východní části cihelný náramek ze zlatého, srdečcovitě a esovitě zohýbaného drátu, kus bronzového řetězu s pasu a j. Vše ve sbírce MUC. Jíry. — Velkolepé pohřebiště těnské bylo v obou Juliskách, Staré a Nové, v Podbabě.⁸⁴⁾ Hroby odkryté v Nové Julisce ohledal MUC. Jíra. Zajímavý jest zde vykopaný dvojitý hrob. Spodní kostra v něm byla těnská, kdežto vrchní a tedy mladší, měla milodary u sebe rázu římského.

Se severní strany měl národ přinesší k nám t. zv. těnskou kulturu obsazený osadu ve Stromovce a v Kobylisích. Ve Stromovce⁸⁵⁾ byly nalezeny před třemi roky při pří stavbě remisy elektrické dráhy mezi kostrami skrčenými dvě kostry natažené ve směru od severu k jihu, z nichž jedna měla těnský náramek. — V Kobylisích⁸⁶⁾ objeven byl hrob těnský v cihelně páne Ženíškově.

O stanicích bojovného národa těnského na východ od Prahy slušelo by poznamenati toto: V Hloubětině⁸⁷⁾ v pískovně Farkačově vyskytuje se kostrové hroby a též sídelní jámy těnské.

⁸²⁾ Pam. arch. XI. 470; Mitt. anthr. Wien XIV. 189; Pič, Starož. země čes. II. 1. sv. str. 166. (Tab. IX. 1); Sbírka Mikšova.

⁸³⁾ Pam. arch. XII. 113; Mitt. Centr.-Com. XIV. 166; Pič, Starož. země čes. II. 1. sv. str. 173 (Tab. XI); Časop. Spol. přát. starož. česk. II. 40; Zápisy Mikšovy.

⁸⁴⁾ Pam. arch. XII. 114, 121, 552; Pič, Starož. země čes. II. 1. sv. 165 (Tab. XII.); Zápisy Mikšovy.

⁸⁵⁾ Pič, Starož. země čes. II. 1. sv. str. 169.

⁸⁶⁾ Tamtéž str. 165. (Tab. VII.)

⁸⁷⁾ Tamtéž str. 164.

— Památné jest pohřebiště Žižkovské.⁸⁸⁾ Na náměstí Komen-ského odkryty byly roku 1872 při stavbě domů »U deklarace«, »U krále Václava« a při stavbě školy celkem 22 hroby těnské, z nichž část byla v řadách. Kostry ležely na znak a byly většinou setlé. Zachovalá kostra ženská měla pod hlavou kámen. V některých hrobech byly střepy z nádob robených na kruhu. Mimo to byly tu nalezeny: dva železné meče zlomené, rukojeť dýky, malý třemen a oštěp ze železa. Šperků bylo tu zachováno značné množství, a to sponek osm rozličných druhů; jedna sponka má oblouček trojnásob rýhovaný, vykládaný korálem; dále celá řada bronzových náramků, přerůzných tvarů, krásně bledozeLENÉ patinovaných. Též byl tu nalezen kus vykládaného nákrčníku a zlatý kroužek. Na pohřebišti tomto byly také nalezeny mince a to tři zlaté t. zv. duhové mísky a dvě stříbrné. — Podle záznamu Mikšova byly prokopány v Olšanech, kde, blíže neudává, tři jámy (on praví žárové hroby), s náramky bronzovými s dutými a šnekovitými polokoulemi, tedy těnskými. — Velmi význačná stanice těnská byla v Záhledicích,⁸⁹⁾ jak nutno soudit z bohatého pohřebiště v cihelně p. Vintrichově u silnice. V letech devadesátých byla tu postupně objevena řada hrobů z poloze od severu k jihu. Jedna kostra ženská měla na krku pěkně zdobený bronzový nákrčník, na každé ruce v zápěstí po náramku a na každé noze bronzový kruh, na obou ramenech po malé sponě, u boků spony a na lebce spočívala jakás korunka z bronzového drátu vlnovité zohýbaná. — Též v ostatních hrobech nalezeno bylo dosti náramků, nákrčníků, spon a j. —

Na jižní straně území pražského setkáváme se se stanicí těnskou v Modřanech.⁹⁰⁾ Zde ve vesnici samé vykopány byly kostrové hroby, z nichž náramky sestávající ze šnekovitých polokoulí nalézají se ve sbírce tamního řídícího učitele.

Z Prahy samotné zaznamenány jsou jen tyto těnské nálezy: ze Slup⁹¹⁾ dva kruhy z dutých polokoulí a ze Židovského (V.) města těnský náramek, jenž jest ve sbírce Mikšové. —

Tímto obeznámil jsem Vás, velectení, s nejdůležitějšími nálezy předhistorickými z doby před narozením Kristovým, které učiněny byly na území pražském. Podotýkám jen ještě, že s kulturou t. zv. provincialní římskou shledáváme se celkem v týchž osadách, které zde kvetly za doby kultury knovízské a bylanské. Jsou to zejména osada vokovická, podbabsko-bubenečská, libeňská, nuselsko-vršovická a michelská; k těm přistupují osada vysočanská, modřanská a jiné.

Zbývá mi, abych podal ještě celkový obraz, jak se jeví Praha v době předhistorické na základě posavádních bádání a nálezů.

⁸⁸⁾ Pam. arch. X. str. 70 a násl., 170, XII. 114; Mitt. anthr. Wien X. 14, 15; Pič, Starož. země čes. II. 1. sv. str. 174. (Tab. VIII.)

⁸⁹⁾ Pam. arch. VI. 108, XV. 501; Pič, Výzkum středočeský str. 88 a n.; Pič, Starož. země čes. II. 1. sv. 173. (Tab. XVII., XVIII.)

⁹⁰⁾ Pič, Starož. země čes. II. 1. sv. str. 168.

⁹¹⁾ Mitt. anthr. Wien XX. 140, tab. II. 31; Šnajdr, Poč. str. 60.

Doba palaeolithická, která i pro archeologii jest dosud dobou mythickou, nemá pro praehistorii Prahy jiného významu, než že člověk již v tomto pradávném čase bydlil v okolí pražském. Významnější jest již kultura neolithická. Lid, který byl jejím nositelem, a jehož sídla byla hlavně ve středních a západních Čechách, záhy asi seznal výhodnou polohu míst, tvořících nynější okoli pražské, a usadil se na březích naší stříbrnoplné Vltavy. Nejstarší tento národ v Čechách zbudoval své chaty jednak na mírném svahu mezi hřebenem šáreckým a návrším letenským, jednak na protější straně řeky, v nynější Libni. Také údolí potoků motolského a Botiče jevila se mu příhodnými ku založení osad.

Tato sídla obýval neznámý národ neolithický v šedé dávnověkosti, a po dlouhou asi dobu klidně se vyvijel ve své kultuře. Pojednou však život jeho doznał nápadné změny. Cizí kupci, cestující nejspíše asi za jantarem ku břehům moře Severního, zavítali také do osad kol dnešní Prahy. Výhodná poloha této krajiny spůsobila pak, že v nedlouhé asi době stala se tato místa důležitou, ba možno říci nejdůležitější stanicí na cestách obchodních, vedoucích tehdy naši vlasti. Vedla sem cesta východní od Labe, jejíž směr udává dosavadní silnice vysočansko-brandýská, cesta severní podél břehů vltavských, a cesta západní, která přes hradiště šárecké směřovala ku Slánské Hoře byla rovněž jedna z nejdůležitějších stanic tehdejšího obchodu. Zdali také ve směru jižním stávala nějaká cesta obchodní, jest dosud pochybně a pro tato kulturní období málo pravděpodobno.

Jaká důležitost přikládána byla tehda krajině pražské, vysvítá z toho, že zde byly založeny cizími oněmi obchodníky na třech, přírodou chráněných místech, znamenité stanice, které poskytujíce z počátku bezpečného útulku obchodním výpravám, staly se později velkolepými středisky obchodu. Jsou to hradiště šárecké, Levý Hradec s Rívnáčem a hradiště »Na Zámkách«. V těchto emporiích obchodních vznikla, jak již z počátku pověděno, kultura přechodní. Styky obchodní a mocný vliv novoty pak spůsobily, že se tato kultura rozšířila v celém okolí nynější Prahy: obě velké osady neolithické, na levém a pravém břehu vltavském, byly výborným prostředím, v němž se nová kultura ujala a dále vyvíjela. V této době lid neolithický, na pražském území usedlý, přejav kulturu přechodní a zmohutněv obchodem, rozšiřuje svá původní sídla a usazuje se i po návrších sousedících s dosavadními jeho osadami. Třeba tu jen si připomenouti naleziště přechodní kultury v Liboci a Dejvicích, ve Stromovce, v Holešovicích, na Letné v Kobylisích, na Vinohradech, na Pankráci a na Smíchově. Jaký blahobyt panoval v končinách těchto v přechodní době a jak skutečně již v této době srdce vlasti naší bylo střediskem obchodu středoevropského, o tom svědčí následující okolnost. V literatuře archeologické uvádí se jako zvláštnost, jako zjev vzácný, jako předmět nad míru cenný červené zvoncovité poháry, a jsou nálezy těchto pohárů udržovány ve zvláštní patrnosti. A hle, pohárů těchto

bylo nalezeno v okolí pražském nejméně již d e s t.⁹²⁾ Mimo to známy jsou odtud ještě tři napodobené zvoncovité poháry.⁹³⁾

Množství pak nalezených předmětů a vývoj přechodní kultury samé jsou dokladem, že osady podbabská a libeňská a ostatní osady okolní vzkvétaly v kultuře přechodní po dlouhou dobu, snad po několik století.

Nápadno však jest, že výkvět přechodní kultury, totiž kultura únětická, jen sporadicky se vyskytá na pražském území. Přičinou tohoto zjevu jsou místní poměry. Jak dlužno soudit z dosavadních nálezů, vyvinula se únětická kultura hlavně v těch krajinách, které byly přiměřeny kočovnému a pastýrskému životu domorodého lidu zdejšího. Takovou krajinou jest jmenovitě úrodné okolí (širší) Slánské Hory, kde asi hledati jest kolébku únětické kultury. V kotlině pražské, která stala se sídlem mohutného obchodu, nebylo místa pro lid kočovný a proto v nejbližším okolí pražském únětická kultura nezdomácněla.

Když pak obchod, který byl tepnou kultury přechodní, přestal se bráti krajinami našimi, nastal úpadek a značné poklesnutí dosavadní kultury, a lid, který byl jejím nositelem, živořil jen ve starých sídlech. V tomto stavu pokleslosti byl tento lid autochthonní, jak v úvodu bylo povíděno, podmaněn národem, který přinesl k nám starší kulturu popelnicovou, t. zv. lužickou. Tento národ, vytlačen byv ze svých sídel v severních Čechách usadil se ve středních Čechách mezi pozůstatými zbytky původního lidu. Řečeno bylo pak dále, že spolužití a smísení se obou národů, lužického a domácího, dalo vznik kultuře t. zv. knovízské. V té době pozorujeme, že sídla starého národa na území pražském nejen znova oživují, nýbrž že se rozšírují a že nové osady vznikají. V době knovízské kultury připojují se ku starým osadám v Libni, Stromovce, Bubenci, Podbabě, Vokovicích, neméně rozsáhlé dědiny podél potoka Brusnice, pak na Žižkově a Vinohradech, v Nuslích, Michli, Bránišku, ve Slupích, na Smíchově, v Košířích a j. Ba můžeme říci směle, že osídlení territoria pražského v této době bylo tak husté, že nejen všude tam, kde dosud v bezprostřední blízkosti Prahy se nalézají předměstí a vesnice, aneb kde nacházely se dědiny, které splynuly v nynější Nové Město pražské, byly osady knovízské, nýbrž že celé území budoucí Velké Prahy daleko hustěji bylo obydleno, než nyní.

Zajímavé jest, že v době, kdy knovízská kultura nalézala se v rozkvětu, bylo osadám v okolí pražském odraziti či snéstí útok národa, který v jižních Čechách mrtvě své pochovával v mohylách.

⁹²⁾ Zejména: po jednom: ve Vokovicích (nalézá se ve sbírce Mikšově), v Liboci (v zemském museu), na skále Šestákově v Šárce (majitel holič Ševčík v Tejnec), na Smíchově (v městském museu), v Holešovicích (majitel MUC. Jíra), v Bubenči (majitel konservator z Weinzierlů), v Libni na Balabence (v městském museu) a tři na Letné (majitelé MUC. Jíra a holič Ševčík).

⁹³⁾ Jeden z Balabenky ve sbírce Mikšově, druhý z Hradiště šáreckého v zemském museu a třetí z Liboce ve sbírce p. Jírové.

Soudit tak nutno z nálezů kultury mohylové, které zde se vyskytují. Zda jedná se tu o pouhý nějaký nájezd či o dočasné okupaci zdejší krajiny národem mohylovým, kterým byl asi některý kmen galský či keltický (Bojové?), těžko posud rozhodnouti. Na kulturu knovízskou útok ten však nějakého patrného vlivu neměl.

Po tomto intermezzu vyvijela se kultura osad pražských po několik století klidně dále (podobně jako ve středních Čechách vůbec) až proměnila se v bylanskou kulturu. Teprve v 1. století před Kr. přerušen byl vývoj obou těch kultur kulturou t. zv. těnskou, která měla dalekosáhlé následky. Hordy bojovníků „těnských“, v nichž viděti můžeeme asi příslušníky kmenů svévských (Markomané?) a které ze severozápadu vtrhly do Čech, postřehly ihned důležitosť krajiny pražské a proto takovým množstvím lidu obsadily veškeré dědiny tehdy zde se rozkládající. Dokazují nám to nálezy těnské, přicházející na všech stranách Prahy v takovém množství, jako na žádném jiném místě v Čechách. Okupace tato trvala asi 50—100 let, ale, jak náhle přikvačila na obyvatelstvo zdejší, tak také náhle zmizela.

Odchod Těnců, jak již v úvodu naznačeno, otevřel cesty novým vlivům kulturním, totiž římským. V době kultury římské panuje opět čilejší život v našich osadách. Nasvědčují tomu hojné nálezy z této doby z Podbabu, Vysočan, Nuslí, Michle, Modřan, ze Smíchova a j.

Rozvoj římské kultury potrval až do doby stěhování národů, které přivodilo její úpadek. Úpadek tento potrval několik století, při tom však dosavadní spůsob pohřbívání t. j. spalování se udržel. V této strastiplné době vystupuje v Čechách episodicky t. zv. kultura merovejská. A tu jest opět nápadno, že jinak vzácné nálezy merovejské nejčetněji dosud se vyskytly právě zase v okolí pražském. Pokleslou kulturu římskou vystřídala pak hradištní kultura, která vznik svůj děkuje křesťanství a která spadá již do doby historické.

Bыло asi nápadno, že nestala se žádná zmínka o předhistorických nálezech z Malé Strany, ze Starého Města a z velké části Nového Města pražského. Příčiny toho jsou následující: Svah návrší, na němž se rozprostírá Malá Strana, byl asi v dobách předhistorických porostlý hlubokým lesem, jak ještě první naši letopiscové připomínají. Pravý pak břeh vltavský nalézal se v inundaci a nehodil se tedy za sídliště. Byla-li místa výše položená, nynější Nové Město, v dobách předhistorických osídlena, aneb bylo-li tu pochováváno, o čemž vzhledem ku jich velice výhodné poloze v nejmenším nedá se pochybovat, nelze to již zjistiti, poněvadž předměty předhistorické, v lůně země snad zachované, zničeny byly již před dávnými časy kopáním základů při různých stavbách a p. Totéž platí i o Hradčanech, ačkoliv jest nepochybno, že v bezprostřední blízkosti královského hradu byla předhistorická sídliště. —

Uvážíme-li nyní, jaké množství předhistorických nalezišť v Praze a okolí jejím se nalézá a v jakém rozsahu jednotlivé kultury jsou zde zastoupeny, shledáme, že území pražské bylo již v dobách předhistorických jistým koncentračním bodem v Čechách, kol něhož se seskupovaly téměř všechny kultury, které se zde vyvinuly.

Podle toho musíme první počátky Prahy vůbec hledat, ne-li v době neolithické, tož jistě v době kultury přechodní, t. j. v době nejméně 1000—1500 let před Kr.; vznik pak Prahy slovanské klásti musíme do doby knovízské, čili do polovice prvního tisíciletí před Kr. Avšak již v této době byla tehdejší Praha v takovém rozsahu osídlena, že rozprostírala se na území, které zaujmíti má budoucí Velká Praha po sloučení s veškerými osadami předměstskými. —

Osada sv. Petra v Rybářích na Menším Městě Pražském a její nejbližší okolí.

Dějiny její vypravuje dr. *Jos. Teige*.

(Dokončení.)

Abychom konečně vyčerpali zásobu zpráv o těchto místech, budiž zde ještě poznamenáno, že r. 1412 Zděna, vdova po Jakubovi z podhradí malostranského, zakoupila si zde pod Opyšem $\frac{1}{2}$ kopy gr. č. platu věčného na domě Štěpána knihaře za 5 kop gr.; při tom praví se, že dům stál mezi domy Mikuláše Stubensala soukenníka a dědiců Václava lazebníka, naproti že byly rámy soukennické (ruk. arch. m. 2101 f. 333). Za bouří husitských zpustla celá tato strana městská a zde na Písku bujná zeleň zakryla časně trosky domovní a ozdobila zbývající dosud budovy. Od té doby jsou zde jen zahrady a k nim málo jen domků. Dva z nich — nemožno určiti které — se zahradou a chmelnici při cestě Bruské a proti vinici Smilově přinesla Zuzana, vdova po Janovi Muckovi, věnem druhému manželi svému Janu Švábovi r. 1441 (ruk. arch. m. č. 90 f. 63). Vedle vinice Smilovy ležela vinička s domkem při cestě, kterou r. 1447 koupil Váňa, syn Mandův, pro sebe a m. svou Zuzanu od Reginy, vdovy po Petrovi zlatníku, potom provdané za Jana ze Stupic, za 12 kop (č. 90 f. 153).*)

Zahradu vedle vápenice, majetek to královský, obdržel zá stavou od krále Vladislava II. krejčí Bohuslav, majitel domu »U modrého lva« na Starém M. Pr. (č. 507-I.). R. 1528 povoleno

*) Insuper quemadmodum Vania eosdem venditores impetebat per litteram maiestatis super dicta vinea, ut ipse asserebat, habita, quam ipsi denegabant se habere, si et in quantum temporibus futuris in lucem devenerit, nullius vigoris esse debet.

bylo Ferdinandem I. Janu z Wartenberka ji vyplatiti. List královský zapsán o tom v kopiáři č. 5 v archivu c. k. místodržitelství pro království České v tato slova:

My Ferdinand etc. oznamujem tímto listem všem: Jakož opatrný, věrný náš milý Bohuslav, krajcí od »modrého lva« v St. M. Pr. drží zahradu za Malú Stranú pod hradem Pražským podle naší vápenice, v kteréž někdy halteřové bývali a to v zástavě vod slavné paměti krále Vladislava, předka našeho, kterúžto zahradu my dali jsme a moci listu tohoto dáváme urozenému Janovi z Wartenberka a na Dubě, radě komory naší, věrnému našemu milému i jeho dědicům aby on mohl túž zahradu vyplatiti a jí užívat i s dědici svými. — Dán na hradě Pr. v pátek po Vyzdvížení sv. Kříže; l. b. 1528 (fol. 35).

O zahradě Holcovské bylo již mluveno. Srov. k tomu i nález komorního soudu z r. 1489 v Archivu Českém, sv. IX. č. 658. Tolikéž zmíněna i vinice Jednorožcova. O ní mluvilo se též r. 1535 ve sporu mezi písářem při úřadě purkrabském, Jiříkem z Plakvic, manželkou jeho Annou Fajtlovou a mezi Jiříkem, Wolfem a Václavem Dešanskými, »kdež týž Jiřík písář i na místě Anny, manželky své, obeslal jest pány Dešanské a vinil je z toho, jakožto držitele té vinice někdy Viktorína Jednorožce, kterúž jest měl od pana Mikuláše a po smrti své jim ji pánom Dešanským odkázal etc., že jsú oni páni Dešanští neměli a nemohli ani mohou mimo něho a manželku jeho jinému žádnému prodati, leč by prvé na ně vznesli a oni nechťeli-li by jí kupiti, teprv jinému — mohli by prodati. Neb tě dvě vinice, totiž Jednorožcova a Fajtlová byly jsú jedna vinice někdy pana Mikuláše Sulka (viz zde roč. XIII. str. 28) a pan Sulek díl té vinice, cožkoli míry drží, odprodávaje od své vinice Jednorožcovi, odprodal jemu s tou výminkou, chtěl-li by kdy on Jednorožec aneb dědicové jeho zase touž vinici prodati, aby jí mimo něho žádnému neprodával, leč by prvé to naň vznesl. — A nálezem bylo Jiříkovi Plakvicovi dánno za právo (ruk. arch. m. č. 1168 f. 82).

Nevíme, kde ležela zahradá s domem, kterou r. 1535 koupil Jan st. Hodějovský z Hodějova za 60 k. m. od Šimona Haldy. Vedle ní ležela zahradá Marty bakalářky, která obě r. 1537 spojila (ruk. arch. m. č. 42 f. 15 a 20) a prodala r. 1546 Janu Černohorskému z domu Jednorožcova (č. 548-I.) za 100 k. č. (ib. f. 67). *) Další zprávy o těchto místech registrujeme stručně takto: R. 1563 na žádost Vítá rybáře úředníci městští dali pod plat místo ležící podle strouhy, kteráž jde od vápenice pod Bruskou a vedle místa přívozníka Duchka; téhož r. koupil hokynář Karel za 7 k. m. stáje na břehu nad dolejším přívozem od Petra prachaře; 1565 koupil provazník Michal Pihal dům na ostrově u dolejšího přívozu mezi strouhou, též zahradou Tomanovou a čerpadly od přívozníka Duchka Lafara za 15 k. (ruk. arch. č. 2157, f. 219 a č. 42, f. 95). R. 1566 vzdal Lukáš Černohorský díl svůj zahrady po otci Janovi (viz výše)

*) Zdá se, že byla blízko mostu. Srov. ruk. arch. m. č. 42, f. 108a, 118, 151, 164, 188 a 189.

cestře své Anně Stogklové; r. 1570(?) koupil Martin Pajmar dům se zahradou vedle domu Vítá rybáře, od Anny, vdovy po Duchkovi rybáři (ib. f. 99 a 104); 1570 koupil provazník Kašpar Kolář dům nad přívozem dolejším na břehu vedle čerpadel od pastorka svého Adama pilaře za 12 k. č. (ib. f. 104, 110 a 118); 1574 koupil Lukáš Laštovička dům se zahradou vedle Vítá rybáře a někdy Anny Duchkové od Martina Pajmara za 115 k. č.; 1581 sestry Dorota Čížková a Kateřina Davidova koupily $\frac{1}{3}$ zahrady od vdovy po Vítovi rybáři za $62\frac{1}{2}$ k. č. a prodaly z toho břeh u čerpadel za 25 k. rybáři Cypriánovi (ib. f. 118, 139, 141); 1583 ostružník Samuel prodal dům na břehu nad přívozem dolejším vedle čerpadel za 20 kop zedníkovi Ondřejovi Stuprovi, jehož vdova Dorota prodala jej „přívaly dešťovými podemlenej a zbořenej“ ještě s druhým domem při zahradě Matěje Tomana formanovi Jakubu Fojtovi (1609). R. 1665 spojeno toto městiště s cís. cejkhousem (ib. f. 142 a č. 2158, f. 76).

Hlavní z rybářských usedlostí byl zde majetek rybářů často zmíněného Vítá a Tomáše, jinak Tomana. Od nich pochází jediné dva písemné kšafty, které z XVI. stol. máme zachované z těchto míst; z r. 1577 známe ještě protokol o ústním kšaftu Václava Klamperny, rychtáře zdejšího. Z 17. stol. mohu uvést pak do r. 1648 jen ještě jediný.*)

Zápis o kšaftu Vítově zní:

My úředníci úřadu mostu Pražského známo činíme tímto našim listem obecně přede všemi, kdež čten nebo čtúcí slyšán bude a zvláště tu, kdež náleží, kterak někdy Vít rybář u sv. Petra v Rybářích učinil kšaft a své poslední vůle poručenství v přítomnosti Václava Klamperny, rychtáře rybářuv, a Tomana rybáře, sousedovu přísežných, Jenž k žádosti jeho k němu sou přišli a téhož kšafetu, kterýž jest o jméně svém, jsa rozumu zdravého a paměti dobré užívaje, učinil a jím jej v ruce dal, po smrti jeho k úřadu našemu podali. Kterýžto kšaft když po smrti jeho Vítá podle práva čten byl, toto jest v sobě držel a zavíral, drží a zavírá slovo od slova takto:

Ve jméno svaté a nerozdilné Trojice amen. Nebožtík Vít rybář u sv. Petra v Rybářích, ležíce v trestání pána Boha všemohúcího l. dc LXV. před sv. Duchem dozádal se jest mne Václava, přijmím Klampernu, rychtáře, a Tomana rybáře, jakožto jednoho konšela, abychom k němu přišli, že chce o svém statku pořízení učiniti. Což sme k žádosti nebožtíka to učinili, že sme k němu přišli. I jsa nebožtík Vít toho času dobré paměti a užívaje rozumu zdravého, takto jesti o svém statečku, kteréhož mu pán Buoh z milosti své naděliti ráčil, pořízení učinil: Předkem a nejprvě o Marthu, manželku svú, v tom statku do smrti její v ném aby s Janem synem mocnou hospodyní byla. Pakli by se s Janem, synem svým, srovnati nemohla, aby z té živnosti měla napřed 40 k. m. a potom s ním rovný díl a když by jí Marthu, matku jeho Jana, pán Buoh od smrti uchovati neráčil, tehdy Jan, syn jejich, v též statku aby mocným hospodářem byl. Dorotě, dceri týž nebožtíka, která se dostala za Jakuba Čížka do Menšího M. Pr., k té vejpravě, která se jí při proměnění stavu jejího dala, ještě se 20 k. m. dáti z toho statku má, a druhý dceři Kateřině, která se dostala do Star. M. Pr. za Šimona Davydovýho, týž k prvnější vejpravě, co se jí dalo, ještě dáti se má 20 k. m.

*) Nehledě ku kšafetu rybáře Duchka z r. 1550 v ruk. č. 2157, f. 207 neb Doroty Brychtové z r. 1539 (ib. 79).

A Marjáně, třetí dceři, s lože šatu a 10 k. m. A to ona Martha spolu s Janem, synem svým, z té živnosti společně podle možnosti vyplacovati mají. O tom jest dobré nám vědomé, že jest ta vůle byla nebožtíka Vítá rybáře. Stalo se léta svrchu oznámeného.

Kterýžto kšaft my z počátku psaní úředníci mostští v Star. M. Pr. slyševše a že jemu žádného odporu od žádného v času právním se nestalo vyrozuměvše, jej jakožto pořádně učiněný a vysvědčený k žádosti Jana rybáře, předčezeného Vítá syna, jsme stvrzili. Tomu na svědomí pečet úřadu našeho jsme přitisknouti dali a rozkázali. V sobotu po památce Těla božího l. P. 1573.

Dorota a Kateřina, sestry pozuostalé po Vítovi rybáři dcery, s Janem rybářem, bratrem svým, oznámili, že vedle reformací JMC. pánuov rad nad apelacími zřízených nálezu o statek někdy otce jejich se smluvili takto: Duom, v němž Jan bydlí, a díl zahrady k tomu domu přidaný ujal jest Jan, a Dorota také i Kateřina tolíkéž té zahrady po jednom dílu, jakž ji na tři díly rozdělili, jsú sobě ujaly. 1575 (ruk. arch. m. č. 42, f. 111 a 123).

Druhý kšaft Tomanův z r. 1576 zní:

My úředníci mostu Pražského známo činíme tímto našim listem obecně přede všemi, kdež čten neb čtuci slyšán bude a zvláště kdež náleží, kterak někdy Tomáš jinak Toman, rybář v zahradách při kostele sv. Petra v Rybářích vedle přívozu pod mostem Pražským k celnici nálezející, učinil kšaft a své poslední vůle poručenství v přítomnosti osob přísežných, Valentina Stříbrského a Marka Vrama, kožišníka, souseduov Star. M. Pr., kteříž k žádosti jeho k němu přišli a téhož kšaftu, jež jest o jmění svém, jsúc rozumu zdávěho a paměti dobré užívaje, učinil a jim jej v ruce dal, po smrti jeho k úřadu našemu podali. Kterýžto kšaft když po smrti dotčeného Tomana podle práva čten byl, toto jest v sobě držel a zavíral, drží a zavírá.

Ve jméno svaté a nerozdilné Trojice amen. Tomáš, jinak Toman, rybář v zahradách při kostele sv. Petra vedle přívozu pod mostem Pražským k celnici nálezející, leže v nemoci těžké a jsouc věku již seslého a dozádavše se toho při řanu purgkmistru, aby k němu sousedé přísežní na kšaft vyslání byli, že jest umínil pořízení o statečku svém učiniti. Kdež v přítomnosti souseduov přísežných těchto Valentina Stříbrského a Marka Vrama, kožišníka z Kaprovic ulice, k žádosti jeho vyslaných takové jest pořízení o témž statečku svém v pondělí na zejtí památky sv. Havla l. sc. LXXV. učinil a oznámil, že jest sobě to ku paměti přivedl, že s Annou, manželkou svou nynější, rádného zápisu ani společného vzdání v celnici nemá, i aby ona po smrti jeho od žádného překážky v tom statečku, zvláště od Vavřince, bratra téhož Tomáše vlastního a již dávno dílného, neměla, ten všicek statek svůj jako duom s zahradou ležící vedle Jana Vítového rybáře a Václava Klamerky i se všemi svršky a nábytky i se vším příslušenstvím, bud' málo neb mnoho, tolíkéž plat ten, kterýž mu vycházel z vinice Husovský po 4 kopach 50 gr. m., odkazuje a poroučí nadepsané Anně, manželce své nejmilejší, i s dítkami svými a jejími spolu splzenými na rovný mezi ně podíly a s nápadem z umrlého na živu pozuostalého i na matku jich, jestliže by kterého z nich pán Buoh smrti uchovati neráčil. Však z toho statku táz Anna, manželka jeho, povinna bude vydati dotčenému Vavřincovi bratru téhož Tomáše kopu gr. č., když by koli ona Anna od něho Vavřince napomenuta byla a tím jeho z téhož statku, poněvadž jest prve z něho vybyt, jakž kvitancí v celnici ukazuje, odděluje. O dluzích jak oznámil, že jemu žádný nic dlužen není ani on tolíkéž.

Kterýžto kšaft my z počátku psaní úředníci mostští v St. M. Pr. slyševše a že jemu žádného odporu od žádného v času právním se nestalo, vyrozuměvše, jej jakožto pořádně učiněný a vysvědčený k žádosti Anny, pozuostalé po Tomanovi rybáři vdovy, jsou stvrzili. Tomu na svědomí pečet úřadu našeho sme přitisknouti dali a rozkázali v sobotu po sv. Třech králech den památky sv. Šťastného l. P. 1576. (A. f. 124.)

Vdova Anna nezachovala dlouho smutný svůj stav. Víme, že již r. 1577 ve středu po Třech králech podepsala novou smlouvu svatební s Cypriánem, synem ševce Jana Podmoklého z Nového M. Pr. (ib. f. 129, srov. i f. 148).

Ústně pořídil Klumperna r. 1577 tak, »že dům svůj v Rybářích pod mostem — ležící, v němž bydlí, a při něm zahradu — dal Valentinovi Klumpernovi, synu svému,« — však při tom doloženo, že Valentín »bude povinen z toho bratřím svým Janu Klepeštovi a Ondřejovi Vocáskovi vydati po 10 k. č. (ib. f. 126).« O Valentinovi mluví se r. 1607, kdy se praví, že Havel Ančička koupil od dědiců jeho dům se zahradou ležící vedle Matěje Tomana a přívozu za 650 k. č.

Nedaleko kostelíka ležel dům, který trhem dostal r. 1622 mydlář Matěj Ktovský od Vojtěcha Pospíšila za 100 kop gr. č. Otec Vojtěchův Jan koupil jej r. 1604 za 125 k. č. od dědiců Lidmily Běšínky (č. 2158, f. 46). Vedle ležela zahrada Matěje Tomana a pozdější dům Ulrycha Payera (ib. f. 182). Též vedle Matěje Valentína byl dům se zahradou kdysi malíře Hendrycha, který koupil r. 1629 preceptor edlknabův knížete Fridlandského Konrád Kauper*) za 200 k. m.

Vedle domu Jana Pospíšila bylo místo, »jehož některí měšťané Menšího M. Pr. pro skládání dříví požívali«; o ně požádal (ve výměře 12 loket šírky a 60 loket délky) s úspěchem r. 1610 úřad mostský, že »by sobě domček k obydlí vystavěti a zdělati mohl« přívozník Jan Vostrovský (ib. f. 102). Ještě stále »blíž kostela sv. Petra« byl dům s rozsáhlou zahradou Štěpána Štefska z Koloděj**) a sestry jeho Lidmily Celtnšlogové, kteří jej prodali r. 1627 za 1500 k. m. (ib. f. 197) Adamovi z Waldštejna.

Vedle zahrady Štefkové a lékárnička Jana Honsa byla zahrada, kterou koupil r. 1602 Petr Piš od ševce Jana Strejčka (ib. 29).

Zmíněný Matěj Toman napsal svůj křížkou r. 1637 v těchto slovách:

Ve jméno svaté a narozené Trojice, jednoho Pána Boha na věky požehnaného amen. Já Matěj Toman, měšťanín tohoto Starého Města Pražského, známo činím tímto listem svým křížkovním vůbec — v příčině statečku mého,

*) Vdova Wolpra vzdala roku 1635 dům mezi domy Jiříka Grünwalda hrnčíře a Matěje Tomana zeti svému Pankr. Mayerovi (č. 2156, f. 21).

**) Jan Trojan, měšťanín Menšího M. Pr. a Lidmila, manželka jeho, oznámili: Jakož jest se mezi ní Lidmilou, Jana Trojana manželkou, a Herkulesem de Nova na místě a k ruce Marty, manželky jeho, též Tobiášem Štefkiem z Koloděj na místě a k ruce Štěpána a Lidmily, dítěk jeho s někdy Kateřinou, prvnější manželkou jeho, a jí Lidmily Trojanové vlastní dcerou zplacenou, jakožto zeti jejímu, jisté porovnání a podělení stalo, že ona Lidmila spolu s Janem Trojanem, manželem svým, podle takového porovnání na podíly jich z statku svého postoupila jest dvou zahrad, jedné mezi šlachtou Menšího M. Pr. a zahradou Flavínovskou ležící Herkulesovi de Nova, Martě, manželce jeho, zeti a dceři své, a druhé proti čerpadlům blíž kostela sv. Petra v Rybářích Tobiášovi Štefkovi z Koloděj na místě a k ruce Štěpána a Lidmily syna a dcery jeho s někdy Kateřinou, první manželkou jeho a dcerou Lidmily Trojanové zplacených. (1602. Ruk. č. 2158, f. 30.)

což mi ho tak po těch soldátcích, s nimiž jsem mnoho utratiti a o své přijíti musil, z nadělení božího pozůstalo, toto má poslední konečná a dokonalá vůle jest, aby Anna, manželka má milá, domu a prádla s štěpníčkou mezi kosteličkem sv. Petra a domem »hoffurmanovským«^{*)} obostranně ležícího — v němž bytem zůstávám — užívala a v něm — do smrti své — zůstávala a tu se živila. Po smrti pak její teprva dotčený dům i se vším k němu při-slušenstvím na Václava a Annu, syna a dceru, děti mé a její — připadnouti — má. — Stalo se v pondělí 19. dne měsice Octobris l. P. 1637 (ruk. č. 2156 f. 36).

Budiž zde ještě dodáno, že Václav Toman, osadník zdejší, dělaje svůj kšaft r. 1666 projevil přání, aby byl pohřben »na krchově u sv. Petra a Pavla v Rybářích, však bez truhly, kře-sťanským způsobem« (č. 2156, f. 154). — O zrušení kostela jednají tyto dokumenty z archivu místodržitelského:

I. Hochlöbliches k. k. Landesgubernium! In Gemäszheit des eingelangten hohen Dekrets von 12ten August a. c. hat man bereits die gesperrte Kirche SS^{rum} Petri et Pauli nicht nur von dem hiesigen Stadtrath übernommen, sondern auch sothane Kirche samt dem Kirchhof, weil sich auf diesen letztern der Rudolf Kallina als Pächter oder Käufer gemeldet hat, durch Werkverständige zu dem Ende abschätzen lassen, um solche durch öffentliche Versteigerung feilzubieten. In der Nebenlage erscheint diese Abschätzung, vermög welcher gesagte Kirche samt dem Kirchhof und zwar das blosse Gebäude ohne der Kircheinrichtung in einem Werthe von 250 fl. angeschlagen wird. Man hat also zur diesfälligen Veräuszerung eine öffentliche Litzitation auf den 20ten dieses Monats vormittags um 10 Uhr in gesagter Kirche bestimmet und die Einleitung getroffen, damit diese Litzitationstagsatzung vorläufig durch die öffentlichen Kundschaftsblätter bekannt gemacht werde, wie man denn bei dieser Gelegenheit auch zugleich die in mehrgedachter Kirche befindlichen Effekten, nämlich den Altar, die Kanzel, Orgel, Bilder, Sitzstühle und Glocken an die meistbietende zu verkaufen gedenkt, wenn ein hochlöbtl. Landesgubernium in Sachen nicht was anderes zu verordnen finden sollte. Anbei wird auch um die Bestimmung eines Buchhalterei Individui zu dieser Litzitation gebeten. Prag den 6ten Herbstmonats 1785. Johann Erben.

II. Hochlöbliches k. k. Landesgubernium! So wie man bereits unterm 22ten Septembbris a. c. das Litzitationsprotokoll über das verkaufte Kirchl SS^{rum} Petri et Pauli, dann das Inventarium über die gleichfalls licitando veräuserte dasige Kirchengräthschaften an ein hochlöbtl. Landesgubernium eingesendet hat, also wird auch dermal in Folge des hohen Dekrets de dato 29ten Septembbris a. c. in der Nebenlage der mit dem Jakob Brandstätter als Käufer des gesagten Kirchls und Kirchhofs errichtete Kauf und Verkaufskontrakt zur hohen Bestätigung überreichtet und zugleich das Belangen gemacht, das Kameralzahlatm dahin anzeweisen, dasz es von gedachtem Käufer den bedungenen Kaufschilling per 764 fl. worauf derselbe gleich jetzo 300 fl. zu erlegen, den Überrest per 464 fl. aber binnen Jahr und Tag nachzutragen hat, in Empfang nehmen möge, wie den auch unter einem von hieraus der für die verkauften Kircheneffekten gelöste Geldbetrag per 203 fl. 49 kr. an die Kammeralkassa abgeführt wird. — Ferner habe ich gehorsamst anzulegen, das in diesem verkauften Kirchhofe noch viele übergebliebene Gebeine von Todtenköpfen sich gefunden haben, welche auf Verlangen des hiesigen erzbischöfl. Konsistoriums durch Veranlassung des Pfarrers von St. Thomas auf das sogenannte heilige Feld vor dem Angezder Thor überführt werden musten. Die diesfällige Überführungskosten betragen vermög der beiliegenden

^{*)} R. 1654 prodala Anna Hermanová, manželka nožíře Řehoře Koppen-waltera domeček ležící mezi domem hrnčíře Jiříka Grünwalda a domem »starým hoffurmanovským« za 309 zl. rýn. c. k. stuckhauptmanovi a zeug-wartrovi při hradu Pr. Jiřímu Baumovi (č. 2156, f. 100, 204).

zwo Spezifikationen 114 fl. 24 kr. Da nun diese Auslage von dem verkaufenden Theile, nämlich dem Exjesuiten-Fond kontraktmäsig übernommen worden, so geschieht hiemit das gehorsamste Belangen, obverstandene 114 fl. 24 kr. dem Todtengräber Schönfeld, dann dem Fuhrmann Uschald bei der Exjesuitenfondeskassa, wohin der ganze Kaufschilling abgeführt wird, gegen Quitung anzuweisen. Prag den 22ten November 1785. Johann Erben.

Příloha.

Rudolf II. povoluje r. 1602, aby Jan Gehl používali mohl vody odpadní z vodovodu Libockého v Brusce na svém mlýně.

(Kopiář č. 105, f. 235 v archivu místodržitelském.)

My Rudolf druhý etc. Jakož sme v zahradě naší hořejší při hradě našem Pražském pro zvuoli a rozkoš naší rybník udělati dáti ráčili, do kteréhož rybníka strouhou aneb stokou ode vsi Liboce voda se vede, potom zase z téhož rybníka táz voda a zvláště odpaditá zbyteční do zahrady dolejší po trubách neb žlabích, vostatek pak té vody, což ji mimo označenou rybničnou, též i zahradní potřebu zbývá a, když se jí v zahradě dolejší nepotřebuje, ven z zahrady hořejší dolů do cesty aneb silnice, kudy se k městům našim Velvarům a Litoměřicům od hradu našeho Pražského jede, teče — kteroužto daremní a zbyteční vodou, jakž to zprávu jmíti ráčime, označená cesta a silnice k nemalému zbahnení přichází, tak že lidé domácí a přespolní touž silnicí s vozy a náklady jezdící nemálo na to naříkají, nýbrž musejí se i slotu a zbahnení té cesty do polí a roli vyhejbat a jinší silnice hledati, tedy lidem na dědinách a obilíčkách jich v tom místě a položení nemalou škodu čini.

I prošeni sme v poníženosti od opatrného Jana Gehle, měštěnina a mlynáře Menšího města Pražského, našeho věrného milého, kterémuž sme na jeho poníženou prosbu léta jminulého devadesátého devátého v pondělí den sv. Štěpána k tomu listem a majestátem naším milostivě povolili, že jest sobě při dolejší Brusce, v místě jemu vedle dřevnice naší vykázaném mlejnec o jednom moučném kole vystavěl a na něj vodu z příkopů při hradě našem Pražském, tak jakož týž majestát v sobě šíř obsahuje a zavírá, uvedl, abychom mu ještě dálé a k tomu milostivě povoliti ráčili, aby již jmenovanou zbyteční a darmo z rybníku našeho na škodu cesty běžíci vodu na jistý způsob na jeho groš a náklad do žlabů aneb trub pojiti a odtud po týchž žlabích a trubách pod zemi do příkopů hradu našeho Pražského a potom na označený mlejn jeho nésti a k užitku svému obrátiti mohl. Kdež davše my to vše skrte starší mlynáře přísežné i jiné tém věcem rozumějící lidí spatřiti a poznavše z zpráv nám o tom poddaně učiněných, že to netolikо rybníku našemu, v již dotčené zahradě udělanému, ani také zahradě naší dolejší nic na škodu a újmu není a nebude, anobrž že jak předně s naříkání lidského z strany sloty a zbahnení cesty, což se vše tou zbyteční a daremní vodou dálo, sjíti i také tudy a tím způsobem zvěři naší a příkopu hradu Pražského více čerstvější vody přibějavati mocí bude — protož s dobrým rozmyslem, naším jistým vědomím, mocí královskou v Čechách a s radou věrných našich milých ráčime témuž Janovi Gehlovi a budoucím jeho tuto milost činiti a tímto listem a majestátem naším (avšak toliko do vúle a libosti naší, dědicův našich a budoucích, králuv Českých) činíme, k tomu milostivě povolujíce, aby on Jan Gehl sobě tak svou zbyteční a daremně odcházející vodu do příkopu hradu našeho Pražského k prvnímu pramenu přivésti, jí v hromadu spojiti a k mlejnu od něho na milostivě dovolení a vejsadu naší vystavenému užívat mohl a moc měl, a to takovým způsobem: Předně, aby již v dotčené zahradě hořejší v tom místě, odkudž se na ten čas voda do označené zahradě naší dolejší po valtrocích pouští a vede — a to jmenovitě vedle zdi u samejch vrat, jdouce do té zahradě po levé straně — veliké koryto dubové bluboce vytesané do země aneb pod zem zakopati a v témž korytě velký

mosazný aneb železný čep udělati dal, do kteréhožto koryta voda odpaditá z rybníka již častopsaného odcházející po žlabích aneb v trúbách, tak jako i nyní se to děje, aby tekla. Kteréžto vody když by zahradník v dolejší zahrádě naši, nynější neb potomní, buď mnoho neb málo, potřebovali, tehdy vytáhnouc týž čep železný, aby ji tudy a z toho koryta, což jí koliv zapotřebí bude, do zahrady naši každého času vpouštěti mohli, v čemž jim od něho Jana Gehle, dědicův a budoucích jeho ani od nižadného člověka překáženo a bráněno být nemá a mocí nebude. Jakož pak také zahradníci naši sami a ne Jan Gehl aneb dědicové a budoucí jeho k témuž korytu klíč jmíti a tůž vodu oni sami do zahrady naši pouštěti i také zase zahražovati mají.

Ta pak voda, kteráž, jakž oznámeno, po upuštění jí do zahrady naši v témuž korytě (a jinak nic) zbejavati bude, má z téhož koryta po žlábku aneb v trúbách pod zemí až k bráně, kterouž se přes most dřevěnný dlouhý do hradu našeho Pr. jede, nicméně také i druhá voda pramenitá v sklepě domu našeho, kdež se lvi chovají, pod zemí se prejštějící a na ten čas z téhož sklepku též do napřed psané silnice pod zemí hejcem vypadající, kterouž on Jan Gehl též pod zemí pojiti a s tou druhou po potřebě zahrady naši zbejavající a z koryta odcházející v hromadu hejcem aneb strouhou kamením pod zemí hluboce vysázenou vespolek svísti a pojiti povinen bude do druhého obzvláštního dubového koryta, kteréž od něho Jana Gehle opět u též samý brány v mostu způsobem toho prvního v zemi hluboce zakopané a též čepem železným za přičinou tou, jestli že by kdy z dopuštění božího na hrad Pražský — čehož milostivý Pán Bůh ostříhati ráč — ohěn přišel, aby se tudy a tím čepem voda nahoru vypustiti a k té potřebě užívati mohla, puštěna a potom teprv odtud dále z téhož koryta skrze zeď dotčené brány naši do příkopu již často opakováno — a to vše pod zemí — v žlabích neb trúbách vedená být; v těch pak místech, kdež to jedno i druhé koryto, jakž dotčeno, v zemi zakopány budou, má se to od něho Jana Gehla, dědicův a budoucích jeho, tak opatrovati, aby nahoře při vrchu nad týmiž koryty vždycky otevřený místo aneb dvířce zůstávaly, aby se k nim a zvláště k tomu, kteréž v zahradě zakopáno býti má a z kteréhož voda do zahrady naši pouštěti se bude, od zahradníkův našich, jakž toho napřed doloženo, k opouštění vody volně přicházeti a dohlídati mohlo. Též také mají již dotčené obě dvě koryta ano i žlaby aneb truby, po nichž a skrze něž táz voda z týchž koryt se povede, do země tak klásti a nahoře nad zemí opatřiti, aby jak nám v zahradě a zvěři v příkopě, tak i v cestě to beze škody bylo a lidé přes ně volně a bezpečně jezditi a choditi mohli, též zvěři naši v příkopoch aby na překážku nebyly.

Mimo to a nad to vejše, poněvadž na vedení takové vody do téhož rybníka vsi Liboce každého roku obzvláštní náklad činiti a k tomu dohlídati dátí ode mušíme, aby ta strouha aneb stoka zanešena nebyla, nýbrž do téhož rybníka svůj volně tok bez překážky jmíti mohla, bude on Jan Gehl, dědicové a budoucí jeho, za tuto milost od nás jím učiněnou povinni každého týdenně dvakrát i třikrát sám osobně neb skrze čeládku svou k strouze aneb stoke až k samému rybníku u Liboce, odkudž se taková voda pojímá, darmo a beze všeho ouplatku dohlídati a kolikrát-by koli tůž strouhu aneb stoku a zvláště zimního času od ledu a stríše zanešenou být uznal a že by voda volného toku nejměla a jmíti nemohla, jakož pak bez toho aby se časem zanéstí neměla, nikoliv být nemůže, tůž stoku každého času vyklizovali ano i také, bude-li v čemkoli jiném na též strouze, žlabích aneb na postranním při březích sroubení jaká toho potřeba ukazovati, to vše vždycky na jich vlastní groš a náklad opatrovati, abychom my, dědicové naši a budoucí, králové Češti, nad tím každého času dobrě spokojeni být ráčili. — Datum na hradě našem Pražském v středu po slavné památce seslání Ducha sv. I. šestnáctistého druhého.

Zaříkání zloděje.

P. Jan Hájek.

K večerou při slunce západu, jak slunce jde, třikrát se to obejde a pokaždé se to vyříká. Ráno do slunce východu se tam jdi podívat; jestli bude stát, tak ho musíš propustiti, to ale ten, který obchází.

Ve jménu Boha † Otce, Boha † Syna, Boha † Ducha svatého, vše jednoho Hospodina požehnaného amen.

Sedělo 33 andělů na trůnu nebeském, když Maria Panna se synem svým Kristem Ježíšem a sv. Josefem z Betléma do Egypta odcházela. Přišli na ně tři zbůjníci, kteří je chtěli zamordovati. Syn Boží Kristus Ježíš se zasmál; i řekla Panna Maria: »Mé milé dítě, co Jsi se tak zasmálo«. Řekl Syn Boží: »Má milá matičko, přišli jsou tři zbůjníci, kteří nás chtějí zamordovati, ale já poroučím sv. Petru.« Svatý Petr řekl: »Já je chci vázati provazy a řetězy a vazbou železnou, tou kterou Syn Boží Ježíš Kristus má vázán být.« A já N. N. zaklínám a zavazuji Vás, zloději a zbůjníci, skrze tu hvězdu, kterou sv. tři králové nad Betlemem viděli, abyste nemohli odejítí, a spojuji také hvězdy na nebeské obloze.

Po druhé zaklínám tebe a zavazuji vás skrze hvězdu v Jordáně, ve kterémž sv. Jan Křtitel našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista křtil, abyste nemohli odejítí, až spočítáte všecko stromoví a všeliké listí na stromech a kamení celého světa. Zaklínám a zavazuji skrze slovo tetragrammaton, které při soudném dni vyřknuté bude na všecky neposlušné zbůjníky, to slovo by padlo a leželo na vás tak dlouho, až spočítáte všecky mořské krůpěje a písek břehu mořského. Těmi vsemi slovy, ať jest zavření a také zaklení, které z úst mých vyřknuté, abyste hleděli jako pařezové a hleděli jako kozlové, s vytaženýma rukama, skřiveným bokem, tvář vaše ať jest jako osel; všecka země a nebe ať jest na vás složená a leží na vás tak dlouho, dokud já sem životně nepřijdu a vás svýma očima nespatriám a vám své vlastní propuštění nedám. K tomu mi dopomáhej Bůh Otec, Bůh Syn, Bůh Duch sv. amen.

Propuštění zloděje.

Ráno do slunce východu, stojí-li tam: »Já N. N. (nad ním tři křížky udělati) já tebe propouštím ve jménu Boha Otce, ve jménu Boha Syna, ve jménu Boha Ducha sv.«. Strčit ho od sebe třikrát pravým kolenem pod jeho pravé koleno.

(Jenišovice.)

Ze selských pamětí.

Frant. Jilek.

Tato kniha pro zapsání pro Antonína Paška z městyse Štěkně.
Založená roku 1768 1. augustu.

R. 1770 na sv. Josefa napadal velký sníh a ležel 4 neděle, tak že od něho obilí zkázu vzalo a všechno vyhynulo; tak ten rok velmi maličká úroda byla, z čehož následovala velká drahota.

R. 1771 vždy výš a výše přískakovalo na obilí až do 7 zl., žito i místem ještě dražejí; pšenice za 9 zl., ječmen za 5 zl., oves za 1 zl. 30 kr., hrách 8 zl. strych v Rakousku.

Téhož času přišla taksa 1771 dne 18. března z krajského úřadu a patřičné poučení: totiž míra žita za 2 zl. 40 kr., pšenice 3 zl., hrachu 2 zl. 40 kr., ječmene 2 zl. 10 kr., vovsa 50 kr.

Téhož roku 1771 taksa dlouho netrvala, sotva měsíc. Kde bylo jaké obilí, kvalitem ho brali a foroty všecky zpečetili; potom následovala taková drahota a nouze, že museli jít pro obilí do Uher. Dne 7. července v městě Strakonicích neb v našem kraji Pracheňském: 1 strych pšenice 12 zl., žita 11 zl., ječmene 10 zl., hrachu 16 zl., ovsa 4 zl., prosa 17 zl.

Dne 1. ledna 1772 byly svátky kasírovány.

R. 1772 až posavade malá úroda byla, tak že ještě dráž obilí bylo: žito za 11 zl. 30 kr., pšenice za 13 zl., ječmen za 9 zl., hrách 10 zl., oves 3 zl. za strych. Ten čas byl věrtel otrub za 30 kr., měrice bílé mouky pšeničné za 48 kr., žejdlík za 4 k. V těch letech lidé lebedu a všelijakoujinou trávu jedli, z čehož následovaly velké nemoce a malý mor.

R. 1773 až posavade ty zlé časy trvaly až do nového a ten rok byla úroda větší nežli v předešlých letech. Tak lidé nemohouce se dočkatи a obilí nezralé a místem ještě velmi silně žali a doma v pecích sušili, tak se obživovali.

R. 1774 Pán Bůh všemohoucí zase se smiloval a hojnou úrodu jest ráčil dáti, tak že z takového velikého draha obilí jest spadlo, až na 2 zl. jeden strych žita, pšenice 4 zl., hrachu 2 zl., ječmene 1 zl. 30 kr., ovsa 45 kr.

R. 1773 bylo také mnoho myšek v polích, tak že na kořen obilí, když jsme měli žít, na některých polích užraly, jen metlice zůstaly, tak do děr si nanesly mnoho klasů, zrní, hrachu, že to bylo ku podivu člověku. Když se na zimu zaselo, tak místem byla od nich v polích samá díra a obilí sežrané, že na mnoha místech ani zrníčka nezůstalo. To jest pravda.

R. 1773 1. října byli Jezoviti zkárováni; museli přijmout jiný habit, jak si které oblíbil, (nečitelně) kolik řádů všechny jejich klenoty mušeli nechat, nesměl žádný si z kláštera nic vzít, též i panství jim vzali.

R. 1774 myši se jak v poli tak v stavení ztratily, že žádné nebylo vidět.

R. 1775 bylo pozdvižení mezi sedláky, skrze robotu, že byli tuze přetahováni. Dne 10. března za 4 branami v Praze na čakaně čtyřy oběsili. 1. sedláka z Št. panství; 2. šafáře, 3. synka 22letého, 4. pacholka, a mnoho jiných schytali a dali do arestu a tak samý nepokojo byl. Tak jim slevili dne 20. Juli v týdnu 3 dny roboty prozatím, než komissí přijde.

R. 1775 dne 1. srpna přišlo od Mil. Cís. sedlákům ulevení půl robot, když robotovali celý den i s potahem i taky pěšky, mají robotovati jen tři dni.

R. 1777 20. listopadu byla okolo 7. hodiny ráno veliká bouřka, blýskání a hromobití, hřímání ku podivu.

R. 1778 dne 15. července vpadi Prajs do České země k Náchodu a vojna začala s tím Brandeburkem. Braní na vojnu bylo veliké ku podivu a soužení lidu. Dlouho to netrvalo, totiž r. 1779 bylo po vojně. Bud' z toho Pánu Bohu chvála. Každý člověk, který byl zdravý, měl strach, nebyl vyjmutý žádný, bohatý jako chudý, jen koho mohli dostati, ten musel jít.

R. 1781 dne 20. března v Pánu zesnul pan hrabě Lozy: ve Vídni tělo jeho odpočívá.

R. 1784 dne 27. února přišla veliká voda, že mnoho škody nadělala po všech zemích. Domy, mosty pobrala pod Štěkní, veskrz přetékaly rybníky a nebylo nikde hráze viděti; to bylo ku podivu, že není žádného pamětníka, aby takovou vodu byl viděl. Most přeborovský vzala, jenom dva kůly zůstaly z něho, kestřanský vzala též pryč.

R. 1784 dne 17. června odpol. o 5. hodině stlouklo obilí na polích při 18ti vesnicích. V Štěkní nejvíce, že nebylo klasů viděti Dej Pán Bůh, aby to bylo poslední krupobití.

R. 1785 byla velká zima, sněhy ležely do 16. Aprile, anto P. B. dal velkou úrodu na obilí, ovoce, sena, otavy, boží požehnání.

Od 1. listopadu 1785 bylo vyzdvíženo z Čech 61 klášterů . . .

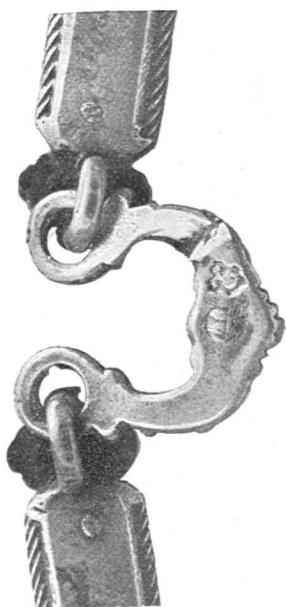
Řetěz ze XVI. věku.

Prof. Jan Koula.

V měsíci listopadu 1904 upozorněna byla správa Musea král. Českého na několik »pokladů«, nalezených v severních Čechách. Ale jen v jediném případě podařilo se objev zjistit a (ochotnou pomocí p. říd. učitele Hladíka ve Vesci) i zakoupiti; byl to nález mincí a řetězu blíže Smrčí pod Kozákovem v okresu Železnobrodském. Mince zařadil a v Památkách archeolog. XXI. 397—404 popsal prof. Smolík, řetěz pak, nalezený spolu s mincemi v jediné nádobě, rozmnožil platně kollekci starých českých památek stříbrnických v museu.

Obr. 3. Řetěz ze XVI. věku, nalezený u Smrčí.
(Zobrazení celkové s hora.)

Obr. 4. Řetěz ze XVI. věku, nalezený u Smrčí.
Spodek závěsky se znamením zlautickým.

Obr. 5. Řetěz ze XVI. věku, nalezený u Smrčí.
Závěska a 2 články shora ve skut. velikosti.

Jest to řetěz opaskový, 78 cm dlouhý, 244 gr těžký, a skládá se z 6 pevných dílců, 13 mm širokých a 5 cm dlouhých, spojených řetízkem z kroužků uměle spletených. Řetízek jest stříbrný o kotonoučích dvakrát prohnutých a potrojně zapletených. Pevné články jsou také ze stříbra, ale lícní ploška je pozlacena, na ní pak přimontována jest ozdoba ze stříbrných plíšků, tři čtyřlisté růžice, uprostřed oddělené vždy půlkou liliových kalichů; okraj vroubi drobný perlovec. Řetěz zapíná se na háček a má uprostřed prohnutý článek, na nějž, jak bylo zvykem, všecky se rozličné drobnosti, svazky klíčů, tobolka a pod. Na zakrytí sponky a při obou úškách prohnutého článku připaženo je po lité hlavičce andělské, též pozlacné a velmi něžně ciselované.

Celkový tvar řetězu shoduje se úplně s opasky, jež v druhé polovině XVI. a první XVII. století u nás i v Německu paními byly nošeny, šlechticemi i měšťankami. Řetěz náš, prostší a bez valné výzdoby (bývaly opasky zdobené bohatou prací tepanou, emalem i drahokamy) náležel sotva paní vznešené.

Na přívěsném článku na rubu nalezneme dvě značky mistrovny. Levá má ve štítku otevřenou bránu mezi dvěma zahrocenými věžemi. (Praha?) Druhá, nezřetelná, jeví půl postavy s rukama opatřenými v bok, po obou stranách hlavy nalézá se kulička.

Řetěz položen jest ve sbírkách musejních, vedle jiného, kterému se úplně podobá, a ten koupen byl v r. 1895 z Kolínska z měšťanského majetku; řetěz ze Smrčí vyniká však nad něj úpravnějším rozdělením, jemnější prací i montáží.

Na místo nálezu dostał se nejspíše za vojenského ležení někdy ve válce třicetileté a možná že z válečné kořisti. Lze dobře jejmíti za práci českou.

Příspěvky místopisné.

(Z register soudu komorního sděluje dr. Jos. Teige.

Příspěvky k dějinám okolí města Čáslavě z let 1523—1544.

1523. Jindřich Šťastný z Waldštejna na Rychmburce pohání stateč. Diviše Žehušického z Nestajova a na Žeušicích, Voldřicha Myšku ze Žlunic na Sluhách, Václava z Nestajova na Hrádku, Jana Talacko z Ještětic a Burjána z Jesenice proti Václavovi z Třebska (1 F β str. C 19). — 1523. Johanka z Radonic obsílá stat. Diviše Žehušického z Nestajeva a na Ž a Kunše Bohdaneckého z Hodkova na Žlebích proti Jetřichovi z Lukavce k svědomí (C 21). — 1523. Petr Věžek ze Slivna obsílá Alžbětu z Barchova na Žehušicích, aby postavila před úřadem naším Pekárka z Vyklek, člověka svého, proti Prokopovi Šlafarovi z Dolan (C 24). — 1523. Diviš z Nestajova a na Žehušicích pohání Baltazara Peřinu ze Slupna a Václava Popela z Vesce proti Zikmundovi Hostačovskému z Petrovic (D 4).

1524. Jakub apotekář v někdy doktorově Vítově domu v Praze pohání Jiříka Žehušického z Nestajova a na Krchlebích (D 15). — 1524. Jiřík Žehušický z Nestajova na Krchlebích pohání Annu ze Srbec a Václava Hoštického z Hostic

v Tupadlech proti Jakubovi apatekáři (D 24). — 1524. Zdeněk a Mikuláš bratři vlastní a nedělní Trčkové z Lípy pohánějí Zdeňka Chuchelského z Nestajova proti Václavovi Vonšovskému z Vonšova (E 8). — 1524. Johanka z Radonic a na Krchlebích pohání Jana Chotouchovského z Nebovid a stat. Jana Bajchorského z Raškovic a na Tlustovousích proti sestrám z Vesce (E 8). — 1524. Jakub Sák, měšťan pražský, poh. Václava Loreckého z Elkouše, a na Horách Kutnách, viniti ho chce z 800 zl. uh. a z 70 kop gr. č., kterých jest nedodal Dorotě z Elkouše, sestře své vlastní a manželce někdy téhož Jakuba svrchujmenovaného, jako jedné z dcer nebožtíka Jiříka Loreckého z E., otce jejího (Kvatern 3 F str. B 19).

1525. Joh. z Radonic poh. Jana Jindřicha Firšice z Nabdína na Hradištku proti sestrám z Vesce. (E 28). — 1525. Václav Lorecký z Elkouše pohání Mikuláše Nikláška ze Žitěnic a na Chotouchově, Jana Nikláška ze Ž. a Annu z Chřenovic a na Chotouchově proti Jakubovi Sakovi, měšťanu práz., k svědomí (E 30). — 1525. Johanka z Radonic a na Krchlebích, pohání Jindřicha Firšice z N. proti Václavovi a Bohuslavovi bratřím Žehušickým z Nestajova (F 3). — 1525. Mikuláš ml. z Dobřenic odsílá Annu Slavíkovcovu z Svojkova, viniti ji chce z 50 kop gr. č., kteréž jest někdy Žofku z Onšova, dcera její, témuž Mikulášovi kšafem poručila a odkázala (2 F B 8). — 1525. Johanka z Radonic a na Krchlebích pohání Václava a Bernarta, bratří vlastních Žehušických z N., jakožto nápadníků a držitelů statku někdy Jiříka Žehušického z N., bratra jich, pro dluh ze 140 kop gr. č. (str. D 19) — 1525. Jan Holček na Horách Kutnách a Barbora manželka jeho pohánějí Václava z Vrbice z 20 kop gr. č. za statek polovici Bijanec podle smlouvy trhové jim nedoplatených (E 15).

1527. Václav Hošticky z Hoštic a v Tupadlích pohání Jana Studeneckého z Pašiněvsi, aby postavil před úřadem našim lidí ty, kterýchž v držení on Jan Studenecký jest, zejména tyto: Pavla rychtáře, Martina Duškova syna, Vacka, Vaňka zahradníka z Tupadel, Lukšę, Jíru Zádního, Jana, Vondrova syna, z Drobavic proti témuž Janovi Studeneckému k svědomí. (H 16). — 1527. Prokop Šlafar z Dolan poh. stat. Diviše Žehušického z Nestajova na Žehušicích, Alžbětu z Barchova na Žehušicích a Zdeňka Loučenského z Kopydlna proti Petrovi Věžkovi z Slivna (H 17). — 1527. Jiřík Bunáš, měšťan města Chrudimě, odsílá Jana Čejku z Olbramovic, úředníka na Lichtenburce, a stat. Mikuláše Trčku z Lípy, aby rozkázal obci městečka Ronova, aby položili výpis vyznání na trápení, kteréž jest učinil na právě jich Martiněk Lysý a tu konec svůj vzal, proti Hrochovi z Mezilesic a na Týnci k svědomí (ib. E 3).

1528. Stat. Kuneš Bohdanecký z Hodkova a na Žlebích odsílá stat. Václava Vokrouhlického z Kněnic a na Tuchoticích. Jana Studeneckého z Pašiněvsi na Krchlebích, Jana z Nebovid a na Tupadlích a Johanku z Radonic a na Krchlebích proti Václavovi Hoštickému z Hoštic k svědomí (E 10). — 1528. Týž odsílá Václava Hoštického z Hoštic, kdež jest týž Václav H. obeslal před krále JMti Kunše B., aby položil nějaký list na ten rozum psaný, s volí-li jeho a rozkázáním nařízený jest k šturmů zvoněno; pak aby postavil toho posla Špačka z Č., kteréhož jest posílá s takovým psaním k témuž Kunšovi, že ho potřebuje proti němu (E 10). — 1528. Václav Hošticky z H. poh. Kunše B. z H. a na Žlebích, aby postavil lidí své zejména tyto: Jana rychtáře, Jana jinak Ježka Kautského, Matějka Hanykére z Potěch, a Jíru kováře, kterýž jest na gruntích jeho tu v Potěhách, a z Přibyslavic též zejména tyto: Machka rychtáře, Tobiáše Záděru a Jana Moravce, Jíru, Jana písáře, a Joachyma, služebníky své, a Jirku starého, kterýž jest býval v Bračicích a nyní jest u kněze v Potěhách, že jich potřebuje proti Jirovi Kubovému, Štichovi Kautskému, Martinovi Lipému, Vaňkovi Hadkovi a Švinkovi Kautskému, lidem jeho, k svědomí. (E 11). — 1528. Týž odsílá Jana Studeneckého z Pašiněvsi, aby postavil Markétu Votrubcovou ze vsi Tupadel, kterážto jest na gruntech pod správou téhož Jana St. (E 13). — 1528. Kuneš Bohdanecký z H. a na Žlebích odsílá pannu Žofku z Tulejova a na Tupadlích, aby položila ten list, kterýž jest pan Jan Špetle učinil nebožtíkovi Václavovi z Tulejova, otci svému, prodal s svou dobrou a svobodnou vůlí lán dědiny žitenický s dvořištěm tu v Žitěnicích, a dále jakž týž list v sobě vše šíře obsahuje a zavírá, kteréhožto listu datum jest letho božího 1507, v ponděli po sv. Vítě na Žlebích, že téhož listu potře-

buje proti Václavovi Hoštickému z H. (E 17). — Týž pohání i paní Anežku z Tismic a na Bohdanči, aby položila smlouvu pečetěnou, kterouž s týmž panem Kunšem má o trh Bohdanče (E 17.) — 1528. Václav Hoštický z H. a v Tupadlích pohání Jana Kašpárka z Nebovid, aby postavil v soudu komorním Vondráčka, ovčáka svého, že jest jemu Václav z H. ovce zastával, na pastvu jim jítí nedada (FF 1528-29 str. C 11). — 1528 Václav a Bernart bratři Žehušičtí z N. poch. Alžbětu z Barchova, někdy Diviše Žehušického z Nestajova manželku, viniti ji chtí z toho, kdež po smrti téhož někdy Diviše Ž., strýce jich vlastního, ukázala jest témuž Václavovi Ž. jakožto bratru staršímu 150 kop gr. č. a k tomu se přiznala, že je jím bratřím nadepsaným dává a potom těch 150 gr. č. zase jest vyzdvihla a vzala proti svému předešlému přiznání a dání, kterýchžto 150 kop gr. č. ona Alžběta jim bratřím nadepsaným vydati a navrátit zanedbává až podnes (ib. str. C 16). — 1528. Kuneš Bohdanecký z H. obsílá paní Anežku z Tismic a na Bohdanči, aby položila smlouvu zpečetěnou, kterouž s tím panem Kunešem má o trh Bohdanče a podle té smlouvy ceduli řezanou, kteráž se na touž smlouvu vztahuje, že té potřebuje proti též Anežce z Tismic. (F 2 E 17).

1529. Kuneš Bohdanecký z Hodkova na Žl. pohání Kateřinu, manželku Václava Hoštického z H. (F 12). — 1529. Jetřich Lukavecký z Lukavce na Souticích obsílá Jana Studeneckého z Pašiněvsi a na Krchlebich, aby položil registra, v kterýchž se gruntové zapisují, kteréž jsou zůstaly při témž Janovi St. po někdy Johancé Krchlebské z Radonic, že jich potřebuje proti Pavlovi Skalskému z Jenšteina. (F 16.) — 1529. Václav Hoštický z Hoštic a v Tupadlích obsílá Kunše z Hodkova a na Žlebích, aby k tomu přidržel rychtáře i konšely i všecku obec vsi Potěh, aby položili ten list, kterýž jest těm lidem Jan Špetle udělal na vobec, tu kteráž leží proti Tupadlům od děravé skály až k dubimu, kterouž obec tříž lidé potěvští kupili jsou od téhož pana Jana Špetle za 5 kop gr. č. (F 16). — 1529. Týž obsílá Jana Kašpárka z Nebovid a v Tupadlech, aby postavil Jíru pohoniče z Tupadel, čeledinu svého (F 16). — 1529. Týž oba Kunše z Hodkova, aby postavil Jíru Zeleného, člověka svého z Bračic. (F 17). — 1529. Jan Studenecký z Pašiněvsi a na Krchlebich obsílá stat. Václava a Bernarda bratry Žehušické z Nestajova a na Žehušicích, aby postavili Pavla rychtáře, Vacka jinak Václava, Marka Šmecha a Martina Duškova syna, lidi své z Tupadel, proti Václavovi Hoštickému z H. k svědomí. (G 1). — 1529. Urozenému vladyce Václavovi Hoštickému z Hoštic v Tupadlech, příteli milému. Službu svou vzkazují, urozený vladyko, příteli milý. Oznamuji ti, že jest na mne vznesl urozený a statečný rytíř Kuneš Bohdanecký z Hodkova na Žlebích skrze supplikaci svou, by ty lidem a poddaným jeho ze vsi jménem Potěhy na gruntích a obci jeho, k též vsi příslušející, voves 15 strychů a některý více nepofádně zajař, přesedší na též grunty téhož Kunše, s napjatou kuší, směřujíce z ní k ovčáku, týchž lidí a poddaných jeho, a potom že jsi týž dobytek zajař na grunty ty, kteréž praviš, že jsou tvé, ten dobytek že jsi hnál, a odtud až do příbytku svého. A potom že jsi týž dobytek na rukojmě na postavení pod 100 kop gr. č. propadení dal . . . Dán na hradě pražském ve středu po sv. Vavřinci. Vojtěch z Pernsteina (tamtéž druhého oddělení A 1).

1530. Václav Žehušický z Nestajova a na Žehušicích obsílá Alše Podvinického z Lerojid, Vaňka Medka z Semechova, Václava Loreckého z Elkuse, Yáclava Králického z Kasovic, Jana Sáka z Bohuňovic proti Petrovi Sudovi z Renec a na Zdechovicích (H 7). — 1530. Dorota ze Zahrádky obsílá Václava Žehušického z Nestajova a na Žl., aby postavil v soudu hejtmanském Václava Podholu, krčmáře a poddaného svého ze Žehušic, že on jí kradené věci (4 sukně, dvoje blány atd.) k sobě přijal (Kvatern 5 F str. B 3). — 1530. Jan Studenecký z Pašiněvsi a v Krchlebich pohání Alše Předborského z Předboře a na Předboři, Bernarda Sobka z Kornic a na Lipce, Jana Chotouchovského z Nebovid a na Tupadlích, Arnošta z Ostroměče, Vítka Koudele ze Žitenic proti Prokopovi Lukaveckému z Lukavce a na Hůrce (E 20). — 1530. Jan Studenecký z Pašiněvsi a na Krchlebich pohání Prokopa Lukaveckého z Lukavce a na Hůrce, viniti jeho chce z slov důtklivých a to takových, že jest on Prokop řekl o něm L. že jest chlap (ib. F 5).

1532. Petr z Lukavce obsilá Jana Studeneckého z Pašiněvsi, aby postavil Jana Holýho, Šafáře v Krclebích, Mášu rychtáře, Primusa, Jana Řihu krčmáře, Barše z Hraběšína, Vaňka Šimonova, rychtáře, Beranova syna Vaňka, Vaňka hejněho starého rychtáře ze Šebestěnic, Matěje Kolova, též Máchu z Březí proti sobě k svědomí (ib. str. 14). — 1532. Petr Lukavecký z Lukavce obsilá Jana Studeneckého z Pašiněvsi a na Krclebích, viniti ho chce z toho, že jest mu se zbrojné mimo všecek pořad práva uvázal ve dům Žitenický, louky a dědiny k tomu dvoru příslušející, k tomu žádného práva nemaje, kdež jest týž dům na téhož Petra L. jakožto nejbližšího přítele po někdy Johance z Radonic připadl (str. D 8).

1536. Petr a Prokop bratři Lukavečtí z Lukavce a na Tupadlách pohánějí Jana Chotouchovského z Nebovid, viniti ho chtí tu kdež jest jim bratřím prodal tvrz svou Tupadla s dvorem poplužním, s poplužím, podacím kostelním v Chočovách a v Třeboniň dům kmetci s platem, na kterémž sedí Kuba Holub, s dědinami atd., jak to sám kupil, a jakž pak smlouva to šíře obsahuje, po kteréžto smlouvě a prodeji postoupivše on Jan nahore psaného statku týž bratřím jest od téhož statku odprodal jinému dědinu Žiženiku, toho mimo trh a smlouvou učiniti nemaje (Kvatern 6 F b, str. M 2).

1538. Václav Nyklásek ze Žitenic a na Chotouchově i na místě Jindřicha, Mikuláše a Petra odtud, bratří svých ml. let nemaj., pohnal Mikuláše z Práchňan na Horách Kutnách, aby položil před úřadem list někdy svědčí Anně z Chrenovic (FF. První Kupidový str. R 5).

1540. Jiřík Holoubek, řezník na Horách Kutnách obsilá Václava Nykláska ze Žitenic na Chotouchově z toho, že týž Václav na Horách Kutnách v domě Stolárovském jej zsekal a zranil (10 F 1539—45, str. C 6).

1544. Kuneš Bohdanecký z H. na Žlebich na místě Jana jinak Hanuše, člověku svého ze vsi Zehub, obsilá Václava Tuněchodského z Poběžovic a na Hostačově. Tu kdež jest týž Jan jinak Hanuš z města Č. domů šel a on Václav T. postihši jeho na silnici svobodné, koněm porazil a jej zranil a zamordovali chtěl (12 F str. R 12).

Drobné zprávy k místopisu církevnímu.

Z archivu pražského a j. vypisuje Dr. J. V. Šimák.

1444. — Petr, měšťan malostranský, a kněží Mikuláš z Beřkovic a Mikuláš Šart z Nymburka, poručníci statku neb. Martina Hesa, kouplii vinici nad Košíři za 1 k. gr. (Kn. č. 2102, fol. 444)

1455. — 4. ledna. Kněz Jan z Krumlova, řečený Parvus, kaplan v Litoměřicích prodal dům svůj v St. M. P., jenž připadl naň po matce, Svatovi tesaři, vedle Pavla z Růdnice a Jana ševce za 5 kop. (2105—32.)

1455. — Kněz Jan řeč. Malý s matkou Bětkou prodali dům ř. Abrahamovský v. Jana Kukola a pustého d. Jana ševce Matěji rukavičníku. (2103 až 61.)

1465. 21. února. — Kn. Martin z Hostivic uveden jest od práva v dům v St. M. Praž. ve farnosti sv. Haštala, jejž neb Anna Plzeňská jemu v dluhu zapsala a potom odkázala. (2105—220.)

1457. 9. ledna. — My purgmistr a rada města Úští nad Labem vyznáváme tiemto listem obecně etc. že vstúpivše před nás v naši radu poctivá paní Markreta Sixtová s svým synem Vítkem a s Nětú dcerou svou a tu jsú plnú moc dali poctivému knězi Václavovi, synu jejemu a faráři našemu, aby s jich masným krámem, kterýžto v Starém městě Pražském leží, plnú moc měl prodati a vedle dobré vuole jeho s tiem učiniti i nechatí.

A tomu na svědomí pečet města našeho k tomuto listu dali jsme přitisnúti. Jenž dán anno domini MCCCCLVI dominica proxima post Epiphaniam. — Kn. Václav prodal ten krám Sixtovský v řádu českém Janu Vlachému, řezníku, 1458 die Dorothe. (2105—82.)

1458. 24. ledna. — Prokop kněz z Plzně prodává vinici svou u Třešovic Šimonovi Rohanovi z Hradčan za 10 k. (2103—81.)

1462. 5. srpna. — Petr kněz z Počátek odkazuje po své smrti plat svůj 4 k. 15 gr. ročních na domech pražských a vinici na Petříně (kteréž byl kdysi koupil od Vaňky Vaníčkovy) své kuchařce a hospodyně Anně z Pelhřimova. (2105—172.)

1473. 27. dubna. — Jan Kuroptva kramář koupil dům u červené růže v St. M. P. v ulici jdoucí na starý trh uhelny (= koží nám.) za 26 k. č. od kněze Jiřího z Vys. Mýta. (2105—333.)

1474. 19. dubna. — Jakub kněz z Hradce Králové kupuje bratru svému Janu orlojníkovi a Kateřině choti jeho z lásky dům »u prstenů« proti hřbitovu sv. Jilji od Pavla kroječe suken za 80 k. gr. č. (2105—352.)

1475. 29. srpna. — Dorota sestra kn. Petra, plebána v Sedlčanech, prodává dům v St. M. P. (2105—359.)

1482. 20. dubna. — Kn. Matěj, plebán v Benátkách, prodal dům v N. M. nárožní vedle Staňka klobouč. Václavu perníkáři. (2088. G. 24.)

1521. 5. března. — Páni pražští smlouvají kn. Václava faráře žateckého, s poručníky Kateřiny z domu Vlašimského, nebožky. Za škodu, kterou kněz měl pro přátelství s Janem, neb. synem jejím, dají mu poručníci 14 k. gr. č. (99—96.)

1528. 11. dubna. — Kn. Jan z Puchova, farář budějovický pohání k soudu komornímu Hynku Zylvara z Pilínskova z náruku cti, a to takového, že o něm mluvil před lidmi, že by lotr a zrádce byl.

(Registra komorn. soudu. B. 15, F. 4, v archivě musea král. Česk.)

1528. 31. srpna. — Týž kněz obsilá Bohuslava viniti ho chtěje, že drží nepořádně klášterní dvůr Zalešany a ves Miškovice: aby položil své průkazy. (Reg. k. soudu. C. 4.)

1528. 1. září. Kn. Oldřich, opat kláštera Matky Boží z Skalice viní Bohuslava Horňateckého z Dobročovic před soudem komor., že slibil postoupiť mu rybníka někdy klášterního, vyplatili mu 100 k. gr. č. — a když opat s těžkostí těch 100 k. si vydlužil a k němu posílal, že toho neučinil.

(Reg. kom. soudu. F. 4. C. 4.)

Různé zprávy.

Neznámé tvrziště. Ve Skalsku u Jílového jest tvrziště, na němž zřetelně lze rozeznati bývalé věžiště i obdélníkové stavení. Na straně severní bylo obléváno rybníkem, jenž podobně jako příkop na straně jižní posud je zachován. Místo říká se »Na zámku«. Ve starých zápisech v deskách zemských mluví se často o Skalsku, ale vždy jen o vsi, nikdy tvrzi. Také v seznamu tvrzí na Jílovsku, kterýž mi laskavě sestavil přední odborník p. šk. rada A. Sedláček, nejméně tvrz Skalskou. Ani nemohu dohadovat se jiného jména tvrze. *C. Mht.*

Jakub ze Stříbra, illuminator XVI. století (?). V městském museu německobrodském jest uložen vedle častokráte již popsaného a zejména Drem Chytilem oceněného kancionálu Pavla Mělnického kancionál mladší, ve formátě o málo menší, jehož illuminator jest, jak se zdá, Jakub ze Stříbra. Kniha má nyní 204 listy, několik jich jest vytrženo; jest psána na pergamenu, jazykem latinským. Desky ($0\cdot57 \times 0\cdot36$ m) jsou dřevěné, potažené koží, jež ozdobena vtlačenými otisky lilií v páscích a orlů, a okované mosaz-

nými rohy, v nichž vysekány lile nebo orlové; ve středu upevněn vysekaný list akantový ve čtyřech kruzích. Listy jsou linovány červené, noty psány černě, jednotlivé iniciálky jsou červené a modré nebo černé se žlutým pozadím. Bohatší iniciálky s krajovou výzdobou rostlinného ornamentu vyskytují se na stránkách: 1^a (initiálu G, obraz Zvěstování P. Marie); 26^b M; 64^a U; 68^a U; 76^a S; 80^b H; 91^b S (silně porušeno); 94^b L; 106^a A; 118^a S; 169^a A; 180^b D; 188^a A; 199^b E. Na několika místech namalována ukončující páska z ornamentu, vyvinutého ze středu na obě strany, někde z lidské masky: 19^b, 118^a, 169^a, 180^b, 199^b. Ráz maleb i iniciálek zřejmě se liší chudobou inverce malířovy, barvami i kresbou od známých současných prací českých, takže není možno kacionál označiti jako významné dílo drobnomalby z 2. pol. XVI. století. Vročení a zároveň signatura a s ní shodné jméno autorovo (?) vyskytuje se dvakrát: na str. 203^b IM a rok 1567; na zadním předešti přilepen obrázek Ukřižovaného malovaný na papíře a v něm běžným písmem napsáno (na životě Kristově):

*Jacobus van der
miß mit Sein
hand das hat
gemacht Anno
dmi 1554.*

Zd. Wirth.

Na záchrana památek. Vzhledem k tomu, že při pracích, státem buď nařízených anebo podporovaných, jsou ničeny budovy ceny historické nebo historicko-umělecké, aniž orgánům ustanoveným k ochraně jich, bylo lze věřejný zájem dle povinnosti hájiti, nařídilo c. k. ministerstvo financí výnosem ze dne 16. října 1905, č. 54056 k žádosti ministerstva kultu a vyučování, odvolávajíc se na výnos ze dne 17. prosince 1896, č. 63.760 (jenž jest analogický s výnosem ministerstva vnitra z 25. února 1897, č. 541, dále s výnosy ministerstva obchodu z 12. května 1896, č. 75.324 ex. 1895, ministerstva spravedlnosti z 25. června 1896, č. 10.835 a ministerstva orby z 14. ledna 1896, č. 25.483, ex. 1895 a z 22. ledna 1896, č. 1674, kterými byl nařízen dozor nad památkami podřízeným úřadům příslušných odborů), zemskému finančnímu ředitelství, aby při všech státem podporovaných stavbách, komunikačních opatřeních anebo jakýchkoli podnicích, při kterých jest nebezpečí, že staré stavební nebo jiné umělecko-historické památky budou poškozeny, podalo pro ministerstvo vyučování a centrální komisi k zachování uměleckých a historických památek vždy v čas zevrubnou zprávu, aby komisi této byla dána možnost, své dobrozdání ještě před rozhodnutím podat. Současně přísluší ředitelství, aby zpravilo o tom konservatory. F. Z.

Na prvním mezinárodním uměleckém kongresu, konaném letošního roku v Benátkách referoval Carlo Fiorilli o základech mezinárodního zákoníku nebo mezinárodních smluv k zachování a ochraně archaelogických a uměleckých památek a přimlouval se zvláště za zákaz vývozu děl uměleckých ve všech státech. — U nás v Rakousku zakažoval dekret dvor. kanceláře z 28. prosince 1818 na základě nejvyšších rozhodnutí z 19. září a 23. října 1818 pro celý obvod monarchie vývoz obrazů, soch, antik, sbírek mincí a rytin, vzácných rukopisů, kodeků a prototypů, jakož vůbec takových uměleckých a literárních objektů, které ku slávě a ozdobě státu přispívají a jichž prodejem by mohla nastati pro monarchii značná ztráta. Tento zákaz byl modifikován minister, přípisem dvorní kanceláře z 3. dubna 1827 v tom směru, že každý, kdo díla umělecká chce vydáti do ciziny jest povinen učiniti o tom oznámení zemské vládě, aby správě státní bylo zachováno právo předkupní. Tím vlastně zákaz vývozu byl zrušen a uveden jeho v normativech centrální komise jako nařízení dosud platného, nezdá se být správno. F. Z.

Několik českých starožitností ze sbírky K. Buchtely.

Od *M. Buchtelové*.

Následující předměty, vyjímaje stříbrné pečetidlo, nacházely se původně ve sbírce zesnulého bankéře p. Em. Mikše.

Obr. č. 6. a 7. Čtverhranný zvonek románský z bronzu, s masivním nahoře provrtaným ouškem. Výška obnáší 7 cm. Několik podobných zvonků nalézá se v zemském museu a v museu města Prahy.*)

Obr. 6.

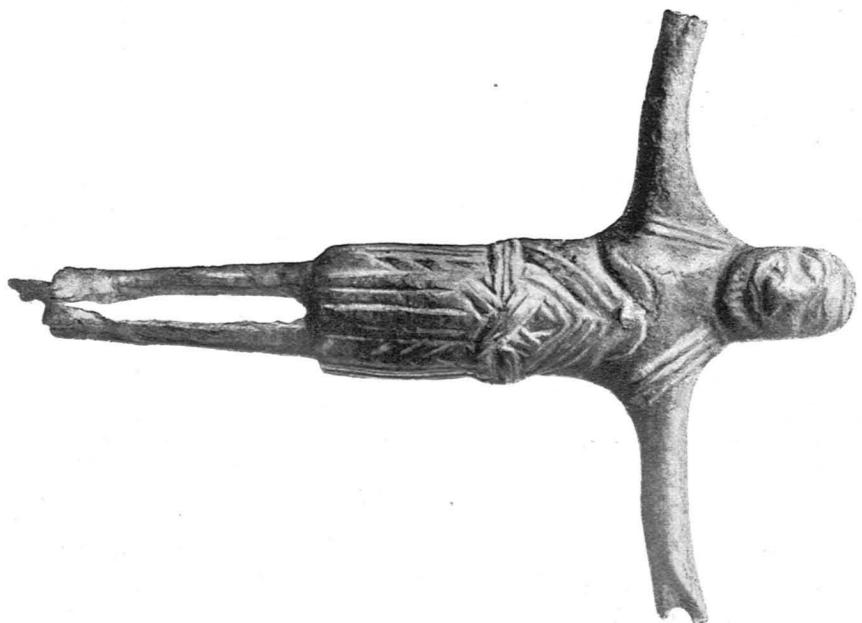
Obr. 7.

Obr. č. 8. Matička s Ježíškem, pocházející z pražského nálezu. Je to litá bronzová soška dosti hrubého provedení. Šat Mariin ozdoben jest ornamentem, pro ranní dobu románskou zvláště charakteristickým, totiž 6 očky (koncentrickými kroužky), jež asi

*) Památky arch. 1861, str. 85 sl., obr. 3.

Časopis Spšč. XIII. čís. 4.

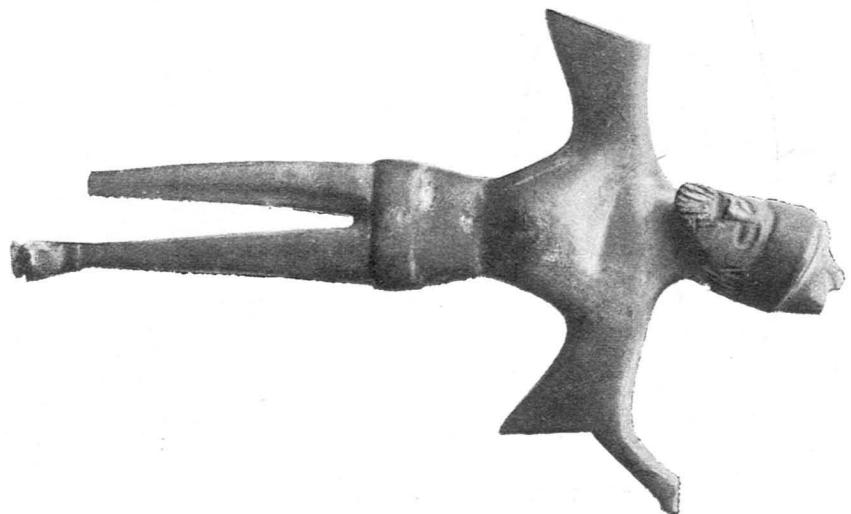
Obr. 9.

Obr. 8.

Obr. 10.

původně byly vyplněny smaltou. Též oči Madonniny a Kristovy jsou nahrazeny kroužky podobnými. Ouško připevněné na hlavě Matiččině je přelomeno a svědčí o tom, že sošky bylo používáno za závěšek. Zajímavé je, že i nohy Madonniny jsou naznačeny na lemu šatu. Soška tato pochází nejspíše z 9–10. století.

Obr. 9. Bronzová soška Ukřižovaného z doby románské, 11 cm vys., v rozpjetí 8 cm. Litá soška má tělo duté, nohy jsou rovně nataženy, tak že se zdá, že Kristus stojí na kříži; poloha to v románské době obvyklá. Ruce a výběžek pod nohami byly provrtány. Ornamentace, připomínající motivy nordické, je velmi zajímavá, zejména pás a spodní roucho jsou sice primitivně, avšak význačně znázorněny. Dlouhý vlas splývá přes ramena, prsa a žebra jsou vyznačena hlbokými rýhami. Zvláště hrubě dopadl vousatý obličej Kristův. Tělo nebylo sice okrášleno emailem, ale vykazuje stopy původního zlacení. Krucifix byl nalezen r. 1892 v Novém Kníně ještě s jinými bronзовými předměty.*)

Obr. 10. Bronzová soška vousatého muže se špičatou čepicí, 15 cm vys., ze 14.–15. stol. Krátký, k tělu přiléhající kabátec má široké rukávy, které sahají pouze k loktům. Pravá ruka z rukávu vyčnívající scházela již původně a na jejím místě nalézá se vyvrstaný otvor. Pravá noha je v kotníku uražena. Podobné figurky, jež byly dříve mylně považovány za pohanské bůžky, sloužily nejspíše za podstavce kahanů, neb pod. Naše soška pochází z Českých Budějovic.**)

Obr. 11. Stříbrné pečtidlo formy mandorlovité z r. 1592, 8 cm vys., 6 cm šir. Opis na okraji zní: SIGILLVM * PROVIN- CLÆ * BOHEMIE * ORD * MIN * CON *. Postavy provedeny jsou mistrně ve vysokém reliefu, štít sv. Václava nese po straně značku AA. (Antonio Abondio?) Pod prostředním světcem je umístěn český lev v heraldickém štítu.

*) Srov. Pam. arch. roč. 1854, str. 136 sl., obr. 9; roč. 1859, str. 363 sl., obr. 15; roč. 1861, str. 85 sl., obr. 3; roč. 1902, str. 161 sl., tab. XXV. a XXVI.

**) Viz Pam. arch. 1858, str. 27 sl., obr. 1.

Obr. 11.

Starožitná pojmenování na Volyňsku.

František Teplý.

Přítokem novot ze železniční trati mění se jindy klidný a konservativní život našeho zapadlého podboubinského kraje na Pošumaví za posledního pětiletí tak rychle, že výsledky lze současně stopovat. Mimo jiné neudržují se již tak houževnatě pojmenování živností a chalup jako před tím. Kolik majitelů za staletí vystřídalo se na statečku, kolik rodů v něm vymřelo a přece číslo udrželo starý, někdy až do XV. století sáhající název kp. »u Táborů« v Čepřovicích, »u Jehlíků«, »u Kašperů« v Kakovicích, »u Rezků« ve Všechnapech, »u Vševerských«, »u Máchů«, »u Provodů« v Marcovicích... Dnes s novým majitelem ujímá se zároveň jiné jméno sídla, jinak se tam »říká«. Přítomný výpis má staré názvy písemně uchovati, ne-li milé krajany povzbuditi, aby aspoň v tomto směru starý ráz útulným dědinám ponechávali. Ne všeckno nové je dějinám kraje také vhod a přiměřeno. (S. značí usedlost selskou, *Ch.* chalupnickou. Volyňskem zde rozumíme širší kraj, sídlo českého kmene Volyňanů.)

Bohumilice: *S.* Holub, Kohout, Jirka, Smítka, Šalek, *Ch.* Kuneš, Tomeš, Staněk, Kocanda, Krejčí, Bárta, Klikara, Králík, Pavlácký, Dráteník, Janda, Mrázek, Lokaj, Smolíček, »u Poslíčka«.

Bohonica (Bohunice)¹⁾: *S.* Kudrlík, Čapek, Novotný, Kašper, Lízal, Ždychynec, Zbonek, Kulka, Sklenář, *Ch.* Hájeckej, Štourači Jírovec, Tomšík, Mikšík, Jouzísek.

Bolíkovice: Kovář, Bříza, Martínek, Vaněček, Žaček, Bednář, Kaňka, Sládek, Kouba, Částka, Sýkora, Smola.

Bušanova **ce**:²⁾ *S.* Boška, Stehlík, Šíma, Kahovec, Lácha, Švancar, Předota, Chalupa, Pikous, Střízek, Bursa, *Ch.* Žáček, Kadlec, Žid, Kuželík, Krejčík, Podleška, Masák, Ládík, Kryštof, Pekař, Turek, Kovářík, Pekoč, Brabenář, Přibyl, Punčochář, Vavřina, Polák, Hala, Němejc, Potocký, Zamrzla, Pavliš, Kašper.

Čepřovice (Čepřejoyvice):³⁾ *S.* Hora, Vrtiš, Novotný, Řezníček, Dejmek, Tábor, Trch, Suchan, *Ch.* Polák, Kostěnec, Vítěk, Potocký, Kudličkář, Pavláček, Boubal, Kout, Skovárník.

Cuclavice (Sudslavice): *S.* Smola, Tomášek, Vacek, Panoše, Holeček, Mynář, *Ch.* Čírek, Pastejřík.

Černětice: *S.* Švítka, Hošek, Míka, Brož, Sládek, Bůha, Havelka, Lukeš (mlýn), Pavlík, Zíka, Myklas (mlýn), Šejna (mlýn), Havel, Hraše, *Ch.* Škrdle, Procházka atd.

¹⁾ R. 1490: Michal, Bláhovec, Petr, Motyčka, Jan, Švec, Vach, Papež, Mika, Vlach, Mašek, Bláhovec, Pecka, Matuš.

²⁾ R. 1490: Šíma, Lech, Holý, Kalafa, Randák, Mates, Kuba, Svach, Kouba, Jan Diviš, Kubeš.

³⁾ R. 1490 dle urbaře hlubockého zde žili: Jan, Duchoň, Kvítek, Pucek, Mašek, Špánek rychtář, Němec, David, Vácha řeč., Dluhúšek, Velíšek, Tábor, Kečníček, Trch, Děbounek, Václav, Ondra řeč., Děbouniček — tehdy nebylo zde dvora.

Čkyně: S. Brož, Kubáně (mlýn), Bečvář, Hůla, Králiček, Mařík, Kršna, Dudák, Ch. Klonfar, Chvála, Hůlovečka, Chaloupka, Nádvorník, Martínek, Holeček, Teml, Sibra, Končel, Honzíček, Von-dráček, Kovář, Martan, Ríman, Hernál, Kočák, Handuda, Špírek.

Dolany: S. Bísa, Hlava, Maršák, Jelinek, Kramata, Svata, Sýkora, Hroch, Kouba, Ch. Šenkýř, Kecara, Bůha, Humík, Po-pelka, Krejča, Bečvář, Kačer, Vojtíšek, Hajnej, Spanilej.

Horysedla: S. Nečina, Penk, Krejsa, Burda, Chrtek, Churáň, Ch. Skulina, Oubrecht, Kozák, Kumbale, Vondálek, Kovář, Kolář.

Hostice (chlumčanské):⁴⁾ S. Fouček, Poucha, Vondrovec, Novák, Kursa, Vachont, Ch. Kyčmář, Churaň, Šticha, Kovář, Kameník, Krajčuk, Víttek, Čapek, Ankrdles, Loužek, Vozandych, Šimon, Klonfar, Štěpánek, Firbach, Košatka, Bartík, Pastejšík, Zelenka, Kuřimeňák, zděnej Kolář, Lešek, Němec, Habart, Cimbura, novej Kuba, Přibyl, Kobliha, Pykeš.

Javornice: S. Zeman hořejší, Zeman dolejší,⁵⁾ Řanda, Štitkovec, Neužil, Stárek, Jíra, Kubaň, Kouba, Nídl, Plevka, Bestrejka, Sýkora, Strnad, Ch. Křesán, Malík, Krýsl, Jílek, Hušek, Přibyl, Krejčí, Kuráž.

Jedraž: Halek, Krupka, Šebesta.

Jinín (Jenín): S. Vacek, Kohout, Vrána, Votánek, Diviš, Zrounek, Šebesta, Jechavec, Zahrádka, Lichtář (sic!), Hroch, Chmelec, Ch. Vít atd.

Jiřetice:⁶⁾ S. Plachta, Lafata, Boška, Ch. Kolesa, Prokop, Novotný, Luština, Kadlec, Kašper.

Kakovice: S. Jehlík, Kašper, Podlešák, Kopenec, Kotrouš, Klich, Ch. Nůtka, Vohratka, Němec, Vystrčil, Hroteček, Outinka, Komenda, Přibyl, Vít, Mikeš.

Kamenná:⁷⁾ S. Žaček, Borek, Nejedlý, Ch. Kabát, Průcha, Přibyl.

Kojetín (Kojetín): S. Vácha, Mára, Peterka, Čúra, Koreš, Lomka, Žalud, Urban, Krejcha, Jánský, Ch. Tesař, Krejčí, Švec.

Krajinsko (Kranicko): S. Hod, Čížek, Pecka, Holát, Martíšek, Souček, Honsa, Zelený, Pýcha, Bizek, Staněk, Ch. Hraše, Svěchota, Čáp, Pracháč, Krumpa, Valenta, Stach, Šichtář, Janek, Batysta, Homolka, Lejsek.

Kovanín: Hrabě, Truhlář, Popelka, Vrána, Čásek, Strakonský, Křivák, Bělecký, Tlapa, Nečina, Nůtka.

Kuřimena (Kuřimany): S. Mácha, Žídek, Hrubý, Čistota, Havlík, Poláček, Roháček, Novák, Mykos, Kahovec, Ch. Dudák, Pavel, Aleňák, Horejš, Komenda.

Kváskovice: S. Vrtiška, Kovář, Šimůnek, Valek, Komínek, Kobka, Vondřička, Peroutka.

⁴⁾ R. 1490: Václav, Velíšek, Jan Hrubý, Petr, Havel, Matěj, Martin Vondrovec, Šimek, Martin Němec; dvoru tu nebylo.

⁵⁾ Někdy svobodnický statek.

⁶⁾ R. 1490: Hánek, Mareš, Plachta, Linhart, Janek, Novák, Vácha Ptáček. — Dvůr tu nebyl.

⁷⁾ R. 1490: Vávra, Mikuláš, Martin.

Litochovice: *S.* Horejš, Soukup, Vilánek, Homolka, Svach, Suchánek, Myklas, Kubička, ŠeFránek, Vácha, *Ch.* Kuberna, Rozporka, Bednář, Mutěnický, Pilař, Kuneš.

Malenice: Tlapa, Čejka, Podskalský, Klich, Bláha, Jelínek, Na ostrově či na ostrovci, Novotný, Kaksa, Houzima, Cikán, Frk, Šabouk, Chuman, Kavlík, Matlas, Hájecký, Kašpírek, Pravda (mlýn), Bursa, Špoutil, Prudký, Janek, Kočárek, Chuman, Jeniš, Havlíček, Bíba, Bartoš, Mazanec, Dráček, Tomínek, dolejší Marášek, Smetana, Jiřička, Zubatý, Šefrán, Kolej, Houfa, Bezděka, Košatka, Dědek, Podleský, Cekrýt, Švehla, Lehký, Vávra, Lukeš, Provodský, Černý, Kolář od vody, na Betháně, Zlonka, Hurtal, v židovně, Benda, Horák, Hamerník, modrej Švec, Trojan, Blažek, Ježek či Šlupina, Pečetil, Jiříčkojc mlejn, Peterka, Landauer, Marášek v trávnících, Havel, Urban, Chvosta, u kupečků, u ševčíka.

Marcovice: *S.* Myklas, Capířka, Provod, Mácha, Všeňera, Michálek, Kněz, *Ch.* Filous, Koutecký, Novák, Vondra, Jána v chalupách.

Mileňovice či **Miňalovice**: *S.* Novák, Baroch, Strejc, Šváb, Troška, Hnědec, *Ch.* Stejskal, Bělík, Kubaň, Petrolín, Matějka.

Milíkovice: *S.* Zvoník, Zborník, Vlk, Funda, Vacek, Nováček, *Ch.* Podlešák, Závorka, Hájecký, Jamský, Fildutka, Švanda, Kadlec, Záveský, Kovárník, Vršecký.

Milivice (Milejovice):⁸⁾ *S.* Hora, Mácha, Soukup či Žaček, Buřič, Sirotek, Pláteník, Vladyska, Holub, Smetana, Šíma, Dušek, Král, *Ch.* Šimoušek, Špířhanzl, Kolesa, Stejskal, Vaněček, Vrátný, Potocký, Přibyl, Tománek, Žandár, Bouda, Michálek, Ovčinské, Krajánek, Bakulec, Záveský, Matouš, Konopník, Kotrouš, Hodoušek, Matějček, Černý, Brožka, Frček, Bursa, Kubaň, Kuba, Švec v souhradí, Merák, Jung

Nebřehovice: *S.* Košatka, Šendera, Novák, Melichar, Kotrch, Raba, Šilha, Machník, Pysk, Felváb, Pýcha, *Ch.* Pechoušek, Kouba,

Něhošovice: *S.* Šimeček, Kolář, Čimera, Tříška, Šticha, Pacák, Urban, Dražka, Bernas, *Ch.* Pahorecký, Kysela, Částka, Buben, Konopický, Stránský, Bálík.

Nemedice (Nemětice): *S.* Votava, Podhorský, Němec, Matas, Prokop, Kolář, *Ch.* Králík, Krupař, Myslivec, Konopník, Valchař, Toman, Švejda.

Nespice: *S.* Kubeš, Polata, Kovář, Feitl, Kordík, Kůsa, *Ch.* Chůma, Fejtík, Kupšík, Pán, Bašta, Dudák.

Neúslužice: *S.* Mařík, Růt, Korda, Homolka, Vojtíšek, Návara, Kovec, Novák, *Ch.* Kolesa, Habart, Krušlák.

Oulehle (u Předslavic):⁹⁾ *S.* Tlápek, Dulík, Sochor, Tříška, Ouředník, Kodým, Vávra, Voják, Lácha, *Ch.* Říman, Pelikán, Jouzešák, Dolejš, Mendl, Šabouk, Jána.

⁸⁾ R. 1490; úředník Malovec zde řídil: Kordíka, Martina Vohništěko, Ondráčka, Smetanu, Jana Kosince, Máchu, Matěje Žoldána, Martina, Petra Fendura, Filipa, Vávru Širotka, Šimka, Mikuláše, Václava. — Dvůr už zde stál.

⁹⁾ R. 1490: Vávra, Jíra, Štěpán, Jakub, Jan Šafrán, Bláha, Vácha, Lízal.

Paračov (Piračov): S. Hejlek, Měřička, Limpouch, Karas, Filip, Voldan, Kopka, Jeniš, Pešetlík, Tuka, Ch. Matuš, Kráorka, Petrželka, Židek, Farník, Truska, Hlávka, Papírník, Bárta.

Předslavice: S. Bluma, Turek, Malina, Hraše, Černý, Kubaň, Matějka, Skřivanec, Janda, Kudrman, Januš, Ch. Kovc, Ponocný, Medulka.

Přechovice: S. Štirkovec, Srch, Švec, Truncký, Vojta, Křištan, Hajský, Komrska, Soukup, Ch. Křiváček, Mrkvička, Brejcha, Kotrba, Bártík, Valchář, Žák, Habart, Bašta.

Setěchovice:¹⁰⁾ Mácha, Boubal, Holub, Zach, Dorna, Šván, Dřevěnák, Spolský, Žaček, Čejka, Handuda, Kadel, Nečina, Král, Vaňour, Michtel, Skovárník.

Skála (Skály): S. Maroušek, Mareš, Beneš, Prokopec, Jírovec, Šareš, Frček, Havel, Rys, Ch. Brada, Kostěnec, Vystrčil, Zastračil, Krajánek, Cimburek, Rychlý, Melich, Haba.

Spůle: S. Hrubý, Zika, Martan, Jiřička, Novotný, Mlýn, Ch. Kouba, Robl, Bůha, Perdil, Ptáček, Barta.

Straňovice (Stranějovice):¹¹⁾ Hájek, Karas, Krejčí, Mistr, Vozobule, Pavel, v chalupě, dvůr.

Strunkovice: Pavlín, Boháč, Želízko, Měchura, Houska, Kahuda, Staněk, Mácha, Pěnička, Rod, Kloud, Ch. Vršecký, Chalupa, Přibyl, Šenkýř, Diviš, Vávra, Kolář, Popelka, mlýn Drastíkův.

Střítež (posměšně: na Rajchu):¹²⁾ S. Kahuda, Říha, Háha, Velšek, Hnědec, dva Chvostové, Žaček, Čepička, Moravka, Boubal, Lukeš, Hajníček, Ch. Melka, Šimon, Záveský, Frantík, Vršecký, Bejbl, Krajánek, Kopecký atd.

Sudkovice: S. Čichla, Bárta, Žák, Křiváček, Šimek, Kovář, Drha, Krejčí, Hajný, Ch. Švec, Šmejkal, Hejmánek, Dolejš atd.

Svaryšov: S. Šendera, Čečulka, Šedivý, Kostěnec, Vrtek, Tvrdek, Kabát, Janek, Ch. Houdek, Kovář, Zloch, Brada, Čmert, Chalupa, Bártík, Maleč, Kolda, Pavel, Mykát.

Tvrzice:¹³⁾ S. Svatek, Hankovec, Průcha, Bejšovec, Kůta, Ch. Matějček, Jírovec, Končel, Hrušák, Karvánek, Mikuláš, Zahradník.

Třešovice: S. Cik, Founě, Staněk, Hrbek, Rynda, Vácha, Líska, Bouše, Berka, Cíca, Potužník, Jiřík, Broum, Štěpán, Ch. Ryndík, Pokrývač, Švec, Šípek, Kotek.

Vacov: Hrnečka, Polata, Mráz, Štvrtník, Novotný, Chaloupka, Čaloun atd.

Vonšovice: S. Lískovec, Stránecký, Hůla, Kursa, Falář, Onša, Petříš, Kyčmář (= Krčmář), Suchl, Sládek, Novák, Hroch, Kudlata, Kohout, Sova (mlýn), Brejcha (mlýn), Ch. Vít, Pavlík, Mazanec,

¹⁰⁾ R. 1490: Jan, Abraham, Mikuláš, Zika, Petr Velek, Koubavec.

¹¹⁾ R. 1490: Jan úředník, Lízal, Jan Hnuta, Vácha. — Dvůr už stál.

¹²⁾ R. 1490 (Tříteče): Václav, Skoba, Sádelec, Plaček, Král, Petr, Jan Bláhovec, Koubá, Šimek, Ondra, Vladýka.

¹³⁾ R. 1490: Jan Macek, Václav Čermák, Prokop, Matuš, Bušek, na dvoře úředník Martin.

Dudáček, Kuba, Kantor, Vacek, Robl, Tomšík, Cekretář, Bastl, Vohradka, Smíl, Zavadil, Hrbek, Brousek, Šedina, Špírek, Pilař, Červeňák, Kamenský, na Cabalce. Kubaň.

Všechny:¹⁴⁾ S. Lhota, Rezek, Halek, Frnoch, Novák, Ch. Papež, Pešárek, Chaloupek, Švec, Váchulka.

Výškovice: S. Sobora, Hodoušek, Marek, Koudela, Kříž, Harvalík, Suk, Sova, Ch. Král, Krupař, Vrchovský, Přibyl, Zusláč.

Zalezla (Zalezly): Sova, Žárský, u Anýžky, Kochta, u Židů, Švec, u horkého kováře, u studeného kováře, Pýcha, Lahodný, Vavřina, Drabeš, Šendera, Mašek, v chalupě, Hlavatý, Benda, Kolář, Bubna, V zámku, Šrámek, Sejpecký, Andres, Valkoun, Bříza, Dejmek, Florian, Vondřička, Pavlík, Cikán, Šabouk, Konopický, Vápeník, v louce, Jirka, Kubínek, Vyskočil, Věšín, Kochta.

Zechovice: S. Lom, Holák, Žák, Taryně, Mikoláš, Zabranský, Kadlec.

Zborovice (přední): S. Kubeš, Šůla, Hadík, Pacák, Oubram, Provod, Boháč, Šimák (mlýn), Ráha (mlýn), Ch. Kostohryz, Balek, Karbíř, Chalupský.

Zlešice: Šenkýř, Bouda, Zedník, Bečvář, Frk, Sládek, Vodák, Černošský, Benda, Nespický, Minářík, Čáska, Preňka, Burda, Nikodém.

Zorkovice: S. Mlynář, Vlk, Moravec, Ch. Škrabal, Krátký, Tesař, Zedníček.

Žáro (Žárovna): S. Bláhovec, Milota, Špalek, Maráš, Vachl, Rouček, Hadrava, Ch. Kolář, Pepetr, Slobovák, Záveský, Šejna, Zátka, Krutil, Šimon, Domkář, Šídlo, Přibyl, Nový, Pahorský.

Želibořice: S. Koubovec, Rút, Hnát, Kaboň, Kuchař, Ch. Kúta.

Neméně zajímavě zní jména polí, lesů, luk v té krajině. Není možno sestavit všeckna, jen u několika vesnic připomeneme.

U Malenic: Na brtích, u Elčovic, u Kaksova lesa, Pod Pržmy, u stavidel, v stavištích, v celinách, na plichtinách, v milodráži, na pátkách, v žitkovně, na Betháně, pod bilejma kameny, za dubojci (dubovci), v pekle, v zahoři, v závěři, na bukovcích, v potocích, na vokrajkách, na lopatách, v polích, v hlinkách, v brance, u farskejch kříže, na klíně, v louži, pod vejšovém, v hůrce, v hájích, v obecnicích, v sedlici, na mlejnicích, v hoře, v čerenci, ve spálenejch, v koutě, u Zalez a j.

U Marcovic: Vyhídky, sedliště (zde nalezeno r. 1891 množství českých grošů), movce, Hromovky, lacinky, Kostelet, hnojnice, voblehliná, v šářích, v háji a pod hájem, na podnívce, v bejchovicích, na boru, za hůrkou, na sekyře, v zakletí a j.

U Setěchovic: v sedlimových, na vratých, na předestvích, v skalici, na honech, v leštinách, v šářích, na stezkách, na vohradě, na poprkačce, na strňákovské, ve vodnáži, v mejcestí, v mýti, na moravci, v suhlavcích, na chloubách, pod a nad klenkovou, na královské, na nivě.

¹⁴⁾ R. 1490: Václav, Martin Rezek, Vácha Chlebík, úředník Přech.

U Zalezlé: v Pržmě (zde krásné, 1300 metrů dlouhé hradiště, dobře zachované, jemuž lid říká »na věnci«, poněvadž kamenný násep věncovitě obklopuje týn), na hřebenách, u vlčí jámy, v jezevčím, Černý les, mlaky, na tejných (= na týnech), na stračovce, na palučině, bašta, pod Čeřencem, ve mláce, ostrova, hora, na homolce, na stříbrnici, na šáre, na hubenejch, průhonu, na potuži, zahumenice, sedliště, hbelce; v sousedních **Bolíkovicích**, vši někdy královské: v sedlimových, na úlehli, za bartlovém, v **Kovanině** zase: v Šářích, Tejna, na královskej, v boudalíkách, na shrbenej, na pracovce, páleniny, v buchváli (=? Buchwald), na potuži, v hla-víčkách, na čížovkách, na vlkonině, na mejkalcích, za komínem a j. v.¹⁵⁾

České písemné památky v Osečné pod Ještědem.

Karel A. Porsk.

Z městského archivu.

V archivu německého městečka Osečné chová se privilej, kterouž Sigmund Smiřický ze Smiřic postupuje témuž městečku tamní svůj pivovar a sladovnu za jisté platy roční. Original na pergameně, dobře zachovalý, tvaru čtvercového. Pečetní pouzdro je přivěšeno, ale prázdné, bez pečeti. Uveřejňujeme moderním pravopisem.

1598, 27. července, na Skalách. — Já Zikmund Smiřický ze Smiřic na Skalách, Dubu, Frydštejně a Kostelci nad Černými lesy, římského císaře Jeho Milosti mundšenku, známou čním listem obecně přede všemi, jak nynějšími tak budoucími, kdežkoliv čten nebo čtoucí slyšán bude, že sou přede mne předstoupili purkmistr a konšelé z městečka Vosečna, poddaní moji milí, a mne i na místě vši obce z téhož městečka Vosečna ve vši poníženosti jakožto pána jejich dědičného snažně prosili, abych jim várky piva, tak jakž jsou je někdy před lety (však toliko do vůle vrchnosti ty časy měli a po tato léta až posavad z pivovaru mého dubského do téhož městečka piva k šenkování sou brávali a ještě berou), aby oni zase v též městečku sami mezi sebou pivo vařiti, šenkovati, slady dělati beze všeliaké překážky mohli, k tomu své milostivé povolení abyh dal a oni dědicové i budoucí jich, že [za] takové dovolení ode mne jim učiněné, ročně platu stálého sedumdesáte půlvozmi kopy grošův českých, polovici při svatem Jiři a druhou polovicí při svatém Havle mně, dědicům budoucím mým platiti na časy budoucí chtějí.

I ačkoliv patrně to se uznávati může, že větší užitek z braní a šenkování piva mého v též městečku Vosečně mně přichází, ale prohlédaje k jich poníženým a velmi častým prosbám, též považujíc toho, že se tomu městečku a obyvatelům v něm, chudým i bohatým, k jich dobrému velikému budoucímu pohodlí a užitku to vztahovati bude, přejíc jim toho jakožto věrným poddaným svým, aby se tím volněji a lépeji v též městečku živiti,

¹⁵⁾ Srovnej Fr. Teply: Dějiny města Volyně vyd. v Praze r. 1903. Proto zde jména městská a starší bývalých vesnic proboštských neuvedeme.

platy a jiné povinnosti mně, dědicům a budoucím mým volně a snáze než prve vykonávati mohli — s dobrým rozmylem a bedlivým uvážením k tomu své povolení z moci vrchnosti své, jakožto pán jejich dědičný, dávám a po voluji, aby oni Vosečtí, nynější i budoucí, dědicové a potomci jich v témž městečku Vosečné již stále vždycky každého času nyní i budoucně na věčné časy piva pšeničná i ječná, totiž na třidceti šesti domech (kteréž v knihách městských téhož městečka Vosečna pro pamět jsou zapsány a na více domův nic), vařiti, šenkovati, slady dělati a již podle jich dobrého zdání a vůle těch várek bez všelijaké překážky mé, dědicův a budoucích mých, držitelův téhož městečka užívat a k dobrému svému obraceti mohli

Však na ten způsob a konec, což by koliv toho piva buď pšeničného neb ječného sváfilo, to aby také tu v městečku a Dolení Vosečné*) pod městečkem, kteráž k městečku přináleží a jako za předměstí se počítá, vyšenkovati a vypili a jinam do vesnic mých a na kruntý mé, kteréž nyní mám, neb ještě budoucně bych mít mohl, žádným vymyšleným způsobem téhož piva jejich nevystavovali a neprodávali, a to pod pokutou z každého sudu pět kop grošův českých a skutečným jednoho každého trestáním, kolikrát by se koliv toho dopustili.

A aby týž Vosečtí i budoucí jich přívětivost a náchylnost mou, jakožto pána jejich, k sobě tím lépeji poznati a s menším nákladem i tím dřívěj se k témuž vaření piva přihotoviti mohli, pivovár a sladovnu od kamene tu při městečku vystavenou, kteráž mně, dědicům a budoucím mým náleží, jím Voseckým k témuž vaření piva, též dělání sladu postupují a sám od sebe, dědicův budoucích svých odevzdávám a daruji; tak aby oni toho vobého již jako svého vlastního, nyní i na časy budoucí bez všelijaké překážky mé, dědicův, budoucích mých užívat mohli.

Nad to vejšej i v tom se jim Voseckým vohlašuji a sám sebe, dědice, budoucí mé, držitele téhož městečka Vosečna, zavazují, že žádneho domu svého neb krčmy, v němž by pivo buď naše neb cizí tu v městečku Vosečné ani na předměstí šenkovanó býti jmélo, jím na bližní škodu zaražiti a šenkovati dátí nemíname a nechceme, nýbrž jich Voseckých při jejich várkách bez všelijakých překážek a činění jim jakého příkoří já od osoby své, též dědicové, budoucí moji stále a neproměnitedlně zanechatí minime a chcem.

Než toto se při tom vymiňuje: Jestli by který poddaný z toho městečka, buď ten kdožkolivěk, jinopanská piva do téhož městečka voziti, šenkovati, prodávati aneb na táž jinopanská piva do cizích krčem choditi chtěl, takového každého, kdo by se toho dopustil a na něj to shledáno bylo, já vždycky s budoucimi svými k ztrestání v moci své pozůstavujem. Jestli by se pak přitrefilo, že by se jim v městečku piva nedostalo, tehdy aby nikdež jinde piva do městečka nebrali a nevozili, nežli z pivovaru mého a budoucích mých při zámku Dubu.

Za kteréžto milostivé, laskavé a jím Voseckým užitečně platné mé, jakožto pána jejich, k týmž várkám a dělání sladu povolení, kteréž sou oni Vosečtí s velikou vděčností a náležitým poděkováním přijali, budou povinni oni Vosečtí — jakž pak rukou dáním sami za sebe i budoucí dědice a potomků své připověděti — mně, dědicům, budoucím mým, držitelům toho panství plat u stálého a věčného na zámek Dub každého roku ouročiti a platiti, o čemž napřed psáno, k čemu sou se dobrovolně uvolili, sumy jmenovitě sedu madesáte půlvosmý kopy grošův českých, a to vždycky na dva termíny, počnouc při sv. Jiří, když se psáti bude léta od Narození Syna Božího patnáctistého devadesátého devátého, třídceti vosoum kop čtyrydcti pět grošův českých, a potom při sv. Havle téhož léta třídceti vosoum kop čtyrydcti pět grošův českých, a tak vždycky každého roku budoucně a na věčné časy; mimo kteréžto již dotčený plat nemají oni Vosečtí ani budoucí potomci jich ode mne, dědicův, budoucích mých žádným vymyšleným způsobem na žádný jinší a větší plat za tyž várky i dělání sladův potahování býti, i také nemá jím, dědicův, budoucích jich ničeho toho, což jim tak ode mne

*) Část sousední obce Kundratic (Kunnersdorf).

z milosti a lásky nadáno a darováno jest, ode mne, dědicův, budoucích mých se odjímati, nýbrž při tom při všem jak nyní tak i budoucně na časy věčně stále a nepohnutelně mají zůstavenu býti.

Pokudž by pak oni Vosečtí neb budoucí jich takového platu při každém terminu, jakž svrchu dotčeno, zoupalna vždycky neodvedli a přes termín uložený dvě neděle odvozováním prodlévali, tehdy po vyjíti těch dvou nedělí purkmistr a konšelé, kteří na ten čas sou a potom kdykoli kteří budou, povinni aby byli se do vězení, do kterého by jim od vrchnosti jejich rozkázáno bylo, postavit a v též vězení tak dlouho všickni společně zůstavati, potud, pokudž by týž plat všecken zoupalna dán a vyplněn nebyl; a který by z konšelův po vyjíti těch dvou nedělí bezelstně se do téhož vězení nepostavil, nebo že by z něho jakým způsobem prve než by týž plat zoupalna dán a vyplněn nebyl, vyšel, každý aby mně, dědicům budoucím mým pět kop grošů českých pokuty propadl a ji bez odpornosti dáti povinen byl.

Tomu na svědomí a jistotu toho pečet svou vlastní jsem k tomuto listu přivěsiti dal a vedle toho dožádal sem se urozených pánů, pánů, pana Jaroslava z Vartemberka na Rohozci, Skále a Svijanech a pana Bohuša Chvala Berky z Dubé, z Lipého a na Loukovi, že sou také pečeti své vedle mý na svědomí k témuž listu přivěsiti dali, však sobě, dědicům a budoucím jich bezé škody. Čehož jest datum na zámku Skalách v pondělí po památce sv. Jakuba, apoštola Božího léta od Narození Syna Božího, pána našeho Ježíše Krista tisícího pětistého devadesátého osmého.

Z farní pamětnice.

V též archivu v Osečné nachází se kšaft paní Polyxeny Krescencie, vdovy po Arnoštu Ferdinandovi svob. pánu ze Šlejnic, rozené Kapounové ze Svojkova, dne 8. října 1705 v Chrastné zemřelé a v oseckém kostele pochbené. Kšaft ten měl bývalý děkan rychnovský P. Antonín Felgr, přebývaje na odpočinku v Osečné, v rukou a vypsal z něho část do farní pamětnice, zvané Supplement-Band. Nám však nepodařilo se original v zmíněném archivu nalézti; protož podáváme pro zajímavost jenom část, kterou P. Felgr napsal ve farní pamětnici.

Za čtvrté: Na Vosečno k sv. Vítu na stříbrnou lampu, aby s erbem kapounským a nápisem jména mého udělaná byla, odkazuji rejnských 200 zl., a v týž lampa, aby vždycky v pátek a v sobotu, též i při mše svatých olejem svíceno bylo; na kterýžto olej odkazuji a poroučím 30 zl.

Item: Do téhož chrámu Páně sv. Vítu na oltář k Matičce Boží poroučím 100 zl.,

a na též oltáři aby byla Blahoslavená Trojice svatá, sv. Anna, Jesus, Maria, Josef, sv. Jan Nepomucký, sv. Antonín a sv. Jan Křtitel vymalováno.

Item: Na stříbrnou lampu k oltáři Matičky Boží, aby každý pátek a sobotu u ni hořela, odkazuji 100 zl.

Item: Na pozlacení rezby, která jest jako věnec okolo Božího umučení udělaná proti oltáři, aby dobrým zlatem se pozlatila, odkazuji 100 zl.

Za páté: Můj nebožtík v dobré paměti pan manžel ve svém kšaftu mne zavál, kdyby mne Pán Bůh neuchovati a s tohoto světa pojiti ráčil, abych fundaci za naše duše učinila, což já tak a nejinak míním a míníti chci do kteréhokoliv kostela; — a poněvadž můj v dobré paměti nebožtík pan manžel v Vosečně odpočívá a já taky toho žádostivá sem, tam odpočívat, jest-li vůle boží v tom bude: tedy na takovou fundaci odkazuji a poroučím 300 zl. tak, aby z toho pod ouroky jistý interesse pocházející od pana faráře každoročně za duše naše mše sv. sloužené byly. — A pokudž by týž pan farář nemohl sám zadost učinit, prosím a žádám, aby sobě ku pomoci duchovních požádal a v Vosečně ty mše svaté za duše naše sloužené byly. Za to pro Boha a pět ran Krista Pána velebnou konsistoř hradu Pražského poslušně žádám, aby takové mše svaté vykonávané byly a na rod Šlejnicovský a Kapounský při mše svatých pamatováno.

Zadní vchod do královského dvora v Dlouhé třídě
(č. p. 922-I.).

Již marně hledá chodec Dušní ulici známá pěkná starožitná vrata, (obr. 12.) opatřena malebným znakem, která dříve zavírala úzkou uličku mezi domy č. p. 905 a 906. Než nepatřila ke kterému z těchto domů, nýbrž, jako cesta vedoucí hluboko do ochozu domovního ke studnici, byla součástí domu památného, známého starým našim předkům pod jménem domu »u černého orla«, nám pak, méně dbalým národních jmén, Stempelamtu. Nemůže být úlohou těchto několika řádek psati dějiny této tak význačné budovy příčinou vyobrazení zadních vrat, spíše bude vhodnější zmíniti se o obou domích, k nimž by přirozeně jinak vrata tato patřila.

Jeden z nich (č. p. 906) na obr. 12. od vrat v levo jmenoval se v nejdávnější době »u anděla«, pak dle majitele svého Matěje Všetelky (1436) »Všetelkovský«, později »Šetelkovský«, nedlouho též »u shrbených Mazánků« a konečně »u tří mušketýrů«. František Hopfner (kolem r. 1400) byl nejstarší známý jeho vlastník a r. 1419 poprvé zmínka se děje, že zde vařili pivo. V husitských bouřích vyráběl zde tento mok Václav Krbice. Jeho vdova Zdena prodala dům sládkovi Matěji z Roudnice r. 1438 za 50 kop a když i tento zemřel, provdala se za Martina z Dubčan. I po třetí přešel dům ve vlastnictví další osoby, Martinova*) vydala Dorota přinesla jej věnem r. 1467 sladovníku Václavovi. Za to nevíme dosud, jak později, něco před r. 1479, sladovník Petr s manželkou Kateřinou přišel v držení našeho pivováru. Od této Kateřiny zachován jest původní kštaft na pergameně. O domu se v něm nemluví již, ježto jej prodala o rok dříve r. 1508 sladovníku Havlovi. Jinak praví pak ve své poslední vůli: Já Kateřina Šetelková, Starého Města Pražského měšťka, vyznávám tiemto listem obecně přede všemi, kdež čten nebo čtuce slyšán bude, že ačkoli, tak jakž věk starosti mé snéstí muož, zdráva jsem, Pánu Bohu děkujíc, na těle a paměti dobré i svobody rozumu zdravého požívajíc, však proto péči na to vždy majíc, by mne nemoc těžká nenadále snad nenavštívila anebo hodina smrti mé z dopuštění božieho nezachvátila v náhle, ježto bych poručenstvie o statku mém, tak jakž bych chtěla ráda, snad nemohla zpousobiti a skrze to by svárové a nesnáze mezi příbuznými a přátele mými mohli vzniknouti po mé smrti, protož toho se ráda, což na mne jest, dopustiti nechtiece, s dobrým mým rozmyslem toto mé poručenstvie a konečný úmysl vuole mé o všem statku mém mně z daru jeho božské milosti puojčeném, mocí tohoto kšastu mého řídicím a zpousobuji obyčejem takovýmto: Najprvě pak a přede všemi věcmi téhož statku mého movitého i nemovitého, kterýž mám a na čemž by ten koli záležel a kterým nebo kterakým koli jménem muož a mohl by jmenován

*) V poslední vůli Martinově r. 1477 zapsané v rukop. č. 2119 fol. J. 3. jest jméno manželky, ač hlavní dědičky, vynecháno.

býti, činím a ustanovuji mocné poručníky opatrné pana Barthoše, starého rychtáře, a pana Václava Valentu, měšťany nadepsaného Star. M. Pr., přátely mé zvláštne, a jím ten statek již jmenovaný mocně porúčím, aby jej oni tak řiedili a tu obrátili, jakož mnú jest jim poručeno a rozkázáno, jináč toho nečiniece, neb jim toho úplně a docela věřím, jako lidem dobrým, mimo jiné lidi smrtedlné, chtěci tomu, aby bratrů mému prvotně zaplatili dluhu deset kop gr. m., ježto jsem mu povinovala, a k tomu otkazuju jemu statku mého dvaceti kop. Item Viktorynovi, synu Tulehouvu, odkazuju deset kop a Benedovi čtyry k., vše a všudy na míšenský groš mečový počítajice *

R. 1516 koupil dům sladovník Václav, též Šerba zvaný. Od něho nabyl jej věnem známý mistr Jakub Srnovec v Varvažova. O něm psal nejnověji M. Řehořovský v Č. Č. M. 1900, str. 559. K tomu budiž následující jako doplněk. Jak mistr nabyl domu, ukazuje smlouva z r. 1561, která v hlavní věci zní: V pondělí po sv. Vítě stala se smlouva přátelská — mezi slovutným mistrem Jakubem Srnovcem z Varvažova a Dorotou, manželkou jeho, a Janem bakalářem, pastorkem jeho a synem jejím, z strany druhé o podíl statku pozostálého po někdy nebožtíkovi Václavovi Šetelkovi, otci jeho, a to taková, že on mistr Jakub s manželkou svou mají z téhož všeho statku jemu Janovi — 250 k. m. vydati. (Rukop. č. 2121 f. 3.) V kvitancích jmenuje se r. 1568 i Jan Srnovec, prubír na Horách Kutnách. P. Řehořovský přehlédl i svadební smlouvu mistrovu z r. 1546. Budiž zde tedy dodána. V zápisu rukop. č. 534. II. f. 75 zní: Staly se smluvy svadební mezi panem mistrem Jakubem Rokycanským z jedné a Dorotou Šetelkovou z strany druhé a to takové, že táz Dorota jemu panu mistru Jakubovi, manželu svému, po sobě jest obvěnila a zápisem tímto obvěňuje a zapisuje všechn díl, kterýž ji v statku po prvním manželu jejím náleží, buď na domu aneb na čemkoli, tudíž i jiný všicek statek svou movitý i nemovitý, kterajž má i míti bude. Proti tomu jmenovaný pan mistr Jakub ji Dorotě, manželce své, jest obvěnil — týž díl její všechn — tak a na ten zpušosob, neuchoval-li by kterého z svrchupsaných manželuov Buoh od smrti, tehdy ten všicek statek má z umrlého na živého z dotčených manželuov připadnuti plným právem. Act. sabbato post Gregorium (13. bř.).

Mistr Rokycanský prodal svůj dům r. 1575 Janu Hamerníkovi Sedlčanskému za 28 kop č., vyhradiv si v zadu pokoj do dvou let k užívání. (Známo, že se mistr ještě po druhé oženil se Saloménou Matyášovskou. Rukop. č. 2112 f. 121.) Než Hamerník dobře neplatil a mistr nucen byl domu se zase ujati, který prodal Janu Potůčkovi (1585). Proti tomu trhu položila odpor Marta Jelenová z rodu Odhájovského jménem syna Hamerníkova, o kterém rada městská usoudila: Ačkoliv Kryštof, syn Jana Hamerníka a vnuk Marty Jelenky v žádné krevnosti a příbuzenství m. Jakubovi z Varvažova není, ale poněvadž tejž m. Jakub trhem toho domu

Obr. 12. Zadní výjezd z býv. královského dvora v Dlouhé tř. v Praze, č. p. 922-I.

Šetelovského v držení nevešel, než pro neplacení peněz gruntovních, jehož sa držitelem před osobami k němu od Jana Hamerníka vyslanými nejednou se uvolil, že Janovi Hamerníkovi toho přeje, aby sobě ten dům, jakž může nejlípe, prodal, když toliko 400 k. m. Janovi Potůčkovi zase navrátí, nadto vejše Marta Jelenka odpor zápisu Jana Potůčka časně vloživši po svém právě jest kráčela, z těch příčin dává se v tom Martě Jelence na místě a k ruce Kryštofa, vnuka jejího, proti Potůčkovi za právo, takže ona Marta na místě téhož Kryštofa, jakožto syna Jana Hamerníka a dědice

toho domu Šetelovského bližší jest ku koupení toho domu, nežli Potůček a navrátě 400 k. m. Potůčkovi trhu toho domu užiti má podle práva. (Ruk. č. 1136 f. 295.)

Po Martě Jelenové dědil dům Symeon Odháj a po jeho smrti (1596) vdova Dorota, která se provdala za Kašpara Losellia

Obr. 13. Znak z 2. pol. XVIII. stol. majitele domu v Praze, č. p. 922-I.

z Velechova. (Viz o něm K. J. Erben, Die Primatoren der kön. Altstadt Prag [1858], str. 72 a sl.) Dorotin syn Jan Odháj uzavřel dne 2. června 1623 s otčímem svým smlouvu, v níž se praví: »Jakož jest se v létu P. 1596 jisté podělení statku po někdy Symeonovi Odhájovi zůstalého stalo, když pak Jan Odháj, nejstarší ze sirotkův, k létům svým přišel a manželku sobě pojal,

na takovou otcovskou spravedlnost nastoupil, tak že při právě skrze to nemalé zaneprázdnění jest povstalo. Mezi tím pak časem druhý sirotek Matěj, po témž Symeonovi Odhájovi pozůstalý, při Adamovi Dornovi z Agnetu od císaře Matyáše do Persie vyslanému před 11 lety, chtěje něco zkusiti a cizí země projeti, jest se vpravil a zpráva se ta o něm činí, že by měl na té cestě prostředkem smrti z tohoto světa vykročiti, pročež i na podíl jeho Jan Odháj se potahoval. V narovnání pak za všecku svou spravedlnost přijal Jan 2000 k. m. (Rukop. č. 2234 f. 172.)

Pan primator Losellius kšaftoval dne 31. ledna 1631 tak, že jsa v nedostatku zdraví oznámil: jakož má s paní Dorotou, manželkou svou, na onen čas společní statku zadání učiněné, že toho všeho při tom zůstavuje, aby Janovi a Anně, sirotkům po Kryštofovi Brokovi pozůstalým, po 200 k. m. vydala. It. Maximiliánovi Pilarovi, strejci jeho, dokudž by se do měst Pražských navrátil, řetízek z sedesáti sedmi dukátů aby dala. It. Judytě, dceři Michala Pilara, kteráž zůstává u Václava Vitovského, když by k poctivému vdaní přišla, aby dala 100 k. m. (ruk. č. 2114 f. 451). Losellius zemřel 24. ún. 1631. S ním končí se řada tu jmén Čechů. Každým rokem později přibývá zde němčiny, takže nevábně zabývati se novější dobou. I Jesuité na čas dostali dům tento v držení.

Daleko prostší jsou dějiny druhého domu č. p. 905. na obr. 12. v pravo od vrat. Ríkali zde »u jehlářů«. Městiště odděleno bylo patrně od královského domu č. p. 922 teprve ve válce husitské. R. 1459 měl dům barbíř Michal, 1461 kupec Martin, 1468 hodinář Jeronym a na to Jeronym varhaník (nebo snad tatáž osoba?), od jehož potomků koupil r. 1512 dům Jan, syn Václava Svátká. Jméno své měl dům dle Petra jehláře, jemuž jej odkázala matka Barbora, vdova po Linhartovi jehláři r. 1557 (rukop. č. 2142 f. CC. 15). Jinak nebyl dějinami svými nijak vynikající.

J. 7.

Bývalý královský dvůr v Dlouhé třídě (č. p. 922-I.), zvaný též »U černého orla«, od 18. stol. »kolkovnou« či »štemplamtem«, byl velmi rozsáhlý; hlavním průčelím stál do Dlouhé třídy, do ulice Dušní měl výjezd postranní (obr. 12.).

Vidíme tu jednoduchá vrata, sklenutá půlkruhem a lemovaná archivoltou; uprostřed oblouku jest znak (obr. 13.) nám neznámý: pod krokví liščí hlava, nad krokví dvě hvězdy.

Znak jest ve způsobu obdélníku, zašpičatělý dole vlnitou linií, i poukazuje tím na původ z druhé polovice XVIII. stol., kdy tento tvar přišel k nám z Francie. Listnaté fafrnochy, splývající od korunované přilby dolů kolem znaku, jsou provedeny způsobem 16. století, ale znak sám byl vytvořen koncem 18. století. Z koruny znaku vystupuje orel s porouchanými, rozpjatými křídly. Leseny po obou stranách vrat mají jednoduché vlnité hlavice barokní, chýlící se již k rokoku, a nesou architrav s prázdným vlysem, krytým

velmi sešlou římsou. Nyní není po tomto zadním výjezdu ze dvora královského č. p. 922-I. ani památky, neboť r. 1904 byly sbořeny mimo jiné i domy č. p. 905, 906 a 922-I., na jichž místě pak zbudovány r. 1905 nové, assanační, jež mají hranice zcela jiné než bývalé domy staré s týmž starým očíslováním. Kulturnímu historikovi bude někdy obtížnou prací zjistit, kde který dům stával s týmže číslem domovním.

Jan Herain.

Stará listina z r. 1426.*)

Přepsal Josef Kopal.

1426. — 28. dubna. — Kalhot z Hořovic na Rabštejně s rukojmí svými kvituje 100 kop č, jež mu vyplatili Žatectí jako splátku 300 k., smluvěných skrze smluvčí (hejtmana a radu landfrida plzeňského) za vyručení tří žateckých sousedů.

Já Galhot z Hořovic, pán na Rabštejně, tiemto listem vyznám obecně přede všemi, kdož jej užrie nebo čtuce slyšeti budú, tak jakož jsme s Žateckými i s rukojmími jich s vobú stranú ve při byli dlívý čas o ten list, jímž jsú oni tří súsesy své Žatecké byli vyručili v devět kop, ten jistý list jest přesúzen mezi nimi a Ratiborem z Sedčic, seděním v Novosedlích, jenž jeden z rukojmí jich také jest, skrze hajtmána a radu lantfryda kraje Plzeňského, takže hajtmána a rada svrchupaní mně i tém všem, jichž se dotýče, na tom listě toliko tři sta kop grošuov jistiny nalezli jsú a přisúdili; a o škody, kteréž by mezi námi byly, o ty jsme přišli na čtyři ubrmany a na pátého na pana Viléma z Perského, jakož listové mezi námi na to činění vykazovati budú. Těch tří sta kop grošu Žatectí ot sebe i ot rukojmí svých podstúpili jsú, slibujice je plnit na roky v Jesenici, mezi námi s vobú stranú v provodní sobotu nynie minulú uložené a umluvené. Podle kteréžto úmluvy Žatectí mně sto kop grošuov na těch třech stech kopách přisúzených dali jsú a splnil penězi hotovými, z kterýchžto sta kop grošuov mně spiněných a zaplacencích je i rukojmie jich já Galhot nadepsaný ot sebe i od těch, jichž se v tom listě dotýče, kvituji a svobodny propuštěm i prázdný činěm tiemto listem, slibuje, že jich z těch sta kop grošuov nemám vice upomínati ani nižadný jiný člověk tiem listem po vše časy budúcé.

A my, Sazema z Kocova sedění na Nečtinách, Petr řečený Labuť z Svamberga a Ratibor z Sedčic, seděním v Novosedlích, rukojmí za svrchupsaného pana Galhota, s ním a zaň slibujem tiemto listem pode stem kop grošuov základu peněz dobrých stříbrných, že pan Galhot ani jiní, jichž se v tom listě dotýče, je ani rukojmí jich z těch sta kop grošuov, panu Galhotovi zaplacencích, nemají upomínati po vše časy budúcie; pakli by kto tiem listem napomínal co, pan Galhot i s námi rukojmími máme podstúpiti a otvésti beze všech škod Žateckých i rukojmí jich. Pakli bychom my, jistec i rukojmí nadepsaní, toho nepodstúpili a neotvedli, jakož se napřed píše, tehdy ihned dva z nás rukojmí, kteříž našimi věřiteli napomenuti budem listem nebo poslem jich, jeden druhého nečekaje, ani s druhým vymlúvaje, každý se dvěma koňoma a s jedním pacholkem do ctné hospody v Žatci nebo v Lánech, z těch dvou měst v jednom, kteráž nám skrze naše věřitele ukázána bude, vléci máme anebo miesto

*) V majetku p. MUC. J. Jíry.

Kalhot z Hořovic.

Sazema z Kocova.

Petr Labut ze Švamberka.

Ratibor z Sedčic.

Původní velikost.

Obr. 14. Pečeti na kvitanci z r. 1426.

Fotogr. Frant. D. ořák.

sebe každý panoš řádu rytieřského v to leženie bude moci postaviti a odtud nikam nevyjiti ani vyjézdit tak dlúho, leč bychom prve věřitelom našim učinili to všecko, což napřed v tomto listu psáno stoji, a také dokudž bychom jím neotložili a nenahradili všech škod, kteréž by koivěk a kdež kolivěk mezi tiem pro ny vzeli kterakž kolivěk, kteréžto slovy prostými jeden z věřitelov našich napřed psaných má okázati a my jemu v tom máme svěřiti úplně a v cele.

Také, bylo-li by nám rukojimiem toho potřebie ku plnění peněz anebo k ležení, v kterémž kolivěk městě napředpsaném by nám ukázáno bylo, tehdy svrchupsaní věřici naši mají nám glejt zjednat, abychom ty penieze propadené donéstí anebo v leženie vlehnuti i zasé se bezpečně navrátiti mohli.

V tom také času neuchovali by buoh kterého z nás rukojmí smrti, že by umřel — jehož bože nedaj — my žíví zuostali slibujem jiného tak dobrého a movitého v jednom měsíci najbližšiem miesto něho postaviti a list obnoviti pod ležením svrchupsaným, kolikrát toho potřebie bude.

Toho na potvrzenie my Galhot jistec, Sazema, Petr Labut a Ratibor, rukojmie nadepsaní, pečeti své s naší dobrú a přiznanú vólí k tomuto listu dobrovolně přivěsili jsme. Jenž jest dán léta o narozenie Syna božieho po tisici po čtyřech stech šestmezcietmeho leta, tu neděli před svatým Filippem a Jakubem.

Různé zprávy.

† W. W. Tomek.

Zavíráme svazek letošní smutnou vzpomínkou. Dne 12. června 1905 zemřel a 17. června pochován byl Nestor historiků českých, největší z dnešních, dějepisec královské Prahy, Václav Vladivoj ryt. Tomek.

Zesnul v požehnaném věku 87 let, jediný již a poslední pamětník prvního probuzení Českého národa, šťasten vědomím, že jeho předchůdci i současníci nepracovali nadarmo, i že vlastní práce jeho obecně jest uznána a oceněna.

Vykonal dílo obdivuhodné. Dvanácte svazků Dějepisu města Prahy s velkolepými základy místopisnými, Dějepis university pražské a příruční dějinu české a rakouské jsou hlavními pomníky neunavné jeho činnosti vědecké. Ale velký historik nalezl čas i k drobným studiím a pracím místopisným, jimiž vedle Palackého stal se též zakladatelem práce vlastivědné, již převahou věnován jest i Časopis náš.

Tělo zesnulého odpočívá na posvátném Vyšehradě a kámen hrobový v pravdě významně hlásá věkům budoucím: Ač zemřeli, přece mluví.

Převod držby svobodnického statku. Svobodníci čeští, takoví země obyvatelé, kteří k žádnému stavu zemskému nenáležejí, avšak své dvory, grunty a pole přímo pod králem vlastní mají (Obn. zříz. zem. J. IV.), od té doby, kdy královské úřady se o ně počínaly starati, totiž asi od druhé polovice 16. st., náleželi pod právomoc české komory či fiskálního úřadu. U tohoto úřadu musili od poč. 17. st. veškeré změny svobodnických statků se týkající být ohlašovány, aby mohly být zapsány do zvláštních knih svobodnických, »Libri libertinorum« zvaných a tam vedených na trvalou pamět; předpis ten nutno bylo i tehdy dodržovati, když v držení svobodství dostala se šlechtická osoba. Charakteristické jest, že odevzdání takového svobodnického statku, jež se musilo státi s vědomím a prostřednictvím fiskálního úřadu, dělo se pěkným aktem symbolickým, jak tento zápis svědčí: Jan František Ryba, královského úřadu fiskálního kancelista, oznamuje dne 21. února r. 1729 úřadním přípisem urozenému panu Václavu Lhotákovi ze Lhoty, že mu odevzdává od úřadu fiskálního dědictví mu připadlé po Václavu Lhotámu

kovi příbuzném jeho, totiž svobodný dvůr, Vysoká Lhota nazvaný, a na znamení vladařství dědického tuto hůl a klíče odevzdávám. [Zapsáno dne 1. března 1729 do Liber Libertinorum IX. L. 15. p. v.]

Když koncem 18. století právomoc nad svobodníky byla přenesena na zemský soud, spojeny byly svobodnické knihy se zemskými deskami a dodnes se tam chovají.

Prof. dr. V. Müller.

Zaniklá osada Jenišov. V XIII. roč. Časopisu Spol. přátel starožitnosti českých, str. 67, je poznámka o zašlé osadě Jenišovu u Osečné, z níž prý zbývá pouze mlýn, zvaný »Jinscher Mühle«. Palacký v Popise uvádí Jenišov též mezi jmény zašlých osad českých. Ale nezašla osada, zašlo pouze jméno její, jelikož se as v polovici 18. stol. se sousední osadou Janovým Dolem (něm. Johannesthal) sloučila a obě tvoří od té doby obec Janův Důl.

Ve farní pamětnici v Osečné čteme o tom následovně:

»NB. Der Name der Ortschaft »Juntschen« auch »Jünschen« (böhmisch Jenišov) verliert sich um die Mitte des 18. ten Jahrhunderts (nach der Vereinigung mit Johannesthal zu einer Gemeinde) aus den Oschitzer Pfarrmatriken, und lebt nur noch im Volksmunde, welches den vorderen Teil von Johannesthal »Jüntschen« nennt, während der hintere gegen Swětla sich hinziehende Theil Johannesthal »Dürr-Johannesthal« heisst. An die Ortschaft »Jüntschen« erinnert auch noch der Name des Jünschner Teiches und der nach Oschitz gehörigen Jüntschnere Mühle sub Nr. 25.« K. A. Pörs.

Z archivu králi města Slaného. Na str. 291 Knihy připovědní, uložené v městském archivu slanském pod č. 42, čteme následující zajímavý zápis: »Jakub Nosal, člověk poddaný pana Jana Libovického, jsa postaven a dán ku právu města Slaného z příčiny mordu, kteréhož se dopustil, zamordovavší člověka, poddaného úřadu najvyššího purgrabie pražského, jakož pak pan Tomáš z Kopryc, úředník téhož purgrabie pražského, na místě člověka poddaného témuž úřadu Blažka z Kobylník, švagra téhož člověka zamordovaného, postaviv se, žádal jest práva pro ten účinek na téhož Jakuba Nosala, však z přímluvy a ohejbání k tomu stran přáteli přišla jest taková věc ku porovnání a smlouvě přátelské na tento způsob, že on Jakub Nosal za ten účinek slíbil a přírfekl jest Blažkovi z Kobylník, švagru téhož Matúše zamordovaného, 12 k. míš. dáti a vyplnití, však rozdílně takto: o středopostí po actum zápisu tohoto najprv příslém položiti a dáti má 4 k. a o svatém Jiří potom příslém 4 k. a o svatém Václavu též potom příslém 4 k. položiti bude povinen; k tomu také krávu k zaduší příslíbil dáti při kladení času druhých peněz, kdež by se přátelom zabitého zdálo a vidělo, a pokoru sám třetí má jít tu při kostele v Klobukách; a za to všecko, že se tomu dosti stane bez poručení na ty časy a roky, přírfknul jest a rukojmí se postavil pan Jan Libovický za člověka svého. Pakli by kterýchkoli peněz nepoložil neb co jiného z téhož podvolení se nevykonalo, tehdy ihned povoluje on pan Jan, aby beze vší ohady Blažek lidi páñ Janovým právem stavným obstaroval a s práva jich nespouštěl dotud, dokudž by ta kterákoli pozůstalá summa jemu Blažkovi zúplna zaplacena a dána nebyla. K tomu při tom toto jest znamenitě vymíněno, aby on Jakub Nosal mír a pokoj křesťanský skutkem i řečí ke všem přátelom jeho nebožtíka zachoval a toho vězení ničím zlým sám skrze sebe ani skrze žádného člověka nížádnému nevpomínal. A pakli by to zdvihal a proti tomuto srovnání a míru provinil skutkem neb řečí a v tom se postihnutí aneb usvědčiti dal, tehdy aby mu žádné právo duchovní ani světské nápomocno nebylo, než aby k němu jakožto prve hledíno býti mělo, též tím trestáním přistoupeno bylo. Stalo se ve středu před S. Valentinem [13. ún.] léta (15)44 za úřadu pana Václava Bruncvíka. Jos. Peters.

Místopisné drobty z archivu pražského.

1455. — Kšaft Martina písáře někdy na Veliši (2119, G 10.)*)

1456. — Mikuláš plebán ze Židkovic, odkázal před smrtí svou dům svůj v NM na Poříčí Zigmundovi Črnúškovi. Páni stvrzují (2085, C 4).

*) První cifra číslo knihy, druhá a písmeno list

1456. — Petr kněz de Payzdri, správce kostela v Líbeznících, půjčil 9 kop Pavlu Hlavovi (2085, A 15).

1460. — Řehoř mydlář dlužen je 7 k. knězi Janovi, pěbánu v Líbeznících (2085 K 18 h). R. 1461 koupil týž plebán dům v NM. od vdovy Anny Tomášové za 20 kop — a t. r. prodává dům ve Smečkách za 14 k. Martinu Šramovi (2085, L 13, 20)

1463 12. října. — Heřman ze Zhořce, purkrabí hradu Landesvary nad Mostem přijal 10 k., odkázaných sobě od Jana Bobšíka, měšťana NM. Praž. (2086, B 3).

1463. 6. listop. — Hedvika, vdova po Danielovi, nyní manželka urozené Mikuláše z Landštejna, purkrabího z Hluboké, postupuje manželu dům v NM. na koňském trhu (2086, H 26).

1480. 13. září. — Smlouva mezi měšťany některými ze Starého m. P. a Janem, písarem p. Tovačovského, na místě slovutného Zachara ze Stránky, purkrabího na Ml. Boleslaví, o dluh 40 k mís. jim povinný (94, 25).

1483. Adam rector scholae boleslaviensis (z Ml. Bol.) připomíná se (94, 50).

1484. — Blasius a luceo koupil vinici od Bartoše notáře, někdy na hradě Tachově (2004, J 11 b).

1499. — Bohuněk z Ježova, úředník na Potštejně (2090, II. 101).

1521. 2. března. — Jiřík od pěti kostelův, jsa dlužen Janovi bakaláři, rektoriu na Horách Kutnách u sv. Barbory 13 $\frac{1}{2}$, gr. praž. zapisuje mu dluh na domě svém (99, 145).

1524. — Zlatou u Jílového. Pavel z domu p. Sezimova svědčí o příhodě u Štiřína: když sem dělal na zlatě na potoce Jesenickým, i šel sem u večer z díla . . . (1047, G 18).

1524—1525. — Řehoř Kopinář, již nebožtík, odkázal k řádem 50 k. prdeceři své Martě, manželce Matouše apatekáře z Mladého Boleslava. Peníze od macechy Martiny, Markety, přijímá jménem jejího Jakuba Fikar, písář radní St. m. P. (99—189 a).

1524. Matěj mlýnář odkazuje statek své manželce Mezi jiným dluh 2 k. m. u Benína v Slaměné hutí na mlýně. (2142, G 15).

1524. 6. dubna, — Anna, vdova Smila pergamenáře, dcera Mikuláše, syna někdy Vítá písáře z Hradce Králové, vyrůčila 17 kop a 15 gr. praž., náležejících bratrů jejímu Janovi, od pp. hradeckých, a postavila v té sumě rukojmě (99/183 b).

1525. 7. ledna. — Mikuláš bakalář hvězdář v Praze s Uršilou manželkou vyzdvihli jistou sumu peněz jménem sirotka Jana, syna Václava Fortny krajčího (99, 191 b).

1525. 18. ledna. — Václav Šach bakalář, městěnín chrudimský, na místě jiných spoluporučníků neb. Jana Milštajna bakaláře, někdy rektora chrudimského, stvrzuje, že přijal od tety nebožtíkovy, Kateřiny Krejzové, truhlici s jeho věcmi Za to vyplatil jí 10 k. a Šimonu bakaláři 2 zl. uh. a Duchkovi bakaláři z apatéky od lilium 2 zl. uh. dle odkazu nebožtíkova (534, III.).

1528. 5. června. — Rada pražská přijímá na se smluvění a rozhodnutí pře obce Králové hradecké s Janem Roučím, sousedem hradeckým (99, 291 a).

1531. 6. července, — Václav Mochovský koupil tříčátu na Červeném dole nad Štěchovicemi od pánu kverků starších Martina Divišovského a Vápenického za 14 k. g. č. (2098—529)

1536. 7. února. Jakub Mráček, bakalář písář limburšský (99/155 b).

Jinak v Drážďanech, jinak v Praze. Rada města Drážďan vydala na ochranu uměleckých památek toto nařízení: »Dle seznamu pořízeného výborem pro ošetřování památek stavitelských dali jsme pořídit pro znalce výpis, týkající se důležitých a umělecky významných památek, pro případy stavebních změn na těchto památkách. Akty týkající se těchto budov označeny budou nápadnými nápisů: »Budova cenná pro dějiny umění«, aby zabráněno bylo změnám, jež snad mohly by předsevzít se bez ohledu k jich

ceně historické a umělecké. Dobrá zdání znalců o přestavbách těchto památek podávati se musí ve srozumění s vrchním komisařem stavebním, aby docíleno bylo správného výsledku a řádného posouzení. O všech změnách zpravuje se královská komise pro zachování uměleckých památek. Mimo to při sestavování plánů zastavovacích musí být vztah zřetel na nejpečlivější zachování památek těchto. Při stavbách v sousedství budov významných historicky nebo umělecky musí být vždy hleděno k celkovému obrazu, v němž by budova vyžadující respektu nebyla potlačena.«

Náhrobní kámen Petra Doupoce z Doupova v kostele sv. Mikuláše v Menším Městě Pražském. V deskách zem. větších č. 56, fol. L 24 čteme: R. 1564 stalo se spatření kamene hrobního skrze mne Jiříka Gothana komorníka — na žádost — Erharta Doupoce z Doupova: — Nejprv přiveden jsem do kostela sv. Mikuláše v Menším M. Pr., v tom kostele jest mi ukázán kámen vytesaný nad hrobem, tu kdež jest pochován a položen někdy dobré paměti nebožtík urozen. vladyka pan Petr Doupovec z Doupova, s textem velikým: Letha Páně 1554 v pondělí svatozářní umřel a pochován urozený vladyka, pan Petr Doupovec z Doupova, kterýž sedával v soudu purkrabství pražského. Modlete se za něho Pánu Bohu. *Teige.*

Literatura.

Editiones archivii et bibliothecae s. f. metropolitani capituli pragensis. Pragae 1905 I—V. Edidit Dr. Ant. Podlaha. (Vydání archivu a knihovny v. v. metrop. kapituly pražské.) — Sborníkem tímto přihlásila se kapitula pražská v řadu společnosti vědeckých, zásluhou kanovníka dra Ant. Podlahy, aby poklady uložené v bohaté knihovně a archivu svém učinila přístupný veřejnosti. Jako I. svazek vyšel **Babylon Bohemiae** 1780—1790 (str. 152), lat. to zajímavá kronika kanovníka Jos. Locatelliho, psaná r. 1796, vypravující především církevní události a proměny v Praze a v Čechách za vlády Josefa II. Kniha psána jest spíš jen referujícím spůsobem a spisovatel své stanovisko odmitává k reformám Josefovým všude zřejmě projevuje, ale jest pramen výborný. Vydavatel otiskl přesně text, proloženým písmem v textu vyznačil přehledně látku, přidal životopis auktorův a rejstřík.

Sv. II. **Hilarius Litoměřický:** **Traktát o Nejsvětějším přijímání lidu obecného pod jednou spůsobou.** (Stran 128.) — Dr. Podlaha vydává tu traktát známého protivníka M. Jana Rokycany, jenž r. 1465 o veřejném hádání před králem Jiřím potíral učení Rokycanova, a potom hádání vyspal. Otisk věrně diplomaticky pořízen jest z rkp. z r. 1468 a pod čarou přidána různočtení z jiných 3 rkp., veskrze z kapitulní knihovny. Hilarius hájí tu nutnost poslouchati římského papeže, dokazuje, proč mají lidé přijímat jen pod jednou způsobou, a vyvraci důvody Rokycanovy; na konec podává souhrn učení církve katolické o svátosti oltářní. Vydavatel přičinil v úvodě zprávy o rkpech, disposici obsahu a rejstřík.

Sv. III. **Zwei Legenden über das Leben des Lainebruders Friedrich von Regensburg.** (Str. 24.) Otisk latinské a německé legendy o blah. mnichu Friedrichovi z kláštera sv. Aug. v Rezně.

Sv. IV. **Privilegia s. f. metrop. capitulo Pragensi a Sancta sede concessa.** (Privilegia udělená v. v. met. kapitule pražské od svaté Stolice, str. 41) Otisk 18 listin z let 1364—1901.

Sv. V. **Statuta metrop. ecclesiae pragensis anno 1350 conscripta.** (Stanovy kapituly pražské z r. 1350; str. 68.) Nové vydání stanov z dob arcibiskupa Arnošta, tentokrát podle 3 srovnávacích textů. (I. vyd. Dudíkovo v Arch. f. Öst. Gesch. XXXVII, I., 413 jest jen z 1 rukopisu)

Mašát Jos.: Tomáš Štítný ze Štítného, Histor. a kult. přehled na pamět oslavy 500. úmrtí sepsal . . . Nákl. vlast. v Praze 1905. Lex., str. 70. Cena 3 K. — Psáno snad s dobrým úmyslem, ale skrovným povoláním. Autor nepodává nic nového, a co podává, jest dílem nesprávno, dílem ne-soustavné upraveno, dílem zbytečno.

Zámek Jindřichohradecký od dra Josefa Nováka. Cást I. V Jindř. Hradci. Nákl. vlast., 8°, str. 161. — Slavnému hradu zlaté růže dostává se tuto podruhé vypsání od téhož auktora; kdežto v Soupisu památek podnikaném akademii vázán byl místem k stručnosti a k vypouštění podrobnosti, tuto obrátil zřetel k vypsání historicko-uměleckému, ničím nevzázanému. Hradec Jindřichův zasloužil podrobného vylíčení a v řed. Nováku dostalo se mu historiografa, přinášejícího i lásku i odborné vzdělání. Na základě architekt. studii i přesných detailů archivních auktor líčí vznik hradu před r. 1220 a stavby první, díl po díle; II. oddíl činí stavby pozdní gotiky 1464—1507. III. čas přechodu v renaissanci, 1552.; IV. renaissanci, 1604. — Nespokojí se však spisovatel jen vypsáním architektury a dějinami stavby, ale zkoumá a vykládá, jak stavby byly zařízeny, a co o nich známo z doby pozdější. Popisuje brány, věže, palác, kapli, výzdobu malířskou v jednotlivých místnostech, a vzpomíná, kdo kde bydlival, a které památky se tam zachovaly, zvláště malby a řezby. V poznámkách všude doklady z úctů a akt. Až knížka bude dokonána, bude vzácnou monografií, jaké nemá žádný zámek český. Tři náčrtky plánů doplňují text; pro ilustrace ovšem nutno sáhnouti jednak k Hradům a zámkům, jednak k Soupisu akademie.

Ceský časopis historický. Roč. X. Praha, 1904. — J. Goll: Ladislav Hofman. — Týž: Arnošt Denis. — M. Jeřábek: Rozbor kroniky Dalimilovy, I.—V. — K. Krofta: Kurie a církevní správa zemí českých v době předhusitské. — J. Máchal: Piotr Chmielowski. — J. B. Novák: Redlichovo dílo „Rudolf von Habsburg“. — J. Pekař: Nejstarší kronika česká (Děčínský text Kristiána, námítky Bretholzovy, staroslovanské zpracování Gumpoldovy legendy, legenda »Oporet nos fratres«). — Týž: K sporu o zakládací listinu biskupství Pražského. — J. Truhlář: Pabérky z rukopisů Klementinských, LXVI. — Články drobnější. — Referáty. — Přehled a obsah prací rozličných vědeckých sborníků a časopisů. — Zprávy. — Nekrology.

Roč. XI. Praha, 1905. — G. Friedrich: O privilegiu papeže Jana XV., daném r. 993 klášteru Břevnovskému (s 1 faksim.) — Jul. Glücklich: Dualismus a jeho nejnovější francouzský historik. — Jar. Goll: Po deseti letech. — Týž: Václav Vladivoj Tomek. — Mir. Jeřábek: Rozbor kroniky Dalimilovy, VI.—VII. a Závěr. — Vlast. Kybal: M. Matěj z Janova a M. Jakoubek ze Stříbra. Srovnávací kapitola o Antikristu. — Jan Máchal: Alexander Nikolajevič Pypin. — Zd. Nejedlý: Volba krále Vladislava II. r. 1471. — Lub. Niederle: Vpády Slovanů na Balkán za vlády Justiniánovy. — Jos. Pekař: Nejstarší kronika česká, IX. (Ještě námítky Bretholzovy). — Jiří Polívka: Mikuláš Rej z Naglovic. — Jos. Růžička: Fr. Ratzel a jeho význam pro vědu historickou. — J. V. Šimák: O speciálních mapách, jakožto pomůckách dějezpytných. — Drobnější články. — Referáty. — Výtahy z časopisů. — Zprávy. — Bibliografie české historie za r. 1904.

Krása našeho domova. Věstník Svazu česk. okrašl. spolků v králi. Českém a klubu »Za starou Prahu«. Pořádal prof. Jiří V. Klíma. Roč. I. Praha, 1905. (Vychází desetkrát v roce za předplatné 4 K; členům »Svazu« či klubu »Za st. Pr.« za 2 K.) — Časopis rázu u nás výlučného i nutno všimnouti si ho po zásluze. Společenstvím obou spolků, jichž jest orgánem, vystižen již směr listu, který heslo »Pravda, krása, dobro« si nejen dal, ale jemu jest i zcela věřen. List nehovoří jen o zalesňování pustých strání, aniž o zachovávání památek podle snah klubu »Za st. Pr.« i našich. »Krása našeho domova« chce zlidovění krasocitu ve všech směrech, chce působiti k tomu, aby domov vskutku byl krásný. Program tím záslužnější, poněvad vhodně paedagogicky chce list působiti již na výchovu mládeže, aby stala se přístupnější pravdě, kráse a dobru. Jsou u nás oprávněné stesky do literární

hyperprodukce; »K. n. d.« veškerým obsahem přesvědčuje, že listu vskutku dobrého jest nutná potřeba. Žel, že nedostatek místa brání nám obšírněji pojednat o I. ročníku, ale uvádíme aspoň některé články: K. Pelant: Venkov a město; Dr. L. Pavlousek: Veřejná péče o stromoví; A. Middoch: Několik slov o lesní estetice; týž: Zalesňování okolí pražského; Z. d. Wirth: O zahradách starých a moderních; F. Jappel: Za kládejme spolkové školky; V. Podhajský: Sázejme, pěstujme, chraňme stromy; Dr. Lub. Jeřábek: Jak málo známe a milujeme Prahu. — Klub Za starou Prahu ukládá sem zprávy o svých krocích na záchrany staré Prahy, stále pustošené ve znamení assanace, kanalizace i — modernisování. Upřímný obránc staré Prahy, Jan Emmer, zařaduje tu zprávy, co kde v cizině stalo se dobrého na ochranu památek, ale hned pod tím uvádí, co zbořili či zkazili u nás. Maně vzpomínáme Barákova »Svobody«, kteráž podobnými zprávami, ironii, dobře působila. Baráka pro politiku zavřeli, Emmerovo hájení staré Prahy jest, bohudík, bezrestné, ač zničení omšelé památky bývá leckde přičítáno skorem k zásluhám... Zprávy o tom, kterak v cizině pečují o krásu domova, potěší nás — ale i trudem naplníjí, k tomu že u nás daleko! Podívejme se jen v nejbližší okolí Prahy, za bránu, tak navštěvované a tak zanedbané. Dlouho potrvá, než zde ujmou se idey, hlásané »Krásou n. d.«; vždy těžký boj tam, kde idealismus střetne se s materialismem. »Krásou n. d.« vytka si cíl idealní a svědomitá redakce její dovede věc svou obhájiti. List nežádá na nikom oběti — než to jen, aby myšlenky jím hlásané nalezly vřelého pochopení. Toho zasluhuje si měrou v rychovanou.

A. B. Černý.

Čáslavský Kraj. Listy pro sběr staré i nové kulturní práce na Čáslavsku a v okresech sousedních. Red. a majitel V. V. Jeníček. Čáslav, 1905. (Vychází měsíčně; roční předplatné 3 K 80 h.) Roč. I., čís. 1—5. — Droby obecního hospodářství v Čáslavi z 18. stol. — O. Svoboda: »Černý kříž u Habrů — Týž: Něco z lidového umění na Habrsku. — Týž: Hry mládeže z jara. — Týž: Lidové názvy pozemků. — V. V. Jeníček: Příjezd J. M. pana nejv. mincmistra na Hory Kutné r. 1652. — Týž: Dusíkovo divadlo v Čáslavi. — Týž: Josef Kaunický, zakladatel musea kr. m. Čáslav. — Týž: K ochraně památek doby současné. — J. N.: Náboženské poměry v Něm. Brodě v 16. a 17. stol. — Fr. Horák a E. m. Chramost: Hradiště lichnické a býv. městečko Podhradí — O příchodu vojska Matyášova do kraje čáslavského r. 1608. — V. M.: Městský archiv v Přibyslaví. — J. Valchář: Deušky lidových dopisů na Ledčsku. — Týž: Slouha v Ledči nad Sázavou v 16. stol. — Týž: Uhliři vysazují kováře v Ledči r. 1514. — Týž: Zápisky Matěje Berana, krejčího z Nezdína na Ledčsku. — Týž: Kovářský cech ve Vlastějovicích. — Aug. Tichna: Panství Vilémov (překlad z topografie Schallera). — Pekařský cech německobrodský hájí práv tržních proti pekařům chotěbořským. — J. Mcelský: Lidové zvyky a obyčeje na Čáslavsku. — Týž: Lidové studie, II. — K. Hilbert: Obnova děk. chrámu v Čáslavi. — Jak byli placeni učitelé škol čásl. ve 2. pol. 16. st. — Setrnost pekařů německobrodských v 18. stol. — Některé články jsou ilustrovány; upozorňujeme hlavně k č. 5., kde architekt K. Hilbert podává obšírnou, 4 obrazy provázenou odbornou zprávou o děk. kostele v Čáslavi. — K. »Českoslovanský letopisům musejním«, určeným hlavně museím a mus. spolkům našim, připojuje V. V. Jeníček »Čáslavským Krajem« list nový, vydávaný taktéž vlastním nakladem. Novému listu dal úkolem sbírat material k všestrannému popisu Čáslavská. Shora vytčené články plně odpovídají svému poslání. »Čásl. Kraj« nebral si jen archaeologii a národní historii; chce podávat obraz veškeré — bývalé i současné — práce kulturní na Čáslavsku. Úmysl chvalitebný. Pro místo a kraj nikdy nebudou bez zajímavosti i ceny otiskován pojednání, jež neměla by valného významu v odborných listech mimo Čáslavsko; až material vzroste, bude lze čerpati z něho, co má důležitost všeobecnou. »Čásl. Kraj« je list sympatický i přejeme mu hojně předplatitelů v oblasti, jíž je věnován. Rádi vidíme, že kolem něho seskupili se pracovníci již známí, kteří list nejen neopustí, ale všechno budou podporovat redaktora a nakladatele v jedné osobě.

A. B. Černý.

Podřipský musejník. Ročenka Podřipského musea v Roudnici. Red. Fr. Kučera. Roč. II., 1905. Členům musea zdarma, jinak za 1 K 40 h. — Ve zprávě o prvním ročníku (»Časopis« XII., 164) uvedli jsme, proč bylo by s prospěchem vynechati statistiku, jež už tehdy úplna nebyla. Zabírala 37 stran ze 79, v roč. II. již 47 $\frac{1}{2}$, strany z 91, tedy přes polovičku ročenky. — Redakce praví v předmluvě, že také teď nepodařilo se získati material, jaký měla na mysli — jest tedy statistika zase neúplna. Kterou má cenu? Byla prý statistika zařaděna podle původního programu; ten patrně nesmí být změněn ani tehdy, kdyby oprava prospěla celku . . . Redakce uznává, že Podř. musejník je v prvé řadě určen členstvu a obecenstvu i náhradou za museum samo: tu však přece není lze domnívat se, že by statistika byla mediem, jež by obecenstvo připoutalo k snahám musejném. Statistika jest četbou dobrou leda pro usnutí i nedivime se a jen ji přisuzujeme, že Podř. museu členů nejen nepříbylo, ale ubylo. Rozsah statistiky způsobil, že vlastní, vhodné články jsou tu jen nepatrným přívěskem, Popelkou. V Podř. musejníku — bývá tak i jinde — jsou stálými přispívatelem titíž: Michálek, Kučera, Rozum, Weinzettl. Michálek pokračuje ve statí »Roudnice ve věku XIV.« a v Miscellaních uveřejňuje zprávy: Kontrib. fondy peněžní v okrese roudnickém, Knihtiskárna v Roudnici r. 1626, Roudnické papírové peníze; Weinzettl podává »Přírodoní čerty z Roudnicka«, Kučera pak podle berlínského rukpu, otisklého v Emlerově Urbáři, ctiskuje »Vyňatek z popisu statků kláštera P. M. v Roudnici« a pojednává o pobývání Vil. z Rožemberka na Roudnici. V »Miscellanech« jsou i vysvětlivky k obrázkům: Zasedání rady m. Roudnice (z knihy kontraktů, zal. r. 1599), pečet m. Roudnice z r. 1570, soudní pečet m. R. z r. 1559 a pečetidlo se znakem pernštejnským z r. 1635 Ač p. prof. Rozum jest illustratorem jistě zručným, přece vhodnejšími byly by obrázky v velikosti skutečné, pořízené z fotografie. Kresby budí užíváno jen tehdy, není-li lze předmět dobře fotografovat. — Všeck obsah ročenky — mimo zbytečnou statistiku — vyhovuje svému poslání a bude li statistika nahrazena články vlastivědnými (o něž jistě v Podřipsku není nouze), přibude Podř. museu i členů.

A. B. Černý.

Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí. Soběslav, 1905. Publikaci Mus. spolku v Soběslavi, č. 7. — J. Lintner: Petr Vok z Rožemberka. — Výroba zboží tkaného na Soběslavsku. — Které časopisy čteme v Soběslavi? (Neúplné i nesprávné, neboť ku př. »Český čas. hist.« nenáleží mezi listy učitelské, Slov. starožitnosti (Niederlový?) nejsou časopis, ale kniha, vycházejí po sešitech. Mezi časopisy neilustrované zařazena řada ilustrovaných. Zajímavé, že nás »Časopis« tu uveden není, ač ku př. učit. jednota »Komenský« v Sob. jako člen »Časopis« dostává.) — Čerty o duševním životě na našem venkově. — Listinné zprávy o levobřežku Rudolfa II., Donu Juliuvi (z místodrž. archivu čerpal V. Hájek). — K. Rozum: Soběslav v starých i nových spisech. — Lázně sv. Jana Kř. u Deštěné. — Zajímavá ptačí osada v okolí Soběslavě. — J. Richlý: Z nejstarší minulosti kraje soběslavského. — E. Fryšová: O klenbě sklipkové. — Feuilleton. — Zprávy z obce, z okresu, o školství a j. v. Se 23 obrázky. — »Zvěsti«, vycházející desetkrát v roce za předplatné 2 K, jsou nástupcem »Mus. sborníku«, jejž Mus. sp. dříve vydával ve svazcích ročních. Obsah jeho programu musejnemu vyhovoval lépe, ale rozšíření programu nebude na újmu. Pilným pěstováním historie a věcí domácích mohou »Zvěsti« při nepatrném předplatném získati přízně v obyvatelstvu i doporučujeme je všem, hlavně obcím.

A. B. Černý.

Věstník Poděbradska a sousedních okresů. Roč. VIII. Poděbrady, 1905. — J. Hellich: Příběhy školy poděbradské. — Týž: Přispěvky k dějinám krojů na Poděbradsku. — Týž: Archiv panství Křineckého. — Týž: Posvícení na Poděbradsku (dle paměti Vavákových). — Týž: Trhy týdenní v Poděbradech. — Týž: Kvíz Josef Jan, spisovatel. — A. Hajný: Masopust. — J. Kremla: Vydrancování král m. Kouřimě o jarmarce 14. září 1826. — Týž: Vydrancování Kouřimě r. 1639 a 1640. — G. Svoboda: Mlýny a jich pronajímání v Kolíně. — J. Miškovský: Ves Pečky r. 1677. —

Týž: Ves Dobřichov r. 1677. — Týž: Dvůr Dobřichov. — F. L. Sál: Ves Klučov r. 1677. — Feuilleton. — Drobnosti historické a kulturní.

Casopis Matice Moravské. Roč. XXIX. Brno 1905. — Dr. J. Cvrček: Příspěvky k dějinám řemesel na Moravě. — Dr. Jar. Čelakovský: O středovém radním zřízení v královských městech moravských, II. — F. J. Černocký: Příspěvek k poddanským poměrům na Konicku za I. polovici stol. XIX., IV. — Rud. Dvořák: Finanční břemena Moravy za císaře Ferdinanda Dobrotivého. — Č. Kramoliš: Zaniklé osady, hrady a tvrze na Bučovsku, IV. — Vikt. Pinkava: O rodištích krále Jiřího Poděbradského, IV. — Vinc. Prasek: Studie o jménech místních. — Týž: Topografická nomenklatura zemí českých, II. — Dr. Jan Reichert: Spor mezi vrchností, panem Dom. sv. p. Ugartem, a poddaným městem jeho Vel. Meziříčím z počátku XVII. stol., IV. — A. Sedláček: Staré svědecití o pospolitosti českomoravské a paměti o Říčanských na Moravě, II. — Fr. Aug. Slavík: Jméno Jan Amos Komenský, I. — Týž: Neustálenost jmen rodinných a rodových v XVI. a poč. XVII. stol. (S doklady hlavně z rodné krajiny J. A. Komenského), II. — Týž: Rodiny Komenské v Uh. Brodě r. 1572—1612. — Druhý kněz Jan Komenský. — Fr. Snopek: Obecné sjezdy v Brně r. 1624 a 1626, II. — Jos. Soukal: Obecní zřízení městečka Doubravníka z r. 1478, obnovené r. 1749, IV. — Dr. Jos. Teige: Několik dopisů Šemberových o věcech moravských z let 1852—1868, III. — Umělecké a vědecké zprávy. — Literatura. — Nová díla a časopisy.

Casopis Mor. musea zemského. Roč. V. Brno, 1905. — J. L. Červinka: Nálezy v cihelně u Slavkova, I. (S obr.) — Jos. Kraus: Zřízení panského panství Letovského z r. 1561, I. — Fr. Lipka: Soupis zvonů na Boskovsku, III. (S obr.) — Fr. A. Slavík: Staré znaky a pečeti městské a vesnické na Moravě. (S obr.) — Jan Vyhledal: Knížka lékařská od Nov. Města z r. 1780. — Zprávy vědecké. — Zprávy z komisie na přírodov. výzkum Moravy. — Zprávy spolkové. — Literatura.

Casopis Vlast. muzejního spolku v Olomouci. Roč. XXII. 1905. — J. V. Želizko: O nástěnných rytmích a kresbách jeskynních palaeolithického člověka se zřením k nejnovějším výzkumům. (Se 6 tab. a 22 obr.) — Ant. Gottwald: Sídliště z dob císařství římského na Ostrově u Hrubčic na Prostějovsku. (Se 2 tab. a 3 obr.) — Týž: Pohřebiště na Prostějovsku. (S 1 obr. a 1 tab.) — Týž: Nálezy od Hrubčic. (Se 2 tab. a 5 obr.) — Jak. Lolek: Rok v naší chalupě v minulém století. (Podzim. Zima.) — Ign. Wurm-prof. Slavík: Kulturně historická úvaha. — J. L. Červinka: Sklad bronzu v Zádeřicích. — Vl. Havelková: Předhistorické zbytky tkanin a vyšívání v Evropě. — Různé zprávy. — Literatura.

Časopis Museálnej slovenskej spoločnosti. Roč. VIII. Turč. sv. Martin, 1905. M. Vojtek: Svadba v Terchovej. — A. B-y: Staré pamiatky z minulosti. — Týž: Starožitnosti v povestach ľudu. — Týž: Miestne názvy. — P. Beblavý: K našim starožitnostiam. — Týž: Povesti a báje z Vrbovice. — J. G. Dovalovský: Dovalovo. — O. Beblavých: Detské hry v Subotisti. — Podtatranský: Šúlková nedela. — Týž: Vznik a zdokonalovanie sa remiesiel. — S. Hlaváč: Porekadlá a úslovia. — A. Kmeť: Karty na vykládanie. — Týž: Popolnicové polia z ďalšieho okolia Sitna. — Dr. J. Petrikovich: Výkaz postupu rozmnožovania sa numismatických sbieriek MSS. z r. 1904. — Týž: Starobyly nápis pod Vysocinou v Malachovskej doline. — Týž: Ešte raz o bodinskom medzinku v Trenčianskej stolici. — Malý archiv (příspěvky Fr. V. Sasinka a P. Beblavého). — Irenešky: Nárečové slová zo Spiša. — Týž: Popevok zo Spiša — Týž: Jánošíkovská. — Knihtlačiarne v Uhorsku. — Fr. V. Sasinek: Príspevok k mestopisu r. 1113. — B. Klímo: Z hier detí v Lipt. Jamníku. — Št. Mikšík: Dačo z ľudového herbára na Hnilci. — Rozličnosti. — Časopis vychází šestkrát do roka za předplatné 2 K. Znovu vřele doporučujeme všem, aby předpláceli co nejhojněji. Stačí adresovat: Museálná slovenská spoločnosť v Turč. sv. Martině. Nepatrým penízem prospěte spřátelenému spolku, úpicímu pod maďarskou »svobodou«. A. B. Černý.

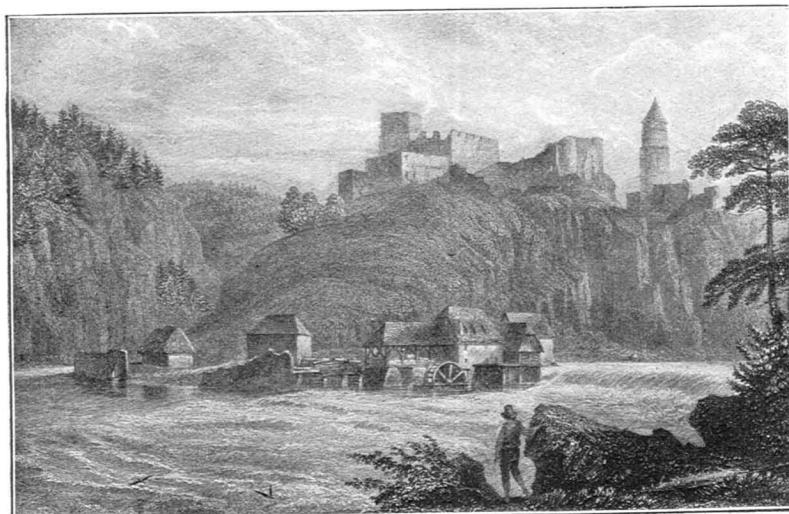
Sborník Museálnej slov. spoločnosti. Roč. X. Turč. sv. Martin, 1905.
 — F. V. Sasinek: Doba krála Vladislava IV — Kronika baňsko-štiavnická.
 Iremsky: Horalské spevky z Oravy. — Starohorský: Výlet do Demanovskej jeskyne. — Týž: Či na liptovských holiach a v Centrálnej Tatre boli gletšery a prečo ich teraz niet. — A. Kardoss: Prispevky k miestopisu Slovenska. — Slovenské príslavia, porekadlá a úslavia. — J. Čižmár: Povesti o zlatých pokladoch tatranských. — Št. Mišík: Z novej sberky slovenských ľudových piesní vo Spiši. — Šujanský-Škultéty: Slovo dub a jemu príbuzné slová. — J. Drobný: Kronika brezovská. — Hoenig O. Caroll-Halaša: Púchovské starožitnosti. — A. Reuss: Pôvodná tónová stupnica L. Vansova. — Artikule, vydané magistrátom bánsko-bystrickým cechom kovačsko kolárskej r. 1617. — M. Vojtek: Rozpravka o zakliatom zemanovi.

Vjesnik kr. hrvat.-slav.-dalmat. zemaljskoga arkiva. Záhreb, 1905.
 Roč. VII. — J. Bojničić: Královská obdarování, týkající se Hrvatska. — L. Ivančan: Potomci rodu Aka. — V. Klaic: Pád tvrzi Obrovace, Udbiny a Jajce. — E. Laszowski: Listinné zprávy obce Sv. Jelena Koruška u Kříževace. — Týž: Příspěvky k dějinám hrvatské vojenské hranice. — F. Šišić: Z archivu v Železném. — Týž: Z archivu v Körmendu. — M. Wertner: Bán Ivan Čuz a jeho rod. — Drobné články. — Literatura.

Vjesnik Hrvatskoga arheološkoga društva. Roč. VIII. Záhreb, 1905.
 — J. Barlé: † Ivan Krst. Tkaličić. — Dr. J. Brunšmid: Kameni spomenici hrv. nar. muzeja u Zagrebu. — Týž: Nekolika našašća novaca na skupu u Hrvatskoj i Slavoniji. — Týž: Starine ranijega srednjega vijeka iz Hrvatske i Slavonije, II. — Dr. V. Hoffiller: Olovna pločica sa reljefom iz Divoša. — Týž: Olovna pločica se zavjetnim reljefom iz Srpske Mitrovice. — Týž: Prehistorijsko groblje u Smiljanu. — V. Klaic: Hrvatsko kraljevstvo u XV. stol. a 1. četvrti XVI. stol. — Týž: O krunisanju ugarskih Arpadovića za kraljeve Dalmacije i Hrvatske (1091—1207). — B. Krnic: Zagrebačka isprava iz g. 1482 o oprostu od plaćanja malarine. — Iv. Milčetić: Tri glagoljske listine iz Istre iz XV. vjeka. — Dr. F. Šišić: Dva rimska napisa iz Crne Gore.

Jahrbuch des Bukowiner Landes-Museums. Roč. XII. Černovice, 1905.
 — R. A. Romstorfer: Die Eröffnung der in der gr.-or. Klosterkirche Putna befindlichen Fürstengräber im Jahre 1856. — Dr. J. Polek: Die Armenier in der Bukowina. I.

Vzpomínka na Branišovu přednášku dne 7./XII. 1905.

ZVÍKOV R. 1842.

Ukazatel jmenný.

Sestavil posl. fil. *Jos. Ponocný*.

- A**brahamovský dům 102.
Adam, pilář 88.
Adam, rektor 125.
Adam, vikář 65.
z Adlerperka 28.
Aelius Donatus 67.
Achtspitz viz Táborská brána.
Alten-Alten 22.
Ančička, Andulica, Andulka 17, 51,
 53, 54.
Ančička Havel 90.
»u anděla«, dům 116.
Andělská Lidmila 63.
Andělský Jiřík 63.
Andulka 17, 51.
Anna, kuchařka 103.
Anna lazebníkova 64, 65.
Anna rybářova viz Tomanova A.
Apollona sv. 66.
Audrcká viz Vřesovcova K.
»bahnivá« louka 72.
Bajchorský Jan z Raškovic a na
 Tlustovousích 100.
Bakov 30.
Balabanka 43, 48, 74, 79, 80, 84.
Barbora 55.
Barbora jehlářova 120.
Bareš z Hraběšina 102.
z Barchova Alžběta na Žehušicích
 99–101.
Bartoloměje sv., kostel 78
Bartoš, notář 125.
Bartoš, rychtář 117.
Bastl Šebestián 24.
Bastlová Anna 24.
Baum Jiří 91.
Bavorovská Krystina 28.
Bavorovská Mandalena 28.
Bečka 78, 80.
Bejčina 30.
Bělehradský Adam 24.
Benátky 9, 103, 104.
Beneda 117.
Beneš Frant. 44.
Beneš Martin 71.
Benín 125.
»u Beninů«, dům 24.
Beranův Vaněk 102.
Bergr 78, 81.
Berka Bohuchval z Dubé, z Lipého
 a na Loukovci 115.
Bertoni Frant. 25.
Bertoniová Alžběta 25.
Beřkovice 102.
Běšinka Lidmila 90.
Bětka, matka Jana Malého 102.
Betlém 94.
Bijanec 100.
Bílá Hora 44.
»u bílého lva«, dům 28.
Biskup Matiáš z Dorndorfu 28.
Bitouchov 30.
Bítovany 68.
Blatec 30.
Blatno 7, 8.
Blažej a luceo 125.
Blažek z Kobylník 124.
Bobov 30.
Bobšík Jan 125.
Bohdalec 43, 48.
Bohdanecký Kuneš z Hodkova na
 Žlebích 99–102.
Bohdaneč 101.

- Bohnice 44.
 Bohonice, Bohunice 108.
 Bohumilice 108.
 Bohuslav 103.
 Bohuslav křejčí 86, 87.
 Bojové 85.
 Boleslav Mladá, Stará viz M., St. B.
 Bolíkovice 108, 113.
 »na borečku«, úlehle 72.
 »na borečť«, louky 72.
 Borek 72.
 Boříkovská Anna 28.
 Boříkovský Fridrich z Boříkova 28.
 Botič 83.
 Boubín 108.
 Bousov 32.
 Bousovec 32.
 Bračice 100, 101.
 Brada Matěj 24.
 Bradlec 32.
 Brandenburci 11, 15.
 Brandenburk 96.
 Brandstätter Jakub 91.
 Brandýs 83.
 Bránik 77, 80, 84.
 »u branky«, louka 72.
 Bregur Tomáš 70.
 Bretfeld Melichar 70.
 z Brna Elena 65.
 Brod Německý viz N. B.
 Brod Železný viz Ž. B.
 Brok Jan 120.
 Brok Kryštof 120.
 Brokova Anna 120.
 Brož 72.
 Brož Václav 49, 78.
 Bruncvík Václav 124.
 Brusnice 24, 78, 84.
 Bruská brána 23—27, 62, 63, 86,
 87, 92.
 Brychtová Dorota 88.
 Břeži 102.
 Březina 32.
 z Března viz Hruška.
 Bříza 32.
 Bubeneč 42, 46, 47, 50, 74, 75, 80, 82, 84.
 Bubny 29.
 Budějovice České 107.
 Budyň 103.
 Buchtela K. 105.
 Bukovina 32.
 Bulovka 81.
 Bunáš Jiřík 100.
 Bušanovice 108.
 Buštěhrad 78.
 Bylany 5—7, 73, 79—82, 85.
 Bzí (Nabzí) 32.
 Celtnšlogová Lidmila 90.
 Cibulka 81.
- Církvice 25.
 Cisařský mlýn 47.
 Colloredo Jeroným z Waldsee na
 Opočně, Tloskově, Drachkově etc.
 29.
 Cuclavice (Sudslavice) 108.
 Cyprián rybář 88.
- Čáslav 99.
 Čechové 120, 123.
 Čechy 1—6, 23, 25, 26, 29, 62—64,
 66, 72, 73, 80, 83—85, 92, 96, 103,
 107.
 Čejka Jan z Olbramovic 100.
 Čepřejoyce, Čepřovice 108.
 Čermák 75.
 »u černého orla«, dům 116, 120.
 Černětice 108.
 Černohorská A. viz Stogklová.
 Černohorský Jan 87; Lukáš 87.
 »u červené růže«, dům 103.
 »u červeného jelínka«, dům 24.
 Červený důl 125.
 České Budějovice viz B. Č.
 Čížek Jakub 88.
 Čížkova Dorota 88, 89.
 Čkyně 109.
 Črnůšek Zikmund 124.
- Ďáblice 54.
- Daniel 125.
 Danielova Hedvika 125.
 Davidova Kateřina 88, 89.
 Dědová 10, 55.
 Dědovský Slabý 10.
 Dejvice 42, 46, 83.
 »u deklarace«, domy 82.
 Dešanský viz Dešenský.
 Dešenský Jiřík z Dešenic 28, 87;
 Václav 28, 87; Wolf 28, 87.
 Dirixová Barbora roz. Voříkovská
 z Kundratic 29.
 Divišovský Martin 125.
 Dlouhá třída 116, 118, 120.
 Dneboh 32.
 Dobrá Voda 32.
 z Dobřenic Mikuláš ml. 100.
 Dobřichovice 6.
 z Dobročovic 103.
 Dolany 109.
 Dolení Oujezd viz O. D.
 Dolení Osečná viz O. D.
 Dorn Adam z Agnetu 120.
 z Dorndorfu 28.
 Dorota rybářova viz Čížkova D.
 Dorota, sestra kněze Petra.
 Dorota sladovníkova dívce Martinova
 116.
 Doubravice 32.

- Doupovec Erhart z Doupova 126;
Doupovec Petr z Doupova 126.
Drachkov 29.
Drážďany 125.
Drobovice 100.
Dubčany 116.
Dub 32, 87, 113, 114.
Duchek, bakalář 125.
Duchek, přívozník viz Lašar.
Důl Červený viz Č. D.
Důl Janův viz J. D.
Dušek Martin 100, 101.
Dušní ulice 116, 120.
»u dvou velbloudův«, dům 26.
Džbán 43–45.
- E**glová Dorota roz. Weissburgerová
24.
Egypt 94.
z Elkouše Dorota 100.
Erben Jan 91, 92.
Erben K. J. 119.
Evropa 3, 83.
Exjesuité 92.
- F**fajtl viz Wundzan.
Farkač 77, 81.
Felixova Sidonie roz. Voříkovská
z Kundratic 29.
Felgr Antonín 115.
Ferdinand I. 63, 64, 87.
Fikar Jakub 125.
Fiorilli Carlo 104.
Firšic Jan Jindřich z Nabídna na
Hradištku 100.
Flavínovská zahrada 90.
Fojt Jakub 88.
Folpert 22.
Fortna Jan 125.
Fortna Václav 125.
Francie 120.
»u francouzského šiltu«, dům 29.
z Freiškutu Markéta 28.
Frydlant 90.
Frydštejn 113.
Fuchs Jiří z Rainburku 26.
- G**allové 85.
Gecovský dům 63.
Gehl Jan 92, 93.
Generálka 41.
Gothan Jiřík 126.
z Greifenfelsu Anna Marie 26.
Grünwald Jiřík 90, 91.
Gunter Jošt 28.
- H**adek Vaněk 100.
Had Felix z Proseče 28.
Halda Šimon 87.
Hallstatt 4–6, 73, 77, 79.
- Hamerník Jan Sedlčanský 117, 118.
Hamerník Kryštof 117, 118.
Hamry 19.
Hanuš j. Jan 102.
Hanykér viz Matějka.
Harapát 59.
Hartmanova Polexina Eusebie viz
z Šeidleru P. E.
Havel sv., kostel 29.
Havel, sladovník 116.
Havlovice 32.
Hendrych, malíř 90.
Hermanová Anna provd. Koppen-
walterová 91.
Hes Martin 102.
Hesl 60.
Hladík 96.
Hladomor 77.
Hlava Pavel 125.
Hlavice 32.
»v hliništích«, vinice 27.
Hlinsko 7, 8, 18, 50.
Hloubětín, Hloubětín 77, 79, 81.
Hluboká 125.
Hněvosice 32.
Hoberk Jan Jindřich z Hendrštorfu
a na dvoře ve Ktově 71.
Hodějovský Jan st. z Hodějova 87.
Hodkovice 32.
z Hodkova viz Bohdanecký.
hoffurmanovský dům 91.
Holc 87.
Holček Jan na Horách Kutnách 100.
Holková Barbora 100.
Holešovice 47, 49, 79, 83, 84.
Holoubek Jiří 102.
Holub Kuba viz K. H.
Holý 102.
Homolka Matěj 7–9, 10, 13, 14, 17,
50, 51, 55, 56, 58, 62.
Hons Jan 90.
Honziček 12, 53.
Hopfner František 116.
Hora Kutná viz K. H.
Horňátecký Bohuslav z Dobročovic
z Hořovic viz Kalhot.
103.
Horyšedla 109.
Hostačov 102.
Hostačovský Zikmund z Petrovic 99.
Hostice (chlumčanské) 109.
Hostivice 102.
Hošek Tobiáš z Adlerperku 28; Hoš-
ková Kateř. z Adlerperku 28.
Hoštická Kateřina 101.
Hoštický Václav z Hostic v Tu-
padlech 99–101.
Hošťkovice 33.
Hoyermann 42, 47.
Hradec Králové 103, 125.

- Hradec Levý viz L. H.
 Hrádek v Pojizerí 33.
 Hrádek u Čáslavi 2.
 Hrádek 99.
 Hradiště Klášter viz K. H.
 Hradiště Mnichovo viz M. H.
 Hradiště, Na hradišti, Na hradišťanech 2, 44, 76, 79, 84.
 Hradištko 100.
 Hrachová Anežka 28.
 Hrdlořezy 26.
 Hroch z Mezilesic a na Týnci 100.
 Hruška Karel z Března a na Tatinném 70.
 Hubryk Vilém Jaroslav z Hendrštorfu a na dvořích ve Ktově 72.
 „humniště“, louka 72.
 Huntířov 67.
 Hůrka.
 Husité 30, 86, 116, 120.
 Husovská vinice 89.
 huf Slaměná viz S. h.
 Hübschmann 75.
 Hvězda 50.
- Chabeřice** 29.
Chaur F. 49
Chelčický 76.
Chlum 67.
Chlumín 67.
Chočovy 102.
Chodov 49.
Chotouchov 100, 102.
Chotouchovský Jan z Nebovid a na Tupadlích 100–102.
Chrastná 115.
Chrudim 100, 125.
 z Chřenovic Anna a na Chotouchově 100, 102.
Chuchelský Zdeněk z Nestajova 100.
Chvatěruby 29.
Chytil Dr. 103.
- Jakub**, apotekář 99, 100.
Jakub, kněz 103.
Jakub z podhradí 86.
Jan, bakalář 125.
Jan z domu Vlašimského 103.
Jan viz Hanuš.
Jan, krejčí 24.
Jan, orlojník 103.
Jan, písář 100, 125.
Jan, plebán 125.
Jan, rybář 88, 89.
Jan, švec 102.
Janda Jan 27.
Janek 53.
Janek rychtářův 71.
Janké Jan Petr 24.
Janův Důl (Johannesthal) 124.
- Jaroš** J. V (Waldau Alfred) 58
Javornice 109.
Jednorožec Viktor 28, 87.
Jedraž 109.
 „u jehlařů“, dům 120.
Jelenová Marta 117–119.
Jelínek B. 48, 49, 74, 76, 78, 80.
Jelení příkop 78.
Jeníkov 7, 10, 14, 17–19, 50, 58.
Jenín (Jinín) 109.
Jenišov (Juntschen, Jünschen) 67, 124.
Jenišovice 65, 94.
Jeroným, hodinář 120.
Jeroným, varhaník 120.
Jesenice 121.
 z Jesenice Burján 99.
Jesenický potok 125.
Jesuté 35, 62, 63, 95, 120.
Ještěd 32, 67, 113.
 z Ježova Bohuněk 125.
Jílové 103, 125.
Jindřich, notář 65.
Jinín viz Jenín.
Jíra MUC. 41–43, 45–50, 75, 76, 79–81, 84.
Jíra, kovář 100.
Jíra (Jirka) starý 100.
Jíra, pohonič 101.
Jíra Žadní viz Z. J.
Jíra Zelený viz Z. J.
Jiřetice 109.
Jiřík 74.
Jiří, kněz 103.
Jiřík od pěti kostelů 125.
Joáchym, služebník 100.
Jordán 94.
Juliska Nová, Stará 41, 79, 81.
- Káčov** 29.
Kakovice 108, 109.
Kalhot z Hořovic na Rabštejně 121–123.
Kalina Rudolf 91.
Kamenice 71, 72.
Kamenná 109.
Kapounová Polyxena Krescencie ze Svojkova 115.
Kapr Jan Daniel z Kaprštejna 26.
Kaprova ulice 89.
Karel IV. 20, 63, 64.
Karel, hokynář 87.
Karlovo náměstí 79.
Karlův Týn 22.
Kašpárek Jan z Nebovid 101.
Kateřina z domu Vlašimského 103.
Kateřina orlojníková 103.
Kateřina rybářová viz Davidova K.
Kateřina sladovníkova j. Šetelková 116.
Kauper Konrád 90.

- Kauperova Wolpra 90.
 Keltové 6, 85.
 Kestřany 96.
 Klamperna Václav 88—90.
 Klamperna Valentin 90.
 Kláruv ústav 24, 25.
 Klášter 72.
 Klášter Hradiště 33.
 Klecany 29.
 Klepešta Jan 90.
 Kliment sv., Kollej u sv. Kl. 63.
 Klobouky 124.
 z Kluchova Jan 25.
 Kněžmost 67.
 Kníž Nový 107.
 »na Knížecí«, hostinec 49.
 Knovíz 5, 6, 73—82, 84—86.
 Kobylisy 43, 48, 50, 81, 83.
 Kobylníky 124.
 Kocín Jan z Kocínetu 28.
 z Kocova Sázema na Nečtinách
 121—123.
 Kohout Dr. 43, 77.
 Kojčín, Kojetín 109.
 Kojetice, Kojetínsko 68.
 Kolář Kašpar 88.
 Kolín 8, 10, 11, 16, 99.
 kolíkovna 120.
 Kolský Jan z Kolovsi 28.
 Kolův Matěj 102.
 Komárov 68.
 Komenský J. A. 82.
 Konešova ulice 26.
 Koňská brána 77.
 Koúský trh 125.
 Kopinář Řehoř 125.
 Kopinníkova Markéta 125.
 Kopinníkova Marta, pak apatékařova
 125.
 Koppenwalter Řehoř 91.
 Koppenwalerová viz Hermanová.
 z Koprýc Tomáš 124.
 Köpl Jan Kryštof 26.
 Kostelec nad Černými lesy 113.
 Kostelec 29.
 Kostomlatský Vojtěch z Vřesovic 70;
 Kostomlatský Jan Vilím z Vře-
 sovic a na Nehasicích 70.
 Košíře 44, 49, 78, 80, 81, 84, 102.
 Kotlářka 44, 49.
 Kotlaska 48, 74.
 Koudel Vít ze Žitenic 101.
 Koutský Jan j. Ježek 100.
 Koutský viz Štich a Švink.
 Kovářin 109, 113.
 Kozákov 96.
 Kozákova skála 44, 45.
 Kozí náměstí 103.
 Koznice 68.
 Krajinsko (Kranicko) 109.
- Krakovec 62.
 Králický Václav z Kasovic 101.
 »u krále Václava«, dům 82.
 Královská Obora viz O. K.
 Královské Vinohrady viz V. K.
 Kramolsko 68.
 Kratochvílová Marie roz. Voříšková
 z Kundratice 29.
 Krbice Václav 116.
 Krbicova Zdena potom Martinova
 116.
 Krč 44, 77, 79.
 Krejzová Kateřina 125.
 Kříleby 99—102.
 Kříkonoše 4.
 Krolmus 44, 78, 79.
 »kruh«, louka 72.
 Krumlov 102.
 Ktová 68.
 Ktová, dvůr 71, 72.
 Ktovský Matěj 90.
 Kuba Holub 102.
 Kubka Stěpán 25.
 Kubr Frant. 44.
 Kubův Jíra 100.
 Kúkol Jan 102.
 Kundratice (Kunnersdorf) 114.
 Kunstovný Jan 59.
 Kuropťva Jan 103.
 Kuřimena (Kuřimany) 109
 Kutná Hora 100—102, 117, 125.
 Kváskovice 109.
- Labe 83.
 Labuť Petr z Švamberka 121—123.
 Lafar Duchek 87.
 Lafarova Anna j. Duchkova 88.
 Landesvarta 125.
 z Landštejna Mikuláš 125.
 Laštovička Lukáš 88.
 z Leskovce Albrecht na Církviči 25.
 Lesnov 68.
 Letná 25, 26, 28, 29, 47, 49, 63, 74,
 75, 79, 83, 84.
 Levenfelzová Božena roz. Voříkov-
 ská z Kundratice 29.
 Levý Hradec 44—46, 76, 83.
 Lhota Vysoká viz V. L.
 Lhoták Václav ze Lhoty 123.
 Lhotka 71.
 Liběchov 29.
 Libeň, L. Stará 43, 47—49, 74, 79,
 80, 82—84.
 Liberec 68.
 Libeznice 125.
 Liboc 42, 44, 46, 83, 84, 92, 93.
 Libochovice 10.
 Libovický Jan 124.
 Libušák, Libušín vrch 48, 74.
 Libuše 76.

- z Lichtenštejna Karel 26.
 Lichtmburk 100.
 Limburk 125.
 Linda Matouš 71.
 Linhart, jehlák 120.
 Lipka 101.
 Lipý Martin 100.
 Litochovice 110.
 Litoměřice 92, 102.
 Litomyšl 59, 62.
 Lobkovská Alžběta z Lobkovic na Klecanech a Chvatěrubech 29.
 Lohkoy 29.
 Long Štěpán 28.
 Longová Kateřina 28.
 Lopatský Zikmund 62.
 Lorecký Jiřík z Elkouše a na Horách Kutnách 100, 101; Lorecký Václav z Elkouše a na Horách Kutnách 100, 101.
 Loselliova Dorota dříve Odhájová 119, 120.
 Losellius Kašpar z Velechova 26, 119, 120.
 Loučenský Zdeněk z Kopidlna 100.
 Loučky 68.
 Loukov 68.
 Loukovec 115.
 Louny 121.
 Lozy hr. 96.
 a luceo Blažej 125.
 Ludmila sv., pole 48, 74.
 z Lukavce Jetřich 99.
 Lukavecký Jetřich z Lukavce na Souticích 101.
 Lukavecký Petr z Lukavce 102.
 Lukavecký Prokop z Lukavce a na Hůrce 101, 102.
 Lukeš 100.
 Lužice 4—6, 73—75, 77, 78, 84.
 Lüssner 43, 79.
 Lysoleje 76.
 Lysý Martinek 100.

Mackov 68.
 Mácha z Březí 102.
 Machek, rychtář 100.
 Mailbeck 42, 46.
 Majdalena, Manda, Mandalena 10.
 Malá Strana viz Menší M. Pražské.
 Malenice 110, 112.
 Malý Jan 102.
 Manda, M. Váňa 86.
 Mandalena 10.
 Mandova Zuzana 86.
 Manrigová M. viz Pernštejnská M.
 Marcovice 108, 110, 112.
 Marie Panna, chrám 72.
 Marie Terezie 7, 15.
 Marjána rybářova 89.

 Markomané 85.
 Markvartice 68.
 Marta apatekářova 125.
 Marta bakalářka 87.
 Marta rybářova 88, 89.
 Martin z Dubčan 116.
 Martin, kněz 102.
 Martin, kupec 120.
 Martin, písar 124.
 Martinova Dorota, potom sladovníkova 116.
 Martinova Zděna dříve Krbicova 116.
 Máša, rychtář 102.
 Matěj sv., chrám 75.
 Matěj, kněz 103.
 Matěj, mlynář 125.
 Matěj, rukavičník 102.
 Matěj, sládek 116.
 Matějka Hanykér z Potěch 100.
 Matiáš, cisař 120.
 Matouš 124.
 Matouš, apatekář 125.
 Matrovice 68.
 Matyášovská Saloména 117.
 Mauthner 42, 47, 50, 80.
 Mayer Pankrác 90.
 Mazánková Vronika roz. Voříkovská z Kundratic 29.
 Medek Vaněk z Semechova 101.
 Mejšnar Gabriel 29.
 Mejšnar Pavel 29.
 Mejšnarová Anna 29.
 Melantrich Jiří z Aventina st. 26, 28; ml. 26, 27.
 Melantrich Sam. Adam z Veleslavína 26, 27.
 Melantrichová Anna Alžběta z Aventina 27; Melantrichová Dorota z Aventina 27.
 Mělnický Pavel 103.
 Menší M. Pražské 23—29, 62—65, 72, 86—93.
 Merovecovci 6, 85.
 »u měsíců«, dům 25.
 Michal, barbíř 120.
 Michalovice 68.
 Michle 43, 48, 49, 77, 79, 82, 84, 85.
 Mikeš Em. 105.
 Mikš 43—46, 48, 49, 74—76, 78, 79, 81, 82, 84.
 Mikuláš, hvězdář 125.
 Mikuláš sv., chrám 72.
 Mikuláš, kněz 102.
 Mikuláš, písar 125.
 Mikuláš, plebán 124.
 Milejovice viz Milivice.
 Mileňovice (Miňalovice) 110.
 Milikovice 110.
 Milivice (Milojovice) 110.
 Milštajn Jan 125.

- Miňalovice viz Mileňovice.
 Misironová Alžběta roz. Voříkovská
 z Kundratic 29.
 Miškovice 103.
 Mladá Boleslav 16, 30 – 32, 69, 125.
 Mladějov 68.
 Mnichovo Hradiště 33, 67, 72.
 Mníšovská Barbora z Sebušína 29;
 Eufrosina 29; Lidmila 29; Mní-
 šovský Rafael z Sebušína 29.
 Mochovský Václav 125.
 »u modré růže«, pole, hostinec 43, 75.
 »u modrého lva« 86, 87.
 Modřany 77, 82, 85.
 Mohan 3.
 Mohelnice 68.
 Morava 15.
 Moravec Jan 100.
 Most 125.
 Motol, Motolský potok 44, 83.
 Mráček Jakub 125.
 Mšeno 32.
 Mucek Jan 86.
 Muckova Zuzana potom Švábova 86.
 »u můkeninův«, dům 25.
 Myška Voldřich ze Žlunic na Sluhách
 99.
 Mýto Vysoké viz V. M.
- Mabzí** viz Bzí.
 Náchod 96.
 Nárožník Václav 64.
 Násedlnice 68.
 z Nebovid 100, 102.
 Nebřehovice 110.
 Nečtiny 121–123.
 Nehasice 70, 71.
 Nemedice (Nemětice) 110.
 Nemyslovice 68.
 Nesnice 110.
 z Nestajova Václav na Hrádku 99.
 Zdeněk 100.
 Netolický Bartoloměj 63, 64.
 Neúslužice 110.
 Něhošovice 110.
 Německo 3, 99.
 Německý Brod 66, 103.
 Neunspitz viz Táborská brána.
 de Nicola Anna 26; Lorenc 26; Max-
 imilián 26; Rudolf 26.
 Niklásek z Žitenic Jan a na Chotou-
 chově 100, 102; Jindřich 100, 102;
 Mikuláš 100, 102; Petr 100, 102;
 Václav 100, 102.
 de Nova Herkules 90; Marta roz.
 Trojanova 90.
 Novosedly 121–123.
 Nočal Jakub 124.
 Nové M. Pražské 78.
 Nový Knín viz K. N.
- Nožířská ulice 63.
 Nudvojovice 68.
 Nusle 77, 82, 84, 85.
 Nymburk 102.
- Obora** Královská 47, 50, 74, 75, 79.
 Odháj Jan 119, 120; Matěj 120; Si-
 meon 119, 120.
 Odhájová Dorota potom Loselliová
 119.
 Odolenovice 68.
 Oldřich, kněz 103.
 Olšany 48, 76, 77, 82.
 z Onšova Žofka 100.
 Opočno 29.
 Opyš 63, 64, 86.
 Osečná 67, 68, 113 – 115, 124.
 Osečná Dolení 114.
 z Ostroměč Arnošt 101.
 Oujezd Dolení 71, 72.
 Oulehle 110.
 z Ovence Matiáš 65.
- Pajmar** Martin 88.
 Palacký Frt. 123, 124.
 Paucner F. 45.
 Panenská 41.
 Pankrác 19, 49, 50, 77, 83.
 Paračov, Piračov 111.
 Pardubice 58.
 Parvus Jan 102.
 Paříž 9.
 Pašek Ant. 95.
 Pathe Ondřej 24.
 Pavel 125.
 Pavel krojec 103.
 Pavel z Růdnice 102.
 Pavel, rychtář 100, 101.
 Pavel strážce 64.
 Payer Ulrych 90.
 de Payzdi Petr 125.
 Pekárek 99.
 Pelhřimov 103.
 z Pernštejna Jan a na Plumlově 62,
 Maximilián 62.
 z Pernštejna Václav 121; z Pernštejna
 Vojtěch 101.
 Pernštejnská Marie Manrigová z Laru
 a na Litomyšli 62, 63.
 Persie 120.
 Peřina Baltazar ze Slupna 99.
 Petera Rohoznický 43, 48, 74, 77,
 78, 79.
 od pěti kostelů Jiřík 125.
 Pětikostel Jiří 27.
 Pětikostel Václav 27.
 Petrašovice 68.
 Petr, jehlář 120.
 Petr, kněz 103.
 Petr z Malé Strany 102.

VIII

- Petr sv., osada na M. Straně v Rybářích 23–29, 62–65, 86–93.
Petr a Pavel sv., chrám 22.
Petr, prachař 87.
Petr, sladovník 116.
Petr, zlatník 86.
Petrovský 57.
Petřín 49, 79, 103.
Pič Dr. 41–49, 74, 76–79, 81, 82.
Pihal Michal 87.
Pilar Maximilián 120.
Pilar Michal 120.
Pilarová Judita 120.
Písecká Zuzana rozená Voříkovská z Kundratic 29.
»na Písku«, osada 25, 64, 65, 86.
Piš Peř 90.
z Plavkic Jiřík 87.
Plátenice 7.
Plavý 44, 78, 80.
Pízeň 103, 121.
Plzeňská Anna 102.
Plumlov 62.
Počátky 103.
Podbaba 41–43, 45–47, 50, 74, 75, 79, 81, 82, 84, 85.
Poddrábek Václav 72.
Podhola Václav 101.
Podmoklá A. viz Tomanova.
Podmoklý Cyprián 90.
Podmoklý Jan 90.
Podol 19.
Podolí 68.
Podtejný, dvůr 72.
Podvinský Aleš z Lerojid 101.
pohonič Jíra 101.
Pohoří 68.
Pojizeří 30, 67.
Polák 54.
Polka 54.
Popel Václav z Vesce 99.
Poříč 49.
Poříčí 20, 124.
Pospíšil Jan 90.
Pospíšil Vojtěch 90.
Postolopry 70.
Pošumaví 108.
Potěhy 100, 101.
Potštejn 125.
Potůček Jan 117–119.
Praha 1, 14, 20, 23–30, 33, 41–44, 46–50, 62–65, 72–76, 80–93, 99, 100–103, 105, 115–117, 119, 120, 123–126.
Prácheň 95.
z Práchňan Mikuláš na Horách Kutnáho 102.
Prelát 63.
Prešpurk 9.
Primus 102.
Prokop, kněz 103.
Proseč 68.
z Proseče Kateřina 29.
»u prstenů«, dům 103.
Prusové 96.
Přáslavice 68.
Přeborov 96.
Předboř 101.
Předborský Aleš z Předhoře a na Předboři 101.
Předslavice 110, 111.
Přechovice 111.
Přepeře 68.
Přibyslavice 68, 100.
Příšovice 68.
z Přívor Eliška 28.
Ptýrov 68.
z Puchova Jan 103.
Pušrajbka 46.
Rabštejn 121–123.
z Radonic Johanka a na Krclebích 99–102.
Radotínská Anna 24; Mandaléna 24; Bartoloměj 24; Jan 24; Jiří 24.
Radvanovská viz Valkounová A. R. V.; Radvanovský Jan Václav st. a na dvoře v Podtejně 72.
Ráj 49, 79.
na Rajchu viz Střítež.
z Rajnburku 26.
Rakousko 95, 104, 123.
Regina zlatníkova, potom ze Stupic 86.
Reiser 42, 47.
Rejthar Jiřík 23.
Rejchlt Mikul. z Tatinného 70.
Renč Jiřík 24.
Renzt Kašpar 24; Rentzová Alžběta 24.
Rex Martin 24.
Rohan Šimon 103.
Rohozec 68, 115.
Rojík od sv. Jiří 64.
Rokycanský Jakub viz Srnovec J.
Rokytnice 68.
Románi 105, 107.
Ronov 100.
Ropál Albrecht z Ryfemberka 28.
Roprechvice 68.
Rostkov 68.
z Rotalu viz z Valdštejna M. E.
Roučí Jan 125.
Roudné 72.
Roudnice 102, 116.
Roveň 68.
Rovensko 68, 69, 71, 72.
Roverato 22.
Roztoky 46, 80.
Rožánek MUDr. 75.

- z Rožmberka Petr Vok 62; Vilém 62; Rožmberská Polexina z Pernštejna 62.
 Rudolf II. 92.
 Ruth 63.
 Ruzýň 44, 45, 76.
 Ryba Jan Frant. 123.
 v Rybářích: osada sv. Petra na Malé Straně 23–29, 62–65, 86 až 93.
 Rybitví 68.
 z Ryfmburka 28.
 Rychmburk 99.
 Rychnov 115.
 Rýn 3.
 Ryzner MUDr. 46.

 Řehořovský M. 117.
 Řehoř, mydlář 125.
 Říha Jan 102.
 Řím 6, 7, 81, 82, 85.
 Řivnáč 2, 44, 46, 49.

 Sadeler Jiří 20–22.
 Sák Jakub 100; Sák Jan z Bohuňovic 101.
 Samuel ostružník 88.
 Satan 57.
 z Sedčic Ratibor v Novosédkách 121–123.
 Sedláček A. 103; Sedláček Jan 28.
 Sedlčanský J. viz Hamerník.
 Sedlčany 103.
 Sedliště 68.
 Semily 30, 68, 69.
 Semínová viz Stráničková A. M.
 Setěchovice 111, 112.
 Severní moře 2, 83.
 Sezemice 68.
 Sezimice 125.
 »u shrbených Mazánků«: dům 116.
 Schlaffer 47, 75.
 Schmidt Václav 5.
 Schönfeld hrobník 92.
 Sixt Václav 102, 103; Sixt Vít 102; Sixtová Alžběta 102; Sixtová Markéta 102.
 Skála (Skály) 32, 72, 87, 111, 115.
 Skalice 103.
 Skalsko 103.
 Skalský z Dubu Daniel 26, 28; Hertvík 28; Jan 28; Mik. na Slušticích 28; Skalský Pavel z Jenštejna 101.
 Slabý 10; Slabý viz Dědovský Sl.
 sladovníkova Dorota dříve Martínova 116; sladovníkova Kateřina j. Šetelková 116.
 Slaměná hut 125.
 Slané 3, 5, 83, 124.

 Slánská Hora 2, 83, 84.
 Slavíkovcova Anna z Svojkova 100.
 Slepá brána viz Sviňská.
 Slezsko 4–7.
 Slované 4, 6, 86.
 Sluhy 99.
 Slupy 78, 82, 84.
 Sluštice 28.
 Smečky 125.
 Smíchov 49, 78, 81, 83–85.
 Smil 86; Smil, pergamenník 125; Smilová Anna 125.
 Smiřický Zikmund ze Smiřic na Skalách, Dubu, Frydštejně a Koštelci nad Černými lesy 113.
 Smolík 96.
 Smrk 96–99.
 Šebek Bernard z Kornic a na Lipce 101.
 Sobotka 50, 68.
 Sokolů Jiří 56.
 Soutice viz Lukavecký J. z L.
 Sovenice 69.
 Spálená ulice 49.
 Spilků Jan 10
 Spůle 111.
 ze Srbec Anna 99.
 Srnovec Jan 117; Srnovec Jakub z Varvažova j. Rokycanský 117; Srnovcová Dorota z Varvažova dříve Šetelková 1 7.
 Stakory 69.
 Staněk, kloboučník 103.
 Stará Boleslav 31.
 Staré M. Pražské 29, 63.
 Starosta Kašpar 64.
 Stempelamt 116, 120.
 Sternberk, klášter 28.
 Stogklová Anna dříve Černohorská 88.
 Strahov 41, 49, 68, 78.
 Strakonice 95.
 Strakonická Anna viz Wundzanova; Strakonický Jiří z Ploskovic 28.
 Stranějovice viz Straňovice.
 Stráničková Anna Marie roz. Semínová a na Lhotce 71.
 ze Stránky Zachar 125.
 Straňovice (Stranějovice) 111.
 ze Strassernů 45, 76.
 Středomoří 2.
 Strejček Jan 90.
 Střešovice 45.
 ze Stříbra Jakub 103.
 Stříbrský Valentin 89.
 Střítež (na Rajchu) 111.
 Střížovice 69.
 Stromovka 43, 74, 81, 83, 84.
 Strunkovice 111.
 Stubensal Mikuláš 86.

- Studenecký Jan z Pašiněvsi a na Krchlebich 100—102.
 Studénka 69.
 ze Stupic Jan 86; Regina viz Reg. zlatníkova.
 Stupr Ondřej 88; Stuprova Dorota 88.
 Suda Petr z Řenec a na Zdechovických 101.
 Sudkovice 111.
 Sudslavice 108.
 Sukorady 29.
 Sulek Mikuláš z Hrádku 28, 87.
 Svaryšov 111.
 Svat, tesař 102.
 Svátek Jan 120; Svátek Václav 120.
 Světlá 69.
 Svěvové 85.
 Svíčky 65.
 Svijany 87.
 Svinská (Slepá) brána 20.
 Sychrov 69.
Sach Václav 125.
 Šárka 43—46, 49, 75, 76, 79, 83, 84.
 Šart Mikuláš 102.
 Šebestěnice 102.
 z Šeidleru Frant. na Kácově, Liběchové, Sukoradech, Kostelci a Chabeřicích 29; Frant. Eusebie 29; Kryštof 29; Polexina Eusebie provd. Hartmanova z Klarenštejna 29.
 Šerba Václav 117.
 Šestáková skála, pole 43—45, 76, 84.
 Šetelka Jan 117; Václav 117; Šetelková Dorota, potom Srnovcová 117; Šetelková Kateřina 116; Šetelkovský viz Vsetelkovský.
 Ševčík K. 45, 84
 Šimon bakalář 125.
 Šimonovice 69.
 Šimonův Vaněk 102.
 Šinderberk 25.
 Šipačka, Šipařka 26, 27, 63.
 Šlafar Prokop z Dolan 99, 100.
 slachtata královská 28, 62.
 Šlakenwert Mikuláš 65.
 ze Šlejnic Arnošt Ferdinand 115.
 Slovský z Šlovice Jan 62; Jiří 62; Kryštof 62.
 Šmech Marek 101.
 Snajdr Ludvík 43, 48, 74, 76, 82.
 Šorf Mikuláš ze Štiřina 28; Šorfová Dorota ze Štiřina 28; Šorfovna, vinice 28.
 Špaček z Č. 100.
 Špetle Jan 100, 101.
 Špička viz Táborská brána.
 Šram Martin 125.
 Štefek z Koloděj Štěpán 90; Tobiáš 90; Štefková Kateř. roz. Trojanova 90; Lidmila 90.
 Štěchovice 125.
 Štěkeň 95, 96.
 Štěpán knihař 86.
 Štich Koutský 100.
 Štířín 125.
 Štolárovský dům 102.
 Šváb Jan 86; Švábova Z. viz Muckova.
 z Švamberka viz Labut.
 Švantle Jan Václav z Třebska 72.
 Švink Koutský 100.
Tábor 16.
Táborit 76.
 Táborská brána (Vyšehradská, Špička, Achtpitz, Nennspitz) 19, 23.
 Táhlo S. 26.
 Tachov 69, 125.
 Talacko Jan z Ještětic 99.
 z Talmberka Diviš 64.
 Tatobity 72.
 Tatiné 70.
 Tejnka 45, 50, 84.
 Těncové 6, 7, 80—82, 85.
 tesař Svat 102.
 z Tismic Anežka a na Bohdanči 101.
 Tloskov 29.
 Tlustovousy viz Bajchovský z R.
 Tlustý 11, 51.
 Tomachov 78.
 Toman (Tomáš) Matěj 87—90; Toman, Tomáš rybář 87—89; Toman Václav 91; Tomanova Anna 91; Tomanova Anna, potom Podmoklá 89, 90.
 Tomáš sv., klášter 65, 91.
 Tomášova Anna 125.
 Tomášovi 72.
 Tomek V. V. 20, 23, 29, 30, 62—64.
 Tomeš 53.
 Tovačovský Vratislav z Pernštejna na Litomyšli 62.
 Trčka Mikuláš z Lípy 100; Trčka Zdeněk z Lípy 100.
 trh Koňský viz K. t.
 Troja 74, 80.
 Trojan Jan 90; Trojanová Kateřina viz Štefková K. z K.; Trojanová Lidmila 90; Trojanova Marta viz de Nova M.
 Třebice 6.
 Třebonín 102.
 z Třebska Václav 99.
 »u třech bab«, dům 29.
 Třešovice 103, 111.
 »u tří mušketýrů«, dům 116.

- Tuháň 69.
 Tuchotice 100.
 Tuleha Viktorýn 117.
 z Tu'ehova viz z Tulejova.
 z Tulejova Žofka a na Tupadlích 100.
 Tuněchodský Václav z Poběžovic a na Hostačově 102.
 Tupadla 99—101.
 Turci 17.
 l'urek Kryštof z Rozenthalu 24;
 Turková Zuzana z Rosenthalu 24.
 Turnov 30, 72.
 Tutenofer Bartoloměj z Tutenhofu 72.
 Tvrzice 111.
 Týn Karlův viz K. T.
 Týn nad Rovenskem 69.
 Týnský chrám 72.
 Týnec 100.
- U**helný trh 44; uhelný trh starý viz Koží nám.
 Uhry 95.
 Újezd 69; Újezd, brána 91.
 Újezdec 69.
 Umrath 47, 79.
 Únětice 3, 5, 6, 46, 47, 49, 50, 77, 84.
 Uršila hvězdářova 125.
 Uschald, forman 92.
 Ústí nad Labem 102; Ústí nad Orlicí 59.
- V**acek 100; Vacek j. Václav 101.
 Václav, bakalář 28; Václav, kněz 103; Václav, lazebník 64, 65, 86; Václav, perníkář 103; Václav, převor 65; Václav, sladovník 116; Václav sv., vinice 63.
 Václavy 69.
 Vacov 111.
 z Valdštejna Adam 90; Ferd. Arnošt 72; Jindřich Šťastný na Rychmburce 99; Marie Eleonora rozená z Rotalu na Zvířeticích, Klášeře, V. Skaláč etc. 72; Maximilian na Skaláč, Hradiště 72.
 Valečov 69.
 Valenta Václav 117.
 Valentín, lazebník 64; Valentín Matěj 90.
 Valkoun Daniel 72; Valkounová Anna Rosina Veronika roz. Radovanovská 72.
 Vaněk, hajný 102; Vaněk, zahradník 100.
 Vaniček Zikmund 28; Vaničkova Vaňka 103.
 Vánoce 65.
- Vanžov 44.
 Vápenický Martin 125.
 Vápno 69.
 z Vartenberka Jan a na Dubě 87; Jaroslav na Rohozci, Skále a Svijanech 115.
 Vašek 18.
 Vávra 54.
 Vavřinec, rybář (?) 89.
 z Veleslavina Daniel Adam 27, Samuel viz Melantrich.
 Velík Isaiáš z Šonova 28; Velíková Markéta z Šonova 28.
 Veliš 124.
 Vesec 69, 96.
 Veselá 69.
 Velvary 92.
 Vežek Petr ze Slivna 99, 100.
 Vchynský Jaroslav ze Vchynic a na Krakovci 62.
 Vídeň 96.
 Vinohrady Král. 48, 83, 84.
 Vintrich 82.
 Vít, doktor 99; Vít, písář 125; Vít, rybář 87—89; Vít sv., chrám v Osečné 115; Vít sv., kapitola 30.
 Vítovský Václav 120.
 Vladislav II. 86, 87.
 Vladislavská ulice 78.
 Vlachové 69.
 Vlachý Jan 103.
 Vlašimský dům 103.
 z Vlkanova Jan 29.
 Vltava 42, 43, 47, 62, 78, 79, 83.
 Voda Dobrá viz Dobrá V.
 Vocásek Ondřej 90.
 Voděrady 69.
 Vodvárka 59.
 Vokovice 43, 46, 76, 79, 81, 82, 84.
 Vokrouhlický Václav z Kněnic a na Tuchotici h 100.
 Volák 43, 48.
 Volavec 69.
 Volyň 108.
 Vondráček, ovčák 101.
 Vondrův Jan 100.
 Vonšovice 111.
 Vonšovský Václav z Vonšova 100.
 Voříkovská z Kundratic viz i Dirišova B., Kratochvílova M., Felixova S., Písecká Z., Levenfelzova B., Mazánková V. a Misirinova A.; Jana 29; Voříkovský Adam z Kundratic 29; Bohuslav a Václav 29.
 Vostrovský Jan 90.
 Vostřebal Jan 58.
 Votrubačová Markéta 100.
 Vošana, bělička 25.

- Vram Marek 89.
z Vrbice Václav 100.
Vršovice 29, 43, 48, 77, 82.
Vřesovcová Kateř. z Doupova provd.
 Audrcká 70, 71.
Všebořsko 69.
Všechny 108, 112.
Všeň 69.
Všetelka Matěj 116.
Všetekovský (Šetekovský) dům
 116, 118, 119.
Vykerius z Jenišovic 65.
Výkleky 99.
Vyskeř 69.
Vysočany 82, 83, 85.
Vysoká Lhota 124.
Vysoké Mýto 65, 103.
Vyšehrad 19, 20, 22, 123.
Vyšehradská brána viz Táborská.
Vyšín Václav z Klarenburku 29.
Výškovice 112.
- Waldau Alfred viz Jaroš J. V.
Walderod 24.
Webr Jan 24; Webrová Kristina 24.
z Weinzierlů Robert 47, 84.
Weisová Regina roz. Weissburgerová 24.
Weissburger Jan, švec 24; Weissburgerová Dorota, provd. Eglova 24; Weissburgerová Regina provd. Weisová 24.
Wittman Jan 29; Wittman Michal 29; Wittman Pavel 29.
Woldřich Dr. 41, 42.
Wundzan Fajtl 28; Wundzanová Anna j. Fajtlová potom Strakonická 28, 87.
- Záběhlice 49, 82.
Zádéra Tobiáš 100.
Zadní Jíra 100.
ze Zahrádky Dorota 101.
Zaječice 68.
Zalešany 103.
Zalezla (Zalezly) 112, 113.
na zámku, místo 103.
- Zámky 44, 46, 76, 79, 83.
Zámostí 69.
Zavřel 11.
Zárovská vinice 29.
Zborovice (přední) 112.
Zdechovice 101.
Zděna, vdova 86.
Zehuby (?) 102.
Zechovice 112.
Zelený Jíra 101.
Zeughaus 24, 25.
ze Žhořce Heřman 125.
Zlešice 112.
Zlíchov 49, 78.
Zorkovice 112.
Zvířetice 69, 72.
Zvoleněves 5.
Zvonárka, vinice 29.
Zylvar Hynek z Pilínkova 103.
- Žáro, Zárovna 112.
Žatec 103, 121.
Žďár 69.
Žďárek, louka Ž. 72.
Žebice 69.
Žehušice viz Žehušický a z Barochova; Žehušický Bernart z Nestajova na Žehušicích 99–101; Žehušický Bohuslav z Nestajova na Žehušicích 99–101; Žehušický Diviš z Nestajova na Žehušicích 99–101; Žehušický Jiřík z Nestajova 100; Žehušický Jiřík z Nestajova a na Krclebích 99; Žehušický Václav z Nestajova na Žehušicích 99–101.
Železný Brod 96.
Želibořice 112.
Ženíškov 81.
Žibenička 102.
Židkovice 124.
Židovské město 82.
Žitenice 102.
Žitěnice 100.
Žižkov 48, 76, 82, 84.
Žleby 99–102.
ze Žlunic viz Myška.

Ukazatel věcný.

- brána na Vyšehradě 19—23.
jména místopisná viz m. j.
kacionál Jak. ze Stříbra 103—104.
kultura bylanská 79, 80.
kultura kamenná pražská 41, 42.
kultura kamenná ml. pražská 42—44.
kultura knovízská 71—79.
kultura lužická 71.
kultura mohylová 80.
kultura přechodní pražská 44—49.
kultura slezská 71.
kultura těnská 80—86.
kultura únětická 49, 50.
lidový zpěv viz z. l.
listiny staré 121—124.
luka rovenská 72.
místopisná jména 30—33, 67—70,
99—103, 108, 109, 124, 125.
mohyly 80.
náhrobek Petra Dougovce 126.
nekrology rovenské 71, 72.
osada (zaniklá) Jenišov 124.
osada sv. petrská na Malé Straně
23—29, 86—93.
památky české 104, 105—108.
památky písemné z Osečné 113—115.
paměti selské z 18. st. 95.
písemné památky viz pam. p.
platy kostelní 66, 67.
platy školní 66, 67.
praehistorie pražská 1—7, 41—50,
73—86.
převod držby svobodnického statku
123, 124.
řetěz ze XV. věku 96—99.
selské paměti viz p. s.
statek svobodnický viz sv. st.
svobodnický statek 123, 124.
tvrzíště u Jílového 103.
vchod zadní do král. dvora v Dlouhé
tířidé 116—121.
záduší nehasické 70, 71.
zaříkání 94.
zpěv lidový 7—19, 50—62.
-

